

DET KONGELIGE
FORSVARSDÉPARTEMENT

Prop. 1 S

(2026–2027)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2027

Utgiftskapitler: 1700–1791

Inntektskapitler: 4700–4799 og 5645

DET KONGELIGE
FORSVARSDÉPARTEMENT

Prop. 1 S

(2026–2027)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2027

Utgiftskapitler: 1700–1791

Inntektskapitler: 4700–4799 og 5645

Innhold

Del I	Innledende del	9	Kap. 4710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	62
1	Mål og hovedprioriteringer	11	Kap. 1716 Forsvarets forskningsinstitutt	62
1.1	Sikkerhets- og forsvarspolitiske mål	11	Kap. 1720 Forsvaret	64
1.2	Sikkerhetspolitisk situasjon	13	Kap. 4720 Forsvaret	75
1.2.1	Krigen i Ukraina	13	Kap. 1730 Forsvarshistorisk museum	76
1.2.2	Russland som dimensjonerende trussel mot Norge	14	Kap. 4730 Forsvarshistorisk museum	78
1.2.3	Økt fokus på Arktis og nordområdene	15	Kap. 1735 Etterretningstjenesten	78
1.2.4	Sammensatte trusler – Norge som frontlinje i nord	15	Kap. 1740 Statens graderte plattform-tjenester	79
1.2.5	Utvikling i NATO og det transatlantiske forholdet	16	Kap. 4740 Statens graderte plattform-tjenester	81
1.2.6	Strategiske partnerskap og styrket nordisk forsvarssamarbeid	17	Kap. 1750 Militær støtte til Ukraina	82
1.2.7	Rask teknologisk utvikling påvirker forsvarsplanlegging og forsvarsevne	18	Kap. 4750 Militær støtte til Ukraina	87
1.2.8	Totalforsvaret og nasjonal understøttelse av militær innsats	19	Kap. 1760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	88
1.3	Gjennomføring av Forsvarsløftet	20	Kap. 4760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	109
1.3.1	Utbedre svakheter i dagens struktur og tilrettelegge for videre vekst	20	Kap. 1791 Redningshelikoptertjenesten	109
1.3.2	Langsiktig kapabilitetsutvikling	20	Kap. 4791 Redningshelikoptertjenesten	111
1.3.3	Styring og kontroll	22	Kap. 4799 Militære bøter	111
1.4	Hovedprioriteringer og økonomiske rammer i 2027	25	Del III Omtale av særlige tema	113
2	Oppmodings- og utgreiingsvedtak	28	4 Informasjonssaker	115
Del II	Nærmere om budsjettforslaget	41	4.1 Godtgjøringsmodell for reservister	115
3	Nærmere omtale av bevilgningsforslagene mv.	43	4.2 Regjeringens forsvarsmarkedstrategi	115
Programområde 04 Militært forsvar	43		4.3 Forebyggende sikkerhet	115
<i>Programkategori 04.10 Militært forsvar mv.</i>	<i>43</i>		4.4 Sikkerhetsklarering – Klareringsløftet	116
Kap. 1700 Forsvarsdepartementet	44		4.5 Forsvarets operative støttekommando	116
Kap. 4700 Forsvarsdepartementet	53		5 Oppfølging av §§24 og 26a i likestillings- og diskrimineringslova – Aktivitets- og redogjørelsesplikta (ARP) for forsvarssektoren	117
Kap. 5645 Rygge 1 AS	53		5.1 Forsvarsdepartementet og underliggende verksemder sitt likestillingsarbeid som offentlig styresmakt	117
Kap. 1710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	54		5.2 Forsvarsdepartementet og underliggende verksemder sitt likestillingsarbeid som arbeidsgivarar	118

6	Oppfølging av FNs berekraftsmål	121	3	Standardiserte nøkkeltall for forvaltningsorganer med særskilte fullmakter – Forsvarets forskningsinstitutt (FFI)	136
7	Heileigde føretak under Forsvarsdepartementet	125	4	Budsjettstatistikk for perioden 2024–2027	141
Forslag		127	5	Nøkkeltall for perioden 2024–2027	144
Vedlegg			6	Forsvarets fremtidige styrkestruktur (strukturtabellen)	145
1	Ordninger i tilknytning til verneplikten	134			
2	Oversikt over Forsvarsdepartementets enkeltstående tilskudd	135			

Tabellinnhold

Tabell 1.1	Regjeringens budsjettforslag for 2027 sammenliknet med saldert budsjett for 2026	26	Tabell 3.9	Utdanningskvoter, 2024–2027 ...	73
Tabell 1.2	Økte bevilgninger til LTP-formål i 2027	27	Tabell 3.10	Endringer fra 2026 til 2027	77
Tabell 2.1	Oversikt over oppmodings- og utgreiingsvedtak, ordna etter sesjon og nummer	28	Tabell 3.11	Endringer fra 2026 til 2027	81
Tabell 3.1	Endringer fra 2026 til 2027	46	Tabell 3.12	Endringer fra 2026 til 2027	89
Tabell 3.2	Endringer fra 2026 til 2027	56	Tabell 3.13	Endringer fra 2026 til 2027	91
Tabell 3.3	Endringer fra 2026 til 2027	57	Tabell 3.14	Kategori 1-prosjekter innenfor materiell (beløp i mill. kroner) ...	92
Tabell 3.4	Eiendom, bygg- og anleggs-prosjekter med kostnadsramme over 1 mrd. kroner. Prosjekter godkjent av Stortinget før 1.1.2025 med en kostnadsramme på over 200 mill. kroner (kostnadsnivå pr. 1. juli 2027), og etter 1.1.2025 med en kostnadsramme på 500 mill. kroner (kostnadsnivå pr. 1. juli 2027) er også omtalt.	58	Tabell 3.15	Endringer fra 2026 til 2027	110
Tabell 3.5		64	Tabell 5.1	Tilstand for kjønnslikestilling i forsvarssektoren i 2025 (tall for 2024 i parentes):	117
Tabell 3.6	Endringer fra 2026 til 2027	66	Tabell 5.2	Kvinnedel i Forsvaret for 2023–2025 i prosent	119
Tabell 3.7	Nedbrytning av bevilgningsforslaget til Forsvarets avdelinger for post 01 og post 71	69	Tabell 2.1	Oversikt over enkeltstående tilskudd	135
Tabell 3.8	Planlagt økning i ansatte, vernepliktige og reservister, 2027	72	Tabell 3.1	Virksomhetenes brutto utgifter og inntekter fordelt etter art	136
			Tabell 3.2	Virksomhetenes inntekter spesifisert etter inntektskilde	138
			Tabell 3.3	Forholdet mellom virksomhetenes kontantbeholdning, påløpte kostnader og avsetninger per 31. desember ...	139
			Tabell 4.1	Budsjett og regnskap	141
			Tabell 5.1	Utviklingen i forsvarsbudsjettet 2024–2027	144
			Tabell 5.2	Fordeling av saldert budsjett 2024–2026 og forslag for 2027 ...	144

DET KONGELIGE
FORSVARSDÉPARTEMENT

Prop. 1 S

(2026–2027)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2027

Utgiftskapitler: 1700–1791

Inntektskapitler: 4700–4799 og 5645

*Tilråding fra Forsvarsdepartementet 25. september 2026,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)*

Del I
Innledende del

1 Mål og hovedprioriteringer

Når statsbudsjettet for 2027 legges fram står Norge i den mest alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen siden andre verdenskrig. Regjeringen prioriterer derfor å styrke forsvarsevnen raskt. Regjeringen vil styrke Forsvaret, forberede totalforsvaret på krise og krig og fortsette opptrappingen mot NATO-målet om å bruke minst fem prosent av brutto nasjonalprodukt (BNP) på forsvars- og sikkerhetsrelaterte formål innen 2035. Satsingen på å styrke forsvarsevnen er i tråd med Nasjonal sikkerhetsstrategi og prioriteringen i regjeringens Plan for Norge: *trygghet for landet*. I 2027 tas det konkrete steg for å styrke Forsvaret, med investeringer i personell, materiell, infrastruktur og beredskap i tråd med våre NATO-forpliktelser og langtidsplanen for forsvarssektoren. Regjeringen foreslår å øke forsvarsbudsjettet med 6,5 milliarder kroner til oppfølging av langtidsplanen. I tillegg videreføres den militære støtten til Ukraina gjennom Nansen-programmet.

Regjeringen prioriterer å utbedre svakheter i dagens struktur og tilrettelegge for videre vekst, samtidig som langsiktige kapabiliteter skal bygges opp. Dette gir et sterkere Forsvar med mer forsvarsevne, både på kort og lang sikt. Budsjettforslaget legger til rette for videre oppbygging av beredskap og økt lagerbeholdning av materiell. Forsvarets driftsrammer styrkes og legger til rette for et videreført høyt aktivitetsnivå, samtidig som den planlagte personellopptrappingen fortsetter. Strukturoppbyggingen og moderniseringen av Forsvaret fortsetter. Etterretningstjenesten videreutvikles og forsterkes for å gi bedre situasjonsforståelse. Videre gjøres det betydelige investeringer i eiendom, bygg og anlegg og kritisk infrastruktur. En annen viktig satsing er støtte til økt produksjonskapasitet i norsk og europeisk forsvarsindustri. Hovedprioriteringer i budsjettet er nærmere beskrevet under kapittel 1.4.

1.1 Sikkerhets- og forsvarspolitiske mål

Nasjonal sikkerhetsstrategi og Langtidsplanen for forsvarssektoren legger til grunn at Norge må ta

et større ansvar for egen og alliert sikkerhet og bidra til stabilitet og forutsigbarhet i våre nærområder. Norske myndigheter må hele tiden kunne beskytte og ivareta innflytelse og handlefrihet, for kontinuerlig å kunne forfølge og fremme våre strategiske interesser. Evne til å ta selvstendige beslutninger og å kunne motstå press, håndtere episoder og hendelser, stå støtt i kriser, unngå angrep og hindre krig er helt sentralt i innretningen av sikkerhets- og forsvarspolitikken.

27. mars i år la regjeringen frem Prop. 68 S (2025–2026) *Forsvarsløftet – Økte rammer og prioriteringer i Langtidsplanen for forsvarssektoren*. Gjennom Stortingets behandling av Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026) ble forsvarsforliket fra 2024 styrket og videreført. Stortinget la til grunn en ytterligere styrking av Forsvarsløftet, samt å utvide langtidsplanens planramme til 2040. I perioden frem til 2036 skal langtidsplanens økonomiske opptrapping ytterligere tilføres 121 mrd. kroner. Norge vil med den nye planen styre mot å oppnå forpliktelsen om å bruke minimum 3,5 prosent av brutto nasjonalprodukt (BNP) på forsvarsutgifter innen 2035. Fra og med 2035 legges det til grunn at forsvarsbudsjettet minimum skal holde et nivå tilsvarende 3,5 prosent av BNP.

Den strategiske innretningen av Forsvaret baseres på at Norge i første rekke må rette forsvarsinnsatsen mot å forebygge konflikt i kontinuerlig og tett samvirke med allierte. Sivilt-militært samarbeid skal understøtte dette. Likevel må Forsvaret være forberedt på at konflikt kan inntreffe, og i så fall kunne respondere rettidig og med relevante maktmidler, sammen med allierte. Som fremhevet i langtidsplanen, krever en slik innretning for det første styrket evne til innflytelse og økt handlingsrom for å ivareta stabilitet i våre nærområder. For det andre at Forsvaret innrettes for kontinuerlig anvendelse og innsats, hjemme og ute.

Langtidsplanen legger til grunn en tydelig strategisk innretning for anvendelse og utvikling av Forsvaret. Den bygger videre på Norges kjerneinteresser og på kontinuiteten i norsk sikkerhets- og forsvarspolitikk.

Forsvarskonseptet beskriver hvordan Norges forsvarsevne består av tre gjensidig avhengige hovedelementer: Forsvarets egenevne, forsvarsevnen gjennom alliert og regionalt samarbeid og kollektiv avskrekkings- og forsvarsevne i rammen av NATO, og den støtten som kan mønstres gjennom det sivile samfunn, også i rammen av totalforsvaret. Forsvarskonseptet fremgår av langtidsplanen, og det utgjør en helhetlig tilnærming til forsvar av norsk sikkerhet for å oppnå de sikkerhets- og forsvarspolitiske målsettingene til sektoren.

I rammen av forsvarkonseptet skal Forsvaret være i stand til å forsvare norsk sikkerhet gjennom å forstå og forme våre omgivelser, motvirke og respondere på press, trusler og angrep mot norsk sikkerhet, i spennet fra fred til krig. Forsvarets egenevne skal styrkes og organiseres for kontinuerlig anvendelse og innsats. Forsvaret må innrettes for å ha kapasitet og fleksibilitet for et høyere og vedvarende operasjonstempo. Den sikkerhetspolitiske utviklingen understreker behovet for nasjonal og alliert militær tilstedeværelse i prioriterte områder, tilgjengelige styrker med kort reaksjonstid, og evne til rettidig samvirke med allierte styrker. Videre må sårbarheter reduseres, og Forsvarets operative utholdenhet i fred, krise og krig økes.

Seks strategiske prioriteringer ligger til grunn for utviklingen av forsvarssektoren:

- Å forebygge og avskrekke konflikt i samvirke med allierte
- Å videreutvikle Forsvaret for nasjonal innflytelse og handlingsrom
- Å innrette Forsvaret for kontinuerlig innsats i samvirke med våre allierte
- Å bidra med relevant kampkraft for forsvar av norsk og alliert sikkerhet
- Å understøtte NATO som troverdig og effektiv garantist for alliert sikkerhet
- Å tilpasse Forsvaret for å bidra til operativ og teknologisk relevans

Samlet sett danner innretningen og prioriteringene rammene for langtidsplanens oppdaterte sikkerhets- og forsvarspolitiske mål, forsvarkonseptet, samt Forsvarets oppgaver med tilhørende ambisjon, jf. Innst. 426 S (2023–2024) til Prop. 87 S (2023–2024) og Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026).

De sikkerhets- og forsvarspolitiske målene uttrykker hva regjeringen vil oppnå med sikkerhets- og forsvarspolitikken, og utgjør i sum forsvarssektorens samfunns mål. Målene tydeliggjør hva Norge skal forsvare, forklarer overordnet hvordan dette forsvares, og er retningsgivende for

videreutviklingen av forsvarssektoren. De er siktemålet for all forsvarsinnsats, og styrende for forsvarssektorens oppdragsforståelse. I rammen av forsvarkonseptet, angir disse grunnlaget for Forsvarets oppgaver med tilhørende ambisjonsnivå.

Norsk sikkerhets- og forsvarspolitikk har som mål å forsvare Norges suverenitet, territoriale integritet, befolkning, demokratiske styresett og handlefrihet mot politisk, militært og annet press ved å bidra til å:

- forhindre væpnet konflikt og fremveksten av trusler mot norsk og alliert sikkerhet
- forsvare Norge og allierte mot trusler, anslag og angrep i en alliert ramme
- fremme norske sikkerhetsinteresser, herunder fred, stabilitet og internasjonal rettsorden

Forsvaret av Norge omfatter bredden av nasjonal og alliert sikkerhet og vern om våre nasjonale sikkerhetsinteresser. Militærmakt er et sikkerhetspolitiske virkemiddel og ett av flere virkemidler en suveren stat har for å verne om sine interesser, ivareta nasjonal selvstendighet og politisk handlefrihet, i hele konfliktspekteret.

Forsvaret er et avgjørende virkemiddel for å ivareta norsk og alliert sikkerhet, verne om norske interesser og verdier, tilrettelegge for samarbeid og integrert samvirke med allierte, og for å yte troverdige bidrag til vår kollektive sikkerhet i rammen av NATO. Forsvarets rolle er å løse Forsvarets oppgaver gjennom hele konfliktspekteret i fred, via krise og til og med krig. Forsvarets rolle i forsvaret av Norge er ikke avgrenset til et spørsmål om å fungere i krig og holde ut lengst mulig i påvente av alliert støtte, men aktivt forsvare landet hver dag ved å løse pålagte oppgaver i rammen av forsvarkonseptet.

Forsvarets oppgaver

Forsvarets oppgaver er Stortingets og regjeringens overordnede oppdrag til Forsvaret. De uttrykker hvilke oppgaver Forsvaret skal løse for å oppfylle sitt samfunnsoppdrag. Oppgavene er utledet av de sikkerhets- og forsvarspolitiske målene, og ambisjonene er fastsatt innenfor rammen av forsvarkonseptet. Forsvarets planverk, struktur og operative kapasiteter skal utvikles for å kunne løse de dimensjonerende oppgavene.

Forsvaret skal løse oppgavene fastsatt av Stortinget innenfor et beskrevet ambisjonsnivå og fastlagte ressursrammer. Det overordnede ambisjonsnivået for Forsvarets oppgaver stadfestes gjennom beskrivelsen av de enkelte oppgavene, herunder hvilke sentrale evner eller kapabiliteter Forsvaret

trenger for å løse oppgavene. Jf. Stortingets behandling av Innst. 426 S (2023–2024) til Prop. 87 S (2023–2024) er Forsvarets oppgaver å:

1. Forebygge og avskrekke press, trusler og anslag mot norsk og alliert sikkerhet med basis i NATOs kollektive forsvar
2. Overvåke norske interesseområder og rettidig varsle relevante myndigheter om forhold av betydning for nasjonal og alliert sikkerhet
3. Forsvare Norge og allierte mot trusler, anslag og angrep
4. Hevde norsk suverenitet og suverene rettigheter
5. Ivareta myndighetsutøvelse på avgrensede områder
6. Bidra militært til internasjonal innsats
7. Bidra med militær støtte til sentrale samfunnsoppgaver

Opgavene 1–5 er dimensjonerende for Forsvaret. Det vil si at Forsvaret primært skal organiseres, utrustes, bemannes, ledes, utdannes, trenes og øves for å løse disse oppgavene.

1.2 Sikkerhetspolitisk situasjon

Som fremhevet i Nasjonal sikkerhetsstrategi, står Norge i den mest alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen siden andre verdenskrig. En farligere og mer uforutsigbar sikkerhetssituasjon dannet også bakteppet for regjeringens fremleggelse av Prop. 68 S (2025–2026), og behovet for økte rammer og justeringer i forsvarssektorens langtidsplan.

De samlede sikkerhetsutfordringene Norge og Europa står ovenfor er sammensatte og betydelige. Fremover må Norge forholde seg til at det internasjonale systemet vil være mer ustabilt og uforutsigbart, herunder en utvikling hvor folkeretten og den liberale verdensorden er under betydelig press. Dette innebærer blant annet økt risiko for mer uregulert maktbruk, redusert respekt for staters territoriale integritet og suverenitet, færre begrensninger på våpenkappløp, og økt fare for spredning av masseødeleggelsesvåpen.

Russland forblir den dimensjonerende trusselen mot norsk sikkerhet, og innretter seg for en langvarig konfrontasjon mot Vesten. Mot Ukraina fortsetter Russland krigføringen med uforminsket styrke. Samtidig trapper Russland opp operasjoner og virkemidler mot Europa i form av cyberangrep, sabotasjeaksjoner, forsøk på politisk påvirkning og press, og bygger økt militær evne langs NATOs grenser.

Økt oppmerksomhet og fokus på Arktis som følge av sikkerhetspolitiske og økonomiske interesser bidrar til å forsterke geopolitiske spenninger også i Norges nærområder. Samlet setter utviklingen økte krav til Forsvarets tilstedeværelse og evne til situasjonsforståelse, suverenitetshevdelse og ivaretagelsen av norske sikkerhetspolitiske interesser. Dette inkluderer behovet for kalibrert avskrekking overfor Russland i nordområdene, gjennom nasjonale operasjoner og samvirke med våre allierte ved tilstedeværelse, øving og trening.

Krig og ustabilitet i Midtøsten har også store konsekvenser for global og europeisk sikkerhet, økonomi og transatlantiske relasjoner. Økt spenningsnivå i Asia gir også grunn til bekymring, hvor utviklingen har stor innvirkning på sikkerhet og stabilitet i Europa.

Parallelt er grunnleggende forhold i transatlantiske relasjoner i endring. Det pågående byrdeskiftet i NATO innebærer at europeiske land og Canada forventes å ta et hovedansvar for det konvensjonelle forsvaret av Europa, og må erstatte amerikanske kapabiliteter på flere områder. Utfordringen krever betydelig opptrapping av europeisk innsats og økte forsvarsinvesteringer for raskt å ruste opp forsvarsevnen i møte med et aggressivt og risikovillig Russland. Europeiske land tar i stor grad innover seg denne utfordringen, både i NATO, i forsterket regionalt samarbeid, og i EU.

1.2.1 Krigen i Ukraina

Mer enn tolv år har gått siden Russlands invasjon og påfølgende annektering av Krim. Mer enn fire år har gått siden Russlands fullskalainvasjon av Ukraina 24. februar 2022. Russland lykkes ikke i videre fremrykning men viser like fullt ingen vilje til å søke et forhandlet opphold i eller avslutning av krigen. Russiske angrep mot ukrainske byer og infrastruktur vedvarer og forventes trappet opp til vinteren, når Ukraina igjen vil være særlig sårbart for angrep rettet mot landets energinfrastruktur.

Ukraina har lyktes i å stabilisere fronten, hindre russisk fremmarsj, og påfører Russland større tap av personell og materiell enn landet selv lider. Ukraina har også lyktes å omstille store deler av sin industrielle base til forsvarsproduksjon. Ved hjelp av teknisk og taktisk innovasjon har Ukraina utlignet Russlands ressursmessige overtak, særlig ved fremskritt innen ubemannede systemer og elektronisk krigføring.

Samtidig er utfordringene store. Myndighetene klarer å opprettholde sentrale samfunnsfunk-

sjoner men Ukraina er fortsatt avhengig av betydelig politisk, militær og økonomisk støtte. Landet opplever store tap av personell og betydelige utfordringer knyttet til rekruttering. Russland har også intensivert angrep med ballistiske missiler, som Ukraina mangler tilstrekkelig forsvar mot. Det er også uvisshet knyttet til fremtidig internasjonal støtte. EU har innvilget Ukraina et lån på til sammen 90 mrd. euro for 2026 og 2027, hvor to tredjedeler skal gå til militær støtte. Utbetalinger er i gang. Ved Ankara-toppmøtet forpliktet NATOs medlemsland seg til å gi 70 mrd. euro i militær støtte til Ukraina i 2026, og minst samme beløp i 2027.

Under ledelse av Storbritannia og Frankrike har en rekke europeiske land gått sammen om planlegging av sikringsstyrken *Multi-National Force-Ukraine* (MNF-U). Styrken skal kunne settes inn på kort varsel for å sikre etterlevelse av en våpenhvile eller fredsavtale mellom Russland og Ukraina.

Regjeringens målsetting er at den norske militære støtten til Ukrainas forsvarskamp, i en bred internasjonal ramme, skal bidra til en løsning på krigen på ukrainske premisser som legger til rette for et suverent, demokratisk og levedyktig Ukraina.

Den ekstraordinære økningen av rammen for den militære støtten i 2025 og videreføringen av støtten på omtrent samme nivå i 2026 og 2027, gjør Norge til en bidragsyter av avgjørende betydning for den ukrainske forsvarskampen. I økende grad er samarbeidet med Ukraina basert på gjensidig nytte, der Ukraina gir tilbake i form av erfaringer, ekspertise, kunnskap og kompetanse, forsvarsindustrielt samarbeid, materiellutvikling og kamperfaring.

Nærmere omtale av den norske støtten til Ukraina er beskrevet i kapittel 3.

1.2.2 Russland som dimensjonerende trussel mot Norge

Russland utgjør en strukturell og langvarig trussel som vil prege norsk sikkerhet i mange år fremover. Putin-regimet er innrettet for varig konfrontasjon med Vesten, og Norge er en integrert del av det russiske fiendebildet.

Russland fortsetter å bygge ut sin militære tilstedeværelse langs grensen mot NATO. Styrkene i nord er under betydelig reorganisering og utvidelse, med overgang fra brigade- til divisjonsstruktur og etablering av et nytt armékorps i Karelen. Nesten alt personell er for øyeblikket deployert bort fra Kola, men avdelingene vil kunne over-

føres tilbake ved en eventuell reduksjon av kampfhandlingene i Ukraina. Russland trekker aktivt lærdommer fra krigen, hvor ubemannede systemer har endret stridsfeltet fullstendig. Droner, langtrevkende presisjonsild og elektronisk krigføring vil få en viktigere rolle i fremtidens russiske militærmakt. Evnen til å operere i et stridsmiljø preget av permanent overvåking, ubemannede systemer og jamming vil være av økende betydning for norsk og europeisk forsvarsevne.

Nordflåten ivaretar sin sentrale rolle i russisk kjernefysisk og konvensjonell avskrekking, og gjennomgår en betydelig modernisering som øker dens evne til presisjon, rekkevidde og eskaleringskontroll. Nordflåten tilføres nye og moderniserte ubåter og overflatefartøy med evne til å levere moderne, langtrevkende presisjonsild i større antall. Parallelt utvikles nye strategiske våpensystemer spesifikt utformet for å omgå vestlige forsvarssystemer, herunder kjernefysisk drevne missiler og torpedoer. Uten en etterfølger til rustningskontrollavtalen Nye START legges forholdene til rette for en mulig kjernefysisk opprustning på Kola. Samlet stiller utviklingen nye krav til situasjonsforståelse, beskyttelse mot lufttrusler og evne til antiubåtkrigføring.

Russland har også overflatefartøy skreddersydd for å kartlegge vestlig undervannsinfrastruktur, samt spesialubåter bygd for å ødelegge den. Denne offensive kapasiteten finnes bare på Kola-halvøya, og aktivitetsnivået har gått opp det siste året. GNSS (*Global Navigation Satellite System*)-forstyrrelser fra russiske systemer nær Kola registreres jevnlig og påvirker også norsk luftrom. Dette er ett eksempel på hvordan russiske defensive tiltak knyttet til Ukraina-krigen får direkte konsekvenser i våre nærområder.

Etterretnings- og påvirkningstrusselen fra russiske tjenester er betydelig og kontinuerlig. Russland benytter i økende grad stedfortredere til å gjennomføre både fysiske og digitale operasjoner. Russland innhenter systematisk informasjon om norske våpenleveranser til Ukraina, alliert tilstedeværelse, kritisk infrastruktur og norsk forsvarsevne. Parallelt med dette søker Russland å påvirke norsk opinion og svekke tilliten til norske myndigheter. Den sikkerhetspolitiske situasjonen i og rundt Ukraina er dynamisk, og det må forventes både flere og mer alvorlige russiske operasjoner rettet mot Norge og allierte.

Effektene av krigen på Russland er blitt tydeligere. Den russiske økonomien var ved inngangen til 2026 i resesjon. Situasjonen i Midtøsten har bidratt til økt oljepris og gir midlertidig handlingsrom. Utviklingen endrer ikke de strukturelle

svakheterne som har utviklet seg i den russiske krigsøkonomien siden 2022, herunder kapitalflukt og mangelfull tilgang på teknologi, arbeids- og produksjonskraft. Ukrainske droneangrep rammer russisk oljeraffinerikapasitet betydelig, noe som bidrar til å svekke russiske eksportinntekter. Ukrainas evne til å ramme mål på dypet er økende, også mot russiske storbyer og logistikk. Krigen kommer stadig nærmere på folks liv, og beskyttelsestiltak som nedstenging av internett i store deler av Russland har skapt frustrasjon i befolkningen. Et presset Russland er ikke nødvendigvis et mindre farlig Russland. Tvert imot kan økende press øke Kremles vilje til å ty til mer risikofylte virkemidler overfor Vesten.

Samlet tegner dette et bilde av Russland som en aktør som bevisst og systematisk søker å begrense Norges sikkerhetspolitiske handlingsrom.

1.2.3 Økt fokus på Arktis og nordområdene

Arktis har blitt påvirket av de senere års økte geopolitiske spenninger. Den strategiske betydningen av nordområdene har økt både for våre allierte, for Russland og for Kina.

For Russland har Arktis vedvarende strategisk betydning, særlig som base for Nordflåten og de kjernefysiske kapabilitetene på Kola-halvøya, og dermed også for Russlands avskrekkingsevne. Russland fortsetter å modernisere sine styrker i Arktis, på tross av krigen i Ukraina. Dette inkluderer utvikling av avanserte undervannsbåter og et stort antall langtrekkende presisjonsvåpen. Russland fortsetter også med betydelig våpentesting i regionen, både for å forbedre eksisterende og utvikle nye våpen.

Også Kinas tilstedeværelse i Arktis er økende. Den kinesiske interessen har utgangspunkt i ønsker om tilgang til strategiske sjøruter og naturressurser. Det kinesisk-russiske samarbeidet i Arktis forsterkes, og for Kina forblir Russland den viktigste samarbeidspartneren for å få innpass i Arktis.

Med stigende temperaturer og redusert havis tilgjengeliggjøres den arktiske regionen for både militær og sivil aktivitet i lengre perioder av året. Dette kan etter hvert medføre økt interesse for utnyttelse av naturressurser i områder som ligger utenfor de arktiske staters økonomiske soner, samt økt trafikk over polpunktet. Etter hvert som flere ressurser og handelsruter blir tilgjengelige vil vi kunne se at den globale stormaktrivaliseringen i større grad når frem til Arktis.

For Norge har tilstedeværelse i arktiske nærområder i nord og alliert oppmerksomhet rundt

Nord-atlanteren og Arktis vært et prioritert område i en årrekke. Vi har over de siste årene sett et økende alliert fokus på nordområdene, og økt interesse fra allierte til å operere i regionen med militære ressurser. Dette har vært en ønsket utvikling sett i lys av den sikkerhetspolitiske situasjonen. Tilrettelegging for alliert tilstedeværelse og aktivitet i Norge og norske nærområder, gjennom tilgang til øvingsområder, etterforsyning og vertlandsstøtte, er meget kostnadseffektiv innsats for å trygge norske sikkerhetsinteresser. Allierte lands engasjement og tilstedeværelse i operasjonsområdene i nord bidrar til avskrekking og økt troverdighet i den allierte sikkerhetsgarantien og er derfor viktig for Norge.

NATOs stående maritime styrker har også økt sin tilstedeværelse i nordområdene som ledd i økt oppmerksomhet rundt behovet for å demonstrere troverdig avskrekking og forsvarsevne i nord. Norge spiller en aktiv rolle i arbeidet i NATO som blant annet har resultert i opprettelsen av operasjonen *Arctic Sentry*. Dette initiativet bidrar til å koordinere og demonstrere allierte lands samlede aktivitet og tilstedeværelse i Arktis på en mer målrettet måte. Innretningen på NATOs engasjement i Arktis er i tråd med norske interesser.

Regjeringen er samtidig bevisst på at økt aktivitet i Arktis kan øke risikoen for misforståelser, ulykker og utilsiktet eskalering. Kalibrering av militær aktivitet og kommunikasjonslinjer for direkte kontakt med Russland er sentralt. Forsvarets daglige operasjoner og kapasitet til deltakelse når allierte opererer i våre nærområder er viktig for å sikre mest mulig innflytelse og bidra til at aktiviteten er i tråd med norske interesser. Det er derfor en prioritet fra norsk side å delta aktivt i planlegging og gjennomføring av allierte operasjoner i våre nærområder.

1.2.4 Sammensatte trusler – Norge som frontlinje i nord

Sammensatte trusler kan beskrives som en strategi der en aktør utnytter sårbarheter på tvers av sektorer for å undergrave tilliten til myndighetene. I ytterste konsekvens kan det ramme vår handlefrihet og demokratiske prosesser. Sammensatte trusler treffer hele samfunnet, men særlig sivile sektorer. Dette krever sivile mottiltak, og det er avgjørende med en helhetlig og koordinert sivil respons og et styrket totalforsvar.

Norge står overfor et stadig mer komplekst trusselbilde, der sentrale samfunnsfunksjoner er mål for statlige aktørers påvirkning, press og undergraving. Nordområdene er en del av europe-

iske lands samlede frontlinje i møte med Russlands sammensatte trusler. Kritiske sivile funksjoner som kommunikasjon, energi, transport, beredskap og lokal forvaltning er direkte berørt. Kartlegging av havbunnsinfrastruktur, utplassering av sensorer nære energianlegg, havner og kommunikasjonspunkter i Nord-Norge har forekommet. Det er også registrert påvirkning mot lokal forvaltning i nord, og desinformasjon rettet mot befolkningen med mål om å skape mistillit til myndigheter og allierte.

Myndighetene jobber løpende med å motvirke sikkerhetstruende økonomisk aktivitet, som oppkjøp og skjult eierskap i selskaper med tilgang til havner, logistikk og kritiske leverandørkjeder. Det registreres også påvirkning gjennom økonomiske insentiver i lokalsamfunn i nord, særlig knyttet til næringsutvikling og ressursforvaltning.

Trusselen om cyberangrep mot kritisk infrastruktur fra aktører som Kina, Russland, Iran og Nord-Korea vedvarer, og omfanget av russiske sabotasje- og påvirkningsoperasjoner mot mål i Europa har økt markant det siste året. Russland har vist større vilje til å ta risiko for å destabilisere og undergrave vestlige samfunn, blant annet gjennom sabotasjeaksjoner og bruk av stedfortredere.

Påvirkningsoperasjoner og kognitiv krigføring har lenge vært sentralt i russisk og kinesisk doktrine, og den teknologiske utviklingen gjør virkemidlene langt mer effektive enn tidligere. Bruk av informasjon som våpen og maktmiddel mellom stater, mot beslutningstakere og befolkningsgrupper utgjør en voksende trussel mot våre nasjonale sikkerhetsinteresser. Strategisk kommunikasjon er viktig for å motvirke denne trusselen, men er også viktig for avskrekking, motstandskraft og multidomeneoperasjoner. En styrking av strategisk kommunikasjon i forsvarssektoren vil derfor prioriteres.

Med Sverige og Finland i NATO er Norden nå del av ett sammenhengende operasjonsområde. Sivile sårbarheter i ett land kan derfor raskt få konsekvenser for andre. Norges rolle som energileverandør til Europa, vår geografiske plassering og vår integrasjon i NATO gjør at sammensatte trusler mot Norge i stor grad er trusler mot alliansens sivile motstandsdyktighet. Energisystemer, transportlinjer, digitale nettverk og forsyningskjeder er tett integrert på tvers av grensene. En felles nordisk tilnærming til sivil beredskap, der informasjonsdeling, felles situasjonsforståelse og koordinerte tiltak mot påvirkning, cyberangrep og sik-

kerhetstruende økonomisk aktivitet inngår, blir derfor stadig viktigere.

1.2.5 Utvikling i NATO og det transatlantiske forholdet

Medlemslandene forpliktet seg under NATO-toppmøtet i Haag sommeren 2025 til å bruke 5 pst. av brutto nasjonalprodukt på forsvar innen 2035. Dette fordelt på minimum 3,5 pst. til forsvarsutgifter i henhold til dagens definisjon og praksis, og inntil 1,5 pst. til sikkerhets- og forsvarsrelaterte utgifter. Canada og Europa følger opp forsvarsforpliktelsen, og økte sine forsvarsutgifter med 139 milliarder dollar i 2025. Norge er på god vei for å nå den nye forsvarsforpliktelsen, og vil i henhold til Finansdepartementets beregninger i 2026 ligge an til å benytte anslagsvis 3,1 pst. til forsvarsutgifter og 1,5 pst. på sikkerhets- og forsvarsrelaterte utgifter.

USA har signalisert at de som del av et byrdeskift vil redusere sine bidrag til NATO, og dermed at europeiske land må ta et hovedansvar for det konvensjonelle forsvaret av Europa. Dette i lys av økt fokus på egen region, et økende behov for å håndtere Kinas fremvekst og økende militærmakt i Indo-Stillehavsregionen. Samtidig vurderes Europa å inneha evne til å bidra mer. NATO toppmøtet i Ankara 2026 bekreftet at dette følges opp av Europa og Canada gjennom raske og substansielle resultater, det såkalte *NATO 3.0*.

Byrdeskiftet vil blant annet komme til uttrykk gjennom reduserte amerikanske bidrag til NATOs kommandostruktur og styrkemodell, som er rammeverket for understøttelse av planene for troverdig avskrekking og forsvar av Europa. Det betyr at europeiske allierte og Canada må bidra mer blant annet innenfor overvåkningskapasiteter, maritime kapasiteter, langtrevkende ild og strategisk understøttelse som eksempelvis luft-til-luft tankfly for understøttelse av alliansens planverk og aktiviteter. Samtidig har USA forsikret om at de vil opprettholde den kjernefysiske avskrekkingen for Europa.

For å øke vår felles evne til kollektivt forsvar, har det fra norsk side vært viktig å støtte opp under at NATO og allierte gjennomfører vedtatte endringer for å styrke det kollektive forsvaret, herunder å oppfylle vedtatte kapabilitetsmål. For Norges del gjelder dette blant annet å bidra til planutvikling og innmelding av styrker til NATOs operative planverk, implementere nytt vertslandsstøttekonsept, etablere og være vertsnasjon for et tredje alliert luftoperasjonssenter i Bodø, og opprettholde ansvar for et felles logis-

tikkhovedkvarter frem til Sverige er rede til å overta. Norge vil videre lede NATOs spesialstyrkekomponent i våre nærområder frem til Danmark kan ta over, samtidig som Norge vil opprettholde et særlig ansvar for NATOs spesialoperasjoner i nord.

Norge har videre sluttet seg til NATOs kapabilitetsmål, og er forpliktet til å inkludere tildelte mål inn i nasjonal forsvarsplanlegging. Det er en klar forventning fra USA og andre allierte at Norge leverer på målsettinger om finansiering, prioriterte kapabilitetsmål, vertslandsstøtte, bemanning, økt beredskap på styrker, samt militær aktivitet og tilstedeværelse, herunder deltakelse i allierte øvelser og operasjoner. Norge bidrar til *NATO Forward Land Forces* (FLF) i Litauen og er tilknyttet FLF Finland. Videre bidrar Norge jevnlig til NATOs minerydderstyrke og stående fregattstyrke, samt bekler stillinger både i NATOs kommandostruktur og styrkestruktur. Jevnlige bidrag til NATOs fredstidsaktiviteter, slik som *Eastern Sentry* og *Arctic Sentry*, er viktig for å bidra til økt synlighet og en enda bedre koordinering av NATO- og alliert aktivitet, spesielt i nordområdene. Tilsvarende gjelder også styrkebidrag til understøttelse av NATOs stående forsvarsplan for luft- og missilforsvar.

Det transatlantiske forholdet og det allierte landskapet er i endring. Det har også blitt utfordret på områder som ikke faller inn under NATOs ansvarsområde, som amerikansk press mot Grønland og håndteringen av situasjonen i Hormuzstredet. Viktige ledd i å håndtere byrdeskiftet er norsk garderingsstrategi for vårt forsvars- og sikkerhetspolitiske samarbeid med allierte, og en tydeligere satsing på nære allierte og regionalt forsvarssamarbeid.

1.2.6 Strategiske partnerskap og styrket nordisk forsvarssamarbeid

Som et svar på den sikkerhetspolitiske utviklingen inngår flere allierte dypere og mer forpliktende bilateralt samarbeid med utvalgte land gjennom inngåelse av avtaler om strategiske partnerskap. Dette gir mer langsiktig forutsigbarhet i samarbeidet og er med på å signalere samhold og politisk solidaritet. I tillegg til å knytte tette sikkerhetspolitiske bånd har de strategiske partnerskapsavtalene også en tung materiell- og teknologidimensjon som legger til rette for nært samarbeid om kapabiliteter, f.eks. det norske samarbeidet om fregatter med Storbritannia og ubåter med Tyskland.

For Norge er det nødvendig av både politiske, operative og ressursmessige årsaker å være mer målrettet og foreta noen tydelige prioriteringer i vårt samarbeid med allierte, herunder som del av en norsk garderingsstrategi. Dette uten å gå på bekostning av sikkerhetsgarantien fra USA, og vårt medlemskap i NATO. I tråd med garderingsstrategien har Norge derfor nylig inngått bilaterale strategiske partnerskapsavtaler med Storbritannia, Tyskland og Frankrike som tillegg til eksisterende avtaler med USA, og øvrige samarbeids- og intensjonsavtaler med allierte. Alle tre er sentrale nasjoner i utviklingen av et større europeisk lederskap i Europa, og avtalene etablerer en bredere og sterkere sikkerhetspolitisk plattform for norsk sikkerhet. Avtalene bidrar også til økt evne til å håndtere byrdeskiftet.

Samtidig er videreutviklingen av forsvarssamarbeidet med USA en prioritet for regjeringen. Det er en viktig målsetting å opprettholde det transatlantiske forholdet og amerikansk engasjement i Europa. Det sikkerhets- og forsvarspolitiske samarbeidet mellom USA og Norge er tett, utviklet over tiår, og støtter opp under både norske og amerikanske sikkerhetsinteresser. USAs militære bidrag til det transatlantiske sikkerhetsfellesskapet er avgjørende. Tross endringer i transatlantiske relasjoner er samarbeidet med USA fortsatt en viktig bærebjelke i norsk sikkerhets- og forsvarspolitik.

Norges strategiske geografiske plassering, avanserte kapabiliteter og evne til å operere sømløst med allierte styrker, gjør Norge til en relevant partner for USA. Norge, Storbritannia og USA samarbeider tett blant annet innenfor undervannsovervåking, undervannskrigføring, romdomenet, kampfly, etterretning og spesialstyrker. Dette følger av fellesinteresser i nord ettersom aktiviteten fra Nordflåten påvirker sikkerheten til de britiske øyer og det amerikanske kontinentet. Vår bilaterale samarbeidsavtale (*Supplementary Defence Cooperation Agreement* – SDCA) bidrar også til å opprettholde amerikansk sikkerhetspolitisk interesse for Nord-Atlanteren og Norden.

Norge og Storbritannia undertegnet en bilateral forsvarsavtale, *Lunna House Agreement*, i desember 2025. Avtalen har som hensikt å tilrettelegge for økt og tettere samarbeid om forsvarskapasiteter, styrket strategisk samarbeid i nordområdene, økt samtrening og gjensidig forsterkning. Storbritannia knyttes også tettere til Norge via avtalen ved forsvarsplanlegging, forsterkning av Norge og etterretningssamarbeid.

Norge og Tyskland undertegnet den bilaterale forsvarsavtalen *Hansa-avtalen* i februar 2026.

Norge og Tyskland har allerede et omfattende forsvarssamarbeid innen flere områder, med et sterkt fokus på videreutviklingen av europeisk forsvarsindustri og samarbeidet innen forsvarsmateriell, som ubåter, missiler og nye stridsvogner. Avtalen omfatter alle domener, og inkluderer fem hovedsatsingsområder: Rombasert overvåkning, målangivelse og kommunikasjon; Maritim sikkerhet og operasjoner i Nord-Atlanteren og Nordsjøen; Landstrid ved bruk av samvirkeoperasjoner; Hurtig forsterkning; Forsvarsindustri.

Norge og Frankrike undertegnet en forpliktende forsvarsavtale, Narvik-avtalen, i mai 2026. Frankrike er, sammen med Storbritannia, den europeiske allierte som seiler mest i nord. Avtalen inneholder en bestemmelse om gjensidig forsvar, og forankrer samarbeidet i konkrete strukturer, planverk, øving og forhåndslagring. Avtalen legger også opp til tettere samarbeid om hybrid krigføring, maritim sikkerhet, romsamarbeid, cybersikkerhet, støtte til Ukraina og forsvarsindustrielt samarbeid.

Økt nordeuropeisk regionalt forsvarssamarbeid er også i norsk interesse, og gir nye muligheter for økt og mer integrert samarbeid med allierte i vår region. Norges regionale tilnærming har primært en geografisk dimensjon som omfatter Nord-Europa. I tillegg er multilateralt samarbeid innenfor NORDEFECO (nordisk forsvarssamarbeid mellom Norge, Sverige, Finland, Island og Danmark), NB8 (*Nordic-Baltic Eight*), JEF (*Joint Expenditinary Force*) og EU viktige fora for det regionale samarbeidet.

Videre styrker Norge forsvarssamarbeidet med alle de nordiske land, og det er regjeringens ambisjon om at Norden skal bli den mest integrerte forsvarsregionen i Europa. Et tettere integrert nordisk samarbeid kan bidra til en bedre og mer helhetlig bruk av ressurser og sikkerhet i regionen. En fellesnordisk forståelse for, og tilnærming til hybride trusler og sikkerhet rundt forsvarsinstallasjoner vil også være viktig. Som en del av det nordiske samarbeidet er det også naturlig å se for seg en viss grad av delt geografisk fokus og prioritering mellom landene. Sverige har størst interesser i Østersjøregionen, Finland har sitt fokus rettet langs sin østlige grense mot Russland/Karelen, mens Norge har sitt i større grad på nordområdene og Barentsregionen. Danmark på sin side har interesser delt på Østersjøregionen og særlig Nord-Atlanteren rundt Grønland og Færøyene.

Norge, Finland og Sverige har særlig fellesinteresser på Nordkalotten. Det er derfor spesielt hensiktsmessig å samarbeide tettere med Finland

om land- og luftmakt. Bilateralt samarbeid med Sverige vil særlig dreie seg om mottak og fremføring av allierte styrker fra Norge via Sverige til Finland. Både Finland og Sverige er i økende grad interessert i å styrke sine forbindelseslinjer (vei og bane) til Norge. Bilateralt samarbeid med Danmark vil på sin side ha større fokus på fellesinteresser i Nord-Atlanteren og Arktis. I tillegg vil dette samarbeidet naturlig nok også inkludere andre allierte med lignende prioriteringer, som eksempelvis Storbritannia, Tyskland, Nederland og Canada. Med Nederland er det inngått en egen oppdatert bilateral forsvarsavtale som formaliserer samarbeidet og gir bedre mulighet for å prioritere og gi retning til det videre samarbeidet. I dette samarbeidet er det lagt til grunn en bred tilnærming som dekker både luftforsvar, landstyrker og det maritime domenet.

1.2.7 Rask teknologisk utvikling påvirker forsvarsplanlegging og forsvarsevne

Den akselererende utviklingen innenfor fremvoksende og banebrytende teknologier driver frem kappløpet om teknologisk overlegenhet og bidrar til å endre moderne krigføring. Dette fører til at skillet mellom sikkerhet, økonomi og teknologi i økende grad viskes ut. Statens evne til raskt å styrke forsvarsevnen og omsette eksisterende og nye teknologier i økt forsvarsevne påvirker i stigende grad statens sikkerhet, innflytelse og handlingsrom. Forsvarssektoren må derfor søke samarbeid med sivile sektorer for kunnskap, kompetanse og innovasjon for å utnytte hele samfunnets evne til innovasjon og å ta i bruk ny teknologi.

Noen av de fremste erfaringene fra Ukraina er den hurtige endringstakten og digitaliseringen av stridsfeltet. Både Russland og Ukraina tester og utvikler nye våpensystemer løpende, selv om partene hittil i begrenset grad har lyktes i å integrere nye kapasiteter med gamle for å oppnå synergi og høyere effekt.

Teknologier med flerbrukspotensial, som IKT, kunstig intelligens (KI), autonomi, kvanteteknologi og bioteknologi er avgjørende for Norges evne til å møte slike utfordringer. Samtidig er de eksempler på områder som må beskyttes mot digitale angrep, spionasje, uønsket kunnskapsoverføring og påvirkning fra fremmede aktører. Bruken av elektronisk krigføring og jamming understreker behovet for egen elektronisk krigføringsevne, evne til å motstå angrep mot vår egen bruk av det elektromagnetiske spektrumet og betydningen av robuste kommunikasjonssystemer, våpensystemer og satellittbaserte tjenester.

Videre viser erfaringene fra Ukraina at tilgangen til satellittbasert teknologi samt rombasert kommunikasjon og sensorer er utslagsgivende. Bruk av verdensrommet er avgjørende for å se og treffe mål og koordinere styrker. Vestlig teknologisk forsprang må utnyttes for å stå imot nye trusler. Rombaserte sensorer vil bli avgjørende for å ha evne til å understøtte målgivning for langtreckende ild. Norges evne til å utvikle og masseprodusere avansert militær teknologi er begrenset. Dette understreker behovet for å øke innovasjonsevnen og raskere implementere eksisterende og ny teknologi, og styrke samarbeidet med forsvarsindustrien, for raskt å dra nytte av nye teknologier i operasjoner. Som et ledd i regjeringens garderingsstrategi vil europeisk forsvarsindustrielt samarbeid derfor bli svært viktig. Hurtig endringstakt og digitalisering preger stridsfeltet i Ukraina. Særlig fremtredende er økningen i bruk av autonome systemer, både på bakken og i luften. KI er en grunnleggende teknologisk forutsetning for utvikling innenfor autonomi og robotisering. Forsvarsplanleggingen må utvikles i takt med trusselen som robotiseringen av slagfeltet utgjør. Utviklingen skaper nye beskyttelsesbehov for egne kapasiteter, men gir også muligheter.

Offentlige og private aktører i Norge har de siste årene vært utsatt for cyberoperasjoner, og risikoen for digitale angrep mot kritisk infrastruktur fortsetter å vokse. I møte med den økte trusselen er KI-baserte løsninger for deteksjon og motiltak avgjørende for norsk evne til å operere i og benytte cyberdomenet. Slike løsninger er også avgjørende for å beskytte viktig infrastruktur som har betydning for nasjonale sikkerhetsinteresser. Betydningen av forsvar mot cybertrusselen understrekes i NATOs strategier og i de oppdaterte nasjonale trusselvurderingene.

Som et ledd i regjeringens garderingsstrategi må Norge etablere et tettere og mer forpliktende samarbeid med europeiske allierte for å opprettholde og videreutvikle vår relative forsvarsevne i møte med sentrale trusselaktørers evne til innovasjon og erfaringslæring. En viktig del av garderingsstrategien er at regjeringen fortsatt prioriterer bilateralt samarbeid med USA innenfor de sentrale teknologiområdene, samtidig som Norge etablerer strategisk samarbeid med nære europeiske allierte og Canada.

1.2.8 Totalforsvaret og nasjonal understøttelse av militær innsats

Forsvaret av Norge er avhengig av et godt samvirke mellom sivile og militære sektorer. Uten

sivil motstandskraft og understøttelse i form av infrastruktur, forsyninger og tjenester, kan ikke militære styrker operere effektivt. Og, vice versa, uten et militært forsvar vil vi ikke kunne motstå militære trusler mot Norge. Dette samvirket, som utgjør totalforsvaret, bidrar til troverdig avskrekking og kampkraft, og er derfor en integrert del av vårt forsvarskonsept.

Nasjonal beredskap og sivil motstandskraft er ikke bare avgjørende for vår militære forsvarsevne, men også for å motvirke og forebygge sammensatte trusler mot Norge. Befolkningens og næringslivets evne til å motstå utenlandske aktørers forsøk på å undergrave våre verdier og demokratiske prosesser er avgjørende. Likeledes er sivilsamfunnets evne til å forebygge og oppdage anslag mot nasjonal infrastruktur, beredskaps-evne og lokal myndighetsutøvelse avgjørende for vår totale forsvarsevne.

I krise og krig må essensielle samfunnsfunksjoner i størst mulig grad holdes i gang. Myndighetene må kunne utøve styring mest mulig normalt. Bank- og finanssystemer, kraftforsyning og kommunikasjonssystemer må fungere. Matproduksjon, vannforsyning og helsetjenester må opprettholdes. Flyktningstrømmer og masseskader må kunne håndteres. De funksjonene som NATO har utpekt som de mest vesentlige for at samfunnet skal kunne fungere, betegnes som de syv grunnleggende forventninger til motstandsdyktighet (Seven Baseline Requirements). På toppmøtet i Ankara i 2026 ble et revidert konsept for forventningene godkjent. De har blitt tilpasset dagens sikkerhetspolitiske utfordringer og legger mer vekt på å understøtte NATOs planverk og vertslandsstøttekonsept. Et robust og motstandsdyktig samfunn er dermed en viktig del av forsvaret av Norge, men er likeledes viktig for å motstå sammensatte trusler – som er en realitet i dag.

Forberedelser til krig krever planlegging i fredstid. Planlegging for krig forutsetter god oversikt over militære behov for sivil understøttelse. Arbeidet med å sikre god kommunikasjon mellom forsvarssektoren og de respektive ansvarlige sektorer på sivil side vil fortsatt være høyt prioritert. Det pågår et viktig arbeid med å analysere hva NATOs minimumskrav til operativ evne (*Minimum Operational Requirements* – MOR) betyr for Norges evne til å understøtte allierte styrker på norsk jord i en krigssituasjon. Dette omfatter områder som infrastruktur, kapabiliteter, varer og tjenester. Analysene vil inngå i sivile sektors planlegging for krig og danne grunnlag for en bilateral avtale mellom Norge og NATO om innføring av vertslandsstøttekonseptet.

1.3 Gjennomføring av Forsvarsløftet

Gjennomføringen av forsvarsløftet går i hovedsak etter planen. Forsvaret og de andre etatene er godt i gang med å tilpasse seg den justerte planen og føringene som ble vedtatt av Stortinget i juni 2026, jf. Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026).

Forsvarsevnen skal styrkes i alle domener. Samtidig har utviklingen i Nansen-programmet for støtte til Ukraina, med en dreining mot internasjonale initiativ, og kjøp fra ukrainsk forsvarsindustri, ført til en kraftig økning i omfang og kompleksitet av oppdrag som skal gjennomføres. Den norske militære støtten til Ukraina blir gitt gjennom donasjoner, anskaffelser, internasjonale samarbeidsmekanismer, opplæring av ukrainske soldater, industrisamarbeid og tiltak for å øke produksjonskapasitet. Samlet sett har den militære støtten vært et betydelig bidrag til ukrainsk forsvarsevne, tillegg til å være en strategisk investering i videreutviklingen av Norges eget forsvar.

1.3.1 Utbedre svakheter i dagens struktur og tilrettelegge for videre vekst

Forsvaret har en lederrolle i å bidra til helhetlig utvikling av forsvarssektoren, i nært samarbeid med øvrige etater. Forsvarsmateriell, Forsvarsbygg og Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) leverer avgjørende innsatsfaktorer til Forsvaret, og skal understøtte og bidra til Forsvarets mål. Godt samarbeid mellom etatene er en kritisk suksessfaktor for gjennomføringen av Forsvarsløftet.

2025 var det første gjennomføringsåret i langtidsplanen for forsvarssektoren 2025–2040. Forsvaret er i ferd med å realisere Forsvarsløftet gjennom blant annet store anskaffelser og oppbygging av kapasitet. Samtidig skal Forsvarets daglige operasjoner ivareta norsk handlingsrom og aktivt fremme norske sikkerhetsinteresser. Regjeringen prioriterer derfor også utbedring av kritiske svakheter. Dette innebærer både premisser for bedre beredskap og økt utholdenhet for deler av strukturen. For å styre mot hva som gir mest operativ evne i nær tid, er det også områder, aktiviteter og avdelinger i forsvarssektoren som må prioriteres lavere. Tiltak for å styrke beredskap og utholdenhet omfatter økte beholdninger av ammunisjon, reservedeler, drivstoff og materiell og økt lagerkapasitet. Samlet er utholdenheten bedret de senere årene, og med grepene som nå gjøres forventes en ytterligere bedring. På kort sikt påvirkes imidlertid Forsvarets utholdenhet av donasjonene til Ukraina, og lange leveringstider.

Personellets kompetanse må vedlikeholdes og utvikles gjennom utdanning, trening og øving for å få best mulig operativ effekt ut av Forsvarets styrkestruktur.

I 2025 er blant annet Finnmarksbrigaden opprettet og skal videreutvikles frem mot 2032. I tillegg var fullføringen av leveransen av F-35-kampflyene en viktig milepæl for luftmakten. Forsvaret har økt kvotene på militære skoler, bygd ut kapasitet for alliert mottak og foretatt viktige anskaffelser for å styrke forsvarsevnen.

Forsvarsmateriell rapporterer om et betydelig taktskifte i virksomheten hvor etaten leverer mer, raskere og i parallell på flere områder enn tidligere. Forsvarsbygg har i 2025, sammen med Forsvaret, prioritert ressursene inn mot eiendom, bygg og anlegg som gir styrket operativ evne. Kapasiteten innen eiendom, bygg og anlegg er økt gjennom etablering av tidsbesparende og kostnadseffektive løsninger for mottak av allierte, blant annet gjennom nye fasiliteter som Camp Akkasæter i Troms og Camp Rødsmoen i Innlandet. Tiltakene har bidratt til økt evne til vertlandsstøtte og raskere etablering av alliert tilstedeværelse ved behov.

Forskning, utvikling og innovasjon er en sentral innsatsfaktor i Forsvarets gjennomføringsplan. Forsvarets Forskningsinstitutt (FFI), har i 2025 fulgt utviklingen i vitenskapelig og militærteknologisk front og omsatt denne kunnskapen til konkrete råd og løsninger for norske myndigheter.

For å underbygge evnen til å respondere på et omskiftelig trusselbilde, er det viktig å holde fast ved tidsriktig iverksettelse av anskaffelser som er sentrale i byggingen av fremtidens forsvar. Samtidig er de største anskaffelsene omfattende og tidkrevende, og det er derfor også viktig å erkjenne at det tar tid å bygge forsvarsevne.

1.3.2 Langsiktig kapabilitetsutvikling

Forsvarssektoren arbeider langsiktig for å fremstille materiell for å realisere strukturutviklingen og satsingene i forsvarsløftet.

Nye fregatter med maritimt helikopter

Norge har inngått et strategisk partnerskap med Storbritannia. Som en sentral del av dette partnerskapet skal Norge anskaffe minimum fem Type-26 fregatter spesialisert for anti-ubåtkrigføring, med opsjon på anskaffelse av ytterligere én fregatt. Fregattene skal utrustes med maritime helikoptre med evne til anti-ubåtkrigføring som en integrert del av kampsystemet. Overordnet målsetting for

prosjektet er at Forsvaret får fregatter som kan bidra i høyintensitetssituasjoner med relevante midler over tid, har evne til kontinuerlig situasjonsforståelse og tilstedeværelse i norske interesseområder, samt kan forsvare norsk og alliert territorium i en alliert ramme.

Rapport etter ekstern kvalitetssikring av prosjektet mottas høsten 2026. Norge har som del av det strategiske partnerskapet med Storbritannia inngått et samarbeid om antiubåtkrigføring, der fregatter er sentrale. Forsvarsdepartementet er i dialog med britiske myndigheter om dette, herunder avklaringer om prioriteringer og fremdriften i fregattprosjektet sammenholdt med forutsettningene i langtidsplanen, samt forventningen om en forpliktende plan for industrisamarbeid. Dette kan medføre behov for justeringer i gjennomføringen av langtidsplanen og påvirke forventede utbetalinger i prosjektet, og kan få konsekvenser for ambisjoner og utgifter i forsvarsbudsjettet i 2027 og påfølgende år. Forsvarsdepartementet kommer tilbake til Stortinget om saken på egnet måte, på bakgrunn av disse prosessene.

Standardiserte fartøy

Norge skal anskaffe inntil 28 fartøy, som skal erstatte syv ikke-helikopterbærende fartøysklasser med én standardisert klasse. Fartøyene skal innføres i Marinen og Kystvakten i fire ulike varianter. Fartøysklassen vil legge stor vekt på standardisering og systemlikhet og får modulbaserte våpen- og sensorsystemer. Fartøyene skal kunne samvirke med allierte fartøystyrker og med autonome og ubemannede systemer. Konseptet bygger på prinsippet «system av systemer» og inkluderer fjernoperasjoner, beslutningsstøtte basert på kunstig intelligens (KI) og mulighet for redusert bemanning over tid. Prosjektet legger til rette for at fartøysklassen kan bli en ny standard for støttefartøy og fartøy med begrenset krigføringsevne for allierte nasjoner.

Bakkebasert luft- og missilforsvar

Satsningen knyttet til nye kapabiliteter og økt kapasitet innen bakkebasert luft- og missilforsvar omfatter tre større investeringsprosjekter. Det skal fremskaffes ny kapabilitet (evne) med forsvar mot taktiske ballistiske missiler. Prosjektet omfatter også IKT og eiendom, bygg og anlegg. Det utredes ulike alternative løsninger for å dekke Forsvarets behov. Norsk og utenlandsk forsvarsindustri kartlegger muligheten for å produsere et langtreggende anti-ballistisk luftvernssystem.

Fremdrift og eventuelle resultater fra dette initiativet er planlagt å inngå i vurderingen av norske luftvernløsninger. Forsvaret utreder også anskaffelse av mer NASAMS-materiell for å kunne øke antallet luftvern batterier til beskyttelse av sentral militær og sivil infrastruktur og samfunnsfunksjoner. Som et ledd i dette planlegges det å anskaffe et antall ildenheter med kortholdsluftvern som også vil bidra til å styrke evnen til forsvar mot droner. Det skal også anskaffes ny radar til NASAMS-systemet da eksisterende radar nærmer seg sin levetid. De økonomiske rammene for de respektive prosjektene justeres i tråd med den kontinuerlige langtidsplanleggingen.

Innretningen på Forsvarets portefølje innen bakkebasert luft- og missilforsvar følger prinsippene i NATOs integrerte og lagdelte luft- og missilforsvar, og sees i sammenheng med forbedret evne innen både kampflyvåpenet og luftromsovervåking. Blant annet skal det utarbeides et eget operasjonskonsept for integrert luft- og missilforsvar, hvor CAOC Bodø har en sentral rolle som regionalt luftoperasjonssenter.

Forsvaret følger utviklingen innen ulike europeiske kapabilitetsutviklingsprogrammer for integrert luft- og missilforsvar, herunder rombasert tidligvarsling av missilangrep og utviklingen av evne til beskyttelse mot hypersoniske våpen.

Droneforsvar

Prosjekt droneforsvar og luftvern til Forsvaret anskaffer en initiell anti-drone kapasitet til Forsvaret. Hensikten er at evne til droneforsvar skal være et supplement til NASAMS-systemet og skal bidra til å oppdage, identifiserte og nøytralisere dronetrusler i klasse 1. Det er allerede anskaffet droneforsvarssystemer til Ørland og Evenes flystasjoner. Løsningen består av et kommando- og kontrollsystem, ulike sensorer og både kinetiske og ikke-kinetiske effektorer. Droneforsvarssystemet kan integreres med NASAMS-systemet, nasjonalt kommando-, kontroll- og kommunikasjonssystem, samt logistikkstøtte-systemer.

Finnmarksbrigaden

Forsvarets planlagte oppbygging ivaretar det operative behovet for effekter innenfor ildkraft, mobilitet og beskyttelse. Forsvaret oppfyller dermed effektkravene som NATO stiller til en medium infanteribrigade, kombinert med implementering av erfaringer fra pågående konflikter, tilpasset den pågående planutviklingen for forsvar av NATO i nord. Dette vil etablere et taktisk brigade-samvir-

kesystem som kan utnytte fellesoperative ressurser og imøtekomme kapabilitetskrav fra NATO. Brigadens manøveravdelinger vil bestå av Jegerbataljonen (grensevakt), samt Porsanger bataljon og Alta- bataljon.

Porsangmoen leir videreutvikles for å legge til rette for oppbyggingen av Finnmarksbrigaden. Dette skjer gjennom utbygging av infrastruktur for tilførsel av materiell.

Brigade Sør

Brigaden skal bygges opp som en reservistbasert brigade, med kun en liten andel fast tjenestegjørende. En stor del av brigaden er allerede oppsatt med personell som har gjennomført førstegangs-tjeneste. Forsvaret vil søke å utruste brigaden med personlig våpen, uniformer og mulig over-skuddsmateriell i den hensikt å raskere kunne skape en initiell kapasitet for brigaden.

Brigade Nord

Prosjekt kampstøttekjøretøy til Hæren er i slutfasen av forprosjektfasen. Prosjektet bidrar til at fjerde mekaniserte bataljon kan realiseres. Prosjektet gjennanskaffer også donerte pansrede beltegående personellkjøretøy.

Prosjekt Hærens fremtidige kamptreningssystem skal fremskaffe en erstatning for Hærens kamptreningssenter slik at Hæren også i framtiden skal være i stand til å drive kostnadseffektiv, kvalitativ, realistisk og sikkerhetsmessig forsvarlig utdanning, trening og øving. På Setermoen er infrastruktur til nye stridsvogner igangsatt i tillegg til bygging av kvarter.

Prosjekt Bardufoss er første fase av en helhetlig utvikling av Bardufoss garnison som tilrettelegger for at Forsvaret kan vokse i tråd med forsvarsløftet. Her fremskaffes infrastruktur til flere prioriterte anskaffelser for Forsvaret som P1095 Langtrekkende, landbasert presisjonsild og etablering av rakettartilleribataljonen.

Forsvarets felles rekruttskole på Terningmoen.

For å øke tilgjengeligheten på Hærens operative struktur, planlegges det å etablere en felles rekruttskole for Forsvaret på Terningmoen. Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 87 S (2020–2021) til Prop. 14 s (2020–2021). Det første steget i realiseringen av ambisjonen har vært å gjennomføre kritiske enkeltprosjekter som sørger for at driften kan fortsette å gjennomføres slik den er i dag. Disse prosjektene er i gjennomføringsfase.

Med en langsiktig ambisjon om å utdanne 1 800 rekrutter 4 ganger i året, pågår nå den første reelle opptrappingen. Denne opptrappingen omtales som fase 1, og inkluderer en økning av infrastruktur og nødvendige kapasiteter som tilrettelegger leiren for mottak av ca. 1 200 rekrutter 4 ganger i året. Prosjektet har sammen med de øvrige kat 2 prosjektene på Terningmoen en samlet kostnadsramme på om lag 2,4 mrd., inkludert innredning, merverdiavgift og usikkerhetsavsetning.

Ny helikopterkapasitet til Forsvaret.

Hensikten med prosjektet er å anskaffe helikopterkapasitet til både Forsvarets spesialstyrker og landstyrker. Helikoptrene skal organiseres i en skvadron på Rygge til understøttelse av spesialstyrkene, og en skvadron på Bardufoss for å understøtte og samvirke med landstyrkene. Endringene som ble vedtatt i Innst. 440 S (2025–2026) er lagt til grunn for justert oppdrag for prosjektet. Anskaffelsen av nye helikoptre skal starte senest 2030. Tiltakets finansieringsplan er lagt til 2030–2039.

1.3.3 Styring og kontroll

Utenriks- og forsvarskomiteen understreker i Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026) at Stortinget trenger bedre informasjon om hvordan midlene i forsvarssektoren benyttes. Dette for å kunne følge opp at Stortingets vedtak gjennomføres, og for å føre parlamentarisk kontroll. Regjeringen vil gi mer detaljert og etterprøvable informasjon til Stortinget om gjennomføringen av langtidsplanen. Det vises til nærmere omtale av anmodningsvedtak 1007 (2025–2026) i kap. 2.

Det er de siste årene gjennomført en rekke styringsendringer i forsvarssektoren. Formålet med endringene er å løse opp i styringsproblemer sektoren har slitt med over tid og ruste sektoren til å gjennomføre det store Forsvarsløftet som regjeringen nå er i gang med. Styringsendringene i sektoren er tiltak for å møte utfordringer som er påpekt av Forsvarskommisjonen av 2021 og i flere av Riksrevisjonens undersøkelser av forsvarssektoren de siste årene.

Den sikkerhetspolitiske situasjonen og satsingen på Forsvaret krever høyere gjennomførings-evne, økt effektivitet og raskere tilpasninger til endringer. Styringsendringer gjennomføres samtidig med et historisk forsvarsløft, ikke minst for å sette sektoren i stand til å håndtere de planlagte løftene i tiden fremover.

Ny styringsmodell for forsvarssektoren

Forsvarsdepartementet har ryddet opp i oppgavefordelingen mellom etatene i sektoren. Forsvaret har fått en tydeligere bestillerfunksjon i tråd med at det er Forsvarets behov som skal være styrende for hva som anskaffes og bygges. Forsvarsmateriell og Forsvarsbygg har blitt tjenesteleverandører til Forsvaret. Denne avklaringen av roller og ansvar legger til rette for bedre samhandling mellom etatene.

Det er etablert en styringsmodell med et tydeligere skille mellom Forsvarsdepartementet og Forsvaret. Forsvarssjefen har nå et avklart ansvar for å styre og utvikle Forsvarets virksomhet på en helhetlig måte. Forsvarssektoren har fortsatt Integrert strategisk ledelse, men praktiseringen av dette er endret. Den nye praktiseringen av Integrert strategisk ledelse har medført behov for en sterkere Forsvarsstab med økt evne til strategisk styring. Forsvaret har igangsatt en videreutvikling og styrking av Forsvarsstaben for å sette den i stand til å håndtere både det økte ansvaret og de økte forsvarsbudsjettene.

Den operative evnen er den beste målestokken på om bevilgningene i forsvarsbudsjettet gir den effekten som Stortinget har forutsatt. Det er gjennom styringen Forsvarsdepartementet sørger for at de midlene som bevilges faktisk gir et bedre forsvar. Et viktig mål med styringsendringene har derfor vært å kunne måle utviklingen i Forsvarets operative evne bedre og på en mer etterprøvbart måte. Innretningen på styringen er nå endret gjennom å sette mål knyttet til evnen til å være til stede i Norge og våre nærområder, evne til beredskap og utholdenheten til Forsvaret i krig. Dette gir et bedre grunnlag for å vurdere hvilken reell effekt de økte bevilgningene har over tid.

Satsingen på Forsvaret forutsetter bedre organisering og ledelse av sektoren. I arbeidet med styringsendringene ble det derfor strukturert gjennomgått hvordan sektoren planla, gjennomførte og styrte blant annet anskaffelser, investeringer, vedlikehold, IKT, personell og kompetanse samt forskning og utvikling. Deretter ble roller tydeliggjort, prosesser forenklet og oppgaver og myndighet ble delegert til Forsvaret og de andre etatene i sektoren der det var hensiktsmessig.

Forsvaret ble gitt et helhetlig ansvar for vedlikehold av materiell, med mål om å øke tilgjengeligheten på materiellet gjennom mer effektive prosesser. Ved å la operative sjefer i Forsvaret få økt innflytelse på vedlikeholdet av fly, skip og kjøretøy blir de også bedre tilpasset det operative behovet.

I tråd med Prop. 87 S (2023–2024) har Forsvaret fått delegert myndighet for investeringene i sektoren. Tidligere var Forsvarsdepartementet prosjekteier for investeringsprosjektene, og Forsvaret måtte søke departementet når det skulle gjøres endringer knyttet til tid, kostnad eller ytelse. Forsvaret har fått myndighet til å igangsette og følge opp materiellprosjekter og eiendom, bygg og anleggsprosjekter med totalkostnad under 1 mrd. kroner og digitaliseringsprosjekter med totalkostnad under 300 millioner kroner.

For investeringsprosjektene med en kostnadsramme over 1 mrd. kroner, har Forsvaret fått fullmakt til å gjøre løpende endringer og justeringer, så lenge de holdes innenfor vedtatte kostnadsrammer og de overordnede målene. Ved å delegere denne myndigheten gjennomføres investeringene på en mer effektiv måte, med mindre byråkrati. Forsvaret har de beste forutsetningene for å vurdere hvordan investeringene skal gjennomføres for å oppfylle vedtatt forsvarsstruktur.

Tidligere utformet Forsvarsdepartementet personellprognoser og planla hvordan årsverk skulle fordeles i Forsvaret. Dette er nå delegert tilbake til Forsvaret, som selv kan flytte personellet dit det gir høyest mulig operativ evne. Samtidig følger Forsvarsdepartementet opp at gjennomføringen er i tråd med rammer og føringer som er vedtatt av Stortinget.

Styringsendringene vil forbedre styringen av forsvarssektoren i forhold til de utfordringene som også Forsvarskommisjonen påpekte. Tydeligere ansvarslinjer mellom Forsvarsdepartementet og etatene, og mellom etatene, har gitt et bedre grunnlag for bedre styring.

Styring, økonomi og internkontroll i etatene

Forsvarsdepartementet følger opp etatene gjennom etatsstyringen, som er basert på mål- og resultatstyring i henhold til økonomireglementet. Selv om flere oppgaver er delegert til etaten enn tidligere, så innebærer ikke det fravær av kontroll. Forsvarsdepartementet følger opp basert på risiko og vesentlighet. Det innebærer at dersom det er risiko for manglende måloppnåelse settes det inn tiltak.

God økonomistyring er sentralt for å ha evne og kapasitet til å bruke ressursene effektivt, samt overholde lover og regler. I tilfeller der økonomistyringen ikke har vært god nok, er det iverksatt tiltak tilpasset risiko og vesentlighet.

Forsvarssektoren ved Forsvarsmateriell, Forsvarsbygg og Forsvarets forskningsinstitutt forvalter i dag i underkant av 2 000 rammeavtaler

med en samlet økonomisk verdi på om lag 365 milliarder kroner. Riksrevisjonen konkluderte i Dokument 1 (2024–2025) *Oppfølging og kontroll av rammeavtaler i forsvarssektorens virksomheter* offentliggjort 15. oktober 2024 at virksomhetene i forsvarssektoren ikke etterlever gjeldende regler og krav for oppfølging av rammeavtaler. I oktober 2024 ble ansvaret for alle Forsvarets materiell- og driftsanskaffelser overført til Forsvarsmateriell for å heve innkjøpskompetansen og profesjonalisere forvaltningen av avtaleporteføljen i forsvarssektoren. Samtidig er ansvaret for eiendom-, bygg- og anleggsanskaffelser tydelig plassert hos Forsvarsbygg. Dette er en oppfølging av endringer i styring og kontroll av forsvarssektoren som er omtalt i Prop. 87 S (2023–2024).

Forsvarsmateriell har i 2025 prioritert tiltak for å håndtere utfordringene med etterslep, lav datakvalitet på rammeavtaleporteføljen og overforbruk med å styrke oppfølging og kontroll, bedret organisering og kompetanse og bedre systemunderstøttelse. Det er imidlertid et stort etterslep på inngåelse av rammeavtaler, og det er mange av Forsvarets behov som ikke er dekket av rammeavtaler. Det tar tid å redusere etterslepet, og selv med pågående arbeid og tiltak vil det ta flere år før behovet er dekket. Forsvarets prioriteringer ligger til grunn for avtaleproduksjonen. Ved årsskiftet 2025/2026 og våren 2026 ble det avdekket at etater i forsvarssektoren har benyttet rammeavtaler der avtalens maksimale verdi er nådd på flere aktive avtaler. Til tross for grepene som er tatt er det fortsatt risiko for nye tilfeller av at etatene i sektoren har benyttet rammeavtaler som har gått ut på dato eller der avtalens maksimale verdi er nådd. Dette følges tett opp av Forsvarsdepartementet gjennom etatsstyringsdialogen.

Riksrevisjonen har nylig avdekket store svakheter ved de generelle IT-kontrollene i Forsvarsbygg, og etatens regnskap for 2025 er ikke reviderbart. Forsvarsbygg har i tillegg bevisst benyttet rammeavtaler langt utover kunngjort verdi uten å varsle departementet. Dette viser svakheter i Forsvarsbyggs økonomistyring og kontroll. Det er derfor iverksatt flere tiltak ovenfor Forsvarsbygg, herunder en ekstern gjennomgang av økonomistyringen i etaten. Gjennomgangen skal evaluere styringssystemer og rutiner, og utarbeide forslag til hvordan Forsvarsbyggs økonomirapportering og internkontroll kan bedres.

Det gjøres også en revisjon av hvordan Forsvarsbygg jobber med rammeavtaler. Og Forsvarsbygg skal gjøre en vurdering av hvilken

kompetanse etaten skal ha internt for å håndtere større prosjekter. Disse gjennomgangene er nødvendig for å avgjøre hvordan Forsvarsbygg kan sørge for bedre økonomistyring, og ferdigstilles i løpet av andre halvår 2026. Sakene vil deretter behandles i Forsvarsdepartementet, som vil vurdere videre prosess og eventuelle tiltak. Så snart beslutningene er tatt, vil regjeringen informere Stortinget på egnet måte.

Forsvarshistorisk museum har avdekket 23 tilfeller av ulovlige direkteanskaffelser for til sammen om lag 3,5 mill. kroner. Forsvarsdepartementet har iverksatt tiltak overfor etaten, og Forsvarshistorisk museum prioriterer oppfølging av tiltakene for å forhindre nye tilfeller i fremtiden.

Habilitet i forsvarssektoren

Forsvarsløftet er kun mulig gjennom et godt samarbeid mellom forsvarssektoren og industrien. Forsvarssektoren har ansatte med kompetanse som kan styrke norsk industri, og norsk industri har ansatte med kompetanse som kan styrke forsvarssektoren. Derfor er det også naturlig at personell veksler på å jobbe i sivil sektor og i forsvarssektoren. Begge sektorer drar nytte av denne kompetanseutvekslingen, og den kan bidra til effektiv og tidsriktig fremskaffelse av nødvendig utstyr. Dette er særlig viktig når det gjelder militær støtte til Ukraina, hvor behovene er store og akutte.

Når det er tette bånd mellom forsvarssektoren og industrien er det særlig viktig med klare og tydelige rutiner og retningslinjer for habilitet. Dette er noe som må jobbes med kontinuerlig. Praktisering, oppfølging og etterlevelse av habilitetsregelverket er et viktig grunnlag for å redusere korrupsjonsrisikoen og bevare tillitten til sektoren.

Forsvarsdepartementet har i 2026 kartlagt og vurdert virksomhetenes rutiner og retningslinjer for habilitetsvurderinger, og tematikken vil fortsatt bli jevnlig fulgt opp i styringsdialogen. Samtidig har Forsvarsdepartementets internrevisjon gjennomført en undersøkelse av håndteringen av forbindelser mellom tidligere ansatte og forsvarssektoren, herunder praktisering av karanteneregelverket. På bakgrunn av dette er det iverksatt en egen tiltaksplan.

Forsvarsdepartementet følger opp virksomhetenes internkontroll gjennom etatsstyringen. Forsvarsdepartementet har nulltoleranse for korrupsjon og andre økonomiske misligheter. Forsvarsdepartementet har overfor underlagte virksomhe-

ter vist til regelverket for økonomistyring i staten og etiske retningslinjer for statstjenesten. Virksomhetene er videre bedt om å gjennomgå rutiner og retningslinjer knyttet til korrupsjon og andre økonomiske misligheter, samt påse at disse er tilstrekkelig kommunisert, forstått og etterlevd i virksomheten. Forsvarsdepartementet vil følge opp denne tematikken i kommende styringsdialoger. Forsvarsdepartementet har en egen antikorrupsjonspolicy som trådte i kraft 1. mai 2026.

Den samlede rammen for Norges støtte til Ukraina gjennom Nansen-programmet er på 274,5 milliarder kroner for perioden 2023–2030. Militær støtte utgjør en stor andel av disse midlene. Støtte til et land i krig og med kjente utfordringer med korrupsjon, innebærer risiko. Stortinget har gjennom behandlingen av Nansen-programmet anerkjent denne risikoen, og departementet understreker betydningen av å ha robuste kontrollsystemer for den militære støtten til Ukraina. Kontrollsystemene blir revurdert jevnlig for å legge til rette for forsvarlig forvaltning, samtidig som den skal legge til rette for at støtten er i henhold til Ukrainas behov og kommer hurtig fram. Det vises til nærmere omtale av risiko i gjennomføringen av den militære støtten til Ukraina i kapittel 3.

1.4 Hovedprioriteringer og økonomiske rammer i 2027

Trygghet for landet er en hovedprioritering for regjeringen i statsbudsjettet for 2027. De to viktigste grepene i forsvarsbudsjettet er fortsatt militær støtte til Ukraina og videre styrking av Forsvaret i tråd med langtidsplanen.

Russlands angrepskrig mot Ukraina er Norges største sikkerhetspolitiske utfordring. Regjeringens målsetting er at den norske militære støtten til Ukrainas forsvarskamp, i en bred internasjonal ramme, skal bidra til en løsning på krigen på ukrainske premisser som sikrer et suverent, demokratisk og levedyktig Ukraina. Det er sentralt for norske interesser og sikkerhet at støtten til Ukrainas forsvarskamp fortsetter. Regjeringen foreslår derfor å videreføre rammen fra 2026 for den militære støtten til Ukraina på 70 mrd. kroner i 2027, gjennom Nansen-programmet for Ukraina. For å begrense påvirkningen på norsk økonomi foreslår regjeringen å videreføre at 50 mrd. kroner av den samlede rammen på 70 mrd. kroner skal gå uavkortet til internasjonale initiativ og kjøp fra ukrainsk industri.

Prop. 87 S (2023–2024) *Forsvarsløftet – for Norges trygghet – Langtidsplanen for forsvarssekto-*

ren 2025–2036 innebærer en betydelig satsing på Forsvaret. Den nasjonale forsvarsevnen skal styrkes i alle domener og vi skal få det forsvaret vi har til å virke, samtidig som nye satsinger skal gjennomføres. Langtidsplanen ble lagt frem i en alvorlig tid. Siden har Alvoret økt og verden har blitt mer uforutsigbar. Samtidig har viktige forutsetninger endret seg etter at planen ble vedtatt. I Prop. 68 S (2025–2026) videreføres hovedprioriteringene i Forsvarsløftet, men planen justeres for å realisere en nødvendig og rask styrking av vår forsvarsevne. Gjennom Innst. 440 (2025–2026) til Prop. 68 (2025–2026) vedtok et enstemmig Storting en økning av den økonomiske rammen i Prop. 87 S (2023–2024) på om lag 121 mrd. kroner for perioden 2026–2036. Dette betyr at den nye totalrammen for langtidsplanen utgjør om lag 1 854 mrd. 2026-kroner i perioden 2025–2036.

I forbindelse med at de økonomiske rammene for langtidsplanen ble økt ble også kravene til effektivisering i forsvarssektoren økt. Effektiviseringskravet utvides i tid, og det utvides i omfang fra og med 2027. Videre skal deler av de kvalitative gevinstene fremover omgjøres til å være kvantitative, til sammen 2,4 mrd. kroner over perioden. Effektiviseringskravet skal bidra til bedre ressursbruk i sektoren, slik at samfunnet får mer forsvarsevne igjen for hver krone. Gevinstene som hentes ut fra effektivisering bidrar blant annet til å frigjøre handlingsrom i budsjettene og muliggjør finansiering av andre prioriterte områder innenfor langtidsplanen. For 2027 innebærer effektiviseringskravet at om lag 190 mill. kroner omfordeles fra forsvarsbudsjettet til andre formål på statsbudsjettet.

I 2027 foreslår regjeringen å øke forsvarsbudsjettet med 6,5 mrd. kroner som en oppfølging av langtidsplanen, i tråd med den økonomiske opptrappingsbanen i langtidsplanen. Gjennom behandlingen av Innst. 440 (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026) er det vedtatt nye satsinger ut over Prop. 87 S (2023–2024). For 2027 foreslår derfor regjeringen å øke bevilgningen for å styrke oppgradering av kritisk infrastruktur for alliert mottak og understøttelse samt økt bevilgning for å stimulere til økt produksjonskapasitet i norsk og europeisk forsvarsindustri. Gitt den fortsatt alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen, prioriterer regjeringen videre å øke driftsrammene til virksomhetene i forsvarssektoren. Forsvaret mottar nytt materiell som skal driftsettes og det skal bygges opp flere avdelinger med flere folk. Regjeringen foreslår derfor en økt driftsbevilgning til Forsvaret for å opprettholde et høyt aktivitetsnivå for å gi økt situasjonsforståelse og evne til

avskrekking og avverging i møte med en usikker sikkerhetssituasjon, samtidig som Forsvarets beredskap og utholdenhet skal styrkes.

Budsjettforslaget innebærer et forsvarsbudsjett med en utgiftsramme på 191 680,9 mill. kroner og en inntektsramme på 10 684,2 mill. kroner.

Tabell 1.1 Regjeringens budsjettforslag for 2027 sammenliknet med saldert budsjett for 2026

	(i 1000 kr)	
	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
Total forsvarsramme	179 809	191 681
Drift	70 192	78 275
Investeringer i infrastruktur, herunder eiendom, bygg og anlegg	7 478	10 802
Materiellinvesteringer ¹	34 450	33 903
Militær støtte til Ukraina	67 689	68 651

¹ Som følge av tekniske endringer og justert satsing innenfor Forskning- og utvikling fremkommer en netto reduksjon på kap. 1760, post 45 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold fra 2026 til 2027. Hva angår andelen på posten som går til materiellinvesteringer øker denne med 103,6 mill. kroner fra 2026 til 2027.

Den nominelle økningen av forsvarsbudsjettet er på 11,9 mrd. kroner (om lag 6,6 pst.) sammenliknet med saldert med saldert budsjett for 2026. Regjeringens forslag til bevilgningsramme for forsvarssektoren er, korrigert for pris- og lønnskompensasjon og tekniske endringer, økt med nærmere 6,4 mrd. kroner (om lag 3,5 pst.).

Forsvarsdepartementet vil innføre en ny finansieringsmodell for Forsvarsbygg fra og med 2027, se nærmere omtale av budsjettforslaget under kap. 1710 til Forsvarsbygg. Det innebærer at det framover vil bevilges midler til vedlikehold direkte til Forsvarsbygg, i stedet for at Forsvarsbygg fakturerer de øvrige etatene i sektoren for husleie. I tillegg reduseres Forsvarsbyggs kostnads- og inn-

tektsramme tilsvarende leieinntektene som vil bortfalle. I sum vil endringene være budsjettneutrale, men de innebærer at Forsvarsdepartementets kostnads- og inntektsramme reduseres med 2,3 mrd. kroner.

Budsjettforslaget innebærer at forsvarsutgiftenes andel av brutto nasjonalprodukt (BNP) vil utgjøre anslagsvis 3,4 prosent i 2027. NATOs oppdaterte målsetning er at medlemslandene skal bruke 3,5 prosent av BNP på forsvarsformål innen 2035. Dersom den militære støtten til Ukraina holdes utenom er andelen 2,2 prosent.

Den foreslåtte økningen i 2027 som er knyttet til formål i langtidsplanen fordeler seg på de ulike budsjettkapitlene som vist i tabell 1.2.

Tabell 1.2 Økte bevilgninger til LTP-formål i 2027

Kap.	Økning til LTP-formål (mill. kroner)
1700 Forsvarsdepartementet	585,0
1710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	2 095,8
1716 Forsvarets forskingsinstitutt	14,5
1720 Forsvaret	3 350,6
1730 Forsvarshistorisk museum	23,6
1735 Etterretningstjenesten	398,7
1740 Statens graderte plattformtjenester	97,4
1760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	358,6
1760 Omdisponeringer som følge av Prop. 68 S (2025–2026) ¹	-380,4
Sum	6 543,7

¹ Gjennom Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026) reduseres den totale rammen som sektoren anvender på forskning og utvikling (FoU) for å finansiere høyere prioriterte områder. For 2027 utgjør denne reduksjonen 380,4 mill. kroner og er synliggjort på kap. 1760.

Regjeringens budsjettforslag legger til rette for å blant annet prioritere følgende områder i 2027:

- For å støtte og stimulere til økt produksjonskapasitet i norsk og europeisk forsvarsindustri, forslår regjeringen å øke bevilgningen med 516 mill. kroner.
- Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til Forsvarsbygg med 506 mill. kroner for å styrke kritisk infrastruktur. Tiltaket skal legge til rette for målrettet styrking av vedlikehold av kritiske kapabiliteter og kapasiteter i henhold til NATOs planer, bilaterale forsterkningsplaner og nasjonale planverk.
- Den planlagte personellopptrappingen, innføring av nytt materiell og nye systemer i langtidsplanen gir behov for betydelige investeringer innenfor infrastruktur, herunder eiendom, bygg og anlegg. Regjeringen foreslår derfor å øke bevilgningen til infrastrukturinvesteringer med 1 590 mill. kroner i 2027.
- Regjeringen foreslår en økning på 3 351 mill. kroner for å styrke Forsvarets driftsrammer. Den foreslåtte bevilgningen vil styrke materielldriften og oppbygging av nye avdelinger. Styrkingen legger også til rette for at Forsvaret kan øke bemanningen med om lag 750 fast ansatte, 900 reservister og 450 vernepliktige i løpet av 2027. Videre vil styrkingen legge til rette for et videreført høyt aktivitetsnivå. Av

den foreslåtte økte bevilgningen utgjør om lag 639 mill. kroner midler for å ivareta økte pensjonsutgifter.

- Regjeringen foreslår å øke bevilgning med 399 mill. kroner for å videreutvikle og ytterligere forsterke den pågående moderniseringen og videreutviklingen av Etterretningstjenesten og bedre situasjonsforståelsen.
- Regjeringen foreslår å øke driftsrammene til Forsvarsmateriell med 255 mill. kroner for å styrke leveranseevnen til etaten i takt med økningen i materiellinvesteringer og ambisjonen i langtidsplanen.
- Stortinget har gjennom inneværende langtidsplan og tidligere langtidsplaner besluttet en modernisering av Forsvaret gjennom anskaffelse av flere nye strategiske kapasiteter. I tillegg er det prioritert en rekke anskaffelser i alle forsvarsgrener, samt fellesprosjekter som treffer både forsvarsgrenene og felleskapasitetene. For 2027 foreslås en økning på 104 mill. kroner til materiellinvesteringer.

For nærmere omtale vises det til egne tabeller og omtaler under respektive budsjettkapitler i del II, 3 Nærmere omtale av bevilgningsforslagene mv.

2 Oppmodings- og utgreiingsvedtak

Nedanfor er oversikt over oppfølging av oppmodingsvedtak under Forsvarsdepartementet. Oversikta inkluderer alle vedtak frå stortingssesjonen 2025–2026 og vedtak frå tidlegare stortingssesjonar som kontroll- og konstitusjonskomiteen i

Innst. 125 S (2025–2026) meinte ikkje var utkviterte. Om departementet reknar rapporteringa som avslutta, eller om departementet også vil rapportera konkret om vedtaket i budsjettforslaget neste år, er ført inn.

Tabell 2.1 Oversikt over oppmodings- og utgreiingsvedtak, ordna etter sesjon og nummer

Sesjon	Vedtak nr.	Stikkord	Rapportering avslutta
2025–2026	881	Forpliktande og langsiktige avtalar om levering av mat frå lokale produsentar og beredskapssamarbeid med Sverige og Finland	Nei
2025–2026	1017	Heimel i forsvarslova som sikrar erstatning for skadar som har oppstått under pålagd trening, øving og operativ leining	Nei
2025–2026	981	Samanslåing av Forsvarets logistikkorganisasjon og Forsvarets sanitet til ei driftseining	Nei
2025–2026	982	Stans i anskaffinga av langtrekkande dronar for overvaking og ytterlegare eitt C-130J transportfly utover dagens fire fly	Ja
2025–2026	984	Ny og utvida behovsanalyse om bruk av Olavsvern til forsvarsføremål	Nei
2025–2026	985	Ny sak om investeringsavgjerd om langtrekkande luftvern	Nei
2025–2026	986	Prosjekt der norsk og utanlandsk forsvarsindustri kan kartlegge moglegheita for å produsere eit langtrekkande anti-ballistisk luftvernsystem	Nei
2025–2026	987	Betra helikopterkapasitet for Hæren og Forsvarets spesialstyrkar ved å starte anskaffinga av nye helikopter i 2030	Nei
2025–2026	988	Tildeling av midlar slik at Brigade Sør kan starte kompetansebygging seinast i 2027	Ja
2025–2026	989	Oppretthalding av midlar til trening i Heimevernet som i opphavleg langtidspan, jf. Prop. 87 S (2023–2024), og styrke satsinga på utstyr, utrusting og teknologi i Heimevernet	Nei
2025–2026	990	Framskunding av etableringa av HV-07 i samband med statsbudsjettet for 2027, slik at distriktet kan gjerast operativt innan 2028	Ja
2025–2026	991	Redusere risiko og auke nasjonal kontroll ved lagring av graderte og ugraderte data i Forsvaret	Nei

Tabell 2.1 Oversikt over oppmodings- og utgreiingsvedtak, ordna etter sesjon og nummer

Sesjon	Vedtak nr.	Stikkord	Rapportering avslutta
2025–2026	992	Underlegge den digitale grunnmuren i Forsvaret norsk og europeisk jurisdiksjon	Nei
2025–2026	993	Lokalisering av ein del av FFIs stillingar til Andøya	Nei
2025–2026	994	Tilbakeføring av føreslått nedjustering av løyvinga til forskning og utvikling omtalt i Prop. 68 S (2025–2026), satsing på dronar, autonomi og elektronisk krigføring	Ja
2025–2026	995	Etablering av ei eiga eining for å utvikle og implementere eit droneprogram i 2026	Nei
2025–2026	996	Forslag i statsbudsjettet for 2027 om nye kontrakts- og avtaleformer som legg til rette for langsiktige strategiske partnerskap om dronar og autonome system, og eit finansierte strategisk arbeid som går gjennom heile planperioden	Nei
2025–2026	997	Orientering om status for Noregs droneprogram i den årlege statusmeldinga	Nei
2025–2026	998	Oppstart av innrapportering til Statens pensjonskasse innan sommaren 2026, slik at ein større del av inntektene til militært tilsette blir pensjonsgjevande	Nei
2025–2026	999	Arbeid med mål om at ein del av dei administrative oppgåvene blir flytta nærare dei operative avdelingane	Nei
2025–2026	1000	Innføring av prøveordning i Finnmark med tiltak for å gjere det meir attraktivt for forsvarstilsette å melde flytting til tiltakssona	Nei
2025–2026	1002	Reduksjon av konsulentutgifter i forsvarssektoren som del av effektiviseringsarbeidet i sektoren	Nei
2025–2026	1003	Etablering av ein mekanisme i Forsvarsdepartementet for rask avklaring og godkjenning av nødvendige løyve for å legge til rette for effektiv testing og utprøving i forsvarsindustrien	Nei
2025–2026	1006	Sak til Stortinget om styring, kontroll og gjennomføringsevne i forsvarssektoren innan 2028	Nei
2025–2026	1007	Auke av detaljgraden for budsjettpostane i forsvarssektoren frå 2028 for styrkt parlamentarisk kontroll og oversikt over forsvarssektoren	Ja
2025–2026	1146	Bidrag til at Ukraina-utstillinga ved Forsvarshistorisk museum kan bli realisert	Ja
2025–2026	703	Haslemoen leir som mellombels supplement for å auke utdanningskapasiteten ved rekruttutdanninga på Terningmoen	Nei
2024–2025	840	Anskaffingsrutinar legg vekt på tryggleiksaspekta	Nei
2024–2025	977	Styrkje veteranane sine rettar og innføre veteranlov	Nei
2024–2025	1217	Forsvarets nærvær på Sørreisa	Ja
2024–2025	1218	Fagmiljø innan Cyberforsvaret ved Jørstadmoen	Nei
2023–2024	741	Framskaffing av nye ubåtar	Ja

Tabell 2.1 Oversikt over oppmodings- og utgreiingsvedtak, ordna etter sesjon og nummer

Sesjon	Vedtak nr.	Stikkord	Rapportering avslutta
2023–2024	742	Langtrekkande luftvern – austlandsområdet	Nei
2023–2024	743	Langtrekkande luftvern – prosess for framskaffing	Nei
2023–2024	744	Overordna dronestrategi for forsvarssektoren	Ja
2023–2024	746	Kapasitet for militær utdanning i Nord-Noreg	Nei
2023–2024	748	Pensjonsgjevande inntekter	Ja
2022–2023	154	Forsvarslova – kontrakt om tenesteplikt	Nei
2020–2021	1099	Ivaretaking av dei nasjonale kulturhistoriske verdiane på Kjeller	Nei
2019–2020	676	Evaluering av lov om Etterretningstenesta	Nei
2016–2017	576	Lovheimel for å ivareta rettane for fangar	Ja

2.1 Stortingssesjon 2025–2026

Forpliktande og langsiktige avtalar om levering av mat frå lokale produsentar og beredskapssamarbeid med Sverige og Finland

Vedtak nr. 881, 5. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Forsvaret i vesentlig større grad enn i dag inngår forpliktende og langsiktige avtaler om levering av mat fra lokale produsenter samt beredskapssamarbeid med Sverige og Finland i nord.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 345 S (2025–2026) til Dok 8:193 S (2025–2026) *Representantforslag om mer norsk mat.*

Forsvarsmateriell som er ansvarleg for denne typen innkjøp, er i tildelingsbrev gitt i oppdrag å vareta små og mellomstore bedrifter på marknaden med særleg fokus på lokale og regionale leverandørar.

Vedtaket vert følgt opp av Forsvarsdepartementet. Regjeringa vil kome tilbake til Stortinget om saka.

Heimel i forsvarslova som sikrar erstatning for skadar som har oppstått under pålagd trening, øving og operativ leing

Vedtak nr. 1017, 12. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen utrede en hjemmel i forsvarsloven som sikrer erstatning for skader

oppstått under pålagt trening, øving og operativ ledelse. En slik bestemmelse bør utformes etter mønster av politiloven § 23 a.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 443 L (2025–2026) til Prop. 93 L (2025–2026) *Endringer i folketrygdloven (utvidet arbeidsulykkesbegrep og tydeliggjøring av bevisbyrden).*

Forsvarsdepartementet greier ut saka. Regjeringa vil kome tilbake til Stortinget om dette.

Samanslåing av Forsvarets logistikkorganisasjon og Forsvarets sanitet til ei driftseining

Vedtak nr. 981, 12. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Forsvarets logistikkorganisasjon og Forsvarets sanitet slås sammen til én driftsenhet for understøttelse.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026) *Økte rammer og prioriteringer i Langtidsplanen for forsvarssektoren.*

Vedtaket er følgt opp av regjeringa gjennom å gje Forsvaret i oppdrag å sette i verk samanslåinga. Regjeringa vil kome tilbake til Stortinget på eigna vis når samanslåinga er gjennomført.

Stans i anskaffinga av langtrekkande dronar for overvaking og ytterlegare eitt C-130J transportfly utover dagens fire fly

Vedtak nr. 982, 12. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen sørge for det ikke anskaffes langtrekkende droner for overvåking og ikke ytterligere ett C-130J Super Hercules transportfly ut over dagens fire fly.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026) *Økte rammer og prioriteringer i Langtidsplanen for forsvarssektoren.*

Vedtaket er følgt opp av regjeringa gjennom oppdrag til Forsvaret i 2026. Forsvarsdepartementet vurderer på dette grunnlaget at vedtaket er følgt opp.

Ny og utvida behovsanalyse om bruk av Olavsvern til forsvarsføremål

Vedtak nr. 984, 12. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen i løpet av våren 2027 komme tilbake til Stortinget med en ny og utvidet behovsanalyse om benyttelse av Olavsvern til forsvarsformål.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026) *Økte rammer og prioriteringer i Langtidsplanen for forsvarssektoren.*

Vedtaket vert følgt opp av Forsvarsdepartementet. Regjeringa vil kome tilbake til Stortinget om saka.

Ny sak om investeringsavgjerd om langtrekkjande luftvern

Vedtak nr. 985, 12. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen i løpet av våren 2028 komme tilbake til Stortinget med en sak om investeringsbeslutning om langtrekkende luftvern.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026) *Økte rammer og prioriteringer i Langtidsplanen for forsvarssektoren.*

Vedtaket vert følgt opp av Forsvarsdepartementet. Regjeringa vil kome tilbake til Stortinget om saka.

Prosjekt der norsk og utanlandsk forsvarsindustri kan kartlegge moglegheita for å produsere eit langtrekkande antiballistisk luftvernssystem

Vedtak nr. 986, 12. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen så raskt som mulig legge til rette for et prosjekt der norsk og utenlandsk forsvarsindustri kan kartlegge muligheten for å produsere et langtrekkende anti-ballistisk luftvernssystem, og teste dette. Prosjektet skal være gjensidig fordelaktig for Ukraina og Norge og kan finansieres gjennom Nansen-midlene. Prosjektet forutsetter eventuell nødvendig myndighetsmedvirkning, herunder eventuelle bilaterale avtaler om datadeling. Dette bør inngå i arbeidet med vurderinger av norske luftvernløsninger.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026) *Økte rammer og prioriteringer i Langtidsplanen for forsvarssektoren.*

Vedtaket blir følgt opp av regjeringa som ein del av Nansen-programmet og vil bli sett i samanheng med langtidsplanen for forsvarssektoren. I myndighetsavtalane med Ukraina har regjeringa peika på at Noreg ønskjer å tilby støtte til utviklinga av eit slikt system for Ukraina.

Regjeringa vil følgje opp dette med fagkompetanse frå eigne styresmakter og frå norsk forsvarsindustri. I juli 2026 underteikna statsministeren, på vegner av regjeringa, ei myndighetsavtale med Ukraina og ni andre land om å etablere ein koalisjon for forsvar mot ballistiske rakettar.

Koalisjonen består av Noreg, Ukraina, Sverige, Danmark, Tyskland, Frankrike, Italia, Spania, Nederland og Storbritannia. Saka omfattar eit pågåande innovasjonsarbeid som blir leidd av Ukraina og forsvarsindustrien. Regjeringa følgjer utviklinga tett og vil halde fram med dette.

Regjeringa vil kome tilbake til Stortinget om saka.

Betra helikopterkapasitet for Hæren og Forsvarets spesialstyrkar ved å starte anskaffinga av nye helikopter i 2030

Vedtak nr. 987, 12. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at Hæren og Forsvarets spesialstyrker får bedret helikopterkapasitet, ved å starte anskaffelsen av nye helikoptre i 2030.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026) *Økte rammer og prioriteringer i Langtidsplanen for forsvarssektoren.*

Vedtaket vert følgt opp av Forsvarsdepartementet. Regjeringa vil kome tilbake til Stortinget om saka.

Tildeling av midlar slik at Brigade Sør kan starte kompetansebygging seinast i 2027

Vedtak nr. 988, 12. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen sikre at Forsvaret tildeles midler slik at Brigade Sør kan starte kompetansebygging senest i 2027 og fremover i den hensikt å bli operativ så snart som mulig.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026) *Økte rammer og prioriteringer i Langtidsplanen for forsvarssektoren.*

Vedtaket vert følgt opp av regjeringa i framlegget til statsbudsjett, og inneber ei oppbygging av Brigade Sør i tråd med Stortingets behandling av Prop. 68 S (2025–2026), jf. Innst. 440 S (2025–2026). Det visast til nærmare omtale i kapittel 3. Vedtaket vert følgt opp i etatsstyringa av Forsvaret. Regjeringa vil på eigna måte rapportere til Stortinget om utviklinga.

Forsvarsdepartementet vurderer på dette grunnlaget at vedtaket er følgt opp.

Oppretthalding av midlar til trening i Heimevernet som i opphavleg langtidsplan, jf. Prop. 87 S (2023–2024), og styrke satsinga på utstyr, utrusting og teknologi i Heimevernet

Vedtak nr. 989, 12. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen opprettholde midlene til trening i Heimevernet som i opprinnelig langtidsplan, jf. Prop. 87 (2023–2024), slik at øvingsnivået opprettholdes, og samtidig styrke satsingen på utstyr, utrustning og teknologi i Heimevernet.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026) *Økte rammer og prioriteringer i Langtidsplanen for forsvarssektoren.*

Midlar til trening og øving i Heimevernet er oppretthaldt i regjeringas framlegg til statsbudsjett. Det visast til nærmare omtale i kapittel 3. Vedtaket vert følgt opp vidare i samband med dei årlege budsjettprosessane og i etatsstyringa av Forsvaret. Regjeringa vil på eigna måte rapportere til Stortinget om utviklinga.

Framskunding av etableringa av HV-07 i samband med statsbudsjettet for 2027, slik at distriktet kan gjerast operativt innan 2028

Vedtak nr. 990, 12. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen framskynde etableringen av HV-07 ved å legge til rette for ansettelse av resterende leder- og støttefunksjoner i forbindelse med statsbudsjettet for 2027, slik at distriktet kan gjøres operativt innen 2028.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026) *Økte rammer og prioriteringer i Langtidsplanen for forsvarssektoren.*

Vedtaket vert følgt opp av regjeringa i framlegget til statsbudsjett, og på eigna måte i etatsstyringa av Forsvaret. Det visast til nærmare omtale i kapittel 3 i denne proposisjonen.

Forsvarsdepartementet vurderer på dette grunnlaget at vedtaket er følgt opp.

Redusere risiko og auke nasjonal kontroll ved lagring av graderte og ugraderte data i Forsvaret

Vedtak nr. 991, 12. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen sikre at Forsvarets graderte og ugraderte data lagres på en måte som reduserer risiko og øker den nasjonale kontrollen.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026) *Økte rammer og prioriteringer i Langtidsplanen for forsvarssektoren.*

Vedtaket vert følgt opp av regjeringa gjennom tiltak for å styrke Forsvarets digitale grunnmur, medrekna prosjekta Forsvarets Sikre Plattformer og Datasenter. Forsvaret arbeider i 2026 med å ta fram prinsipp og retningslinjer som skal bidra til redusert risiko og auka nasjonal kontroll. Regjeringa vil kome tilbake til Stortinget om saka.

Underlegge den digitale grunnmuren i Forsvaret norsk og europeisk jurisdiksjon

Vedtak nr. 992, 12. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen i samarbeid med nordiske og europeiske land arbeide for at den digitale grunnmuren i Forsvaret underlegges norsk og europeisk jurisdiksjon.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026) *Økte rammer og prioriteringer i Langtidsplanen for forsvarssektoren.*

Vedtaket vert følgt opp av regjeringa gjennom tiltak for å styrke Forsvarets digitale grunnmur, medrekna prosjekta Forsvarets Sikre Plattformer og Datasenter. Forsvaret arbeider i 2026 med å ta fram prinsipp og retningslinjer som skal bidra til redusert risiko og auka nasjonal kontroll. Regjeringa vil kome tilbake til Stortinget om saka.

Lokalisering av ein del av FFIs stillingar til Andøya

Vedtak nr. 993, 12. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen sørge for at en viss andel av FFIs stillinger skal lokaliseres til Andøya for å støtte oppunder den videre satsingen innen droner og rombaserte kapabiliteter på Andøya.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026) *Økte rammer og prioriteringer i Langtidsplanen for forsvarssektoren.*

Vedtaket vert følgt opp av Forsvarsdepartementet. Regjeringa vil kome tilbake til Stortinget om saka.

Tilbakeføring av føreslått nedjustering av løyvinga til forskning og utvikling omtalt i Prop. 68 S (2025–2026), satsing på dronar, autonomi og elektronisk krigføring

Vedtak nr. 994, 12. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen om ikke å gjennomføre hele den foreslåtte nedjusteringen av bevilgningene til forskning og utvikling beskrevet i Prop. 68 S (2025–2026), og sørge for at deler av bevilgningene som tilbakeføres kan benyttes som del av en satsing på droner, autonomi og elektronisk krigføring.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026) *Økte rammer og prioriteringer i Langtidsplanen for forsvarssektoren.*

Vedtaket vert følgt opp av regjeringa gjennom tilbakeføring av 50 mill. kroner årleg til FoU-styrkinga i perioden 2031–2036. Totalt er omprioriteringa reversert med om lag 9 pst. eller 300 mill. kroner, som vert tilbakeført til FoU-satsingane skildra i Prop. 87 S.

Forsvarsdepartementet vurderer på dette grunnlaget at vedtaket er følgt opp.

Etablering av ei eiga eining for å utvikle og implementere eit droneprogram i 2026

Vedtak nr. 995, 12. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det etableres en egen enhet for å utvikle og implementere et droneprogram i 2026. Programmet skal bidra til synergier i arbeidet med droner, autonomi og elektronisk krigføring og skal koordinere tiltak for oppfølging av dronestrategien, i nært samarbeid med brukerne.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026) *Økte rammer og prioriteringer i Langtidsplanen for forsvarssektoren.*

Forsvarsdepartementet har gitt oppdrag til Forsvaret om å etablere eininga for utvikling og implementering av eit droneprogram i løpet av 2026.

Regjeringa vil kome tilbake til Stortinget med status i den årlege meldinga om gjennomføringa av langtidsplanen.

Forslag i statsbudsjettet for 2027 om nye kontrakts- og avtaleformer som legg til rette for langsiktige strategiske partnarskap om dronar og autonome system, og eit finansiert strategisk arbeid som går gjennom heile planperioden

Vedtak nr. 996, 12. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i forbindelse med statsbudsjettet for 2027 med forslag til:

- 1. Nye kontrakts- og avtalemodeller som legger til rette for langsiktige strategiske partnarskap mellom Forsvaret og forsvarsindustrien om droner og autonome systemer. Modellene skal:*

- muliggjøre kontinuerlig dialog og samarbeid mellom Forsvaret og forsvarsindustrien, slik at partene fortløpende kan utvikle løsninger som er militærteknologisk relevante og tilpasset norske forhold.
 - forplikte leverandørene til raskt å kunne oppskalere produksjonen av materiell ved øvelser, krise og krig, i rammen av totalforsvaret.
 - legge til rette for lagring i Norge av komponenter med lang leveringstid og redusere verdikjedesårbarheter.
2. Et finansiert strategisk arbeid som løper gjennom hele planperioden, og som skal:
- sikre at droner, autonomi og elektronisk krigføring fullt ut reflekteres i øving, trening, doktriner og forsvarsplanlegging, i realistisk samspill med andre plattformer.
 - konkretisere hvilke dronekapasiteter som skal anskaffes og integreres i strukturen.
 - sikre koordinering og synergier i arbeidet med droner, autonomi og elektronisk krigføring på tvers av forsvarsgrenene.
 - rapportere til Stortinget gjennom den årlige meldingen om status, fremdrift, utfordringer og risiko ved gjennomføringen av langtidsplanen for forsvarssektoren.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026) *Økte rammer og prioriteringer i Langtidsplanen for forsvarssektoren.*

Vedtaket del 1 vert følgt opp av regjeringa gjennom at det er gitt oppdrag til Forsvaret og Forsvarsmateriell om utgreiing av avtalemødellar. Når utgreiinga er sluttført vil regjeringa kome tilbake til Stortinget.

Vedtaket del 2 vert følgt opp gjennom etableringa av droneprogram, jf. omtale av vedtak 995 og omtale av forslag til løyving på kap. 1720 Forsvaret, post 01 i kapittel 3 i denne budsjettproposisjon. Regjeringa vil kome tilbake til Stortinget med status i den årlege meldinga om gjennomføringa av langtidsplanen

Orientering om status for Noregs droneprogram i den årlege statusmeldinga

Vedtak nr. 997, 12. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen orientere om status for Norges droneprogram i den årlige statusmel-

dingen, herunder en sammenligning av den norske satsingen med tilsvarende arbeid i våre allierte naboland.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026) *Økte rammer og prioriteringer i Langtidsplanen for forsvarssektoren.*

Regjeringa vil kome tilbake til Stortinget om saka i den årlege meldinga om status i gjennomføringa av langtidsplanen for forsvarssektoren.

Oppstart av innrapportering til Statens pensjonskasse innan sommaren 2026, slik at ein større del av inntektene til militært tilsette blir pensjonsgjevande

Vedtak nr. 998, 12. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen sørge for at oppstart av innrapportering til Statens pensjonskasse i tråd med enighet mellom partene i Forsvaret påbegynnes innen sommeren 2026, slik at en større del av inntektene til militært ansatte blir pensjonsgivende. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget med en redegjørelse for hvordan vedtak XIII i Innst. 426 (2023–2024) er fulgt opp i statsbudsjettet for 2027.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026) *Økte rammer og prioriteringer i Langtidsplanen for forsvarssektoren.*

Arbeidet med å følge opp vedtaket er i gang. Det pågår omfattande juridiske og administrative vurderingar og avklaringar som tar tid. Dette heng saman med at krava i Hovudtariffavtalen i staten rundt innrapportering ikkje er tilpassa arbeidstidsføresegnene og aktivitetsmønsteret i Forsvaret. Dette er utfordrande for Statens pensjonskasse (SPK) og Forsvaret innanfor gjeldande lov- og regelverk. SPK og Forsvaret arbeider med å finne gode og langsiktige løysingar, med mål om å starte innrapporteringa 1. januar 2027. Forslag til løyving i 2027 er omtala under kap. 1720 Forsvaret, post 01 i kapittel 3 i denne budsjettproposisjon. Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget med en utgreiing for korleis vedtaket vert følgt opp.

Arbeid med mål om at ein del av dei administrative oppgåvene blir flytta nærare dei operative avdelingane

Vedtak nr. 999, 12. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen igangsette et arbeid med mål om at en andel av de administrative oppgavene flyttes ut over en periode på fem år slik at de kommer nærmere de operative avdelingene slik at også forsvarsmiljøene i distriktene styrkes. Utredning, planlegging og gjennomføring skal utføres i nært samarbeid med arbeidstakerorganisasjonene.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026) *Økte rammer og prioriteringer i Langtidsplanen for forsvarssektoren.*

Regjeringa er i gong med å vurdere korleis vedtaket best kan følgjast opp. Regjeringa vil kome tilbake til Stortinget om saka.

Innføring av prøveordning i Finnmark med tiltak for å gjere det meir attraktivt for forsvarstilsette å melde flytting til tiltakssona

Vedtak nr. 1000, 12. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen innføre en prøveordning i Finnmark med tiltak for å gjøre det mer attraktivt for forsvarsansatte å melde flytting til tiltakssonen.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026) *Økte rammer og prioriteringer i Langtidsplanen for forsvarssektoren.*

Vedtaket vert følgd opp. Forsvaret får oppdrag om å greie ut korleis ei prøveordning kan gjennomførast. Regjeringa vil kome tilbake til Stortinget om saka.

Reduksjon av konsulentutgifter i forsvarssektoren som del av effektiviseringsarbeidet i sektoren

Vedtak nr. 1002, 12. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen sikre at forsvarssektorens konsulentutgifter reduseres som en del av det langsiktige effektiviseringsarbeidet i sektoren.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026) *Økte rammer og prioriteringer i Langtidsplanen for forsvarssektoren.*

Vedtaket vert følgd opp gjennom arbeidet med tildelingsbrev for 2027 for etatane i sektoren. Regjeringa vil kome tilbake til Stortinget om saka.

Etablering av ein mekanisme i Forsvarsdepartementet for rask avklaring og godkjenning av nødvendige løyve for å legge til rette for effektiv testing og utprøving i forsvarsindustrien

Vedtak nr. 1003, 12. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen etablere en mekanisme i Forsvarsdepartementet for rask avklaring og godkjenning av nødvendige tillatelser for å legge til rette for effektiv testing og utprøving i forsvarsindustrien.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026) *Økte rammer og prioriteringer i Langtidsplanen for forsvarssektoren.*

Vedtaket vert følgd opp. Regjeringa vil greie ut korleis testing og utprøving av dronar i forsvarsindustrien kan gjerast meir effektivt og komme tilbake til Stortinget om saka.

Sak til Stortinget om styring, kontroll og gjennomføringsevne i forsvarssektoren innan 2028

Vedtak nr. 1006, 12. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i løpet av 2028 med en sak om styring, kontroll og gjennomføringsevne i forsvarssektoren. Arbeidet skal påbegynnes så raskt som mulig. Saken skal omfatte:

- *en helhetlig og systematisk ekstern gjennomgang av forsvarssektoren, inkludert Forsvarsdepartementet og deres styring av underliggende etater med vekt på ansvarsfordeling, organisering og gjennomføringsevne. Gjennomgangen må redegjøre for konkrete tiltak som bedre setter både Forsvarsdepartementet og etatene i stand til å realisere langtidsplanens målsettinger innenfor vedtatte tidsrammer og budsjetter.*
- *konkrete tiltak for hvordan den årlige rapporteringen til Stortinget om gjennomføringen av langtidsplanen kan styrkes, slik at Stortinget gis et mer presist og etterprøvbart grunnlag for parlamentarisk kontroll, særlig knytt*

tet til personelloppbygging, større investeringsprosjekter, infrastruktur og kostnadsutvikling.

- *tiltak for å sikre ryddig forvaltning, herunder håndtering av habilitetsspørsmål og forebygging av uregelmessigheter i sektoren.»*

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026) *Økte rammer og prioriteringer i Langtidsplanen for forsvarssektoren.*

Vedtaket vert følgt opp. Regjeringa vil kome tilbake til Stortinget om saka.

Auke av detaljgraden for budsjettpostane i forsvarssektoren frå 2028 for styrkt parlamentarisk kontroll og oversikt over forsvarssektoren

Vedtak nr. 1007, 12. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen, fra og med statsbudsjettet for 2028, påse at budsjettpostene som omfatter forsvarssektoren, presenteres i større detalj i statsbudsjettet og tilhørende budsjettokument, brutt ned på et detaljnivå som styrker parlamentarisk kontroll og oversikt over forsvarssektoren.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026) *Økte rammer og prioriteringer i Langtidsplanen for forsvarssektoren.*

Detaljgraden i presentasjonen av budsjettpostane er auka i dette framlegget til statsbudsjett, og vil bli vidareført i komande statsbudsjett, derunder 2028. Forsvarsdepartementet vurderer på dette grunnlaget at vedtaket er følgt opp.

Bidrag til at Ukraina-utstillinga ved Forsvarshistorisk museum kan bli realisert

Vedtak nr. 1146, 19. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen bidra til at Ukraina-utstillingen ved Forsvarshistorisk museum kan bli realisert.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 450 S (2025–2026) til Prop. 96 S (2025–2026) *Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2026.*

Regjeringa foreslår å auke bevilginga til Forsvarshistorisk museum med 7,0 mill. kroner i

2027 for å gjennomføre utstillinga. Forsvarsdepartementet vurderer på dette grunnlaget at vedtaket er følgt opp.

Haslemoen leir som mellombels supplement for å auke utdanningskapasiteten ved rekruttutdanninga på Terningmoen

Vedtak nr. 703, 12. mai 2026

«Stortinget ber regjeringen vurdere Haslemoen leir som en del av en langsiktig løsning for Forsvaret, inkludert en ny vurdering av potensialet for fremtidig aktivitet knyttet til etablering av Brigade Sør, og komme tilbake til Stortinget i forbindelse med statsbudsjettet for 2027 og redegjøre for kostnader, tidsplan og nødvendige tilpasninger ved eventuell bruk.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 210 S (2025–2026) *Representantforslag om å ta i bruk Haslemoen som midlertidig supplement for å auke utdanningskapasiteten ved rekruttutdanningen på Terningmoen.*

Vedtaket vert følgt opp av Forsvarsdepartementet som en del arbeidet med konseptvalutgreiing for Brigade Sør. Regjeringa gjer også utgreiingar om anna bruk av Haslemoen leir som ei langsiktig løysing for Forsvaret.

Regjeringa vil kome tilbake til Stortinget om saka i når desse vurderingane føreligger.

2.2 Stortingssesjon 2024–2025

Anskaffingsrutinar legg vekt på tryggleiksaspekta

Vedtak nr. 840, 3. juni 2025

«Stortinget ber regjeringen sørge for at staten i sine anskaffelsesrutiner legger vekt på sikkerhetsaspektene, og etablerer risikobaserte vurderingskriterier for anskaffelse av programvare og droneteknologi fra leverandører i land Norge ikke har sikkerhetspolitisk samarbeid med.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 386 S (2024–2025) til Meld. St. 15 (2024–2025) *Droner og ny luftmobilitet.*

Regjeringa vil følge opp tryggleiksaspekta ved staten sine rutinar for anskaffingar av droneteknologi og programvare. Regjeringa vil kome tilbake til Stortinget om saka.

Styrkje veteranane sine rettar og innføre veteranlov
Vedtak nr. 977, 11. juni 2025

«Stortinget ber regjeringen sette ned et utvalg med mandat til å utrede en egen veteranlov som styrker og lovfester rettighetene til veteranene og deres pårørende og etterlatte. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget med et forslag til en veteranlov.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 448 S (2024–2025) *Representantforslag om å styrke veteranenes rettigheter og innføre en veteranlov i Norge.*

Lovutvalet vart oppnemnd ved kongeleg resolusjon 19. juni 2026, og byrja arbeidet sitt hausten 2026. Utvalet vert leia av professor Bjørn Henning Østenstad. Medlemmer frå veteran- og personellorganisasjonane inngår i utvalet. Utvalet er beden om å levere rapporten sin innan utgangen av 2027. Regjeringa vil kome tilbake til Stortinget om saka.

Forsvarets nærvære på Sørreisa
Vedtak nr. 1217, 20. juni 2025

«Stortinget ber regjeringen videreutvikle Forsvarets tilstedeværelse på Sørreisa, og komme tilbake til Stortinget i forbindelse med rapporteringen på langtidsplanen våren 2026. Sørreisa skal fortsatt være en operativ lokasjon for Forsvaret også i fremtiden.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 540 S (2024–2025) til Meld. St. 2 (2024–2025) *Revidert nasjonalbudsjett 2025.*

I arbeidet med den reprioriterte langtidsplanen, jf. Prop. 68 S (2025–2026), er det i tråd med Stortingets vedtak lagt til grunn at Forsvarets nærvære og operative verksemd skal oppretthaldast og vidareutviklast. Det blir mellom anna arbeidd med å etablere eit alliert treningssenter underlagt Hæren som vil leggje til rette for samla amfibietrening av og med allierte styrkar. Det vert kontinuerleg produsert eit gjenkjent luftbilde ved Luftforsvarets stasjon Sørreisa, i tillegg til styrkeproduksjon og kompetanseheving ved Luftforsvarets Kommando- og kontrollskole (LKKS), og teknisk støtte til drifta.

Forsvarsdepartementet vurderer på dette grunnlaget at vedtaket er følgt opp.

Fagmiljø innan Cyberforsvaret ved Jørstadmoen
Vedtak nr. 1218, 20. juni 2025

«Stortinget ber regjeringen sikre at kompetanse og etablerte fagmiljøer innen Cyberforsvaret styrkes ved Jørstadmoen. Det utredes hvordan Jørstadmoen kan styrkes og videreutvikles som hovedkvarter for Cyberforsvaret.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 540 S (2024–2025) til Meld. St. 2 (2024–2025) *Revidert nasjonalbudsjett 2025.*

Forsvaret er gitt i oppdrag å gjere ei kartlegging av aktuelle område og tiltak som kan bidra til å styrkje fagmiljøet og hovudkvarteret for Cyberforsvaret på Jørstadmoen. Kartlegginga vil deretter sjåast i samanheng med oppfølginga av vedtak nr. 999 2025–2026 om å flytte ut administrative oppgåver til dei operative avdelingane for å styrkje forsvarsmiljøa i distrikta. Regjeringa vil kome tilbake til Stortinget om saka.

2.3 Stortingssesjon 2023–2024

Framskaffing av nye ubåtar
Vedtak nr. 741, 11. juni 2024

«Stortinget ber regjeringen utløse opsjonen på den sjette ubåten, slik at det anskaffes totalt seks nye ubåter.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 426 S (2023–2024) til Prop. 87 S (2023–2024) *Forsvarsløftet – for Norges trygghet – Langtidsplan for forsvarssektoren 2025–2036.*

Tiltaket er følgt opp gjennom Stortingets behandling av Innst. 86 S (2025–2026) til Prop. 29 S (2025–2026) *Anskaffelse av ytterligere ubåter og langtrekkende presisjonsild*, der kostnadsramma for prosjekt 6346 Nye Ubåter vert auka slik at det vert skaffa til veg to ytterlegare ubåtar. Kontrakt for anskaffinga av to ytterlegare ubåtar vart signert i januar 2026, slik at det no er kontrahert totalt seks ubåtar. Forsvarsdepartementet vurderer på dette grunnlaget at vedtaket er følgt opp.

Langtrekkande luftvern – austlandsområdet
Vedtak nr. 742, 11. juni 2024

«Stortinget ber regjeringen anskaffe langtrekkende luftvern med evne til å permanent beskytte

ytterligere ett geografisk område mot ballistiske missiler for å kunne legge til rette for beskyttelse av det sentrale østlandsområdet, inkludert hovedstaden.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 426 S (2023–2024) til Prop. 87 S (2023–2024) *Forsvarsløftet – for Norges trygghet – Langtidsplan for forsvarssektoren 2025–2036*.

Gjennom Stortingets behandling av Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026) la Stortinget til grunn at regjeringa skal komme tilbake til Stortinget med ei investeringsavgjerd om langtrekkande luftvern våren 2028.

Regjeringa vil kome tilbake til Stortinget om saka gjennom oppfølginga av vedtaket om investeringsavgjerd for langtrekkjande luftvern.

Langtrekkjande luftvern – prosess for framskaffing

Vedtak nr. 743, 11. juni 2024

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en anbefaling for den videre anskaffelsesprosessen for langtrekkende luftvern.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 426 S (2023–2024) til Prop. 87 S (2023–2024) *Forsvarsløftet – for Norges trygghet – Langtidsplan for forsvarssektoren 2025–2036*.

Utgreiinga for å utleie moglege handlemåtar for den vidare framskaffingsprosessen er i gang. Jamfør Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026) legg regjeringa opp til å kome tilbake til Stortinget i løpet av våren 2027 med ei sak om retningsval for anskaffinga av langtrekkjande luftvern.

Overordna dronestrategi for forsvarssektoren

Vedtak nr. 744, 11. juni 2024

«Stortinget ber regjeringen utarbeide og iverksette en overordnet dronestrategi for forsvarssektoren, med konkrete forslag til hvordan forsvarssektoren og de ulike forsvarsgrenene kan ta i bruk droneteknologi i takt med den teknologiske utviklingen på feltet. Strategien skal også omhandle hvordan både sivilsamfunnet og Forsvarets avdelinger bedre kan beskyttes mot den samme teknologien.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 426 S (2023–2024) til Prop. 87 S (2023–

2024) *Forsvarsløftet – for Norges trygghet – Langtidsplan for forsvarssektoren 2025–2036*.

Vedtaket er fulgt opp gjennom Prop. 68 S (2025–2026) *Forsvarsløftet – Økte rammer og prioriteringer i Langtidsplanen for forsvarssektoren*, kor regjeringa gjorde greie for overordna innhald i dronestrategi for forsvarssektoren som vart utgjeven 1. desember 2025.

Forsvarsdepartementet vurderer på dette grunnlaget at vedtaket er følgt opp.

Kapasitet for militær utdanning i Nord-Noreg

Vedtak nr. 746, 11. juni 2024

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan økt militær utdanningskapasitet skal etableres i Nord-Norge og komme snarlig tilbake til Stortinget med et forslag til gjennomføring.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 426 S (2023–2024) til Prop. 87 S (2023–2024) *Forsvarsløftet – for Norges trygghet – Langtidsplan for forsvarssektoren 2025–2036*.

Regjeringa har gitt Forsvaret i oppdrag å sette i verk ein pilot for lagførerutdanning ved Porsanger Garnison (GP) i regi av Heimevernet (HV). Utdanninga vil vere eittårig, og vil i hovudsak kunne gjennomførast i fyrstegongstenesta. Ei lagførerutdanning i Porsanger vil rekruttere frå nærområdet og vil bidra til at behov i Forsvaret vert dekt. Ambisjonsnivået for 2026 er det same som for 2025 grunna prioritering opp mot andre operative oppdrag. Forsvaret får oppdrag om å greie ut andre tiltak som kan bidra til auka militær utdanningskapasitet i Nord-Norge.

Regjeringa vil kome tilbake til Stortinget når slik utgreiing ligg føre.

Pensjonsgjevande inntekter

Vedtak nr. 748, 11. juni 2024

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at partene kan fremforhandle konkrete løsninger som gjør at en større del av personellens inntekter blir pensjonsgivende.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 426 S (2023–2024) til Prop. 87 S (2023–2024) *Forsvarsløftet – for Norges trygghet – Langtidsplan for forsvarssektoren 2025–2036*.

Regjeringa følger opp Stortinget si oppmoding om å sikre at meir av dei variable tilleggane til personellet vert tekne med i grunnlaget for opptening

av pensjon. Løysinga inneber at fleire variable tillegg i Arbeidstidsavtalen for Forsvaret (ATF) vert rekna som pensjonsgivande inntekt. Det er lagt vekt på semja mellom partane i Forsvaret i vurderinga. Tillegg for vakt, øving, fartøyteneste, adjutantteneste og flyoperativ verksemd vil nå kunne kvalifisere til å bli pensjonsgivande, etter vilkåra fastsette i vedlegg 5 til Hovudtariffavtalen i staten. Dette er majoriteten av ATF-tilleggene. Endringa gjeld med verknad frå 1. januar 2020.

Forsvarsdepartementet vurderer på dette grunnlaget at vedtaket er følgt opp.

2.4 Stortingssesjon 2022–2023

Forsvarslova – kontrakt om tenesteplikt

Vedtak nr. 154, 8. desember 2022

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget og på egnet vis innen utgangen av 2023 og innen utgangen av 2024, eksempelvis i budsjettproposisjonene for 2024 og 2025, og redegjøre om erfaringer med og konsekvensene av endringene i forsvarsloven, som vedtas ved behandlingen av Innst. 74 L (2022–2023), for personell i Forsvaret, herunder omfanget av bruk av kontrakt om tjenesteplikt og hvilket personell i hvilke funksjoner som får kontrakt om tjenesteplikt.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 74 L (2022–2023) til Prop. 134 L (2022–2023) *Endringer i forsvarsloven (utvidet adgang til å inngå kontrakt om tjenesteplikt mv.) og lovvedtak 20 (2022–2023)*.

Endringane i forsvarsloven, som vart vedtatt gjennom behandlinga av Innst. 74 L (2022–2023), vart sett i kraft 1. januar 2024. Det er derfor framleis tidleg å gjere greie for erfaringar og konsekvensar av endringane i forsvarsloven.

Forsvaret bruker i dag den utvida tilgangen til å inngå kontrakt om tenesteplikt med personar utan verneplikt og om utvida tenesteplikt for vernepliktlige innanfor følgande område:

1. Kontrakt om tenesteplikt for personar utan verneplikt
2. Kontrakt om utvida førstegongsteneste og utvida tenesteplikt
3. Kontrakt om utvida tenesteplikt for vernepliktlige og personar med kontrakt om tenesteplikt.

I tillegg vil Forsvaret bruka den utvida tilgangen etter forsvarsloven § 25 a til å inngå kontrakt om

tenesteplikt for sivilt tilsette i Forsvaret. Kontrakten skal nyttast for å klargjera tenesteplikta til sivilt tilsette i stillingar som inngår i Forsvarets styrkestruktur. Kontrakten vil innebera tenesteplikt i Forsvaret etter forsvarsloven § 2.

Det framtidige omfanget av kontraktar om tenesteplikt vil avhengja av vidare utvikling av Forsvaret, av styrkestrukturens framtidige storleik og Forsvarets kompetansebehov. Fram til no har bruken vore begrensa med om lag 50 til 100 kontraktar årleg. Desse vart i all hovudsak teikna med soldatar som har utvida fyrstegongsteneste, personell knyta til Heimevernet.

Forsvarsdepartementet har på noverande tidspunkt ikkje tilstrekkeleg erfaring med kor mykje omfanget av kontrakt om tenesteplikt vil auka. Forsvarsdepartementet vil kunna gjera greie for erfaringar og konsekvensar av endringane i forsvarsloven når endringane har verka noko lengre. Regjeringa vil kome tilbake til Stortinget om saka.

Ivaretaking av dei nasjonale kulturhistoriske verdiane på Kjeller

Vedtak nr. 1099, 2. juni 2021

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak for Stortinget med en plan for hvordan staten kan bidra til at de nasjonale kulturhistoriske verdiene på Kjeller blir ivaretatt.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 543 S (2020–2021) til Dokument 8:241 S (2020–2021) *Representantforslag om en permanent løsning for småflyaktiviteten i Oslo-området og luftfartøyvernssenter på Kjeller*.

Stortinget vedtok ved Innst. 62 S (2016–2017) til Prop. 151 S (2015–2016) *Kampkraft og berekraft. Langtidsplan for forsvarssektoren* å leggja ned Forsvarets leir på Kjeller. Leiren inneheld nasjonale kulturhistoriske verdier som må handterast i samband med avhendinga. For å leggja til rette for at dei kulturhistoriske verdiane vert tekne vare på, er Riksantikvaren involvert i planprosessen til Lillestrøm kommune. Forsvarsdepartementet vil koordinera arbeidet med utflytting og avhending av basen opp mot dette. Framdrifta i planprosessen til Lillestrøm kommune tyder på at planen som skal danna grunnlag for etterbruk av Kjeller, ikkje vert ferdig behandla før om lag 2029–2030. Regjeringa vil kome tilbake til Stortinget med oppfølging av vedtaket i samband med informasjon om avhendinga av leiren, når denne prosessen er avslutta.

2.5 Stortingssesjon 2019–2020

Evaluering av lov om Etterretningstenesta

Vedtak nr. 676, 11. juni 2020

«Stortinget ber regjeringen sørge for en uavhengig evaluering av den nye etterretningstjenesteloven fra full ikrafttredelse. Evalueringen skal være offentlig og foreligge senest fire år etter at loven er satt i kraft. Evalueringen skal gjelde lovens virke og mulighet for kontroll av dens bestemmelser, inkludert ressursituasjonen, kompetanse og virkemidler hos EOS-utvalget og domstolene.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 357 L (2019–2020) til Prop. 80 L (2019–2020) *Lov om Etterretningstjenesten (etterretningstjenesteloven)* og Lovvedtak 134 (2019–2020).

Vedtaket vert følgt opp av Forsvarsdepartementet. Ei uavhengig evaluering av etterretningstjenestelova si virke i tråd med oppmodningsvedtaket blei overlevert og offentliggjort september 2026. Evalueringa har særleg utgreia lovas bestemmelser om system for tilrettelagt innhenting og om tenesta si utøving av desse lar seg kontrollere i tråd med intensjonen til lovgivar. Rapporten er på høyring innan utgangen av desember 2026. Forsvarsdepartementet vil basert på evalueringa vurdere behov for endringar i etterretningstjenestelova. Regjeringa vil kome tilbake til saka.

2.6 Stortingssesjon 2016–2017

Lovheimel for å ivareta rettane for fangar

Vedtak nr. 576, 18. april 2017:

«Stortinget ber regjeringen utrede en egen lov-hjemmel for å sikre at fanger som holdes av norske styrker i forbindelse med væpnet konflikt får ivaretatt sine rettigheter, samt hvordan rettighetene til personer som holdes fanget av norske soldater kan ivaretas i våre internasjonale operasjoner.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 248 S (2016–2017) om *Redegjørelse av utenriksministeren og forsvarsministeren om Afghanistan, inkludert rapporten fra det regjeringsoppnevnte utvalget som har evaluert og trukket lærdommer av Norges sivile og militære innsats i Afghanistan for perioden 2001–2014.*

Vedtaket vart følgt opp av Forsvarsdepartementet i Prop. 16 S (2025–2026). Etter ei grundig utgreiing fann departementet at det ikkje var føremålstenleg å vedta nasjonale reglar for behandling av fangar under norsk kontroll i væpna konflikt. Komiteen tok dette til orientering i Innst. 75 (2025–2026).

Forsvarsdepartementet vurderer på dette grunnlaget at vedtaket er følgt opp.

Del II
Nærmere om budsjettforslaget

3 Nærmere omtale av bevilgningsforslagene mv.

Programområde 04 Militært forsvar Programkategori 04.10 Militært forsvar mv.

Kapitlene i budsjettet

For en del av budsjettpostene er det satt inn en tabell som viser en mer detaljert nedbrytning av endringene på posten fra 2026 til 2027. I tabellene fremgår pris- og lønnskompensasjon og tekniske endringer. Tekniske endringer er blant annet justeringer av en budsjettpost på grunn av flytting av

oppgaver og organisatoriske endringer, omdisponeringer mellom budsjettkapitler/poster på forsvarsbudsjettet, utgiftsendringer som motsvares av tilsvarende inntektsendringer, og rammeoverføringer til og fra andre departementer. Deretter fremkommer satsingsforslag til oppfølging av langtidsplanen i 2027.

Utgifter under programkategori 04.10 fordelt på kapitler

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Pst. endr. 26/27
1700	Forsvarsdepartementet	44 909 469	3 197 673	3 457 788	8,1
1710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	14 532 816	14 686 436	17 864 471	21,6
1716	Forsvarets forskningsinstitutt	349 542	375 165	398 820	6,3
1720	Forsvaret	51 906 056	49 217 279	54 195 875	10,1
1730	Forsvarshistorisk museum	171 538	205 452	228 486	11,2
1735	Etterretningstjenesten	4 435 992	4 838 629	5 365 823	10,9
1740	Statens graderte plattformtjenester	632 433	858 139	1 014 128	18,2
1750	Militær støtte til Ukraina	0	67 206 000	68 651 399	2,2
1760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	49 473 196	38 615 492	39 694 971	2,8
1791	Redningshelikoptertjenesten	799 022	608 658	809 120	32,9
Sum kategori 04.10		167 210 063	179 808 923	191 680 881	6,6

Inntekter under programkategori 04.10 fordelt på kapitler

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Pst. endr. 26/27
4700	Forsvarsdepartementet	90 291	15 055	15 612	3,7
4710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	6 220 653	7 472 045	6 260 710	-16,2
4720	Forsvaret	2 423 743	724 289	987 954	36,4
4730	Forsvarshistorisk museum	18 878	14 433	30 567	111,8
4740	Statens graderte plattformtjenester	230 248	250 928	289 761	15,5
4750	Militær støtte til Ukraina	0	0	50 000	-
4760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	4 943 697	5 012 476	2 331 524	-53,5
4791	Redningshelikoptertjenesten	633 760	482 425	702 595	45,6
4799	Militære bøter	539	500	500	0
5645	Rygge 1 AS – utbytte	15 000	15 000	15 000	0
Sum kategori 04.10		14 576 809	13 987 151	10 684 223	-23,6

Kap. 1700 Forsvarsdepartementet

					(i 1 000 kr)
Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	
01	Driftsutgifter	966 981	875 657	956 701	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	196 036	166 198	214 580	
22	IKT-virksomhet, <i>kan overføres</i>	98 615	0	0	
43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet, <i>kan overføres</i>	3 825	6 786	0	
52	Overføringer til statlige forvaltningsorganer	9 408	6 574	6 402	
53	Risikokapital, NATO innovasjonsfond	13 600	15 092	14 900	
60	Overføringer til kommuner og fylkeskommuner	2 980	3 090	3 207	
71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	103 568	101 195	103 000	
72	Tilskudd til Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	54 564	49 200	66 400	
73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	102 950	166 531	172 075	

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
78	Norges tilskudd til NATOs og internasjonale driftsbudsjetter, <i>kan overføres</i>	2 105 426	1 780 231	1 892 823
79	Militær støtte til Ukraina, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1710, post 01 og 47, kap. 1720, post 01 og kap. 1760, post 01 og 45</i>	41 227 317	0	0
90	Kapitalinnskudd, NATO innovasjonsfond	24 200	27 119	27 700
	Sum kap. 1700	44 909 469	3 197 673	3 457 788

Budsjettkapitlet dekker bevilgning til drift av Forsvarsdepartementet. I tillegg dekker bevilgningen den særskilte kompensasjonsordningen for veteraner, tilskudd til frivillige organisasjoner, forskning og utvikling, Norges tilskudd til NATOs ulike driftsbudsjetter og norsk deltakelse i NATO innovasjonsfond. Se nærmere omtale av forslagene under postene.

Status i Forsvarsdepartementet

Forsvarsdepartementet utformer og iverksetter norsk sikkerhets- og forsvarspolitik. Departementet er ansvarlig for overordnet styring og kontroll av underlagte etaters virksomhet. Forsvarsdepartementet har ansvar for å legge frem politikk til Stortinget, utarbeide årlige budsjetter med konkrete forslag til drift og investeringer, samt følge opp Stortingets vedtak gjennom styring av underlagte etater.

Forsvarsdepartementet har en viktig rolle i å avklare rammer og forutsetninger for gjennomføringen av langtidsplanen for forsvarsektoren. Flere av de store politisk prioriterte satsingene i planen har forsvarspolitiske sider som krever ytterligere beslutninger før de går over i gjennomføring. I 2025 har anskaffelse av ubåter og langt-rekkende presisjonsild, samt valg av strategisk partner for fregattanskaffelsen stått sentralt. Videre har Forsvarsdepartementet prioritert gjennomføring av styringsreformen i forsvarssektoren, som skal bidra til bedre helhetlig styring og tydeliggjøring av ansvarsfordeling i sektoren, som er nærmere omtalt i kap. 1. Andre prioriterte områder har vært utvikling av ny dronestrategi, tettere samarbeid mellom forsvarsindustrien og forsvarssektoren, og tettere koblinger mellom sivile FoU-aktører og sivilt virkemiddelapparat og sektoren gjennom FoU-løftet.

Forsvarsdepartementet har gjennom 2025 lagt ned betydelig innsats i å vedlikeholde og styrke posisjoner og samarbeidsflater med partnere og allierte. Allierte har økt sine forpliktelser til NATO, samarbeidet i Norden er styrket og Norge har inngått forpliktende forsvarsavtaler med blant annet Storbritannia og Tyskland. Videre har forberedelse av implementeringen av NATOs nye vertslandskonsept vært en hovedprioritering for sivil støtte til militær forsvarsevne i 2025. Også arbeid inn mot andre sektorer, industri, næringsliv, forskningspartnere og øvrige strategiske partnere har vært viktig i Forsvarsdepartementets arbeid med å skape premisser og legge til rette for norsk sikkerhet.

Forvaltningen av den militære støtten til Ukraina var høyt prioritert i 2025. Rammen for støtten til Ukraina var i 2025 på 85 mrd. kroner og gjorde Norge til største bidragsyter, målt som prosent av brutto nasjonalprodukt (BNP) og pr. innbygger. Den militære støtten var på om lag 72,6 mrd. kroner, der tilskudd til internasjonale samarbeidsmekanismer og enkelttiltak og anskaffelser fra forsvarsindustrien utgjorde de største postene.

Hovedprioriteringer i 2027

Implementering av langtidsplanen for forsvarssektoren, fortløpende krise- og hendelseshåndtering, samt strategi- og politikktutvikling relatert til den alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen, vil være hovedprioriteringer for Forsvarsdepartementet i 2027. Norsk og internasjonal håndtering av Ukrainakonflikten vil fortsatt kreve betydelig ressursinnsats. Videre prioriterer departementet styringsreformen i sektoren.

Post 01 Driftsutgifter

Posten dekker Forsvarsdepartementets ordinære driftsutgifter som lønn og godtgjørelser, reiser i inn- og utland, representasjon, kompetanseoppbygging, utgifter til IKT og teknisk infrastruktur. I

tillegg dekker posten blant annet utgifter til Forsvarsdepartementets internrevisjon og Forsvarets materielltilsyn, samt utgifter til Norges faste delegasjon til NATO, forsvarsattacheer og militærrådgivere ved norske utenriksstasjoner samt øvrige stillinger i utlandet.

Tabell 3.1 Endringer fra 2026 til 2027

	(i mill. kr.)
Saldert budsjett 2026	875,7
Pris- og lønnskompensasjon	26,0
Tekniske endringer	17,3
Satsing til oppfølging av langtidsplanen	37,7
Forslag 2027	956,7

Bevilgningen på posten foreslås økt med til sammen 81,0 mill. kroner. Av dette utgjør 26,0 mill. kroner pris- og lønnskompensasjon. Summen av tekniske endringer øker bevilgningen med 17,3 mill. kroner. I dette ligger det en reduksjon knyttet til ny finansieringsmodell for Forsvarsbygg omtalt under kap. 1710 (-17,0 mill. kroner), en økning for flytting av budsjettering av Forsvarsdepartementets prosjektstillinger fra kap. 1760, post 01 (33,0 mill. kroner), flytting av bevilgningen på post 43 til post 01 (7,0 mill. kroner), rammeoverføring av to stillinger fra Statsministerens kontor (3,2 mill. kroner), rammeoverføring av en stilling til Forsvaret (-2,0 mill. kroner), flytting av bevilgningen for drift av Forsvarssektorens miljødatabase til Forsvarets forskningsinstitutt (-5,3 mill. kroner) og rammeoverføring til Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet for fellestjenester i departementsfellesskapet (-1,0 mill. kroner).

I samsvar med reprioriteringen av langtidsplanen for forsvarssektoren (Prop. 68 S (2025–2026)) foreslås bevilgningen på posten økt med 37,7 mill. kroner. Formålet med midlene er å styrke departementets kapasitet og bemanning til å følge opp videre utvikling og gjennomføring av forsvarsløftet, med særlig vekt på planfunksjonen, styring og kontroll i gjennomføringen, samt dokumentasjon av resultater og gevinster. Økningen skal også benyttes til sikkerhetsmessige og tekniske oppgraderinger av ledelsesbygget i Glacisgaten 1. Dette for ivaretagelse av evnen til Forsvarsdepartementet og Forsvarets ledelse til å utøve sine grunnleggende nasjonale funksjoner. Videre er det også behov for å øke bevilgningen som følge

av et generelt høyere kostnadsnivå for eksisterende attachetjenester.

Samlet foreslås det bevilget 956,7 mill. kroner på posten.

Forsvarsattacheer, forsvarsråder og militærrådgivere
Forsvarsattacheene og militærrådgiverne er Forsvarsdepartementets militære representanter, mens forsvarsrådene er Forsvarsdepartementets sivile representanter ved norske utenriksstasjoner. Representantene har ansvar for koordinering og oppfølging av forsvarssamarbeid, forsvarsmateriellsamarbeid samt oppfølging av sikkerhets- og forsvarspolitiske forhold i de land eller organisasjoner de er akkreditert og sideakkreditert til. Den norske NATO-delegasjonen ivaretar Norges interesser i NATO-hovedkvarterets stående komiteer og arbeidsprosesser.

Attacheordningen vurderes kontinuerlig, og personellets lokalisering endres etter behov. Behovet knyttes blant annet til sikkerhetspolitisk viktighet, forholdet til nære allierte og prioriterte samarbeidspartnere samt omfang av bilateralt forsvarsrelatert samarbeid. Norge har innenfor denne ordningen i dag representasjon ved 15 ambassader og ved fire organisasjoner (NATO, FN, OSSE og EU). I 2027 legges det opp til å videreføre den forsterkede tilstedeværelsen ved ambassaden i Kyiv.

Fra og med 1. januar 2027 vil Forsvarsdepartementet overta hovedansvaret for den administrative forvaltningen av attacheordningen. Dette ansvaret har tidligere vært delegert til Forsvarets

personell- og vernepliktskontor (FPVS), mens midlene har vært bevilget på kap. 1700, post 01.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, overslagsbevilgning

Statens pensjonskasse forvalter den særskilte kompensasjonsordningen for personell som har pådratt seg psykiske belastningsskader i utenlandsoperasjoner mellom 1978 og 2010. Statens pensjonskasse utarbeider også prognoser for utbetalinger under ordningen. Prognosene gjelder for utbetalinger etter 35G- og 65G-ordningene samlet. Det er knyttet stor usikkerhet til utgiftene etter den særskilte kompensasjonsordningen. Anslagene i prognosene er usikre og sensitive for endringer i de underliggende driverne. Usikkerheten beror i stor grad på antall erstatningskrav som blir innvilget, ventetid for spesialisterklæringer og gjennomsnittlig utbetalingsbeløp.

Statens pensjonskasse forvalter også utbetalinger etter forsvarsloven § 55, som gjelder erstatning for skade pådratt i internasjonale operasjoner fra og med 2010. Disse sakene budsjetteres sammen med de eldre sakene på samme post. Det samme gjelder for krav om billighetserstatning etter forsvarstilsatteforskriften kapittel 10. Dette er også i samsvar med Meld. St. 15 (2019–2020) om å innføre «intopserstatning» som fellesbetegnelse på den særskilte kompensasjonsordningen, billighetserstatning etter forsvarstilsatteforskriften og erstatning etter forsvarsloven § 55.

Klager over vedtak om særskilt kompensasjon, billighetserstatning og krav om erstatning som følge av psykiske belastningsskader etter forsvarsloven § 55 behandles av en særskilt klagenemnd underlagt Forsvarsdepartementet. Statens sivilrettsforvaltning ivaretar sekretariatsfunksjonen for klagenemnda. Statens sivilrettsforvaltnings utgifter i forbindelse med drift av sekretariatet belastes denne posten.

FN har en egen erstatningsordning for veteraner skadet i FN-ledede operasjoner. Posten dekker også utgifter knyttet til forvaltning av et system for fremsendelse av erstatningskrav til FN på vegne av norske veteraner.

Bevilgningen på posten ble i nysalderingen av 2025-budsjettet, jf. Innst. 75 S (2025–2026) til Prop. 16 S (2025–2026), økt med om lag 40 mill. kroner grunnet økte prognoser for utbetalinger. Denne økningen foreslås videreført i 2027.

Det foreslås bevilget 214,6 mill. kroner på posten.

Post 43 Til disposisjon for Forsvarsdepartementet, kan overføres

Bevilgningen på posten har vært benyttet til dekning av uforutsette utgifter som trenger rask avklaring. Posten foreslås avviklet og bevilgningen på posten foreslås flyttet til Forsvarsdepartementets driftspost, kap. 1700, post 01, hvor formålet videreføres.

Post 52 Overføringer til statlige forvaltningsorganer

Forsvarsdepartementet har tre stillinger som forsvarsindustriråd i utlandet, én ved den norske EU-delegasjonen i Brussel, én ved den norske ambasadens i Washington, D.C. og én stilling i Australia, med kontor i Sydney.

Hensikten med forsvarsindustrirådstillingen i EU-kommisjonen er å styrke samarbeidet mellom norske myndigheter og industri på den ene siden, og EU og andre lands myndigheter og industri med tilstedeværelse i Brussel på den andre siden. Et særlig fokusområde er oppfølgingen av den norske deltakelsen i det europeiske forsvarsfondet (EDF). Utgiftene til stillingen fordeles likt med en tredjedel fra henholdsvis Forsvarsdepartementet, Forsvars- og sikkerhetsindustriens forening og Innovasjon Norge. Innovasjon Norge er arbeidsgiver.

Hensikten med forsvarsindustrirådstillingen i Washington, D.C., er å styrke samarbeidet mellom norske og amerikanske myndigheter og industri innenfor forsvarssektoren. Norge har store forsvarsleveranser til USA, og er en betydelig kjøper av amerikansk forsvarsmateriell. Utgiftene til stillingen fordeles likt med en tredjedel til henholdsvis Forsvarsdepartementet, Forsvars- og sikkerhetsindustriens forening, og Innovasjon Norge.

Forsvarsindustriråden i Australia skal følge opp forsvarsanskaffelser som Australia planlegger å gjennomføre. Dette kan gi betydelige kontrakter for norsk forsvarsindustri. Stillingen er opprettet som en prøveordning i fire år og skal ha kontor i Sydney. Utgiftene til stillingen fordeles likt mellom Forsvarsdepartementet og Innovasjon Norge som blir arbeidsgiver.

Samlet foreslås det bevilget 6,4 mill. kroner på posten.

Post 53 Risikokapital, NATO innovasjonsfond

NATO innovasjonsfond ble besluttet opprettet i 2022, og innen utgangen av 2025 hadde 24 av 32 NATO-land sluttet seg til fondet. Målsettingene for fondet er at allierte anskaffer teknologier som fondet har investert i, at det etableres økosystemer innrettet mot banebrytende teknologier som styrkes på tvers av alliansen og at fondet har kommersiell suksess. Fondet skal investere i oppstartsbedrifter innenfor brytningsteknologier som både retter seg mot kommersielle markeder, og med vesentlig potensial for militær anvendelse (såkalt flerbruksteknologi). Norsk deltakelse i fondet gir norske bedrifter muligheter for kapitaltilgang i tidlig fase, og har videre som formål å styrke sivilt-militært teknologisamarbeid.

Innovasjonsfondet er lansert med en total størrelse på om lag 1 mrd. euro over 15 år fra 2023. Norges andel av fondet er totalt 35,8 mill. euro (3,4 pst. eierandel i fondet). Oppfølgingen av fondet ivaretas av det statlige investeringsselskapet Investinor på vegne av Forsvarsdepartementet.

Videre vises det til omtale av forvaltningsutgifter under kap. 1700, post 71 og kapitalinnskudd på kap. 1700, post 90.

Samlet foreslås det bevilget 14,9 mill. kroner på posten.

Post 60 Overføring til kommuner og fylkeskommuner

Forsvarsdepartementet foreslår å tildele et enkeltstående tilskudd i 2027 til Troms fylkeskommune, for drift av Karriere Troms – Midt og Sør-Troms. Formålet med tilskuddet er å tilby sivil karriereveiledning til militært personell og førstegangstjenestegjørende som har sitt tjenestested i Nordland, Troms og Finnmark. Det fylkeskommunale karriereveiledningstilbudet er ikke dimensjonert til å ivareta militært personell i tillegg til den øvrige befolkningen. Tilskuddet skal bidra til at Troms fylkeskommune kan tilby karriereveiledning ved tjenestestedet, tilsvarende det den tjenestegjørende ville fått i sin hjemkommune.

Videre innebærer samarbeidsavtalen med Karriere Troms, Midt- og Sør-Troms drift av et eget opplegg knyttet til veteraners kompetanse, herunder skadde veteraners kompetanse. Dette er en oppfølging av et av tiltakene i regjeringens tiltaksplan for anerkjennelse, ivaretagelse og oppfølging av veteraner.

Samlet foreslås det bevilget 3,2 mill. kroner på posten.

Post 71 Overføringer til andre, kan overføres**Sikkerhetspolitiske tilskudd**

Gjennom enkelte sikkerhetspolitiske tilskudd til amerikanske og europeiske tenketanker, tilrettelegges det for internasjonalt forskningssamarbeid og Forsvarsdepartementets tilgang til amerikansk og europeisk ekspertise, nettverk og fasiliteter. Dette med særlig vekt på norske sikkerhetsutfordringer og -interesser. Gitt endringer i det sikkerhetspolitiske landskapet tas det sikte på et gradvis økt samarbeid med europeiske institusjoner. Dette også i lys av regjeringens garderingsstrategi. Tildelingen for 2027 er samlet på om lag 5,0 mill. kroner, og videreføres fra 2026.

Forsvarsdepartementet har siden 2014 hatt et samarbeid med *The Atlantic Council of the US* (ACUS) og deres *Scowcroft Center for Strategy and Security*. Formål med tilskuddet er å øke amerikansk forståelse for viktige norske forhold og utfordringer, og er en betydningsfull arena for å synliggjøre norske posisjoner og vurderinger, med særlig fokus på nordområdene. Samarbeidet består i tilrettelegging av konferanser, møter, studiereiser, analyser og rapporter, samt tilgang til ACUS' brede virksomhet og kontaktnettverk med fagpersonell fra både sivil og militær administrasjon. Tilskuddet på 350 000 USD videreføres.

Forsvarsdepartementet gir videre tilskudd til, henholdsvis *Center for a New American Security* (CNAS) med 45 000 USD, og *Center for Strategic and International Studies* (CSIS) med 378 500 kroner. Avtalen med CNAS tilrettelegger for europeisk-amerikansk forskerkontakt med fokus på Russland, der Norge inngår med ekspertise. Tilskudd fra Forsvarsdepartementet til CNAS er supplert med et tilsvarende beløp fra Utenriksdepartementet. Støtten til CSIS representerer et mangeårig norsk-amerikansk forskningssamarbeid om sentrale sikkerhetspolitiske spørsmål, og fungerer som en «inngangsport» for norsk-amerikansk faglig-akademisk kontakt. Dette inkluderer mulighet for forskeropphold ved CSIS for ulike norske forskningsinstitusjoner og omfatter blant annet forskerrelatert arbeid med fokus på nordområdene og Arktis. I tillegg er CSIS, som del av det bilaterale samarbeidet, en tilrettelegger for faglige seminarer og møter mellom norske og amerikanske myndigheter på ulike nivå.

Som del av å gradvis styrke samarbeidet med europeiske institusjoner, er det videre etablert et samarbeid med *The Royal United Services Institute* (RUSI) for tilrettelegging av konferanser, møter, analyser og rapporter med fokus på økt europeisk

forsvarsevne og norsk-britisk forsvarssamarbeid. Tilskuddet for 2027 er på 500 000 kroner.

FN-relatert virksomhet

Forsvarsdepartementet avsetter årlig midler til arrangementer, tiltak og prosjekter som understøtter FNs reformprosess, saker som er av betydning for Norge og andre formål som gir Norge synlighet i FN. Det ble i 2026 tildelt 3,6 mill. kroner til prosjekter som støtter opp under FNs reformprosess, og det tas sikte på å videreføre støtten på om lag samme nivå og med samme innretning for 2027. Forsvarsdepartementet har særlig prioritert støtte til videreutvikling av FNs fredsbevarende styrker, herunder tiltak for å bedre situasjonsforståelse, beskyttelsen av sivile og sikkerhet for personell, effektivisere FNs styrkegenereringsprosess, digital transformasjon og fremme utvikling og bruk av ny teknologi, samt ivaretagelse av kjønnsdimensjonen i utforming og gjennomføring av mandater, og fremme kvinners deltakelse i FN-operasjonene.

Støtte til opplærings- og treningstiltak

Forsvarsdepartementet avsetter årlig midler til opplærings- og treningstiltak i utlandet. Midlene kanaliseres primært gjennom ulike støttefond forvaltet av NATO. Tilskuddet på om lag 5,2 mill. kroner til opplærings- og treningstiltak foreslås videreført på om lag samme nivå som i saldert budsjett for 2026. I 2027 tas det sikte på å videreføre prioriteringen av NATOs kapasitetsbyggingsfond (DCB) og integritetsfond *Building Integrity* (BI).

Støtte til frivillige organisasjoner på forsvarsområdet

Forsvarsdepartementet tildeler tilskudd til frivillige organisasjoner med det formål å stimulere til at samfunnet bidrar til og støtter opp om Forsvarets mål og virksomhet, samt bidrar til økt kunnskap om, og forståelse for, norsk sikkerhets- og forsvarspolitik. Organisasjoner og virksomheter som bidrar til dette kan søke om midler fra denne tilskuddsordningen. Tilskuddsmottakere må være registrert i Frivillighetsregisteret. Øvrige bestemmelser for tildeling fremgår av forskrift om tilskudd til frivillig aktivitet på forsvars- og sikkerhetsområdet. For tilskuddsåret 2025 tildelte Forsvarsdepartementet om lag 74,8 mill. kroner i tilskuddsmidler til 22 frivillige organisasjoner over

denne tilskuddsordningen. Forsvarsdepartementet vurderer at de tildelte midlene ble anvendt etter tilskuddsordningens formål og bidrar til å understøtte frivillig aktivitet for forsvarssektoren.

Det foreslås bevilget 80,7 mill. kroner til tilskuddsordningen i 2027.

Nasjonalt opplysningsbyrå i tilfelle krig og annen væpnet konflikt

I tråd med Genèvekonvensjonene III og IV av 12. august 1949, om henholdsvis behandling av krigsfanger og beskyttelse av sivile i krigstid, samt Tilleggsprotokoll I av 1977 til Genèvekonvensjonene, har statspartene en plikt til å etablere og drifte et nasjonalt opplysningsbyrå. Dette skal opprettes straks etter fiendtlighetenes åpning eller okkupasjon, og skal motta og videreføre opplysninger om krigsfanger og beskyttede personer som befinner seg i statens makt. Norges Røde Kors påtok seg i 2007 dette ansvaret på vegne av Norge, etter avtale med Forsvarsdepartementet. Forsvarsdepartementet er i dialog med Røde Kors for å gjennomgå ordningen og tilpasse den til nye krav. Det årlige tilskuddet inkluderer utgifter til å delta på møter, trening og øvelser på dette området.

Tilskuddet til Nasjonalt opplysningsbyrå foreslås videreført på om lag samme nivå som i saldert budsjett for 2025 med 363 000 kroner.

Stiftelsen Akershus festning for kunst og kultur

Stiftelsen Akershus festning for kunst og kultur (SAKK), også kalt Karpedammen Scene, ble etablert av Forsvarsdepartementet i 1989. Stiftelsens formål er å styrke, organisere og koordinere kulturell virksomhet på Akershus festning, med de begrensninger festningen har som et verneverdig, historisk og militært område i sentrum av Oslo. Samarbeidet med andre kulturinstitusjoner står sentralt. Videre har stiftelsen en målsetting om å styrke kunnskapen om Norges historie og å åpne festningsområdet ytterligere for kunst- og kulturutfoldelse. Festningen er en viktig del av Oslo sentrum og skal holdes levende som byrom. Stiftelsen skal balansere forholdet mellom sivil kulturformidling på festningen og de særlige kravene som stilles for å ivareta Akershus festning som et kulturhistorisk, politisk og militært område.

Regjeringen foreslår å videreføre det enkeltstående tilskuddet til SAKK i 2027 med 4,0 mill. kroner.

Stiftelsen KNM Narvik

Stiftelsen KNM Narvik ble opprettet i 2005. Stiftelsen drifter museumsskipet KNM Narvik, og har utviklet Stiftelsen Marinens Veteranskipp, som bygger opp en unik samling museumsskip fra Forsvaret og staten for øvrig. Stiftelsen har høy kompetanse på restaurering av fartøyer, og samarbeider blant annet med de nasjonale fartøyvernsektorene.

Ett av fartøyene som planlegges innlemmet i samlingen er KNM Skrei. Fartøyet er bygget i Mandal på 1960-tallet, og er det eneste gjenværende fartøyet i Norge av Tjeld-klassen (Nasty-klassen). Riksantikvaren anser at KNM Skrei har høy verneverdi, og anbefaler at fartøyet beholdes som et seilende veteranskip.

Regjeringen foreslår et ettårig enkeltstående tilskudd på 2,0 mill. kroner til Stiftelsen KNM Narvik som et bidrag til stiftelsens ivaretagelse av KNM Skrei.

Forvaltningsutgifter Investinor

Regjeringen foreslår å videreføre forvaltningsutgifter hos Investinor knyttet til ivaretagelse av forvaltningsansvaret for Norges deltakelse i NATO Innovasjonsfond på samme nivå som i saldert budsjett for 2026, med 1,8 mill. kroner. Det vises videre til den overordnede omtalen av innovasjonsfondet, samt omtale av risikokapital på kap. 1700, post 53 og omtale av kapitalinnskudd på kap. 1700, post 90.

Til sammen foreslås det bevilget 103,0 mill. kroner på posten.

Post 72 Tilskudd til Norges Forskningsråd, kan overføres

Regjeringen vil stimulere til nye samarbeidsformer og muliggjøre kunnskaps- og teknologiutvikling på tvers av sivil og militær side. Kontinuerlig utvikling av kunnskap og teknologi er nødvendig for å lykkes med Forsvarsløftet. Derfor lyser Forsvarsdepartementet ut flere FoU-midler på konkurransebaserte arenaer.

I 2025 etablerte Forsvarsdepartementet og Kunnskapsdepartementet en felles satsing som skal styrke forskningen på kvanteteknologi. I budsjettet for 2026 tildelte de samme to departementene midler til en større forskningssatsing på forsvarsevne, sikkerhet og beredskap som følger hovedprioriteringene i den nasjonale sikkerhetsstrategien. Regjeringen foreslår å videreføre sat-

singene og i tråd med langtidsplanen øke overføringen til Forskningsrådet med 17,2 mill. kroner i 2027.

Forskning på muliggjørende teknologier som er spesielt sentrale for forsvarssektoren, og samfunnssikkerhetsforskning videreføres. Støtte for norske bedrifters søknader til det europeiske forsvarsfondet (EDF) videreføres.

Samlet foreslås det bevilget 66,4 mill. kroner på posten og en tilsagnsfullmakt på 443 mill. kroner.

Post 73 Forskning og utvikling, kan overføres

Støtte til utvikling av norsk forsvarsteknologi

Ordningen med FoU-samarbeidsprosjekter mellom norsk industri og Forsvaret er et ledd i å videreutvikle norsk industris kompetanse til å understøtte Forsvarets materiellbehov, styrke norsk industris muligheter til å delta i internasjonalt materiellsamarbeid, og sørge for at norske bedrifter blir satt best mulig i stand til å levere materiell og tjenester til Forsvaret, når dette ansees hensiktsmessig.

Tildelinger fra ordningen er midlertidig utsatt. Utsettelsen gjelder søknader som har kommet inn til søknadsfristene fra og med august 2025. Forsvarsdepartementet arbeider med å evaluere og ferdigstille en forskrift for ordningen. Arbeidet planlegges sluttført i 2026. Før evaluering og ny forskrift er på plass vil det ikke lyses ut midler fra ordningen. Forsvarsdepartementet vil i løpet av høsten 2026 komme tilbake med informasjon om ny søknadsfrist. Tilskuddsordningen foreslås videreført på om lag samme nivå som i saldert budsjett 2026. Forsvarsdepartementet foreslår å videreføre tilsagnsfullmakten på kap. 1700, post 73, med 500 mill. kroner.

Støtte til sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning

Forsvarsdepartementets tilskuddsordning til støtte for sikkerhets- og forsvarspolitisk FoU er forankret i egen forskrift, som trådte i kraft fra 1. november 2023. Formålet er å bidra til kunnskap og forståelse om Norges utenriks- og sikkerhetspolitiske omgivelser, utviklingen i Norges nærområder, norske og alliertes sikkerhetsinteresser, ulike trusler mot stat og samfunn, og nasjonale og internasjonale rettslige rammeverk med relevans for sikkerhets- og forsvarspolitikk. Ordningen skal også bidra til et offentlig ordskifte om sikkerhets- og forsvarspolitiske spørsmål i Norge.

Ordningen er søknadsbasert og består av støtte fordelt mellom flerårige programmer, flerårige enkeltprosjekter og PhD-stipendier, foruten kortere årsprosjekter. Ordningen foreslås videreført i 2027 på om lag samme nivå som for 2026 med en tildeling på 21,9 mill. kroner over post 73. I tillegg tilkommer tilskudd til sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning ved instanser under Forsvarets høgskole, jf. omtale under kapittel 1720, post 01.

Samlet foreslås det bevilget 172,1 mill. kroner på posten.

Post 78 Norges tilskudd til NATOs og internasjonale driftsbudsjetter, kan overføres

Posten dekker et bredt spekter av internasjonalt ressursamarbeid primært innenfor NATO og det europeiske samarbeidet. Midlene brukes primært til betaling av norsk andel i ulike samarbeidsprosjekter og drift av internasjonale samarbeidsorganisasjoner.

Tilskudd til NATOs driftsbudsjetter og internasjonale driftsbudsjetter

I bevilgningen på posten inngår blant annet Norges bidrag til driftsbudsjettene i NATO, inkludert drift av kommandostrukturen og overvåkings- og kommunikasjonssystemer og *NATO Communications and Information Agency* (NCIA) og *NATO Support and Procurement Agency* (NSPA) med tilhørende programmer. Posten dekker også øving av NATO-styrker, pensjonsutbetalinger og den fellesfinansierte delen av NATO-ledede operasjoner. Videre dekker posten Forsvarsdepartementets utgifter forbundet med Norges tilknytning til materiellsamarbeidet innenfor rammen av det forsvarspolitiske samarbeidet i NATO, EU og nordisk forsvarssamarbeid (NORDEFCO). Under toppmøtet i Madrid 2022 vedtok man et økt ambisjonsnivå for NATO og en årlig økning av NATOs driftsbudsjett med 10 pst. årlig (pluss inflasjonsjustering) frem til 2030. Det planlegges å sette av om lag 482,0 mill. kroner til aktivitetene.

Flernasjonale programmer i NATO og andre organisasjoner

De viktigste flernasjonale programmene som Norge deltar i innenfor NATO og andre organisa-

sjoner er luftbåren tidligvarsling og kontroll (*NATO Airborne Early Warning and Control Force*, NAEW&CF (AWACS)), NATO ISR Force (NISRF) (tidligere NATO AGS Force), Multirolle-tankfly (*Multi-National Multi-Role Tanker Transport Fleet*, (MMF/MRTT)) samt strategisk lufttransport (*Strategic Airlift Capability* (SAC)). Deltagelse i nye programmer eller større modernisering av systemer i drift bevilges over kap. 1760, post 45 og omtales der.

NAEW&C Force er et nøkkelelement i alliansens felles integrerte luftforsvar. I nærmere 40 år har den stående NATO-eide styrken med avanserte AWACS-overvåkingsfly og tilhørende støtte-systemer gitt tilgang til nødvendig varslings- og kontrollkapasitet. Programmet består i dag av 16 medlemsland, herunder Norge. Overvåkingsflyene planlegges utfaset i 2035 etter mer enn 50 års tjeneste for alliansen. Anskaffelse av en erstatter for dagens fly er vurdert i NATO, og en avklaring om veien videre kan forventes i løpet av 2027.

NATO ISR Force opererer i dag fem Global Hawk droner for luftbåren bakkeovervåking. Styrken er et knutepunkt for NATOs innhenting, analyse og distribusjon av informasjon. Det skjer både ved bruk av dronene og ved å benytte seg av informasjon levert fra andre kilder. NATO vurderer behovet for å utvide sin evne til luftbåren overvåking med en maritim kapasitet og en fremskutt operasjonsbase i Nord-Europa. Norge er ett av flere mulige land for en slik base. En nærmere avklaring av veien videre kan forventes i løpet av 2027.

MMF er et samarbeid mellom ni land, inkludert Norge, og er viktig for å kunne dekke Forsvarets behov for luft-til-luft-tanking, men også transport av personell og last, i tillegg til strategisk medisinsk evakuering. Sverige og Danmarks inntrøden i samarbeidet fra 2025 betyr en kapasitetsøkning i programmet fra ti til totalt tolv A-330 MRTT fly, samt en planlagt etablering av en fremskutt base i Danmark. Norges andel i programmet gir 100 flytimer, og det er undertegnet en intensjonsavtale mellom de nordiske deltakernasjonene som grunnlag for samarbeid for å dekke behovet for luft-til-luft-tanking i nord-regionen.

SAC-programmet er viktig for å dekke Forsvarets strategiske lufttransportbehov. Styrken består av tre C-17 transportfly lokalisert i Ungarn. Norge deltar som en av tolv medlemsnasjoner. For bidraget mottar Norge ca. 400 flytimer årlig.

Det foreslås å sette av 373,0 mill. kroner for å dekke deltagelsen i nevnte programmer.

Multinasjonalt samarbeid knyttet til forskning, utvikling og innovasjon

Norsk deltakelse i det europeiske forsvarsfondet (EDF) er en del av regjeringens forsvarsindustrielle strategi. EDF er et flerårig EU-fond som skal stimulere til standardisering og felles utvikling av militære kapasiteter. EDF dekker både forskning og utvikling. Deltakelse gir tidligfasetilgang på felles kapabilitetsutvikling i EU og strategisk plassering av norsk industri i verdikjeden til den europeiske forsvarsindustribasen. Dette er viktig for å bidra til at EDF-prosjekter også er relevante for norske kapabilitetsbehov. Norges årlige bidrag til EDF er i overkant av 300,0 mill. kroner. Regjeringen foreslår en videreføring på om lag samme nivå som saldert budsjett 2026 for virkemiddelapparatet for EDF. EDFs femte årlige tildeling ble offentliggjort i april 2026, hvor 16 prosjekter med norsk deltakelse vant frem. Norske virksomheter er nå involvert i hele 83 prosjekter i EDF, med et samlet estimert budsjett på om lag 30,0 mrd. kroner.

Som en del av NATOs 2030-agenda for å øke innovasjonstakten i alliansen, vedtok de alliertes stats- og regjeringssjefer på NATO-toppmøtet i 2021 å opprette *The Defence Innovation Accelerator for the North Atlantic* (DIANA). Gjennom dette har Norge forpliktet seg til deltakelse i og finansieringen av DIANA. Den norske andelen i 2027 utgjør 13,0 mill. kroner.

Forsvarsdepartementet foreslår å øke tilsagnsfullmakten som er knyttet til EDF på kap. 1700, post 78 fra 200 mill. kroner til 300 mill. kroner. Det forventes en betydelig økning i behovet for virkemidler i EDF, med bakgrunn i utvikling av prosjekter med mer komplekse systemer og teknologisk modenhet.

Strategisk satsning på forsvarsindustri

For å bidra til lavere produksjonskostnader og reduserte ledetider for forsvarsmateriell har allierte land, inkludert Norge, forpliktet seg til å legge til rette for oppskalert produksjonskapasitet. Kapasiteten må økes ytterligere for at Norge og andre europeiske allierte skal kunne ta større ansvar for egen sikkerhet. I forsvarsforliket ble det satt av midler til en strategisk satsing for å styrke konkurranseevnen, øke produksjonskapasiteten og styrke verdikjedene til norsk forsvarsindustri. Midlene skal kunne anvendes for å muliggjøre norsk deltakelse i EUs forsvarsindustriprogrammer, etableringen av en tilskuddsordning for økt produksjonskapasitet og arbeidet

med å eventuelt etablere en ny fabrikk for produksjon av avansert militært sprengstoff i Norge i samarbeid med Chemring Nobel.

Den strategiske satsningen innføres fra og med 2027 og anbefales med en total ramme på 515,5 mill. kroner.

Etablering av forskriftsfestet tilskuddsordning

Som varslet i revidert nasjonalbudsjett for 2026 foreslår regjeringen å etablere en forskriftsfestet tilskuddsordning for økt produksjonskapasitet av forsvarsmateriell. Ordningen er en av tre satsingsområder innenfor den strategiske satsingen på forsvarsindustri beskrevet ovenfor og er utarbeidet for å bidra til å utløse kapasitetsutvidelser og tiltak for å styrke verdikjeder som ikke ville blitt realisert uten et statlig økonomisk bidrag. Ordningen skal videre brukes for å realisere regjeringens ambisjon fra veikart for økt produksjonskapasitet i forsvarsindustrien og at norsk industri ikke skal utgjøre en flaskehals for viktige materiell-leveranser til Norge, Ukraina eller andre allierte land. Veikartet peker på prioriterte satsingsområder, som også vil prioriteres i tildelinger gjennom ordningen. De prioriterte områdene er luftvern, rakettmotorer, militære høyeksplosiver, nyvinnende teknologi som kan gi vesentlige operative fordeler og artilleriammunisjon og øvrig produksjon med en direkte militær nytteverdi. Ordningen skal fortrinnsvis brukes for å medfinansiere tiltak i Norge som også mottar støtte gjennom europeiske ordninger for økt produksjonskapasitet, eksempelvis EUs Program for europeisk forsvarsindustri (EDIP). Regjeringen legger opp til at forskriften, etter Stortingets vedtak vil tre i kraft fra og med 1. januar 2027 og foreslås etablert med en ramme på om lag 50 mill. kroner for 2027.

For å kunne medfinansiere prosjekter i de første utlysningene under EDIP, og før forskriftens ikrafttredelse, foreslår regjeringen å gi tilskudd til to prosjekter som bidrar til å henholdsvis øke videreforedlingskapasiteten for kjemiske krystaller hos virksomheten Chemring Nobel AS og for å øke produksjonskapasiteten og redusere ledetiden for rakettmotorer hos Nammo Raufoss AS. Tilskuddene vil gis med forbehold om at prosjektene mottar støtte fra EU. Den totale støtten til disse enkeltstående tilskuddene fordelt over 2027 og 2028 beløper seg til 654 mill. kroner.

Tilskuddsordningen, og de to enkeltstående tilskuddene ovenfor planlegges forvaltet av Forsvarsmateriell.

Totalt avsettes det 360,8 mill. kroner til etablering av forskriftsfestet tilskuddsordning og to enkeltstående tilskudd i 2027.

Enkeltstående tilskudd – Chemring Nobel AS

Regjeringen foreslår å tildele inntil 154,7 mill. kroner til Chemring Nobel AS. Tilskuddet skal bidra til raskere modning av prosjekt for å øke produksjon av militære eksplosiver gjennom etablering av nytt anlegg og for å kunne danne grunnlag for en eventuell investering medio 2027.

Tidligere ble posten benyttet til å medfinansiere *Act in Support of Ammunition Production* (ASAP)-prosjekter for utvidet produksjonskapasitet i Norge, og tidligere innvilgede tilskudd til forsvarsbedriftene Kongsberg Defence & Aerospace, Nammo AS og Chemring Nobel AS tilsagn til støtte for økt produksjonskapasitet. Disse tilskuddene er finansiert av Nansen-programmet og foreslås derfor overført til kapittel 1750, post 79

Til sammen foreslås det bevilget 1 892,8 mill. kroner på posten, og en tilsagnsfullmakt på 800 mill. kroner.

Post 90 Kapitalinnskudd, NATO innovasjonsfond

Staten har flere ordninger hvor næringslivet kan få tilgang på egenkapital, lån og garantier. Som følge av lavere avkastning enn forventet i de første rundene med såkornfond og direkteinvesteringer, har man de senere årene lagt til grunn en fordeling av nye bevilgninger med 65 pst. som lånetransaksjon og 35 pst. som ordinær utgift for denne typen virkemidler. NATO innovasjonsfond delfinansieres derfor som lånetransaksjon. Det vises videre til den overordnede omtalen av innovasjonsfondet på post 53 og forvaltningsutgifter på post 71. Siden innskuddet betales i euro foreslås bevilgningen økt med 0,6 mill. kroner sammenliknet med saldert budsjett for 2026.

Samlet foreslås det bevilget 27,7 mill. kroner på posten.

Kap. 4700 Forsvarsdepartementet

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsinntekter	90 291	15 055	15 612
	Sum kap. 4700	90 291	15 055	15 612

Post 01 Driftsinntekter

Posten omfatter i hovedsak inntekter vedrørende viderefakturering av husleie og andre driftsut-

gifter. Bevilgningen på posten foreslås videreført på om lag samme nivå som i 2026.

Det foreslås bevilget 15,6 mill. kroner på posten.

Kap. 5645 Rygge 1 AS

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
85	Utbytte	15 000	15 000	15 000
	Sum kap. 5645	15 000	15 000	15 000

Post 85 Utbytte

Det foreslås en bevilgning på 15 mill. kroner knyttet til forventet utbetaling av aksjeutbytte fra Rygge 1 AS i 2027.

Kap. 1710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	7 437 413	8 625 617	10 086 631
47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 45</i>	7 095 403	6 060 819	7 777 840
Sum kap. 1710		14 532 816	14 686 436	17 864 471

Budsjettkapitlet dekker blant annet bevilgning til forvaltning, drift, vedlikehold, utskiftninger og utvikling av eiendommer, bygg og anlegg i forsvarssektoren, samt investeringer i renovering av eksisterende bygg og anlegg i tillegg til nybygg.

Forsvarsbygg skal gi råd om, fremskaffe, forvalte og avhende infrastruktur, herunder eiendom, bygg og anlegg i forsvarssektoren på en bærekraftig og effektiv måte. Infrastruktur er et viktig bidrag i understøttelsen av Forsvarets operative evne og legger til rette for at det er gode bo- og arbeidsforhold til vernepliktige og ansatte. Forsvarsbygg er en beredskapsorganisasjon og støtter aktivt nasjonale og allierte operasjoner i Norge. Forsvarsbygg støtter Forsvaret gjennom beredskapsplaner, operativt planverk og i forberedelse og gjennomføring av øvelser.

Forsvarsbygg forvalter en rekke vernede eiendommer av stor kultur- og militærhistorisk verdi, på vegne av samfunnet. I tillegg har Forsvarsbygg en sentral rolle i oppfølgingen av klima- og miljøstrategien for sektoren.

Status i Forsvarsbygg

Forsvarsbygg forvalter landets største offentlige eiendomsportefølje på totalt ca. 4,1 mill. kvadratmeter, fordelt på over 12 972 bygg, spredt over hele landet. Etaten har følgende brukermål: *dekke forsvarssektorens behov for eiendom, bygg og anlegg i fred, krise og krig*. I 2025 gjennomførte Forsvarsbygg drift og vedlikeholdstiltak for 1,7 mrd. kroner. Forsvarsbygg har prioritert vedlikeholdstiltak som støtter Forsvarets framtidige basestruktur som har stor betydning for forsvarssektorens operative evne og beredskap.

Forsvarsbygg har i 2025, i tett samarbeid med Forsvaret økt kvaliteten på boforholdene for 2 400 menige og befal. Etaten har videre i 2025 økt satsningen på mottakskapasitet av allierte styrker og

understøttelse av kostnadseffektiv og bærekraftig infrastruktur for alliert øving og trening.

I 2025 hadde Forsvarsbygg 667 pågående investeringsprosjekter over hele landet av ulike størrelse i ulike faser. Det ble gjennomført betydelige investeringer i infrastruktur på totalt 7,4 mrd. kroner. Produksjonstakten økte med 20 pst. fra foregående år, og 31 prosjekter ble ferdigstilt med en samlet sluttkostnad på 888,3 mill. kroner innenfor en samlet styringsramme på 920,6 mill. kroner. Viktige leveranser omfattet en ny radarstasjon, flerbrukshaller for Finnmarksbrigaden, et ferdigstilt trenings- og utdanningssenter på Rena samt nye mottakskapasiteter for allierte styrker flere steder i landet.

Arbeid med standardiserte bygningskategorier, helhetlige utbyggingsplaner og målrettet tidligfase har bidratt til raskere gjennomføring og bedre forutsigbarhet i prosjektene. Anskaffelse av plathaller og modulbygg har gitt økt forutsigbarhet og redusert ressursbruk.

Forsvarsbygg avhender eiendommer som staten ikke lenger har behov for. Avhendingsprosessen omfatter også miljøopprydding og tilrettelegging for sivil bruk. I 2025 avhendet Forsvarsbygg 26 095 kvadratmeter eiendom.

Forsvarsbygg forvalter nærmere tusen kulturhistoriske eiendommer i og utenfor operative leire, hvor de 14 nasjonale festningsverkene utgjør rundt halvparten. Eiendommene representerer verdifull norsk kulturarv og forsvarshistorie, med mål om å forene vernehensyn med optimal bruksfunksjon. Langtidsplanen har en ambisjon om redusert vedlikeholdsetterslep på kulturminner av særlig nasjonal verdi.

Levende lokalsamfunn og et lønnsomt næringsliv som skaper lokale arbeidsplasser er avgjørende for beredskap. Forsvarsdepartementet har gitt Forsvarsbygg føringer om bruk av små og mellomstore bedrifter i anskaffelser. Forsvarsbygg har en balansert tilnærming til å legge

til rette for både lokale entreprenører og de store landsomfattende virksomhetene. Det har resultert i at flere oppdrag har gått til lokale leverandører.

Se også omtale i del 1 under styring, økonomi og internkontroll i etatene.

Hovedprioriteringer 2027

Forsvarsbygg skal legge vekt på å vedlikeholde kritisk infrastruktur. Samtidig pågår det flere store investeringsprosjekter, som skal gjennomføres kostnadseffektivt.

Mens Forsvaret bygger kampkraft, må Forsvarsbygg sørge for at infrastrukturen er på plass og fungerer både i fred, krise og krig. Regjeringen foreslår å bevilge 506 mill. kroner til en satsing på vedlikehold og utbedring av kritisk infrastruktur. Tiltaket skal legge til rette for målrettet styrking av vedlikehold av kritiske kapabiliteter og kapasiteter i henhold til NATOs planer, bilaterale forsterkningsplaner og nasjonale planverk. Den planlagte personellopptrappingen, innfasing av nytt materiell og nye systemer i langtidsplanen gir behov for betydelige investeringer innenfor infrastruktur. Regjeringen foreslår derfor å øke bevilgningen til investeringer i infrastruktur med 1 590 mill. kroner i 2027.

Forsvarsbygg må tilpasse seg behovet for raskere prioritering, vedlikehold og renovering av eksisterende militær infrastruktur, slik at økt operativ evne på kort og mellomlang sikt i hovedsak realiseres gjennom tilgjengeliggjøring av eksisterende kapabiliteter fremfor nye investeringer.

Ny finansieringsmodell for driftsbudsjettet til Forsvarsbygg

Som omtalt i Prop. 1 S (2025–2026) ble det i 2023/2024 gjennomført en områdegjennomgang av eiendom, bygg og anlegg (EBA) i forsvarssektoren i samarbeid mellom Forsvarsdepartementet og Finansdepartementet. Gjennomgangen identifiserte flere positive forhold ved EBA-modellen i forsvarssektoren i dag, samtidig som den pekte på flere grunnleggende utfordringer blant annet når det gjaldt rollefordelingen mellom eier, bruker og forvaltning og dagens økonomimodell.

Forsvarsdepartementet har fulgt opp områdegjennomgangen som en del av sektorens reformprogram. Sentrale elementer i reformarbeidet er tydeligere mål i sektoren, mer helhetlig beslutningsgrunnlag basert på fakta, mindre fragmentering, tydeligere oppgavefordeling og ansvar samt økt styring og kontroll.

Som en del av oppfølgingen endres finansieringsmodellen for Forsvarsbygg med virkning fra og med 2027. Formålet med endringene er å gjøre finansieringen og budsjetteringen av Forsvarsbygg enklere, mer transparent, etterprøvbare, forutsigbare og fleksible. Endringene innebærer en opprydning og synliggjøring av administrasjonskostnader og et tydeligere skille mellom administrasjon og andre driftsutgifter som midler til vedlikehold og verdibevaring. Endringene legger grunnlaget for tydeligere prioriteringer, bedre dokumentasjon og etterprøvbarehet.

Fakturering av husleie til forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av infrastruktur opphører og går over til å bevilges direkte til Forsvarsbygg fra og med 2027. Gjennomstrømningskostnader som forsyning (strøm) og innleie av infrastruktur utenfor sektoren, samt tilleggs- og sikringstjenester og brukerdefinert utvikling, vil faktureres som i dag. Det vil bli satt av egne midler over posten til å dekke administrasjonskostnader.

En av begrunnelsene for innføringen av husleiemodellen var å skape insentiver til effektiv arealbruk. Effektiv areal- og ressursbruk vil også være avgjørende fremover. Ny modell vil i større grad enn i dag synliggjøre hvor mye som avsettes til vedlikehold og verdibevaring, og bedre legge til rette for at det inngår i en helhetlig prioritering innenfor et samlet forsvarsbudsjett. Større grad av rammefinansiering vil også gi Forsvarsbygg insentiver til å forvalte vedlikeholdsmidlene effektivt og holde kostnadene nede. Finansieringen av Forsvarsbygg blir også enklere og mer effektiv med færre kontantstrømmer og mindre administrasjons- og transaksjonskostnader.

Overgangen til ny finansieringsmodell er økonomisk nøytral for den enkelte virksomhet, og bevilgningen til utgifter som ikke lenger skal faktureres overføres fra virksomhetene i sektoren til Forsvarsbygg.

Post 01 Driftsutgifter, kan overføres

Posten omfatter Forsvarsbyggs utgifter knyttet til forvaltning, drift, vedlikehold, utskiftninger og utvikling av forsvarssektorens infrastruktur, inkludert bygninger og festningsmurer på festningene. Videre omfatter posten blant annet utgifter til miljøtiltak, beredskapsarbeid, tilrettelegging for allmenn verneplikt og oppdrag som gjennomføres for andre virksomheter.

Tabell 3.2 Endringer fra 2026 til 2027

	(i mill. kr.)
Saldert budsjett 2026	8 625,6
Pris- og lønnskompensasjon	288,5
Tekniske endringer	666,6
Satsing til oppfølging av langtidsplanen	506,0
Forslag 2027	10 086,6

Bevilgningen på posten foreslås økt med 1 461,0 mill. kroner, hvorav 288,5 mill. kroner er pris- og lønnskompensasjon og 666,6 mill. kroner er tekniske endringer.

De tekniske endringene består av en reduksjon i utgifter som motsvares av tilsvarende reduksjon i inntekter på kap. 4710, post 01 på til sammen 1 480,3 mill. kroner. En stor del av denne reduksjonen skyldes overgang til ny finansieringsmodell, der utgifter som ikke lenger skal faktureres virksomhetene i sektoren overføres til Forsvarsbygg på 2 347,5 mill. kroner, se nærmere omtale i innledningen til budsjettkapitlet.

Utgifter som dekkes av tilsvarende inntekter på kap. 4710, post 01 som gjelder fellesfinansierte NATO-prosjekter øker med 902,7 mill. kroner knyttet til pågående og nye prosjekter. I tillegg er det endringer i betaling for ulike tjenester av etater i sektoren til Forsvarsbygg, som samlet gir en netto reduksjon på 35,6 mill. kroner.

Prosjektet Sikker teknisk infrastruktur (STI) ferdigstilles i 2026 og bevilgningen reduseres med 124,7 mill. kroner. Bevilgningen reduseres med 7,4 mill. kroner som omdisponeres til kap. 1760, post 45 som følge av justert tildeling av klimamidler. Bevilgningen reduseres med 1,3 mill. kroner som omdisponeres til kap. 1720, post 01 som følge av korrigert overføring av midler til renholdstjenester.

Dekning av forvaltningsoppgaver for å understøtte amerikanske infrastrukturinvesteringer som en del av forsvarssamarbeidet mellom Norge og USA er overført til post. 47.

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen med 506 mill. kroner til en satsing på kritisk infrastruktur. Tiltaket skal legge til rette for målrettet styrking av vedlikehold av kritiske kapabiliteter og kapasiteter i henhold til NATOs planer, bilaterale forsterkningsplaner og nasjonale planverk. Mid-

lene skal benyttes i tråd med Forsvarsbygg sin identifisering av kritiske objekter, vurdering av tilstand, sårbarheter og manglende robusthet, samt prioritering i tett dialog med Forsvaret. Satsingen skal redusere vedlikeholds- og verdibevaringskterslep på den infrastrukturen som er avgjørende for alliert mottak og militære operasjoner. Forsvarsbygg skal videreutvikle systemer og arbeidsformer for løpende analyse porteføljestyring og prioritering slik at investeringer og verdibevaring over tid kan rettes mot de objektene med størst operativ effekt.

Økt bestillingsfullmakt

Bestillingsfullmakten omfatter flerårige forpliktelser for vedlikehold/prosjekter der det ikke foreligger en kostnadsramme fra Stortinget. Som følge av økt omfang av nye forpliktelser som forventes pådratt i 2027 foreslås bestillingsfullmakten økt med 400 mill. til 950 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak. Dette er en økning på 200 mill. kroner sammenlignet med revidert nasjonalbudsjett 2026.

Det foreslås bevilget 10 086,6 mill. kroner på posten.

Post 47 Nybygg og nyanlegg, kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 45

Posten omfatter investeringer i infrastruktur, herunder eiendom, bygg og anlegg, som følger av prioriteringer i langtidsplanen, og å understøtte nytt materiell. Det prioriteres også å gjennomføre tiltak som er nødvendige for å ivareta arbeidsmiljø, helse, miljø og sikkerhet og andre tiltak for å oppfylle krav i lover og forskrifter, samt renovering av bygningsmassen.

Tabell 3.3 Endringer fra 2026 til 2027

	(i mill. kr.)
Saldert budsjett 2026	6 060,8
Priskompensasjon	214,6
Tekniske endringer	-87,4
Satsing til oppfølging av langtidsplanen	1 589,8
Forslag 2027	7 777,8

Bevilgningen på posten foreslås økt med 1 717,0 mill. kroner, hvorav 214,6 mill. kroner er knyttet til priskompensasjon. Bevilgningen på posten foreslås redusert med 87,4 mill. kroner som følge av tekniske endringer, som gjelder reduserte salgsinntekter som motsvares av en tilsvarende reduksjon på kap. 1710, post 47, samt reduksjon av bevilgningen knyttet til nytt hovedbygg på Jan Mayen i henhold til planlagt fremdrift.

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen med 1 589,8 mill. kroner knyttet til investeringsprosjekter i infrastruktur. Dette er om lag en videreføring av bevilgningsnivået etter revidert nasjonalbudsjett 2026. For å oppnå satsingene i langtidsplanen knyttet til den planlagte personellopptrap-

pingen, innfasing av nytt materiell og nye systemer er det behov for betydelige investeringer i infrastruktur. Investeringsprosjektene koordineres med satsingene i langtidsplanen knyttet til personellopptrapping og innfasing av nytt materiell og systemer. Det vises til nærmere omtale av de største pågående prosjektene som er godkjent av Stortinget nedenfor. I tillegg iverksetter Forsvaret, i tråd med fullmakt og myndighet, prosjekter med kostnadsramme under 1 000 mill. kroner (kategori 2-prosjekter) for realisering av strukturutviklingen og forsvarsløftet.

Det foreslås bevilget 7 777,8 mill. kroner på posten.

Pågående prosjekter – status og fremdrift

Tabell 3.4 Eiendom, bygg- og anleggsprosjekter med kostnadsramme over 1 mrd. kroner.

Prosjekter godkjent av Stortinget før 1.1.2025 med en kostnadsramme på over 200 mill. kroner (kostnadsnivå pr. 1. juli 2027), og etter 1.1.2025 med en kostnadsramme på 500 mill. kroner (kostnadsnivå pr. 1. juli 2027) er også omtalt.

Formål/Prosjektnavn	Kostnads- ramme	Anslått utbetaling 2027	Forventet gjenstående etter 2027
Evenes – fasiliteter for maritime patruljefly	4 032	350	0
Haakonsvern – ubåtrelaterte tiltak – kontinuerlig ubåtkapasitet	379	75	161
Haakonsvern – vedlikeholdsfasilitet for nye ubåter med kaianlegg	9 980	977	4 610
Hele landet – tankanlegg – innfrielse av miljøkrav	1 233	25	879
Værnes – fullføring av flytting av Luftforsvarets skolesenter fra Kjevik til Værnes	1 069	85	0
Værnes – infrastruktur	348	3	18
Ørland – befalskvarter	779	298	340
Nytt hovedbygg på Jan Mayen ¹	1 871	230	200
Sum	19 692	2 043	6 208

¹ Prosjektet finansieres utenfor de økonomiske rammene for langtidsplanen for forsvarssektoren over kap. 1710 post 47 i perioden 2025–2028, prisjustert basert på Statens bygge- og eiendomsdirektorat-indeks (SBED-indeks fra Statsbygg).

Evenes – fasiliteter for maritime patruljefly

Prosjektet for fasiliteter for P-8 maritime patruljefly ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 346 S (2018–2019) til Prop. 60 S (2018–2019). På bakgrunn av risiko for uønsket turbulens, var det nødvendig å flytte fasilitetene lenger sørover enn den opprinnelig planlagte lokaliseringen, og ved Stortingets behandling av Innst. 339 S (2019–2020) til Prop. 78 S (2019–2020) ble prosjektets kostnadsramme økt. Videre og på bakgrunn av stor økning i priser på materialer og arbeid, samt høye krav til sikkerhet, ble prosjektets kostnadsramme og omfang endret ved Stortingets behandling av Innst. 403 S (2022–2023) til Prop. 94 S (2022–2023).

Prosjektet omfatter etablering av hangar for de maritime patruljeflyene samt administrative fasiliteter, teknisk lager i tillegg til verksteds- og lagerfasiliteter for bakkeutstyr og redningsutstyr. Oppstillingsplasser utendørs, plattform for lasting av ammunisjon og utendørs spyleanlegg for flyene er også innenfor prosjektets omfang. Utomhusarbeider er ferdigstilt. Bygget var planlagt ferdigstilt

før sommeren 2026. Noe resterende arbeider gjenstår, og forventet ferdigstillelse er som følge av dette fjerde kvartal 2026. Prosjektet planlegges avsluttet i 2027.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 4 032 mill. kroner, inkludert innredning, merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

Haakonsvern – ubåtrelaterte tiltak – kontinuerlig ubåtkapasitet

Prosjektet for ubåtrelaterte tiltak ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 425 S (2023–2024) til Prop. 59 S (2023–2024). Prosjektet omfatter tilrettelegging av infrastruktur som skal benyttes til opplæring, øving og trening av personell for de nye ubåtene, samt lasting og lossing av ammunisjon. Prosjektet skal også dekke tilpasning for samtidig drift av ubåt av eksisterende og ny ubåtklasse for å sikre operativ tilgjengelighet.

Prosjektet er i en fase der deler er under bygging, mens størstedelen er under prosjektering. I

2027 vil det også pågå både prosjektering og bygging. Prosjektet planlegges ferdigstilt i 2030.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 379,0 mill. kroner, inkludert innredning, merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

Haakonsvern – vedlikeholdsfasilitet for nye ubåter med kaianlegg

Prosjektet for vedlikeholdsfasilitet for nye ubåter med tilhørende kaianlegg på Haakonsvern ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 346 S (2018–2019) til Prop. 60 S (2018–2019). Prosjektet omfatter etablering av et bygg med vedlikeholdshaller med tilhørende verksted og lager, administrasjonsbygg, kaianlegg og utomhusanlegg. Kai-anlegget inkluderer skipsheis og kaihus for klargjøring av ubåtene før tokt. Utomhusanleggene omfatter infrastruktur og transportsystem for ubåtene.

Det omfattende, strategiske materiellsamarbeidet med Tyskland inkluderer bl.a. samarbeid om vedlikehold og levetidsforvaltning av de tyske 212CD ubåtene. Prosjektets kostnadsramme og omfang ble endret ved Stortingets behandling av Innst. 7 S (2025–2026) til Prop. 1 S (2025–2026).

Prosjektet er i hovedsak ferdig prosjektert, kai er under bygging, og bygningsmasse er under kontrahering. Kaien planlegges ferdigstilt i 2027. Prosjektet ferdigstilles i to trinn, første trinn i 2029 og andre trinn i 2031. Som en del av det tysk-norske samarbeidet legges det til grunn en kostnadsdeling for de totale investeringene i infrastruktur, inkludert den planlagte supplerende fasiliteten i Tyskland. Det pågår prosesser både med tyske myndigheter og med NATO gjennom NATOs investeringsprogram for sikkerhet om finansiering av en andel av prosjektkostnaden. Forsvarsdepartementet vil følge dette tett opp i det videre prosjektløpet.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 9 980 mill. kroner, inkludert innredning, merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

Hele landet – Tankanlegg – innfrielse av miljøkrav

Prosjektet for innfrielse av miljøkrav ved Forsvarets tankanlegg ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 7 S (2025–2026) til Prop. 1 S (2025–2026). Prosjektets hensikt er å gjennomføre nødvendige tiltak som innfrir myndighetskravet i forurensingsforskriften § 18-6 bokstav c, for å redusere fare for miljøskade fra Forsvarets tank-

anlegg ved lokasjoner som ikke tilfredsstiller kravet i dag. Prosjektet er viktig for å oppfylle myndighetskrav og opprettholde Forsvarets operative evne og evne til alliert mottak. Prosjektet fremmes for prefinansiering gjennom NATOs infrastrukturprogram (NSIP).

Prosjektet gjennomføres i perioden 2026–2030. Prosjektet er et komplisert rehabiliteringsprosjekt og tankanleggene må være i drift samtidig som prosjektet gjennomføres. Det er igangsatt prosjektering og det planlegges for konkurranseutlysning i løpet av 2027.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 1 233 mill. kroner, inkludert innredning, merverdiavgift og gjennomføringskostnader.

Værnes – fullføring av flytting av Luftforsvarets skolesenter fra Kjevik til Værnes

Prosjekt for fullføring av flytting av Luftforsvarets skolesenter fra Kjevik til Værnes ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 425 S (2023–2024) til Prop. 59 S (2023–2024). Hensikten med prosjektet er å effektivisere og gi ny innretting for flyteknisk utdanning og kompetanseutvikling i Luftforsvaret på Værnes og fremskaffe hensiktsmessig infrastruktur for virksomheten. I tillegg etableres 159 kvarter slik at det totale forlegningsbehovet som følger av flyttingen av Luftforsvarets skolesenter fra Kjevik til Værnes blir dekket.

Prosjektet er under gjennomføring. Byggene overleveres i etapper. Skolebygget ferdigstilles høsten 2026. Ett av de tre kvarterbyggene er ferdigstilt. De to resterende kvarterbyggene ferdigstilles og tas i bruk i løpet av 1. halvår 2027.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 1 069 mill. kroner, inkludert innredning, merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

Værnes – infrastruktur

Stortinget vedtok prosjektet for infrastruktur i Værnes garnison ved behandlingen av Innst. 420 S (2021–2022) til Prop. 75 S (2021–2022). Infrastrukturen i Værnes garnison ble etablert på 1950-tallet for å dekke behovene til tidligere Værnes flystasjon. Prosjektet skal modernisere og tilpasse eksisterende infrastruktur, samt etablere ny infrastruktur i samsvar med behov for utbygging, samt krav i lov og forskrift.

Prosjektet er inndelt i tre områder (entrepriser). Entreprisen tilknyttet område 3 ble igangsatt i 2024 og forventes ferdigstilt i løpet av 2026. Planlegging av entreprisene for område 1 og 2 er påbe-

gynt, men er midlertidig stanset grunnet at kostnadsutviklingen i entreprise 3 har vært vesentlig høyere enn forutsatt. Behov for endringer i prosjektet er til vurdering i Forsvaret. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget ved behov for endring av prosjektets omfang og/eller kostnadsramme.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 348 mill. kroner, inkludert innredning, merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

Ørland – befalskvarter

Prosjektet for befalskvarter på Ørland ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 338 S (2024–2025) til Prop. 99 S (2024–2025). Hensikten med prosjektet er å erstatte kvarter på Ørland som er avstengt, samt fremskaffe flere befalskvarter for å opprettholde de operative leveransene ved flystasjonen. Totalt skal det etableres 250 befalskvarter gjennom dette prosjektet.

Prosjektet planlegges ferdigstilt innen utgangen av 2029.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 779 mill. kroner, inkludert innredning, merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

Nytt hovedbygg på Jan Mayen

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av revidert nasjonalbudsjett for 2024, jf. Innst. 447 S (2023–2024) til Prop. 104 S (2023–2024). Eksisterende stasjon er i dårlig stand og sto i fare for å måtte stenges hvis det ikke ble iverksatt tiltak. Prosjektet omfatter nytt bygg for stasjonsdrift og forlegning, ny storgarasje og to nye naust, infrastrukturarbeider utomhus, rehabilitering av to sekundærbygg samt rivning av eksisterende stasjon.

Nytt hovedbygg skal sikre trygg norsk tilstedeværelse gjennom hele året og tilrettelegge for prioriterte aktiviteter. Fysisk bygging startet i august 2024, og prosjektet går i henhold til plan. Prosjektet planlegges ferdigstilt medio 2027. Rivning av eksisterende stasjon og returtransport av materiell og avfall planlegges utført i 2027.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 1 871 mill. kroner, inkludert innredning, merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

Avsluttede prosjekter

Porsangmoen – infrastruktur for materiell

Stortinget vedtok prosjekt for infrastruktur for materiell på Porsangmoen ved behandlingen av Innst. 420 S (2021–2022) til Prop. 75 S (2021–2022). Hensikten med prosjektet er å etablere garasjer og legge til rette for gjennomføring av opplæring og vedlikehold av materiellet til Kavalerbataljonen på Porsangmoen.

Prosjektet omfatter to flerbrukshaller som er varme garasjer med areal for undervisning, troppslager og lager for personlig bekledning og utrustning. I tillegg er det etablert et kontorbygg med rom for undervisning av soldatene, et returpunkt med miljøstasjon og vaskefasiliteter, samt en ny løftebukk i Porsanger tekniske verksted.

Prosjektet er overlevert i sin helhet og planlegges avsluttet innen utgangen av 2026 innenfor gjeldende prisjusterte kostnadsramme på 447 mill. kroner, inkludert innredning, merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

Ørland – infrastruktur til luftvern

Prosjekt for infrastruktur til luftvern ved Ørland flystasjon ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 403 S (2022–2023) til Prop. 94 S (2022–2023). Prosjektet omfatter etablering av fasiliteter for Luftvern bataljonen ved flystasjonen. Prosjektet er relatert til planlagt styrking og økning av personell og materiell, samt endret modell for styrkeproduksjon. Prosjektet omfatter administrasjonsbygg med kontor- og undervisningsfasiliteter, samt fasiliteter for lagring av utstyr for to luftvern-batteri. I tillegg til ny bygningsmasse er det etablert to områder for å dekke behovet for å utføre prosedyre for «klar til strid».

Prosjektet er i avslutningsfasen og forventes overlevert innen utgangen av november 2026. Prosjektet planlegges avsluttet innen utgangen av 2027 innenfor gjeldende prisjusterte kostnadsramme på 528 mill. kroner, inkludert innredning, merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

Ørland – støyreducerende tiltak utenfor baseområdet

Prosjektet for gjennomføring av tiltak for å redusere støykonsekvensene for bygningsmasse med støyømfintlig bruksformål utenfor baseområdet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 381 S (2016–2017) til Prop. 123 S (2016–2017). Prosjektet innebærer å tilby innløsning av bygnin-

ger med støyømfintlig bruksformål i rød støysoner, og gjennomføring av støyreducerende tiltak på bygningsmasse med støyømfintlig bruksformål i gul støysoner innen utgangen av 2019 i henhold til reguleringsplanens bestemmelser for Ørland flystasjon. I tillegg skal eventuell bygningsmasse som innløses i rød støysoner avhendes, sikres eller rives.

Prosjektet har vært inndelt i seks delprosjekter, hvorav fem er ferdigstilt. Det gjenstående delprosjektet omhandler flytting og rivning av 44 vernede bygg. 23 av byggene har blitt flyttet til kommunal tomt, og resterende bygg har blitt revet. Delprosjektet er i fase for slutføring. Prosjektet planlegges avsluttet innen utgangen av 2026 innenfor gjeldende prisjusterte kostnadsramme på 2 017 mill. kroner, inkludert innredning, merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

Andre saker

NATO luftoperasjonssenter i Norge (CAOC BD)

På NATOs forsvarsministtermøte i februar 2025 ble det vedtatt at det skal opprettes et tredje luftoperasjonssenter, og det norske tilbudet om å etablere dette i Norge ble akseptert. På forsvarsministtermøtet i februar 2026 sluttet NATOs medlemsland seg til at operasjonssenteret skal lokaliseres ved Forsvarets base Bodø. CAOC BD innfridde fastsatte krav til partial mission capable (PMC) ved åpning 10. oktober 2025.

Etableringen av CAOC Bodø skal bidra til å styrke NATOs evne til å overvåke, avskrekke og om nødvendig forsvare alliert luftrom. CAOC Norge slutter seg til eksisterende NATO-CAOC-er i Udem, Tyskland, og Torrejón, Spania, og tilbyr et integrert, redundant kommandonettverk for allierte luftoperasjoner. Sammen planlegger, leder og koordinerer CAOC-ene aktivitetene til NATOs luftstyrker. Etableringen består av flere innsatsfaktorer som personell, drift, IKT og infrastruktur.

Stortinget vedtok i behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2025, jf. Innst. 540 S (2024–2025) til Prop. 146 S (2024–2025) en ekstraordinær tilleggsbevilgning på 438 mill. kroner slik at etableringen av det midlertidige luftoperasjonssenteret ikke går på bekostning av det planlagte aktivitetsnivået i Forsvaret i 2025 eller andre satsninger i langtidsplanen for forsvarssektoren.

Prosjektet vil gjennomføres i henhold til NATOs prosedyrer for investeringer og finan-

sieringsprogrammer. Norge er i dialog med NATO knyttet til NATOs behov og krav til luftoperasjonssenteret. NATO vil finansiere tiltaket, mens Forsvaret finansierer kostnadene som følge av nasjonale behov ved luftoperasjonssenteret. Dette innebærer at prosjektet ikke vil bli gjenstand for stortingsbehandling. Den vedtatte tidslinjen for etableringen av CAOC BD er svært ambisiøs. Prosjektet er ennå under utredning, men det er igangsatt noen forberedende arbeider for å møte NATOs operative krav for 2027. Kostnadene for disse arbeidene blir refundert av NATO. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med informasjon når endelig omfang med tilhørende kostnadsestimer er utredet.

Kjellerbyen

Regjeringen har gjennom Prop. 1 S (2021–2022) informert Stortinget om at det legges opp til en gradvis avvikling av virksomheten på Kjeller frem mot 2026. I Prop. 1 S (2025–2026) informerte regjeringen Stortinget om at endret fremdrift i Lillestrøm kommunes planprosess medfører at reguleringsplanen som skal danne grunnlaget for etterbruken av Kjeller base først ferdigbehandles i kommunen i 2029/2030. Først når kommunedelen er endelig vedtatt i Lillestrøm kommune, kan Forsvarsbygg starte opp arbeidet med fradeling og salg av fradelte tomter i tråd med Stortingets vedtak. Forsvaret vil derfor kunne utnytte ledig kapasitet på Kjeller til virksomhet av midlertidig karakter frem til endelig vedtak i kommunens reguleringsarbeid foreligger. Dette i nært samarbeid og i god dialog med Lillestrøm kommune. Gitt kommunens tidsplan for videre planprosess, vurderes ikke forsvarssektoren på det nåværende å være til hinder for kommunens arbeid. Til tross for forskjøvet fremdriftsplan fortsetter etatene planprosessen med utflytting fra Kjeller leir i en hensiktsmessig form.

Endret bestillingsfullmakt

Bestillingsfullmakten omfatter flerårige forpliktelser for prosjekter der det ikke foreligger en kostnadsramme fra Stortinget. Det foreslås en bestillingsfullmakt på 5 000 mill. kroner i 2027. Dette er en reduksjon på 1 500 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026. Estimatenes bygger på gjeldende produksjonsplan og at planlagt fremdrift opprettholdes.

Kap. 4710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsinntekter	6 115 716	7 461 795	6 250 091
47	Salg av eiendom	104 937	10 250	10 619
	Sum kap. 4710	6 220 653	7 472 045	6 260 710

Post 01 Driftsinntekter

Posten omfatter Forsvarsbyggs inntekter knyttet til blant annet forvaltning, drift, vedlikehold, utskiftinger og utvikling av forsvarssektorens infrastruktur samt oppdrag som gjennomføres for andre virksomheter, med tilsvarende utgifter på kap. 1710, post 01.

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 1 211,7 mill. kroner. Endringen er knyttet til en rekke økninger og reduksjoner på posten. Bevilgningen øker med 902,7 mill. kroner som følge av økte anslåtte inntekter knyttet til refusjon av utgifter til fellesfinansierte NATO-prosjekter. I tillegg kommer økte inntekter fra eksterne oppdragsgivere og prisjustering. Bevilgningen på posten foreslås redusert med 2 347,5 mill. kroner knyttet til reduserte inntekter fra leie av eiendom, bygg

og anlegg internt i sektoren, jf. omtale av omlegging av finansieringsordningen til Forsvarsbygg under kap. 1710.

Det foreslås bevilget 6 250,1 mill. kroner på posten.

Post 47 Salg av eiendom

Posten omfatter netto inntekter fra salg av fast eiendom. Forsvarsbygg avhender eiendommer som sektoren ikke lenger har behov for. Avhendingen omfatter alt fra salg til miljøopprydding og tilrettelegging for sivil bruk. Avhendingen reduserer forsvarssektorens fremtidige driftsutgifter.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 369 000 kroner knyttet til prisjustering.

Det foreslås bevilget 10,6 mill. kroner på posten.

Kap. 1716 Forsvarets forskningsinstitutt

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	349 542	375 165	398 820
	Sum kap. 1716	349 542	375 165	398 820

Budsjettkapitlet dekker bevilgning til tilskudd til Forsvarets Forskningsinstitutt (FFI). Tilskuddet er grunnfinansiering som tar utgangspunkt i instituttets egenart og formål. Grunnfinansieringen skal bidra til instituttets langsiktige kunnskapsutvikling slik at Forsvarets forskningsinstitutt har god kompetanse og leverer forskningstjenester av høy internasjonal kvalitet. Grunnfinansieringen er en forutsetning for instituttets egenutvikling og for å kunne levere på kundefinansierte oppdrag på høyere teknologisk modenhetsnivå. Tilskuddet inkluderer også midler til hav- og miljøkartleg-

ging, forsvarssektorens miljødatabase, tverrfaglig forskning på personell og kompetanse i forsvarssektoren og til analyselaboratorium for CBRN-midler og eksplosiver (identifikasjon av prøver med en potensiell kombinasjon av kjemiske, biologiske og radiologiske stoffer og eksplosiver). I tillegg vil en andel av tilskuddet gå til å understøtte FoU-prioriteringene i langtidsplanen for forsvarssektoren.

Forsvarets forskningsinstitutt er et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter. Instituttet hadde ved utgangen av 2025 i alt 903 ansatte som

utgjorde 858 årsverk. Styret er instituttets øverste organ og er ansvarlig for instituttets virksomhet overfor Forsvarsdepartementet. Formålet med Forsvarets forskningsinstitutt er å drive forskning, utvikling og innovasjon som styrker forsvarsevne i fred, krise og krig, og gi uavhengige faglige råd. Dette skal gjøres ved hovedsakelig å være et teknologisk og naturvitenskapelig institutt som har kompetanse til å sette den teknologiske utviklingen inn i en sikkerhets- og forsvarspolitisk kontekst. Forskning og utvikling (FoU) er sektorens mest langsiktige virkemiddel, og Forsvarets forskningsinstituts virksomhet skal understøtte forsvarssektorens grunnleggende kunnskapsbehov og prioriteringer som er satt for utviklingen av forsvarsevnen. Forsvarssektoren er avhengig av å tilpasse seg en verden i rask utvikling, og dette stiller større krav til sektorens evne til å se fremover, være fleksibel og raskt tilpasse seg nye utfordringer.

Status for Forsvarets forskningsinstitutt

Forsvarets forskningsinstitutt hadde i 2025 følgende som brukermål: *Tilgjengelig og relevant forskning, utvikling og innovasjon av høy kvalitet som kan tas i bruk i forsvarssektoren i fred, krise og krig.*

Forsvarets forskningsinstitutt omsatte i 2025 for 2 170 mill. kroner og av dette var grunnfinansiering på 352,7 mill. kroner. Instituttets øvrige inntekter er i hovedsak knyttet til aktørers kjøp av forskning og utvikling fra Forsvarets forskningsinstitutt gjennom prosjekter og oppdrag. I 2025 har det vært aktivitet i 190 forskningsprosjekter og 277 oppdrag. Instituttet leverer forskning, utvikling og innovasjon til hele forsvarssektoren, og utfører oppdrag etter kapasitet også for andre totalforsvars- og beredskapsaktører utenfor forsvarssektoren.

Forsvarets forskningsinstitutt er aktive i internasjonalt FoU-samarbeid, både når det gjelder forvaltning av internasjonale forskningssamarbeid,

og som representant for norske forsvarspolitiske interesser. Dette skjer i rammen av NATO og EU, særlig gjennom det europeiske forsvarsfondet (EDF). EDF-deltakelsen gjør at norsk forsvarsforskning kan bidra til kostnadseffektive og relevante operative løsninger, med bidrag fra både akademia, instituttsektor og industri.

Som en viktig FoU-leverandør til sektoren har Forsvarets forskningsinstitutt et spesielt ansvar for å stimulere til synergieffekter og utveksling av kompetanse mellom sivile og militære, nasjonale og internasjonale forskningsmiljøer og industri. Forsvarets forskningsinstitutt skal bidra til at sektoren kan nyttiggjøre forskning og resultater fra andre forskningsmiljøer og relevant industri. Samarbeidet mellom Forsvaret, Forsvarets forskningsinstitutt og industrien er avgjørende for måloppnåelse og for at Forsvarets behov skal dekkes, men krever et bevisst forhold til og svært gode rutiner for vurdering av habilitet.

Hovedsatsingene i langtidsplanen, med strukturelle og kompetansemessige endringer for å øke effektene av forskning og utvikling, vil ha implikasjoner for Forsvarets forskningsinstitutt som virksomhet fremover.

I samsvar med etablerte prosedyrer for innrapportering av nettobudsjetterte virksomheters kontantbeholdning er det utarbeidet tre standardtabeller med nøkkeltall og kommentarer til Forsvarets forskningsinstituts regnskapstall for 2023, 2024 og 2025, og budsjettall for 2026, jf. vedlegg 3 til denne proposisjonen.

Hovedprioriteringer i 2027

Hovedprioriteringer er å fortsette arbeidet med forskning, utvikling og innovasjon som styrker forsvarsevne i fred, krise og krig, innenfor rammen av et teknologisk og naturvitenskapelig institutt som har kompetanse til å sette den teknologiske utviklingen inn i en sikkerhets- og forsvarspolitisk kontekst og med forsvarssektoren som hovedbruker.

Post 51 Tilskudd til Forsvarets Forskningsinstitutt

Tabell 3.5

	(i mill. kr.)
Saldert budsjett 2026	375,2
Pris- og lønnskompensasjon	13,9
Tekniske endringer	-4,7
Satsing til oppfølging av langtidsplanen	14,5
Forslag 2027	398,8

Bevilgningen på posten foreslås økt med 14,5 mill. kroner for å styrke Forsvarets forskningsinstituts virksomhetskapital. Som nettobudsjettert virk-

somhet er Forsvarets forskningsinstitutt avhengig av en virksomhetskapital som kan trekkes på ved behov for å dekke forsvarlig drift.

Kap. 1720 Forsvaret

			(i 1 000 kr)	
Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsutgifter	51 866 435	49 165 997	54 142 696
71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	39 621	51 282	53 179
	Sum kap. 1720	51 906 056	49 217 279	54 195 875

Budsjettkapitlet dekker bevilgningen til drift av Forsvaret, unntatt Etterretningstjenesten, Redningshelikoptertjenesten og militær støtte til Ukraina.

Forsvaret er statens fremste maktmiddel for å ivareta Norges sikkerhet i tråd med sikkerhets- og forsvarspolitiske mål. Forsvarets oppgaver er Stortingets og regjeringens overordnede oppdrag til Forsvaret som beskrevet i kapittel 1.1.

Status i Forsvaret

Det er fastsatt fire hovedmål for Forsvaret i 2026, som danner utgangspunkt for styring, rapportering og vurdering av måloppnåelse for Forsvaret.

Hovedmålene for Forsvaret er:

- Forebygge og avskrekke konflikt
- Nasjonal beredskap og evne til kollektivt forsvar
- Styrkestrukturens utholdenhet
- Militær støtte til Ukraina

De tre første målene er grunnlag for Forsvarets vurderinger av operativ evne. Statusen på hovedmålene gir et overordnet bilde av utviklingen av Forsvaret.

Hovedmål 1 – Forebygge og avskrekke konflikt

Forsvaret har et høyt nivå av operasjoner nasjonalt og internasjonalt. Høy operativ aktivitet og tilstedeværelse i prioriterte områder de siste årene har gitt god situasjonsforståelse. Høyt operasjonstempo over tid medfører imidlertid også slitasje på enkelte områder. Behov for vedlikehold og utskifting av utstyr og materiell utfordrer fortsatt tidvis Forsvarets operative evne.

Forsvaret følger russisk aktivitet og deltar i allierte øvelser og operasjoner, for å sikre handlingsrom og nasjonal innflytelse på militære operasjoner i våre nærområder, spesielt innenfor luft og det maritime domenet. Alliert tilstedeværelse i norske nærområder er vedvarende høy. Det allierte samvirket styrkes gjennom gjennomføringen av fellesoperative øvelser som Cold Response 26.

Gjennomføring av større øvelser gjør det mulig å teste planverk på strategisk, operasjonelt og taktisk nivå samt utvikle alliert evne til operativt samvirke. I tillegg bidrar disse øvelsene til å demonstrere alliert besluttomhet og samhold og i stort øke den nasjonale og kollektive forsvarsevnen. Det gir imidlertid også stor belastning på strukturen som helhet, og medfører utfordringer knyttet til beredskap og utholdenhet.

Parallelt yter Forsvaret også målrettet militær støtte til Ukraina. Erfaringene derfra brukes systematisk til å heve egen operative evne.

Modernisering og teknologisk utvikling øker også Forsvarets operative evne. Innfasing av anti-dronesystemer på Ørland, Evenes og Rygge er eksempler på dette. Etableringen av *Forsvarets senter for data og kunstig intelligens* understreker potensialet som ligger i dette området på sikt. Samlet sett vurderes status på målet om å forebygge og avskrekke konflikt som tilfredsstillende.

Hovedmål 2 – Nasjonal beredskap og evne til kollektivt forsvar

Det er spesielt utfordringer med tilgjengeligheten på hovedmateriell, reservedeler og personell med kritisk kompetanse. Trening og øving styrker beredskapsevnen til Forsvaret, men sliter samtidig på aldrende materiell og tærer på lagre.

I en krise, konflikt eller krig er Norge avhengig av støtte fra allierte. Dette medfører også at Norge må være i stand til å ta imot og understøtte allierte styrker. Det vurderes at evnen og beredskapen til å understøtte alliert mottak og operativt planverk må styrkes ytterligere for å imøtekomme nye krav og forventninger fra NATO og nære allierte.

Donasjoner til Ukraina har påvirket den nasjonale beredskapen når det kommer til materiell og utstyr negativt. Samtidig gir bidragene til Ukraina betydelig erfaring som også styrker den nasjonale beredskapen. Eksempelvis operasjonaliseres erfaringene i operasjonskonseptet for standardiserte fartøy, videreutviklingen av kommando- og kontrollsystemer og etableringen av droneelementer i Forsvaret.

Den nasjonale beredskapen er styrket over år gjennom det militær-sivile samarbeidet. Implementeringen av felles rapporteringssystem for sivile og militære aktører, og totaltberedskapsøvelser som beredskapsøvelse Istind, har bidratt til dette.

Samlet vurderes evnen til nasjonal beredskap og evnen til kollektivt forsvar som mindre tilfredsstillende.

Hovedmål 3 – Styrkestrukturens utholdenhet

Det er fortsatt betydelige utfordringer og operative svakheter, herunder mangler på ammunisjon, forsyninger, lagerkapasitet og personell med rett kompetanse.

Regjeringen har derfor over tid prioritert oppbygging av beredskapslagre for å understøtte reaksjonsevne og utholdenhet. Det er gjennomført omfattende tiltak i Forsvaret for å tette gap i lagerbeholdninger. Blant annet er det gjennomført betydelige anskaffelser av reservedeler til F-35 kampfly og P-8 maritime patruljefly. Styrkesjefene er videre gitt et mer helhetlig ansvar for forvaltning og vedlikehold av eget materiell, gjennom etableringen av Luftforsvarets forsyningskommando og integreringen av Sjøforsvarets forsyningskommando i 2025.

Styrkestrukturens evne til utholdenhet er også avhengig av at strukturen fylles med tilstrekkelig personell med riktig kompetanse. Utdanningsproduksjonen har økt betraktelig de siste årene.

Samlet er utholdenheten bedret de senere årene, og med grepene som nå gjøres forventes ytterligere økt måloppnåelse. På kort sikt påvirkes imidlertid Forsvarets utholdenhet av donasjonene til Ukraina og lange leveringstider. Styrkestrukturens utholdenhet vurderes fortsatt som ikke tilfredsstillende. Langtidsplanen legger derfor til grunn at oppbyggingen skal fortsette i årene framover.

Hovedmål 4 – Støtte til Ukraina

Norge var i 2025 den største bidragsyteren til Ukraina, målt som andel av brutto nasjonalprodukt og pr. innbygger. Det er ukrainske behov som er styrende for den militære støtten, og Ukraina har lagt særskilt vekt på behovet for luftvern, artilleri og artilleriammunisjon samt droner. Ukraina ønsker samtidig at produksjonskapasiteten i ukrainsk industri utnyttes i størst mulig grad. Videre er det prioritert tiltak i det maritime domenet ettersom maritim sikkerhet er et kapabilitetsområde der Norge har mye å bidra med. Sammen med Storbritannia leder Norge den maritime kapabilitetskoalisjonen.

Hovedprioriteringer i 2027

Vurderingen av måloppnåelsen til Forsvaret, forutsetningene bak langtidsplanen for forsvarssektoren og den sikkerhetspolitiske situasjonen fremover danner grunnlaget for hovedprioriteringene på kap. 1720 for 2027.

I en dynamisk sikkerhetssituasjon er evnen til å forebygge og avskrekke konflikt gjennom daglige operasjoner nasjonalt og internasjonalt helt sentralt. Med en betydelig tilstedeværelse i våre egne nordområder, vil Forsvaret understøtte operativ aktivitet for situasjonsforståelse, suverenitetshevdelse og avskrekking i vårt ansvarsområde, herunder i samvirke med, og ved å legge til rette for, allierte operasjoner. Forsvaret prioriterer betydelige ressurser til Sjøforsvaret og Luftforsvaret gjennom daglige operasjoner og vaktoppdrag. Trenings- og øvingsaktiviteten opprettholdes samtidig i Hæren og Heimevernet.

Budsjettforslaget for 2027 prioriterer oppbygging av beredskap. Beredskapsnivået bedres i henhold til de kravene som er satt gjennom blant annet økt lagerbeholdning av materiell. For å øke lagerbeholdninger i et marked med stor etterspørsel etter militært materiell må midlene for innkjøp være tilstrekkelig, men også forbruk av materiell må tilpasses ledetider for leveransene.

Regjeringen vil prioritere tiltak som gir langsiktig positiv effekt på styrkestrukturens utholdenhet. Styrkestrukturen videreutvikles, med blant annet oppbygning av flere bataljoner og styrking av understøttende kapabiliteter. Dette gjøres både gjennom oppbemanning og trening av nye strukturer, men også anskaffelser av materiell og utrustning. Selv om Forsvarets utholdenhet prioriteres, kan det derimot ikke forventes en vesentlig forbedret måloppnåelse på hovedmålet i 2027, hovedsakelig på grunn av lange ledertider på materiell og utstyr. På lengre sikt er måloppnåelsen imidlertid forventet å øke.

Norge vil fortsette å støtte Ukraina i tråd med Nansen-programmet, og i samråd med ukrainerne selv og NATO. Det vises til øvrig omtale av støtte til Ukraina under kapittel 1750.

Selv om prioriteringene samlet sett vurderes å øke måloppnåelsen for Forsvaret, er det visse risikomomenter som følges særlig nøye i 2027. Utviklingen i den sikkerhetspolitiske situasjonen relatert til Russland vil kunne kreve mer operativ aktivitet fra Forsvaret. Det vil i så fall utfordre Forsvarets prioriteringer og handlingsrom. Utvikling i valutakurser og energipriser er blant andre forhold som har betydning for driftssituasjonen i Forsvaret. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget dersom utviklingen tilsier at det blir behov for å gjøre omprioriteringer i forsvarsbudsjettet for å opprettholde Forsvarets måloppnåelse.

Post 01 Driftsutgifter

Posten dekker bevilgningen til drift av Forsvaret. Det inkluderer å fylle organisasjonen med de rammer, strukturer, kapasitet, bemanning og kompetanse som skal til for å løse Forsvarets oppgaver i tråd med det fastsatte ambisjonsnivået. Oppgavene løses i stor grad innenfor den organisatoriske oppdelingen i driftsenheter med ansvar innenfor de ulike delene av forsvarsporteføljen. Se nærmere omtale av Forsvarets driftsenheter i boks 3.1.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 4 976,7 mill. kroner sammenliknet med saldert budsjett for 2026.

Tabell 3.6 Endringer fra 2026 til 2027

	(i mill. kr.)
Saldert budsjett 2026	49 166,0
Pris- og lønnskompensasjon	1 576,9
Tekniske endringer	49,2
Satsing til oppfølging av langtidspanen	3 350,6
Forslag 2027	54 142,7

Nærmere om tekniske endringer og omdisponeringer

Det foreslås en rekke tekniske endringer på posten. De største er omtalt nedenfor.

Det vises til omtale av ny finansieringsmodell for Forsvarsbygg under kap. 1710. Finansieringsmodellen innebærer at Forsvaret ikke lenger vil

faktureres for leie av infrastruktur. På denne bakgrunn foreslås det at bevilgningen på kap. 1720, post 01 reduseres med 2 225,1 mill. kroner mot tilsvarende økning på kap. 1710, post 01.

Høyesterett avgjorde 2. april 2025 at fartøy- og landbasert vakttillegg for to ansatte i Kystvakten skulle regnes som pensjonsgivende variable til-

legg i Statens pensjonskasse (SPK). På bakgrunn av dommen er det besluttet at hovedandelen av Forsvarets variable tillegg skal være pensjonsgivende, og at dette vil ha tilbakevirkende kraft fra 1. januar 2020. Behandlingen av sakene vil ta tid. Det foreslås satt av om lag 1 700 mill. kroner for å håndtere Forsvarets utgifter til etterrapportert pensjon i 2027. I langtidsplanen har disse midlene vært teknisk plassert på kap. 1760, post 45 i påvente av nødvendige avklaringer. Det foreslås nå at midlene bevilges på kap. 1720, post 01. Det understrekes at det er knyttet usikkerhet til omfanget og når sakene vil være ferdig behandlet.

Det er anslått økte inntekter på 230,1 mill. kroner, hovedsakelig knyttet til økt salg av drivstoff og økt salg av tjenester og lisenser, over kap. 4720, post 01, jf. omtale under posten. Det foreslås at kap. 1720, post 01 økes med tilvarende beløp.

Det har vært gjennomført to organisasjonsendringer som følge av sektorreform F24 mellom Forsvarsmateriell og Forsvaret. 1. juni 2025 overførte Forsvarsmateriell 150 årsverk til Forsvaret i forbindelse med sektorreform F24 materiell og vedlikehold (M&V). I tillegg ble det overført 60 årsverk til Forsvaret ved Cyberforsvaret fra 1. september 2025. Endringene var ikke klare til å hensyntas i budsjettet for 2026, men ble innarbeidet i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2026. Det foreslås på denne bakgrunn å øke bevilgningen på posten med 290,7 mill. kroner mot tilsvarende reduksjon på kap. 1760, post 01.

Det foreslås å omdisponere 116,2 mill. kroner fra kap. 1760, post 45 til kap. 1720, post 01 til prosjektledelse av materiellinvesteringer. Investeringsprosjekter finansieres over kap. 1760, post 45, men det er Forsvaret som er prosjekteier.

Det nye Klaringsdirektoratet skal etter planen etableres 1. januar 2027, og blir underlagt Justis- og beredskapsdepartementet. Ansvar for klare-ringssaker i forsvarssektoren skal overføres fra Forsvarets Klareringsmyndighet (FKM) til en avdeling i det nye direktoratet. Regjeringen foreslår derfor en rammeoverføring fra kap. 1720, post 01 på 52,0 mill. kroner til Justis- og beredskapsdepartementet. Det vises for øvrig til omtale av Klareringsdirektoratet i Prop. 1 S (2026–2027) for Justis- og beredskapsdepartementet.

Det foreslås å flytte budsjetteringen av pensjonsutgifter til Redningshelikoptertjenesten til kap. 1791, post 01. På denne bakgrunn foreslås bevilgningen på kap. 1720, post 01 redusert med 13,5 mill. kroner.

Opptopping i tråd med LTP

Forsvarets driftsrammer har de siste årene blitt betydelig økt. I tråd med langtidsplanen for forsvarssektoren vil regjeringen fortsette opptappingen. Regjeringen foreslår en styrking av Forsvarets driftsramme med om lag 2,7 mrd. kroner i 2027. Bevilgningen vil gi rom for å opprettholde et høyt aktivitetsnivå, forbedre beredskapen, bygge opp styrkestrukturen og legge til rette for overgang fra gammelt til nytt materiell. I tillegg er det avsatt 639,2 mill. kroner på posten til de fremtidige konsekvensene av beslutningen om at en rekke variable tillegg i Forsvaret skal være pensjonsgivende.

Satsingsforslaget gir rom for opptopping på en rekke områder, i hovedsak på følgende områder:

- Personellopptopping og organisering
- Utrustning, materiell, reservedeler
- Aktivitet:
- Operativ virksomhet som vaktoppdrag og nasjonale operasjoner
- Trening og øving
- Allierte operasjoner og internasjonal virksomhet

Nedenfor følger en mer utdypende beskrivelse av hva bevilgningsforslaget gir rom for i Forsvarets avdelinger, samt en nærmere omtale av personellopptopping og aktivitet i Forsvaret totalt sett.

Opptopping fordelt på Forsvarets avdelinger

Tabell 3.7 viser hvordan forslaget om økt bevilgning fordeler seg i 2027 på ulike avdelinger under Forsvaret eksklusiv Etterretningstjenesten og drift av Redningshelikoptertjenesten. Forsvarets gjennomføring av støtte til Ukraina inngår heller ikke i tabellen, men fremkommer under kapittel 1750.

Det understrekes at det ligger innenfor Forsvarssjefens fullmakter å gjøre endringer i fordelingen mellom driftsenhetene, så fremt det ikke bryter med Stortingets vedtak og føringer gitt av Forsvarsdepartementet. Forutsetningene kan endre seg raskt, og en effektiv gjennomføring av planen stiller derfor krav til fleksibilitet og handlingsrom. Det vil derfor gjøres nødvendige justeringer og prioriteringer underveis i året.

Boks 3.1 Forsvarets driftsenheter

Forsvaret er organisert i ulike driftsenheter i tråd med styrkestrukturen slik den er vedtatt av Stortinget. Forsvarssjefen har full kommando over norske styrker i fredstid og ivaretar ledelse og virksomhetsstyring gjennom Forsvarsstaben (FST). Forsvarssjefen delegerer kommando og kontroll gjennom direktiver til underlagte styrkesjefer.

Forsvaret operative hovedkvarter (FOH) er Norges militære fellesoperative hovedkvarter. Sjef FOH leder Forsvarets styrker og operasjoner på tvers av alle forsvarsgrener og avdelinger. FOH skal bidra til å etablere fellesoperative synergier mellom de taktiske styrkesjefene, koordinere med allierte styrker og hovedkvarter, og utvikle nasjonalt planverk på operasjonelt nivå.

Forsvarets fellestjenester (FFT) består av ulike avdelinger med et bredt spekter av oppgaver. Enkelte av avdelingene understøtter Forsvaret med stabs- og administrasjonsoppgaver. FFT omfatter også Forsvarets kulturvirksomhet, Forsvarets tros- og livsynskorps, Forsvarets sikkerhetsavdeling, Forsvarets avdeling for strategisk kommunikasjon og Tillitsvalgtordningen i Forsvaret.

Hæren skal bidra til å løse Forsvarets oppgaver ved å produsere og operere landmilitære styrker som har relevant og nødvendig operativ evne for operasjoner i fred, krise og krig.

Sjøforsvaret skal bidra til å løse Forsvarets oppgaver ved å produsere og operere sjømilitære styrker som har relevant og nødvendig operativ evne i fred, krise og krig.

Luftforsvaret skal bidra til å løse Forsvarets oppgaver ved å produsere og operere luftmilitære kapasiteter som har relevant og nødvendig operativ evne i fred, krise og krig.

Heimevernet (HV) skal bidra til å løse Forsvarets oppgaver ved å produsere militære kapasiteter til innsatsstyrkene og områdestrukturen. Heimevernets territorielle ansvar innebærer vakt og sikring av utpekte objekter og infrastruktur, territoriell overvåking og kontroll, tilrettelegging for og mottak av allierte forsterkninger og sivilt-militært samarbeid.

Forsvarets spesialstyrker (FS) har tre overordnede oppgaver. Disse er forsvar av Norge, operasjoner i utlandet og støtte til andre sektorer. Enheten skal etter anmodning yte bistand til justissektoren i forbindelse med kontraterroroperasjoner, med et særskilt oppdrag innenfor maritim kontraterror ved offshoreinstallasjoner.

Cyberforsvaret (CYFOR) understøtter Forsvarets operasjoner hjemme og ute ved å etablere, drifte og beskytte Forsvarets informasjonsinfrastruktur.

Forsvarets operative støttekommando (FOSK) opprettes 1. januar 2027 som en sammenslåing av Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO) og Forsvarets sanitet (FSAN). Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO) har ansvar for forsyningstjenester i Forsvaret og utfører tyngre vedlikehold. Nasjonalt logistikkoperasjonssenter (NLOGS) er et felles nasjonalt ledelseselement for logistikk, sanitet og vertslandsstøtte på det taktiske kommandonivået. Forsvarets sanitet (FSAN) produserer og bemanner militærmedisinske kapasiteter til operativ virksomhet for FOH og de øvrige delene av Forsvaret. FSAN har også ansvar for oppfølging av skadde veteraner, herunder forskning på og om veteraner.

Forsvarets høyskole (FHS) sin kjernevirksomhet er utdanning og formidling, samt forskning og utvikling. FHS omfatter Krigsskolen, Sjøkrigsskolen, Luftkrigsskolen, Cyberingeniørskolen, Språk- og etterretningsskolen, Stabsskolen, Befalsskolen og Institutt for forsvarsstudier.

Forsvarets personell- og vernepliktssenter (FPVS) understøtter forsvarssjefens arbeidsgiveransvar. Dette omfatter blant annet ivaretagelse av arbeidsgiverrollen innenfor delegerte avtaler, samt ivaretagelse av forhandlingsmyndighet på vegne av forsvarssjefen for særavtaler i Forsvaret. FPVS har også ansvaret for forvaltning av verneplikten og har ansvar for oppfølgingen av veteraner samt implementering og oppfølging av regjeringens nye tiltaksplan for veteraner.

Etterretningstjenesten er omtalt under kap. 1735.

Tabell 3.7 Nedbrytning av bevilgningsforslaget til Forsvarets avdelinger for post 01 og post 71

Driftsenhet	Saldert budsjett 2026	Pris- og lønns- justering og tekniske endringer	Planlagt reell styrking 2027	Forsvarets plan 2027
Cyberforsvaret	3 316 769	167 803	473 478	3 958 050
Forsvarets fellestjenester	1 419 232	-559 998	93 135	952 369
Forsvarets høyskole	1 328 873	82 383	42 442	1 453 698
Forsvarets operative støttekommando	3 885 872	-54 151	44 108	3 875 829
Forsvarets operative hovedkvarter	775 316	208 963	2 603	986 882
Forsvarets personell- og vernepliktssenter	1 892 720	33 833	92 469	2 019 022
Forsvarets spesialstyrker	1 320 530	57 105	221 065	1 598 700
Heimevernet	2 238 295	-27 151	108 393	2 319 537
Hæren	9 166 959	214 681	833 533	10 215 173
Norske styrker i utlandet	874 073	16 752	-190 000	700 825
Kystvakten	1 828 303	50 671	-10 176	1 868 798
Luftforsvaret	11 555 522	-7 068	724 886	12 273 340
Sjøforsvaret	7 243 727	310 581	281 395	7 835 703
Forsvarsstaben ¹	2 371 088	1 133 544	633 319	4 137 951
Totalsum	49 217 280	1 627 948	3 350 650	54 195 875

¹ Inneholder avsetninger til enkelte satsinger som foreløpig ikke er fordelt til driftsenhet.

Økningen i bevilgningsforslaget for 2027 er forventet å bidra til økt måloppnåelse. Nedenfor følger en nærmere beskrivelse av hvilke hovedprioriteringer som gjøres for å oppnå dette i den enkelte driftsenhet. Når det gjelder reduksjonen til norske styrker i utlandet er hoveddelen knyttet til avsluttede operasjoner.

Hæren

Hæren skal i 2027 og i perioden frem mot 2033 realisere en betydelig strukturutvikling gjennom videreutvikling av nye enheter. Dette omfatter Finnmarksbrigaden med tilhørende kampluftvern batteri, artilleribataljon og sambandskompani, samt den fjerde mekaniserte infanteribataljonen i Brigade Nord. Videre skal Porsanger bataljon og logistikkbataljonen ferdigstilles frem mot 2033. Videre skal transportbataljonen og RSOM-tung (*Reception, Staging and Onward Movement*) ingeniørbataljon etableres for å tette kritiske hull i eksisterende struktur. Hærens droneprogram skal videreutvikles fram mot 2036, og vil gjennom sine leveranser til strukturen styrke Hærens evne

til å benytte ubemannede systemer til både overvåking og som effektor. Hæren skal videre etablere og videreutvikle evnen til å lede divisjonsoperasjoner, slik at NATOs prioriterte kapabilitetsmål til Norge møtes. Gjennom denne veksten, kombinert med en markant økning i stridsvogn- og rakettartillerikapasitet, styrker Hæren den nasjonale beredskapen og evnen til kollektivt forsvar. Ved å opprettholde systemtrening og kompetanse fra divisjons- til brigade- og bataljonsnivå, sikrer Hæren at styrkene er i stand til å forebygge og avskrekke konflikt i et stadig mer krevende sikkerhetspolitisk landskap. Forslaget innebærer en oppbygging av Brigade Sør i tråd med Stortingets behandling av Prop. 68 S (2025–2026), jf. Innst. 440 S (2025–2026).

For å øke styrkestrukturens utholdenhet skal Hæren i planperioden etablere et eget drivstoffkompani og utvide kapasiteten for drivstofflagring, samtidig som det gjennomføres en kraftig opptrapping av rekruttutdanning og fagutdanning. Parallelt med dette skal Hæren videreføre sin støtte til Ukraina gjennom Operasjon Ellisiv, hvor det leveres tidsriktig trening og donasjoner basert

på ukrainske behov. Som en del av en bredere modernisering skal Hæren øke bruken av simulatorer i utdanning og trening, noe som gir positive utslag for miljøet og reduserer kostnader til drivstoff og ammunisjon.

Sjøforsvaret

I 2027 starter leveransen av nye Seahawk-helikoptre til Kystvakten. Reduksjonen på Kystvakten i tabell 3.7 skyldes i hovedsak at innleie av helikoptre til kystvaktfartøy trappes ned fra 2027. Sjøforsvaret skal frem mot 2029 styrke den operative evnen gjennom realisering av flåteplanen, med særlig fokus på anskaffelse av nye fregatter, standardiserte fartøy og ubåter. Samtidig etableres et senter for taktisk etterretning og analysestøtte, samt modulære systemer for overvåking av havbunn og vannvolum. Gjennom økt situasjonsforståelse og styrket tilstedeværelse skal disse tiltakene bidra til å forebygge og avskrekke konflikt, samtidig som den nasjonale beredskapen og det kollektive forsvaret styrkes. Denne omfattende fornyelsen av flåten representerer en betydelig modernisering av den sjømilitære evnen, som er nødvendig for å møte endrede trusselbilder og oppfylle politiske ambisjoner i langtidsplanen.

Sjøforsvaret viderefører bruken av Alta-/Oksøy-klassen minesveipere og minejaktfartøyer for å opprettholde kapasitet for tiltak mot miner i overgangen til nye systemer, parallelt med at mineleggingskapabiliteten reetableres. Det planlegges en kapasitetsøkning i Kystjegerkommandoen og en helhetlig utvikling av basene for å understøtte den nye strukturen, kombinert med en forsert oppbygging av besetninger til ubåtene. Dette vil øke styrkestrukturens utholdenhet og sikre at Sjøforsvaret er i stand til å opprettholde nasjonal beredskap og kollektivt forsvar i en krevende sikkerhetspolitisk situasjon.

Luftforsvaret

Forsvaret forventer å oppnå full operativ evne for F-35 kampfly i 2027. Luftforsvaret skal i perioden 2027–2030 opprettholde og videreutvikle den operative kjernekapasiteten, med særlig vekt på P-8, F-35, MH-60R helikoptre og funksjonen til CAOC. Forsvaret er videre forberedt på å stille bidrag til NATO Air Policing og Integrated Air and Missile Defence. Gjennomføringen av disse aktivitetene er nødvendig for å sikre nasjonal beredskap og kollektivt forsvar, samtidig som det bidrar til å forebygge og avskrekke konflikt gjennom opprettholdelse av operativ evne. I 2027 skal det etableres

NASAMS-simulatorer på Ørland og Evenes for å styrke luftvernet. Gjennom implementering av nye simulatorer og IKT-verktøy sikres en kontinuerlig modernisering av våpensystemene, noe som hever den operative effekten og beslutningsstøtten i luftdomenet.

Luftforsvaret skal styrke flystasjonene for å oppnå en bedret evne til å lede, drifte og beskytte luftoperasjoner samt ivareta vertslandstøtte. Parallelt skal det gjennomføres en betydelig oppbygging av personell og støtteenheter. Dette inkluderer økt bemanning innenfor baseforsvar, F-35-vedlikehold og alliert mottak, for å understøtte styrkestrukturens utholdenhet. Gjennom økte bevilgninger til etterretningsledelse og fagutdanning skal kompetansegrunnlaget styrkes, mens investeringer i IKT-infrastruktur bidrar til å gjennomføre den digitale transformasjonen i luftdomenet. Disse tiltakene sørger for at Luftforsvaret kan respondere på endringer i sikkerhetssituasjonen og opprettholde nødvendig situasjonsforståelse.

Heimevernet (HV)

HV skal i 2027 og i perioden frem mot 2030 gjennomføre en rekke kapasitetsøkninger for å styrke Forsvarets operative evne. For å styrke den organisatoriske strukturen og nasjonal beredskap og evne til kollektivt forsvar, etableres HV-07 stab og HV-16 innsatsstyrke Tromsø, samtidig som distriktsstabene styrkes. I forslaget er det lagt til grunn en etablering av HV-07 i tråd med Stortingets behandling av Prop. 68 S (2025–2026), jf. Innst. 440 S (2025–2026). Samvirket med totalforsvaret skal videreutvikles gjennom kommunale og interkommunale beredskapsråd. For å sikre styrkestrukturens utholdenhet skal grunnleggende utdanningskapasitet for vernepliktige opprettholdes ved Heimevernets våpenskole.

Forsvarets spesialstyrker (FS)

FS planlegger i 2027 å videreutvikle og drifte den fjerde Special Operations Task Group (SOTG) med full bemanning. Videre planlegger FS innfasing av tre nye fartøy av typen Norwegian Combat Craft Medium som forventes operativ i 2027 og 2028. Det vil også arbeides med å ferdigstille infrastruktur gjennom eiendom, bygg- og anleggsprosjekter i Ramsund for å understøtte fjerde SOTG. Effekten av disse tiltakene er en økt maritim innsetningskapasitet og styrket operativ evne, noe som bidrar direkte til nasjonal beredskap og kollektivt forsvar. I 2024 ble det skilt ut et investeringsprosjekt med 50 nye forlegningskvarter fra det helhetlige utvi-

klingsprosjektet for Ramsund. Kvarterene skulle ferdigstilles innen utgangen av 2026, men er forsinket og forventes ferdig våren 2027. Den fjerde SOTG sitt behov for overnatting vil i overgangen bli ivaretatt av annen overnattingskapasitet i Ramsund, og forsinkelsen får ingen konsekvenser for etableringen av avdelingen.

Cyberforsvaret (CYFOR)

CYFOR skal i 2027 videreutvikle Forsvarets senter for data og kunstig intelligens og implementere avansert datafusjon for å oppnå operativ effekt på tvers av domener, noe som vil understøtte målsetningen om et datadrevet forsvar. Gjennom etablering av en ny sikker plattform, forbedring av Forsvarets kommunikasjonsinfrastruktur (FKI) og ferdigstillelse av det første datasenteret for redundans i 2027, skal dataflyten fra sensorer til beslutningstakere sikres for å styrke nasjonal beredskap og kollektivt forsvar. For å motstå elektroniske mottiltak skal landbasert kommunikasjon på taktisk nivå diversifiseres. Samtidig skal Cyberforsvaret implementere Arctic Satellite Broadband Mission, og et militært 5G-nett videreutvikles for å øke nasjonal beredskap og evnen til kollektivt forsvar. Modernisering av ERP-systemer og digitalisering av tjenester for mannskaper og reservister skal gjennomføres for å oppnå en mer effektiv og moderne forvaltning.

Forsvarets operative hovedkvarter (FOH)

FOH skal i 2027 prioritere situasjonsforståelse og overvåkning av russisk aktivitet i nordområdene for å sikre evne til rettidig respons og dermed forebygge og avskrekke konflikt. Gjennom koordinering med NATOs kommandostruktur og gjennomføring av Vigilance-aktiviteter, samt store LIVEX-øvelser som Joint Viking 2027, Strike Warrior 2027 og Swift Response 2027, skal FOH øke interoperabiliteten og styrke nasjonal beredskap og kollektivt forsvar. Gjennom koordinering av strategiske målsetninger via Multinational Strategy and Operations Group (MSOG), gjennomføring av Joint Expeditionary Force-aktiviteter og operasjonalisering av den britisk-norske strategiske forsvarsavtalen «Lunna House», sikres tettere alliert samvirke og evne til kollektivt forsvar. Implementering av NATOs nye vertlandsstøttekonsept knyttet til minimum operational requirements (MOR) og videreutvikling av Joint Guard skal forbedre mottaks- og understøttelsesevnen for å styrke nasjonal beredskap og kollektivt forsvar. Videre skal FOH utvikle kapabiliteter for

offensiv evne mot nektelsessystemer for å styrke den operative evnen og forebygge og avskrekke konflikt. Digitalisering av fellesoperative prosesser og utvikling av kommando og kontroll skal effektivisere beslutningsstøtten og modernisere den operative ledelsen. For å sikre kontinuerlig støtte til Ukraina skal FOH opprettholde nødvendige ressurser og prioriteringer som direkte bidrar til støtte til Ukraina.

Forsvarets operative støttekommando (FOSK)

FOSK opprettes fra 1. januar 2027 og inneholder tidligere Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO) og Forsvarets sanitet (FSAN). Sammenslåingen skal bidra til å effektivisere organiseringen til én driftsenhet for understøttelse. FOSK skal i 2027 gjennomføre en omfattende digitalisering som vil bidra til å effektivisere prosesser, forbedre sporbareheten og styrke nasjonal beredskap. For å tilrettelegge for rask og sikker strategisk transport skal FOSK i samarbeid med Bane NOR sette nye spesialtilpassede jernbanevogner i drift, et tiltak som direkte bidrar til nasjonal beredskap og kollektivt forsvar. Evnen til alliert mottak og fremføring skal styrkes gjennom tilførsel av materiell til Mottaks- og transportbataljonen og Vertslandsstøttebataljonen, samt utnyttelsen av drivstoffanlegget Namsen. FOSK vil også understøtte utviklingen av Rygge som kampflybase, for å forebygge og avskrekke konflikt. For å øke styrkestrukturens utholdenhet skal det etableres en rekondisjoneringsenhet på Nordkisa for vedlikehold av Nordic Combat Uniform, samtidig som det implementeres midlertidige lagerløsninger i form av flyttbare moduler og sivilt innleie for å sikre nødvendig forsyningsberedskap. Avdelingen vil også arbeide for å støtte Ukraina med opprettholdelse av verkstedskapasitet og leveransekjeder for donert materiell.

I den kommende planperioden skal det realiseres en rekke operative kapasitetsløft. Gjennom videreføring av støtte til Operasjon Ellisiv, Operasjon Renovator og medisinsk evakuering, sikres målrettet militær støtte til Ukraina. Tidligere FSAN som nå blir en del av FOSK utøver rollen som strategisk rådgiver innenfor helseberedskap i totalforsvaret. Gjennom tett samhandling med sanitetssjefer i NATO og Norden skal det regionale samarbeidet styrkes og bidra til økt beredskap og evne til å understøtte operasjoner. Tjenesteleveransene omstilles, der faste tannhelsetjenester i bynære strøk reduseres til fordel for akutte tjenester og områder med større behov.

Når det gjelder anskaffelser har Forsvarsdepartementet gitt Forsvaret føringer om bruk av små og mellomstore bedrifter i anskaffelser, med særlig fokus på lokale og regionale leverandører.

Forsvarets personell- og vernepliktssenter (FPVS)

FPVS skal styrke nasjonal beredskap og evnen til kollektivt forsvar ved å gjennomføre en systematisk kvalitetssikring av Forsvarets styrkestruktur for å tette kritiske gap. For å sikre effektiv støtte til Ukraina, skal senteret opprettholde rekrutteringsgrunnlaget for ukrainsktalende tolker til treningsoppdrag og yte nødvendig understøttelse til Operasjon Ellisiv.

Forsvarets fellestjenester (FFT)

FFT skal i 2027 fortsette militær støtte til Ukraina innenfor rammen av Operasjon Ellisiv gjennom bidrag fra Forsvarets sikkerhetsavdeling, Forsvarets avdeling for strategisk kommunikasjon, Forsvarets økonomisenter og Forsvarets tros- og livssynskorps. Forsvarets sikkerhetsavdeling skal også gjennomføre en samordning med en felles sivil klareringsmyndighet. Videre skal evnen til å utøve strategisk kommunikasjon styrkes. Ved å yte seremoniell og musikalsk støtte til avdelinger i Norge og utlandet, skal FFT bidra til at verdifulle historiske kulturverdier bevares. Leveranse av tros- og livssynstjenester med særlig fokus på ivaretagelse og støtte til vernepliktige i sårbare livssituasjoner skal bidra til personellmessig beredskap.

Forsvarets høyskole (FHS)

FHS skal i de kommende årene bidra til å styrke produksjonen gjennom en målrettet økning i antall studenter på grunnleggende offisersutdanning og tilsetning av flere lærekrefter og fagpersonell. Dette bidrar til at styrkestrukturen møter operative krav og øker styrkestrukturens utholdenhet, nasjonal beredskap og evne til kollektivt forsvar. Gjennom programmet Ellisiv skal FHS levere utdanning, forskning, formidling og erfaringsutveksling til Ukraina innenfor fem definerte programområder. For å bidra til Forsvarets operative evne skal høyskolen understøtte langsiktig kapabilitetsutvikling gjennom forskning, utvikling og innovasjon innenfor anvendt teknologi og multidomeneoperasjoner. Videre skal FHS implementere digitalisering og automatisering av interne prosesser for å oppnå økt produktivitet og effektivitet i både drift og kompetanseproduksjon.

Nærmere om personellopptrapping og utdanningsproduksjon

Den foreslåtte bevilgningsøkningen knytter seg i betydelig grad til personellopptrappingen i tråd med langtidsplanen for forsvarssektoren. Med bakgrunn i en realistisk plan for å rekruttere, bygge opp kompetanse og fylle strukturen har Forsvaret konkretisert fordelingen av personellopptrappingen.

Tabell 3.8 Planlagt økning i ansatte, vernepliktige og reservister, 2027

Driftsenhet	Ansatte	Reservister	Vernepliktige
Cyberforsvaret	63		
Forsvarets fellestjenester	10		
Forsvarets høyskole	29		81
Forsvarets logistikkorganisasjon	39	82	
Forsvarets operative hovedkvarter	0		
Forsvarets personell- og vernepliktssenter	10		
Forsvarets spesialstyrker	8	14	
Forsvarsstaben	80		

Tabell 3.8 Planlagt økning i ansatte, vernepliktige og reservister, 2027

Driftsenhet	Ansatte	Reservister	Vernepliktige
Heimevernet	36	610	
Hæren	213	190	215
Luftforsvaret	165	10	148
Sjøforsvaret	103		13
Totalsum	756	906	457

Dette er en videre opptrapping fra 2026, der det planlegges for en økning på 600 fast ansatte, 750 reservister og 700 vernepliktige.

Forsvarets høyskole og styrkeprodusentenes våpenskoler er allerede på måltall for 2029 når det gjelder utdanningsproduksjon. Grunnet store kull tidlig i planperioden og flerårseffekten av å øke

kvoter ved utdanningene, forseres økningen i bemanning i forhold til utgangspunktet i langtidsplanen for Forsvaret. Utdanningskvotene opprettholdes i 2027 på samme nivå som i 2026. Det prioriteres infrastrukturtiltak innenfor eiendom, bygg og anlegg for å opprettholde de store kullene og unngå dyre midlertidige tiltak.

Tabell 3.9 Utdanningskvoter, 2024–2027

	2024	2025	2026	2027
Utdanningskvoter offiserer (OF)				
Grunnleggende offisersutdanning	294	376	408	408
Militær grunnutdanning/Tilpasset offisersutdanning	100	100	100	100
Videregående offisersutdanning	151	149	116	117
Sum OF	545	625	624	625
Utdanningskvoter befal (OR)				
Grunnleggende befalsutdanning	312	390	702	702
Videregående befalsutdanning	210	219	255	255
Sum OR	522	609	957	957

Nærmere om aktivitet i Forsvaret

Samlet vurderes det at budsjettforslaget vil legge til rette for at Forsvaret kan opprettholde et høyt aktivitetsnivå i 2027.

En stor andel av Forsvarets drift er direkte eller indirekte knyttet til aktivitet av ulik art. Det er krevende å gi en komplett oversikt over all aktivitet i Forsvaret. Det er videre effektene av aktiviteten, ikke aktiviteten i seg selv som er det regjeringen først og fremst ønsker å styre Forsvaret på. Samtidig er det viktig at regjeringen og Stortinget har et overordnet bilde av aktiviteten Forsvaret planlegger for når budsjetttrammene og forutsetningen for året legges.

Forsvaret skal i de kommende årene opprettholde operativ evne samt realisere flere store investeringsprosjekter og oppbemanning av strukturen i tråd med langtidsplanen for forsvarssektoren. Forsvaret skal samtidig prioritere beredskapsbygging og øke strukturens utholdenhet. I tillegg forventes det vedvarende høy alliert aktivitet i norske nærområder i perioden, og at Forsvaret opprettholder et høyt aktivitetsnivå sammen med allierte i alle domener. Byrdefordeling med allierte gjennom understøttelse av allierte operasjoner i norske nærområder og internasjonal innsats/-operasjoner sammen med nære allierte er viktig for å forbli en relevant og ettertraktet alliert partner.

Daglige operasjoner trekker på de samme ressursene Forsvaret har tilgjengelig for å bygge beredskapsklare styrker. Forsvaret vil dermed ha stor samtidighet mellom økt operasjonsvolum, beredskapsbygging og kraftfull strukturutvikling i alle domener i perioden. Dette krever en tydelig og bevisst prioritering av innsats på tvers av disse tre målsetningene, innenfor akseptert risiko for operativ evne. Aktiviteten vil innrettes slik at tilstrekkelig evne til kontinuerlig situasjonsforståelse, myndighetsutøvelse og evne til rettidig respons opprettholdes.

Til eksempel viderefører Sjøforsvaret aktivitetsnivået fra 2026 for å sikre kontinuerlig situasjonsforståelse og gjennomføring av nasjonale operasjoner. Dette innebærer blant annet planlagte bidrag til NATOs stående styrker gjennom deltakelse med fregatter og KNM Maud i Standing NATO Maritime Group 1, samt mineryddere i Standing NATO Mine Countermeasures Group 1. Gjennom denne innsatsen bidrar Sjøforsvaret direkte til å forebygge og avskrekke konflikt, samtidig som det styrker den nasjonale beredskapen og det kollektive forsvaret i et krevende sikkerhetspolitisk landskap.

Videre opprettholder Forsvaret en troverdig og effektiv støtte til Ukrainas forsvarskamp – en målsetning av stor sikkerhetspolitisk betydning for Norge og NATO. Dette bidrar til å styrke ukrainsk forsvarsevne samtidig som nasjonal forsvarsevne videreutvikles. Støtten til Ukraina bidrar til et høyt aktivitetsnivå, og Forsvaret anslår at arbeidet involverer om lag 10 pst. av Forsvarets personell. For eksempel medfører Hærens betydelige bidrag til operasjon Legio og Heimevernets støtte til utdanningsoppdrag høy aktivitet. Om lag 200 personer fra Hærens hurtige reaksjonsstyrke og støtteavdelinger bemanner drift og treningsoppdraget i Camp Jomsborg. Om lag 1 600 personer har bidratt i Heimevernets utdanningsoppdrag siden 2022. Erfaringene Forsvarets personell får fra utdanning av ukrainere, inkludert erfaring med styrkeoppbygging i stort volum, tas med videre og gir effekt også i vår nasjonale struktur.

Droneprogram

Utover de fordelt midlene på driftenheter foreslås det i tråd med Stortingets behandling av Prop. 68 S (2025–2026), jf. Innst. 440 S (2025–2026), å bevilge 100,0 mill. kroner i 2027 for å igangsette arbeidet med et droneprogram. Programmet skal styrke dronekapasiteten og bidra til synergier i

arbeidet med droner, autonomi og elektronisk krigføring og skal koordinere tiltak for oppfølging av dronestrategien. Programmet vil i planperioden frem til 2036 summere seg til om lag 2,9 mrd. kroner. Foreslått bevilgningsøkningen er pr. nå lagt på kap. 1720, post 01, men det vil vurderes omdisponeringer til andre kapitler og poster i kommende budsjetttrunder.

Sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning

Samlede tilskudd for søknadsbasert FoU-støtte til sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning for 2027 er foreslått på om lag samme nivå som i 2026. Dette inkluderer både tilskuddsbeløp over kapittel 1700, post 73 til institusjoner utenfor forsvarssektoren, og tilskudd over kapittel 1720, post 01 til instanser under Forsvarets høyskole. For 2027 foreslås en tildeling på om lag 10,2 mill. kroner til sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning ved instanser under Forsvarets høyskole, over kap. 1720, post 01.

Datadrevet forsvar og kunstig intelligens

Forsvaret skal bidra til en satsing på et datadrevet forsvar, og utnytte potensialet i de store datamengdene som produseres til å videreutvikle forsvarsevnen og anvende kunstig intelligens, jf. Strategi for kunstig intelligens for forsvarssektoren. Satsingen skal sees i sammenheng med midler som lyses ut gjennom Forskningsrådet til tilsvarende formål. Støtten for 2027 er foreslått på om lag samme nivå som i 2026.

Økt bestillingsfullmakt

Basert på behovet for langsiktige forpliktelser foreslås det å øke bestillingsfullmakten på kap. 1720, post 01 med 992 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak. Den største delen av behovet er knyttet til Cyberforsvaret, hovedsakelig som følge av ansvaret for å håndtere betalingsplan for Artic Satellite Broadband Mission (ASBM). Dette utgjør 890 mill. kroner av økningen. Videre er 250 mill. kroner av behovet i Forsvarets personell- og vernepliktssenter, i hovedsak relatert til endringsavtale med testsett for radar og Electronic support Measures (ESM) til NATO FORACS. I tillegg er det økt behov på 95 mill. kroner i Heimevernet og 50 mill. kroner i Forsvaret spesialstyrker. I Forsvarets logistikkorganisasjon reduseres behovet i 2027 med 300 mill. kroner.

Post 71 Overføringer til andre, kan overføres**Støtte til veteranorganisasjoner og veteranprosjekter**

Forsvaret forvalter en tilskuddsordning for veteranorganisasjoner og veteranprosjekter på vegne av Forsvarsdepartementet. Midler tildeles frivillige organisasjoner basert på søknad om drifts- og prosjektstøtte, og etter formål og bestemmelser i forskrift om tilskudd til frivillig aktivitet på forsvars- og sikkerhetsområdet. Formålet med tilskuddsordningen er å stimulere til økt aktivitet for og ivaretagelse av de som har tjenestegjort for Forsvaret i internasjonale operasjoner, eller til aktivitet som fremmer kunnskap om og engasjement for denne gruppen. Et av tiltakene i regjeringens tiltaksplan for anerkjennelse, ivaretagelse og oppfølging av veteraner er en revisjon av forskriften, blant annet for å styrke aktiviteter for veteranfamilie, og for å åpne for at også veteraner fra internasjonal innsats som Heimevernets trening av ukrainske soldater og instruktører også kan omfattes. Forskriftsrevisjonen trådte i kraft 1. august 2026.

I 2026 ble det tildelt om lag 51,2 mill. kroner til 23 tilskuddsmottakere som oppfylte tilskuddsordningens formål.

Tilskuddsordningen foreslås nominelt videreført med 53,2 mill. kroner i 2027.

Støtte til Stiftelsen Veteranhjelp

Stiftelsen Veteranhjelp er etablert av Norges Veteranforbund for Internasjonale Operasjoner for å kunne gi øyeblikkelig hjelp til veteraner og nærmeste familie som befinner seg i en vanskelig økonomisk situasjon. I 2026 ble stiftelsen tildelt 25 000 kroner i tilskudd av Forsvarsdepartementet. Formålet med tilskuddet er å støtte drift av stiftelsen og deres arbeid for å hjelpe veteraner og deres nærmeste familie som befinner seg i en vanskelig økonomisk situasjon.

Tildelingen til stiftelsen foreslås videreført om lag samme nivå som i saldert budsjett for 2026.

Støtte til veteranforskning

Regjeringen vil videreføre styrkingen av forskning på veteranfeltet og legge til rette for å utvikle et tverrfaglig miljø for veteranforskning gjennom en tilskuddsordning for forskning på veteranfeltet. Forvaltning av ordningen på vegne av Forsvarsdepartementet er delegert til Forsvaret. Ordningen har som formål å styrke forskningen om veteraner ved å støtte doktorgradsprosjekter som fremmer og bidrar til ny kunnskap om veteraner fra internasjonale operasjoner.

Bevilgningen til tilskuddsordningen foreslås videreført på om lag samme nivå som i saldert budsjett for 2026.

Kap. 4720 Forsvaret

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsinntekter	2 423 746	724 289	987 954
	Sum kap. 4720	2 423 746	724 289	987 954

Post 01 Driftsinntekter

Bevilgningen på posten foreslås økt med 263,7 mill. kroner. Endringen er i hovedsak knyttet til økt salg av drivstoff til allierte og økt salg av

tjenester og lisenser til øvrige etater i sektoren, samt priskompensasjon.

Det foreslås bevilget 988,0 mill. kroner på posten.

Kap. 1730 Forsvarshistorisk museum

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsutgifter	168 963	199 784	212 608
21	Spesielle driftsutgifter – gaver og donasjoner, <i>kan overføres</i>			10 000
71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	2 575	5 668	5 878
	Sum kap. 1730	171 538	205 452	228 486

Budsjettkapitlet dekker bevilgning til drift av Forsvarshistorisk museum og en tilskuddsordning forvaltet av etaten.

Forsvarshistorisk museum ble etablert som etat under Forsvarsdepartementet 1. januar 2025. Samfunnsoppdraget til Forsvarshistorisk museum er å formidle Norges forsvars-, militær-, krigs- og etterkrigshistorie og den militære kulturarv og tradisjon. Forsvarshistorisk museum skal bygge opp under forsvarsvilje og bidra til kunnskap i befolkningen om forsvarshistorien gjennom en opplyst debatt omkring krig og konflikt, fred og demokrati. Forsvarshistorisk museum består av sju museer, formidlingsvirksomheten på Akershus slott og en rekke museumsmagasiner. Etaten forvalter på vegne av Forsvarsdepartementet store og viktige gjenstandssamlinger knyttet til Norges forsvars- og militærhistorie, fra den vanlige soldats hverdag til banebrytende teknologiske og taktiske fremskritt.

Forsvarshistorisk museum forvalter en tilskuddsordning for formidling av historie og minne på forsvars- og sikkerhetsområdet.

Status i Forsvarshistorisk museum

Forsvarshistorisk museum hadde i 2025 følgende brukermål: *Statens bevaringsverdige militær- og forsvarshistoriske samlinger er forsvarlig ivaretatt og tatt i bruk i forskningsbasert og profesjonell formidling til et bredt publikum.* Forsvarshistorisk museum har i 2025 prioritert tiltak for å redusere risiko for skader og bremse nedbryting av gjenstandene. Det er prosjektert et midlertidig magasin på Trandum på 3 000 kvadratmeter i samarbeid med Forsvarsbygg, som anslås innflyttingsklart sommeren 2026 til en beregnet kostnad på om lag 11,0 mill. kroner. Videre pågår det en konseptvalgutredning for et nytt permanent sentralmagasin på anslagsvis 17 000 kvadratmeter. Det

er iverksatt tilstandsregistreringer og oppryddingstiltak ved flere museer, og det er gjennomført kontroll av over 7 000 gjenstander fordelt på 314 utlån. Innenfor forskningsfeltet har Forsvarshistorisk museum deltatt i det internasjonale Interreg-prosjektet REMARCO for kartlegging av militære vrakrester i havet.

Formidlingsaktiviteten har i 2025 omfattet et samlet besøkstall på 425 000 ved etatens museer og visningssteder, noe som utgjør en økning på 18 prosent fra foregående år. Den digitale formidlingen har blant annet bestått av utviklingen av podcastserien «Alt var bedre før» med elleve egenproduserte episoder, samt en målrettet satsing på sosiale medier som har generert 11 millioner visninger.

I sitt første driftsår har virksomheten prioritert organisatorisk etablering, herunder implementering av en ny organisasjonsmodell bygget rundt fokusområdene forvaltning, formidling, forskning og fornyelse, samt samordning av felles økonomi-, HR- og IKT-systemer.

Under kap. 1730, post 71 har etaten forvaltet en tilskuddsramme på i underkant av 2,6 mill. kroner til historie- og minnekulturprosjekter relatert til andre verdenskrig samt faglitteratur. Forsvarshistorisk museum mottok totalt 89 søknader med et samlet søknadsbeløp på 13,9 mill. kroner, og innvilget 63 søknader der totalt 2,3 mill. kroner ble fordelt på 61 mottakere, i tillegg til 300 000 kroner tildelt støtteordningen under Norges Hjemmefrontmuseum. For budsjettåret 2026 ga Stortinget nye føringer for tilskuddsordningen for tilskudd til historie- og minnekulturprosjekter knyttet til andre verdenskrig. Begrensningen om at tilskudd skulle gis relatert kun til andre verdenskrig skulle fjernes. Som følge av dette er forskriften for tilskuddsordningen blitt revidert i 2026. To tilskuddordninger er i tillegg slått

sammen til én. Dette forenkler og gir en mer helhetlig forvaltning.

historisk museum skal fortsette arbeidet med å øke egeninntjeningen.

Hovedprioriteringer 2027

Hovedprioriteringer i 2027 vil være å fortsette arbeidet med å bevare, videreutvikle og tilgjengeliggjøre samlingene, utøve forskningsaktivitet og videreutvikle formidlingsvirksomheten. Forsvars-

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter Forsvarshistorisk museums oppgaver innenfor gjenstandsforvaltning, forskning og formidling og ulike drift- og administrative kostnader.

Tabell 3.10 Endringer fra 2026 til 2027

	(i mill. kr.)
Saldert budsjett 2026	199,8
Pris- og lønnskompensasjon	6,6
Tekniske endringer	-17,4
Satsing til oppfølging av langtidsplanen	23,6
Forslag 2027	212,6

Bevilgningen på posten foreslås økt med 12,8 mill. kroner, hvorav 6,6 mill. kroner knytter seg til lønns- og priskompensasjon og en reduksjon på 17,4 mill. kroner knyttet til tekniske endringer. De tekniske endringene består av en økt egenfinansiering på 5,6 mill. kroner og en reduksjon på 23,0 mill. kroner som følge av ny finansieringsmodell for Forsvarsbygg nærmere omtalt under kap. 1710. Finansieringsmodellen innebærer at Forsvarshistorisk museums ikke lenger vil faktureres for leie av infrastruktur.

Bevilgningen foreslås økt med 16,6 mill. kroner for å utvikle Oscarsborg festningsmuseum. Satsingsmidlene skal gå til tilrettelegging og oppgradering av hovedfortet, universell utforming, teknisk infrastruktur, konsept- og utstillingsutvikling, konservering, produksjon og installasjon av utstillinger. Bevilgningen foreslås videre økt med 7,0 mill. kroner for å gjennomføre en samarbeidsutstilling om Ukraina med Krigsmuseet i Kyiv.

Samlet foreslås det bevilget 212,6 mill. kroner på posten

Post 21 Spesielle driftsutgifter – gaver og donasjoner, kan overføres

Forsvarshistorisk museum kan motta gaver og donasjoner, jf. romertallsvedtak XIV. Posten omfatter utgifter knyttet til bruk av gaver og donasjoner, med en bevilgning på 10,0 mill. kroner, mot en tilsvarende inntekt på kap. 4730, post 02.

Fullmakten og budsjettposten er en videreføring av revidert nasjonalbudsjett for 2026. Det foreslår at posten gis stikkordet «kan overføres» da det er usikkerhet knyttet til om det vil være mulig å bruke hele gavebeløpet det året gaven mottas.

Post 71 Overføringer til andre, kan overføres

Posten omfatter en tilskuddsordning som Forsvarshistorisk museum forvalter.

Det foreslås en bevilgning på posten på 5,9 mill. kroner, hvilket innebærer en videreføring fra saldert budsjett 2026, i tillegg til priskompensasjon.

Tilskudd til historieformidling på forsvars- og sikkerhetsområdet

Det gis støtte til prosjekter som bidrar til kunnskap om og formidling av forsvarshistorie. Tilskuddsordningens formål og bestemmelser for tildeling fremgår av forskrift om tilskudd til frivillig aktivitet og historieformidling på forsvars- og sikkerhetsområdet. Forskriften ble endret i 2026, i tråd med Stortingets føringer. Tilskuddsordningen har fått endret navn, og prosjekter som ikke omhandler andre verdenskrig er også blitt søknadsberettiget. Videre omfatter tilskuddsordningen det som i 2026 var en separat tilskuddsordning kalt *støtte til faglitteratur om norsk okkupasjonshistorie*. Dermed er to tilskuddsordninger under kapittel 1730 post 71 slått sammen til én.

Kap. 4730 Forsvarshistorisk museum

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsinntekter	18 878	14 433	20 567
02	Gaver og donasjoner, inntekter	0	0	10 000
	Sum kap. 4730	18 878	14 433	30 567

Post 01 Driftsinntekter

Posten dekker inntekter fra billettsalg, salg fra museumsbutikker og annen forretningsmessig virksomhet ved museene under Forsvarshistorisk museum. Det er tilsvarende utgifter under kap. 1730, post 01.

Det foreslås en bevilgning på 20,6 mill. kroner.

Post 02 Gaver og donasjoner, inntekter

I forbindelse med Stortingets behandling av revurdert nasjonalbudsjett for 2026 ble det gitt fullmakt og etablert budsjettpost for at Forsvarshistorisk museum skal kunne motta gaver og donasjoner. Fullmakten foreslås videreført i 2027, jf. forslag til romertallsvedtak XIV. Gaver er ofte knyttet til spesiell formidlingsvirksomhet eller konkrete gjenstander. Mottak av gaver gir tilsvarende utgiftside under utgiftskapitlet kap. 1730, post 21. Det

foreslås en bevilgning på posten på 10,0 mill. kroner.

Det er utarbeidet retningslinjer for mottak av pengegaver til Forsvarshistorisk museum. Museet er forpliktet av regelverket for økonomistyring i staten og av det museumsetiske regelverket til International Council of Museums (ICOM). Retningslinjene for mottak av pengegaver for Forsvarshistorisk museum bygger videre på disse dokumentene. Retningslinjene er innarbeidet i instruksene til Forsvarshistorisk museum, og skal bidra til at virksomheten beholder sin faglige uavhengighet og integritet. Det skal utvises varsomhet ved mottak av pengegaver med betydelige økonomiske interesser i forsvarssektoren, og det skal gjøres habilitetsvurderinger ved mottak av pengegaver. Videre skal ethvert samarbeid med eksterne aktører være åpent og transparent, og Forsvarshistorisk museum skal i årsrapporten synliggjøre oversikt over mottatte pengegaver, inkludert giver, beløp og formål.

Kap. 1735 Etterretningstjenesten

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
21	Spesielle driftsutgifter	4 435 992	4 838 629	5 365 823
	Sum kap. 1735	4 435 992	4 838 629	5 365 823

Budsjettkapitlet dekker bevilgning til Etterretningstjenesten.

Etterretningstjenesten er Norges utenlandsetterretningstjeneste. Norsk utenlandsetterretning er et sikkerhetspolitisk virkemiddel som skal bidra til å beskytte Norges suverenitet, territoriale integritet, demokratiske styreform og andre nasjonale sikkerhetsinteresser. Etterretningstje-

nestens hovedoppdrag er å varsle om ytre trusler mot Norge og nasjonale sikkerhetsinteresser, støtte Forsvaret, allierte og partnere, samt understøtte politiske beslutningsprosesser med informasjon av betydning for norsk utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitik.

Etterretningstjenesten vil i 2027 ha fokus på den sikkerhetspolitiske situasjonen i Norges nær-

områder og forhold som påvirker nasjonal sikkerhet.

I tråd med langtidsplanen foreslås det å videreføre og ytterligere forsterke den pågående moderniseringen og videreutviklingen av Etterretningstjenesten, både gjennom å fornye eksisterende evner og gjennom utvikling av nye evner. Etterretningstjenesten må kunne møte Forsvarets og norske myndigheters behov i en alvorlig sikkerhetspolitisk situasjon. Norge skal være fremst blant allierte på overvåking og situasjonsforståelse i våre nærområder. Etterretning er et strategisk virkemiddel og Norges bidrag er også viktig for våre allierte.

Etterretningstjenesten skal ha god og kontinuerlig evne til å forstå trusselbildet i Norges interesseområder og til varslings. Evnen til situasjonsforståelse skal styrkes blant annet gjennom å utnytte det potensial som det ytre rom gir gjennom utvikling og anskaffelse av satellitter for overvåking. Videreutviklingen skal bidra til et bedre og mer oppdatert situasjonsbilde fra havbunnen til verdensrommet og i alle operasjonsdomener (land, sjø, luft, rom og cyber).

Etterretningstjenesten er en del av Forsvaret og har et helhetlig ansvar i Forsvaret for cyberoperasjoner, romdomenet, etterretning samt militær geografi, meteorologi og oseanografi. Etterretningstjenesten skal understøtte utviklingen av

et etterretningsdrevet forsvar med økt evne til målbekjempning, herunder videreutvikle etterretningsutdanningen for økt etterretningskompetanse i Forsvaret.

Etterretningstjenestens rolle i det nasjonale sikkerhetssamvirket er å bidra med vurderinger av trusselbildet mot Norge fra utlandet. Etterretningstjenesten samarbeider med og støtter en lang rekke etater med relevans for totalforsvaret.

Ved Stortingets behandling av Innst. 357 L (2019–2020) til Prop. 80 L (2019–2020) og lovvedtak 134 (2019–2020) 11. juni 2020, ba Stortinget regjeringen sørge for en uavhengig evaluering av den nye etterretningstjenesteloven fra full ikrafttredelse, jf. anmodningsvedtak nr. 676. Oppfølging av anmodningsvedtak er omtalt i kapittel 2.

Status og fremdrift i prosjekt 0011 Tilrettelagt innhenting er omtalt under kap. 1760, post 45.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen på posten foreslås økt med 527,2 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026. Økningen knytter seg til å styrke kapasitet til situasjonsforståelse og innhenting i henhold til langtidsplanen med 398,7 mill. kroner. Øvrige endringer er av teknisk art.

Det foreslås bevilget 5 365,8 mill. kroner på posten.

Kap. 1740 Statens graderte plattformtjenester

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1740, post 45</i>	511 603	702 806	853 203
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	120 830	155 333	160 925
	Sum kap. 1740	632 433	858 139	1 014 128

Budsjettkapitlet dekker bevilgning til drift av Statens graderte plattformtjenester og utgifter til IKT-investeringer, inkludert inntekter vedrørende brukerbetaling for tilkobling til Nasjonal BEGRENSET plattform (NBP) (tidligere Nasjonalt BEGRENSET nett) og Nasjonal HEMMELIG plattform (NHP) (tidligere Nasjonalt HEMMELIG nett).

Status i Statens graderte plattformtjenester

Statens graderte plattformtjenester har siden sin opprettelse i 2025 hatt følgende brukermål: *Virk-somheter underlagt sikkerhetsloven har til enhver tid tilgang på best mulige graderte samhandlingstjenester for å ivareta nasjonale interesser i fred, krise og krig.*

Statens graderte plattformtjenester er et forvaltningsorgan underlagt Forsvarsdepartementet. Formålet til Statens graderte plattformtjenester er å tilby og videreutvikle nasjonale fellestjenester for best mulig gradert digital samhandling for virksomheter underlagt sikkerhetsloven, for å ivareta nasjonale sikkerhetsinteresser. Statens graderte plattformtjenester har ansvar for å levere IKT-plattform, -tjenester og -utstyr for gradert samhandling, herunder digital kommunikasjon og informasjonsbehandling, i fred, krise og krig. Etaten kan ved behov og på oppdrag utvikle andre nasjonale graderte løsninger for å øke totalforsvarets beredskapsevne og digitale sikkerhetsnivå.

Med den sikkerhetspolitiske utviklingen samt kompleksiteten og sårbarheten i samfunnet, øker behovet for sikker og effektiv kommunikasjon av gradert informasjon i totalforsvaret og virksomheter underlagt sikkerhetsloven. I en krisesituasjon vil leveranser av graderte IKT-tjenester være avgjørende for å understøtte kritiske samfunnsfunksjoner og ivareta nasjonale sikkerhetsinteresser. Statens graderte plattformtjenester bidrar til bedre informasjonsflyt og raskere prosesser i og mellom statsforvaltningen, forsvarssektoren og totalforsvaret for øvrig. Dette gir muligheter for informasjonsdeling og kommunikasjon gjennom skrift, tale og video for virksomheter underlagt sikkerhetsloven samt for aktørene innenfor myndighetsutøvelse, samfunnssikkerhet, beredskap og forsvar som skal ivareta kritiske samfunnsfunksjoner gjennom hele krisespekteret. Statens gradert plattformtjenester er derfor en sentral del av totalforsvaret.

Etaten har mange brukere som også benytter andre tjenester fra offentlig sektor, herunder tjenester fra Departementenes digitaliseringsorganisasjon. For brukerne er det helheten i de digitale tjenestene de benytter som er avgjørende for samhandling og dermed for nasjonal sikkerhet. Det er avgjørende at etaten samarbeider med relevante tjenesteleverandører om å gi brukerne et så sømløst tilbud som mulig, innenfor sikkerhetslovens rammer og begrensninger.

I Statens graderte plattformtjenesters første driftsår 2025, erfarte etaten en tydelig økning i etterspørselen etter sine tjenester, på tvers av sektorer. Utviklingen drives av et sammensatt bilde, der den sikkerhetspolitiske situasjonen, økte krav

til nasjonal beredskap og et styrket totalforsvar stiller nye forventninger til sikker informasjonsdeling. Dette har også synliggjort et behov for løsninger som er tilpasset ulike aktørers varierende modenhet, kapasitet og rolle i beredskapskjeden. Brukerveksten har hatt en jevn økning over tid.

I 2025 har Statens graderte plattformtjenester jobbet målrettet med å sikre god dekningsgrad i sin målgruppe, og oppnådd tilfredsstillende resultater. Det er samtidig sørget for at tjenestene som leveres er forutsigbare, tilgjengelige og pålitelige. Det er videre gjennomført omfattende utviklingsaktiviteter på etatens produkter, med målrettet analysearbeid for å øke innsiktet om etatens målgruppe og deres behov. Dette har lagt grunnlag for videre samarbeid med enkelte kunder for å utvikle nye løsninger. Året har utover dette også vært preget av etatsetablering og implementering av nye arbeidsmetoder, som har dannet et godt grunnlag for kontinuerlig utvikling av etaten.

Hovedprioriteringer i 2027

Hovedprioriteringer i 2027 for Statens graderte plattformtjenester vil være å fortsette arbeidet med utvikling og utrulling av løsninger for sikker håndtering og utveksling av informasjon for virksomheter underlagt sikkerhetsloven. Regjeringen foreslår i tråd med dette å bevilge 97,4 mill. kroner for å styrke driften og utvidelse av Statens graderte plattformtjenesters leveranser, herunder etablere operasjonssenter, sikre forvaltning og utvikling av Sikret Offentlig Nett, utvikle totalforsvarets samhandlingsløsning og gjennomføre konseptvalgutredning for robust nasjonal kommunikasjonsinfrastruktur. Dette er tiltak som skal bidra til, og sikre samhandling i totalforsvaret i hele krisespennet.

Post 01 Driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under kap. 1740, post 45

Posten dekker bevilgning til drift av Statens graderte plattformtjenester. Driftsutgiftene til etaten

består av utgifter til administrasjon, fellesutgifter for tjenesteleveransene, samt utgifter som viderefaktureres brukerne av tjenestene. Deler av posten dekkes av inntekten fra kostnaden til tjenestemottakerne.

Tabell 3.11 Endringer fra 2026 til 2027

	(i mill. kr.)
Saldert budsjett 2026	702,8
Pris- og lønnskompensasjon	24,2
Tekniske endringer	28,8
Satsing til oppfølging av langtidsplanen	97,4
Forslag 2027	853,2

For 2027 foreslås bevilgningen på posten økt med 150,4 mill. kroner, hvorav 24,2 mill. kroner knytter seg til pris- og lønnskompensasjon og 28,8 mill. kroner til tekniske endringer. De tekniske endringene består av økte utgifter for vekst i tjenesteleveranse og brukere på 29,8 mill. kroner som motsvares av en tilsvarende økning i inntekter på kap. 4740, post 01, samt en reduksjon på 1,0 mill. kroner som følge av ny finansieringsmodell for Forsvarsbygg nærmere omtalt under kap. 1710. Finansieringsmodellen innebærer at Statens graderte plattformtjenester ikke lenger vil faktureres for leie av infrastruktur.

Regjeringen foreslår en økning av bevilgningen på 97,4 mill. kroner for å styrke Statens graderte plattformtjenesters evner til å ivareta forutsigbarhet og tilgjengelighet av sine tjenester ved å etablere et operasjonssenter som skal fungere som navet for sikkerhets- og driftsovervåking av alle etatens tjenester. Et operasjonssenter gir et bedre grunnlag for å oppdage avvik tidlig og prioritere tiltak raskt. Senteret skal styrke Statens graderte plattformtjenesters sin samlede operasjonelle evne ved å gi bedre kontinuitet i overvåkingen, mer strukturert oppfølging og bedre koordinering mellom drift og sikkerhet. Regjeringen foreslår også en økning for å kunne sikre forsvarlig forvaltning og utvikling av Sikret Offentlig Nett, som er et sikret høyhastighetsnett

for kommunikasjon mellom offentlige virksomheter. Regjeringen foreslår dessuten en økning for å finansiere utvikling av totalforsvarets samhandlingsløsning, som skal muliggjøre kommunikasjon mellom totalforsvaraktører, og konseptvalgutredning for robust nasjonal kommunikasjonsinfrastruktur. Videre vil den foreslåtte bevilgningsøkningen til Statens graderte plattformtjenesters dekke driftsutgifter for å kunne håndtere økt brukermasse. Det forventes at volumet i Statens graderte plattformtjenesters leveranser og tjenestemottakere vil øke det kommende året basert på stigende etterspørsel.

Til sammen foreslås det bevilget 853,2 mill. kroner på posten.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten dekker utgifter til IKT-investeringer som skal dekke kjøp av datautstyr for å kunne levere gode, stabile tjenester til Forsvarssektoren, totalforsvaret, samt øvrige virksomheter underlagt sikkerhetsloven.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 5,6 mill. kroner som følge av priskompensasjon.

Til sammen foreslås det bevilget 160,9 mill. kroner på posten.

Kap. 4740 Statens graderte plattformtjenester

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsinntekter	230 248	250 928	289 761
	Sum kap. 4740	230 248	250 928	289 761

Post 01 Driftsinntekter

Posten omfatter inntekter vedrørende brukerbetalinger, primært for tilkobling til Nasjonal BEGRENSET plattform, Nasjonal HEMMELIG plattform og øvrige brukerfinansierte tjenester. Brukerfinansieringen består i stort av installasjon av utstyr hos nye kunder, så vel som fast årlig serviceavgift til eksisterende kunder.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 38,8 mill. kroner, hvorav 9,0 mill. kroner er pris-kompensasjon. Den øvrige økningen knytter seg til skalering av tjenesteleveranse til økt brukermasse, samt salg av nye klienter etter utskiftning av utgående klienter og inntekter for Totalforsvarets samhandlingsløsning.

Til sammen foreslås det bevilget 289,8 mill. kroner på posten.

Kap. 1750 Militær støtte til Ukraina

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1750, post 79</i>	-	28 610 000	40 050 000
79	Tilskudd til militær støtte for Ukraina, <i>kan nyttes under kap. 1750, post 21, kan overføres</i>	-	38 596 000	28 601 399
	Sum kap. 1750	-	67 206 000	68 651 399

Nansen-programmet og den militære støtten til Ukraina

Helt siden den russiske fullskalainvasjonen av Ukraina 24. februar 2022 har den norske forsvarssektoren ytt støtte til Ukraina. Siden 2023 har den militære støtten til Ukraina vært en del av det norske Nansen-programmet for Ukraina. Sivil støtte til Ukraina gjennom Nansen-programmet håndteres av Utenriksdepartementet, og den sivile støtten i 2027 er omtalt i Utenriksdepartementets budsjettproposisjon.

Nansen-programmet er rammeverket for Norges sivile og militære støtte til Ukraina. Nansen-programmet ble vedtatt av Stortinget 14. mars 2023, ved behandling av Innst. 218 S (2022–2023) til Prop. 44 S (2022–2023). Utgangspunktet for programmet er en politisk avtale som samtlige parlamentariske ledere på Stortinget sluttet seg til våren 2023. Bakgrunnen for og innretningen av Nansen-programmet er utdypet i Meld. St. 8 (2023–2024), jf. Innst. 255 S (2023–2024). Nansen-programmet, som opprinnelig ble etablert for perioden 2023–2027, ble i saldert budsjett 2025 forlenget med tre år til 2030. I 2025 vedtok Stortinget gjennom sin behandling av Innst. 227 S (2024–2025) til Prop. 107 S (2024–2026) en ekstraordinær økning av rammen for militær støtte i 2025 på 50 mrd. kroner.

Regjeringens overordnede målsetting med den militære støtten til Ukraina er å bidra til en løsning på krigen på ukrainske premisser. På lengre sikt, og innenfor rammene av den tiårige sikkerhetsavtalen mellom Ukraina og Norge, er målsettingen å bidra til å videreutvikle den ukrainske forsvarsstrukturen til en NATO-kompatibel struktur. Forsvarssektoren skal også bidra til langsiktig institusjonsbygging i Ukraina for å understøtte at den ukrainske forsvarsstrukturen utvikles til å bli kompatibel med NATO, men også for å styrke integritetsbygging og godt styresett.

Ukrainas behov og prioriteringer er førende for Norges støtte til Ukraina. Regjeringen innretter den norske militære støtten til Ukraina mot områder hvor Norge har særlige fortrinn, slik som kompetanse i forsvarssektoren eller i norsk industri. Det legges også vekt på å gi støtte på områder som kan bidra til læring for videreutviklingen av Forsvaret, gjennomføringen av langtidsplanen og norsk forsvarsindustri. Regjeringen prioriterer derfor tiltak innenfor det maritime domenet, luftvern, droner og autonomi, og forsvarsindustrielt samarbeid. Norge leder også arbeidet med trening og utrustning av en skalerbar ukrainsk styrke på størrelse med en brigade, i samarbeid med de andre nordiske og baltiske landene og Polen. I tillegg er det innenfor rammen av Nansen-programmet etablert en modell for norsk samarbeid med ukrainske myndigheter om for-

svarsindustri, som innbefatter at Norge finansierer kjøp fra ukrainsk industri og norsk-ukrainske industrisamarbeid.

I saldert budsjett 2025 var rammen for den militære støtten til Ukraina 22,5 mrd. kroner. Denne rammen ble økt med 50 mrd. kroner til 72,5 mrd. kroner gjennom Stortingets behandling av Innst. 227 S (2024–2025) til Prop. 107 S (2024–2025).

Norges bidrag har i hovedsak fulgt fire hovedinnsatslinjer. Disse er luftvern, droner og autonomi, maritim sikkerhet og tiltak til støtte for landkrigen.

Luftvern er svært viktig for Ukraina, og i 2025 støttet Norge slike tiltak med om lag 25,8 mrd. kroner. Midlene har i hovedsak blitt kanalisert til samarbeidsprosjekter om donasjoner av kritisk luftvernmateriell med nære allierte. Dette inkluderer blant annet samarbeidsavtaler med Tyskland om leveranse av to Patriot luftvernssystemer og et stort antall missiler, samt vedlikehold og reparasjon av Patriot-systemer. Dette er en kostnadseffektiv måte å opprettholde Ukrainas luftvern på, ettersom reparasjon og vedlikehold er langt rimeligere enn donasjon av nye systemer. Norge var i 2025 den største bidragsyteren til det amerikanske PURL-initiativet, som sikrer Ukraina leveranser av kritisk utstyr fra USA, finansiert av europeiske allierte og Canada. Luftvern er en viktig del dette initiativet.

Om lag 12,8 mrd. kroner ble forpliktet til droner og autonomi i 2025. De norske midlene har bidratt til anskaffelser og direktekjøp fra ukrainsk, norsk, og internasjonal industri. Droner er høyt prioritert av Ukraina, og bidrar både i kampene ved frontlinje og til å beskytte kritisk infrastruktur. Ytterligere om lag 9,6 mrd. kroner ble benyttet til tilskudd for innkjøp av artilleriammunisjon i samarbeid med andre land, inkludert donasjoner gjennom det tsjekkiske ammunisjonsinitiativet. Gjennom disse tilskuddene har Norge bidratt til leveranser av et stort antall artillerigranater, som er svært viktig for Ukrainas forsvarskamp.

Norge har siden 2023 ledet den maritime kapabilitetskoalisjonen sammen med Storbritannia, og Norge støttet tiltak innenfor det maritime området med om lag 4,7 mrd. kroner i 2025. Dette er et område der Norge har særskilt kompetanse. Svar-tehavet er strategisk viktig for forsvaret av Ukraina og ukrainsk økonomi, og norske bidrag i det maritime er således strategisk viktig. I tillegg ble om lag 8,6 mrd. kroner benyttet til det nordisk-baltiske brigadeprosjektet, der de nordiske-baltiske landene og Polen har gått sammen om å

utruste og trene en skalerbar ukrainsk styrke. Det ukrainske behovet for trening og regenerering av avdelinger og mannskaper er betydelig, og brigadeprojektet er et viktig bidrag til dette.

Et viktig nytt element i den norske støtten i 2025 var anskaffelser av materiell fra ukrainsk industri for understøttelse av ukrainsk industri. Gjennom dette arbeidet styrkes Ukrainas egen industribase. Det arbeides også systematisk med å skape samarbeider for teknologioverføring som kan øke ukrainsk kapasitet men også læring og erfaringsinnhenting for Norge. Det har vært viktig å etablere en solid metodikk og rammeverk for anskaffelser fra ukrainsk industri, blant annet for å sikre nødvendige kontrollmekanismer. Dette har ført til at enkelte utbetalinger har tatt lenger tid enn forventet, og en andel av bevilgningene ble forskjøvet til 2026. Ettersom det bilaterale forholdet til Ukraina utvikler seg og ukrainske behov endres, ser vi at det i stadig økende grad er interesse for – og nødvendig med – samarbeid med Ukraina innenfor forsvarsindustri. Både for å ta frem felles løsninger på akutte utfordringer og for å styrkes den forsvarsindustrielle basen i Norge, Ukraina og Europa.

I perioden 2022–2024 har donasjoner av materiell fra forsvarssektoren utgjort en vesentlig del av den norske militære støtten til Ukraina. Inkludert planlagte donasjoner i 2025 er det donert materiell til samlet verdi av om lag 18,2 mrd. kroner fra forsvarssektoren i perioden 2022–2025. Donert overskuddsmateriell til en verdi av 2,1 mrd. kroner skal ikke gjenanskaffes. Med planlagte utbetalinger i 2025 har regjeringen så langt gjennomført utbetalinger for om lag 4,0 mrd. kroner for gjenanskaffelse av donert materiell.

Som hovedregel skal materiellet som doneres gjenanskaffes. Når det doneres materiell som er i bruk i forsvarssektoren er det vurdert at konsekvensene av donasjonen for Forsvarets operative evne og gjennomføringen av langtidsplan er akseptable dersom det donerte materiellet er gjenanskaffet innen en viss tid. Det er risiko for at gjenanskaffelser tar lengre tid enn det som ble lagt til grunn på tidspunktet da donasjonen ble besluttet. Dette kan for eksempel skyldes mangel på deler eller andre innsatsfaktorer eller høy etterspørsel etter det samme materiellet i markedet. Samtidig vil slike donasjoner også i enkelttilfeller bidra til forsering av strukturutviklingen i Forsvaret, siden gjenanskaffelsene vil få på plass nytt og mer enhetlig materiell på et tidligere tidspunkt enn planlagt i langtidsplanen.

Om budsjettforslaget

I 2027 foreslår regjeringen at rammen for sivil og militær støtte videreføres på 85 mrd. kroner, hvorav 70 mrd. kroner til militær støtte. Dette øker den samlede rammen for Nansen-programmet til 359,5 mrd. kroner i perioden 2023–2030. For å begrense påvirkningen på norsk økonomi vil regjeringen videreføre innretningen av den ekstraordinære økningen på 50 mrd. kroner, slik at denne også i 2027 skal gå uavkortet til internasjonale initiativ og kjøp fra ukrainsk industri. Regjeringen forventer med dette at påvirkningen på norsk økonomi vil være tilsvarende som i 2026. Regjeringen vil innrette bruken av midlene fleksibelt slik at Norge skal kunne støtte endrede ukrainske behov utover i året eller som følge av endringer i den situasjonen. Dette innebærer også at regjeringen vil bevare et handlingsrom til å støtte nye og viktige initiativer i samarbeid med allierte og partnere etter hvert som de avtegner seg.

Regjeringen planlegger med en fordeling av midlene fordelt på de fire hovedinnsatslinjene for Norges militære støtte. Det legges opp til at om lag 35 pst. anvendes til tiltak for droner og autonomi, 25 pst. går til luftvern og F-16 understøttelse, 24 pst. går til tiltak i landkrigen og trening og opplæring av ukrainsk personell, 14 pst. går til Norges innsats for maritim sikkerhet for Ukraina og 3 pst. anvendes til øvrige innsatsområder. Situasjonen i Ukraina er dynamisk og ukrainske behov vil endre seg i løpet av 2027. Fordelingen av midlene vil kunne endre seg i løpet av 2027, som følge av støtte til nye initiativer og endringer i planlagte tiltak.

Av rammen på 70 mrd. kroner er det foreslått å bevilge 481,4 mill. kroner til å håndtere ordinær prisutvikling i flerårige anskaffelsesløp for gjenanskaffelse av donert materiell fra forsvarssektoren på kap. 1760, post 45. I tråd med innretningen av Nansen-programmet skal verdien av donert materiell regnes inn som bidrag under programmet. Bevilgningen er derfor også redusert med 917,2 mill. kroner for planlagte donasjoner av luftvernmateriell fra forsvarssektoren i 2027 og overskuddsmateriell gjennom året. Regjeringen foreslår fra 2027 å opprette et eget inntektskapittel for den militære støtten i Nansen-programmet, med 50,0 mill. kroner på kap. 4750, post 21. Det legges opp til en tilsvarende utgiftsøkning på kap. 1750, post 21 for å håndtere utgifter knyttet til inntektskravet. Totalt utgjør dette at foreslått bevilgning på kap. 1750 er 68,7 mrd. kroner.

Hovedprioriteringer i 2027

Norges innsats for 2027 videreføres i tråd med regjeringens innretning av den militære støtten til Ukraina i 2026, men vil påvirkes av utviklingen på bakken og i sikkerhetspolitiske omgivelser, ukrainske behov og prioriteringer, det internasjonale samarbeidet og ulike initiativer. Den militære støtten gis som donasjoner fra forsvarssektoren, tilskudd til internasjonale mekanismer og fond, anskaffelser fra industrien og gjennom trening og opplæring. I rammen av det strategiske partnerskapet og avtalen om forsvars- og sikkerhetssamarbeid («Drone Deal») mellom Ukraina og Norge legges økt vekt på industrisamarbeid, erfaringsutveksling og likeverdighet mellom partene. Regjeringen vil i 2027 legge til rette for samarbeid og teknologioverføring som kan øke ukrainsk kapasitet, men også læring og erfaringsinnhenting for Norge.

Norge leder, sammen med Storbritannia, koalisjonen for Ukraina som skal styrke Ukraina i det maritime domenet. Den maritime koalisjonen understøtter det ukrainske sjøforsvaret på flere områder. Norge bidrar særlig innenfor maritim flotilje, elveoperasjoner og autonomi. Norge har særegne kompetansemiljøer, industri og militær erfaring som gjør at Norge kan bidra betydelig i innovasjons- og utviklingsprosjekter i koalisjonen. Samtidig gir arbeidet gode muligheter til å høste erfaring og læring til videreutviklingen av Forsvaret. Dette arbeidet videreføres i 2027.

Russiske angrep gjennom luften er den største trusselen mot Ukrainas befolkning, byer og infrastruktur. Luftvern utgjør den viktigste delen av Ukrainas forsvar mot slike angrep, sammen med elektronisk krigføring, droner som jakter på angrepsdroner og andre luftkapasiteter. Regjeringen vil i 2027 videreutvikle Norges støtte til luftverntiltak for Ukraina, i samarbeid med allierte og partnere. Det vil legges vekt på tiltak som kan understøtte Ukrainas behov for avskjæringstiltak på kort sikt og tiltak for å bidra til økt tilgjengelighet for viktige luftvernkapasiteter på noe lengre sikt. Blant annet kan tilskudd til internasjonale initiativer, samarbeid med allierte og partnere og tiltak for utvikling av kapasiteter og økt produksjonskapasitet i samarbeid med norsk og ukrainsk industri være aktuelle tiltak. Ukraina har sommeren 2026 tatt initiativ til etableringen av en flernasjonalt koalisjon for utvikling av anti-ballistisk luftvern. Norge deltar i koalisjonen.

Den teknologiske utviklingen i krigen i Ukraina er blitt definerende for moderne krigføring. Droner og autonomi har gjort seg sterkt gjel-

dende som del utviklingen. Regjeringen vil i 2027 videreføre satsingen på droner gjennom innovasjon, anskaffelser fra industrien, og samarbeid med ukrainsk industri, basert på ukrainske behov. Satsingen understøttes av norsk nisjeteknologi og kompetanse.

Krigen i Ukraina forblir først og fremst en landstrid. Regjeringen tar i 2027 sikte på å bidra til å øke Ukrainas egen evne til å produsere artilleri-ammunisjon, men vil også bidra til anskaffelse av artilleriammunisjon gjennom internasjonale initiativer. Gjennom trening og opplæring i Norge og i tredjeland og donasjoner av materiell bidrar Norge til Ukrainas styrkeproduksjon. Regjeringen foreslår å videreføre trening og opplæring i 2027 med tilsvarende ambisjonsnivå som i 2026. Norge har ledelsen i et initiativ som inkluderer de nordiske og baltiske landene samt Polen og andre allierte som skal trene og utruste ukrainske landstyrker. Denne satsingen vil fortsette i 2027.

Samtidig må Norge bidra til å styrke produksjonskapasiteten i Europa, både for å kunne støtte Ukraina, og for NATO og Norges del. Regjeringen vil derfor prioritere å gjennomføre tiltakene i veikartet for økt produksjonskapasitet i forsvarsindustrien og arbeide for norsk deltakelse i europeiske fellesinitiativer for forsvarsindustri.

Særsilt omtale av risiko i gjennomføringen av den militære støtten til Ukraina

Nansen-programmet for Ukraina er historisk. Partiene på Stortinget inngikk i forrige periode en politisk avtale om å gi langsiktig støtte til et land i krig. Den økonomiske størrelsen på programmet, fleksibiliteten i gjennomføringen samt kombinasjonen av militær og sivil, herunder humanitær, støtte gjør programmet unikt.

Risiko i gjennomføringen av den militære støtten og håndtering av risiko er beskrevet i Prop. 44 S (2022–2023) *Endringer i statsbudsjettet 2023 under Utenriksdepartementet og Forsvarsdepartementet (nytt Nansen-program for Ukraina og ett-årig ekstrabevilgning til utviklingsland som er særlig rammet av krigens ringvirkninger)*, Meld. St. 8 (2023–2024) *Nansen-programmet for Ukraina* og Prop. 107 S (2024–2025) *Endringer i statsbudsjettet 2025 under Utenriksdepartementet og Forsvarsdepartementet (økt militær støtte til Ukraina)*. Den særskilte risikoen som følger med Ukraina-støtten og tiltakene i Nansen-programmet innebærer en større risikoaksept enn ved andre statlige tiltak som forvaltes i en normalsituasjon.

Regjeringen vurderte imidlertid våren 2023, som nå, at Norge løper en enda større risiko ved

ikke å støtte Ukraina i landets forsvarskamp mot Russlands aggresjon. Ukraina kjemper for sitt eget land, men også for Europas sikkerhet og et verdenssamfunn bygget på folkerett og demokratiske verdier. Landet er avhengig av at støtten kommer raskt frem og at den er tilpasset Ukrainas behov. God styring og kontroll med hvordan midlene brukes er likevel avgjørende.

Forsvarsdepartementets internrevisjon har gitt rådgivning og gjennomført revisjon av arbeidet med militær støtte gjennom Nansen-programmet med vektlegging på internkontroll og risikostyring. Riksrevisjonen har også gjennomført en revisjon av forvaltningen av tilskudd til militær støtte gjennom Nansen-programmet. Dette legger til rette for å forbedre departementets kapasitet og kompetanse til å iverksette og videreutvikle systemer for kontroll og risikostyring av den militære støtten. Departementet har i 2025 bygd opp systemer og kompetanse for internkontroll og risikostyring av Nansen-midlene. I 2026 er arbeidet gitt ytterligere ressurser og det er utarbeidet retningslinjer for den militære støtten til Ukraina som inkluderer anti-korrupsjonstiltak. Forsvarsdepartementet følger opp underliggende etaters risikovurderinger og tiltak i deres arbeid med den militære støtten til Ukraina som del av den ordinære etatsstyringen.

Det er flere områder som er identifisert med betydelig risiko for å bidra til at støtten ikke kommer frem. Spesielt er korrupsjonsrisikoen og risikoen for økonomiske tap som følge av behov for forskuddsbetalinger til bedrifter som opererer i et land i krig, områder regjeringen har fokus på. I Prop. 44 S (2022–2023) og Meld. St. 8 (2023–2024) er det lagt til grunn at Norge i hovedsak ikke gir midler direkte til Ukraina. Ukraina er et land i krig og det er utfordringer med korrupsjon i landet. Dette er regjeringen oppmerksom på.

For å bidra til å redusere korrupsjonsrisikoen har Norge bidratt med flere tiltak i Ukraina. Arbeidet med korrupsjonsbekjempelse er også et viktig bidrag i krigen mot Russland gjennom mer effektiv ressursutnyttelse og bedret tillit. Ukraina har gjennomført vesentlige reformer mot korrupsjon og økonomisk kriminalitet, særlig i årene etter 2014. Gjennom *Centre for Integrity in the Defence Sector* (CIDS) har Forsvarsdepartementetsiden 2015 bistått ukrainske forsvarsmyndigheter med å redusere korrupsjonsrisiko gjennom reformer i sektoren. Reformen dreier seg om forbedring av det generelle rammeverket for styringen av sektoren, spesielt innenfor personalforvaltning og anskaffelser. Til tross for krigen, med stort bruk av hemmelighold og høyt tempo i omsetting av

midler, har Ukraina bedret sin vurdering hos Transparency International de siste årene.

Gjennom Nansen-programmet støtter Norge reformarbeid og kapasitetsbygging i offentlig og privat sektor og hos sivile samfunnsaktører i Ukraina. Støtten gis blant annet gjennom NATO, Verdensbanken, Europarådet, Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD), FNs kontor for narkotika og kriminalitet (UNODC) og Forsvarsdepartementets CIDS. Norske leverandører som ønsker å etablere seg i eller selge til Ukraina får også tilgang på rådgivning fra CIDS, for å redusere risikoen for korrupsjon.

Høsten 2024 underskrev Norge og Ukraina en avtale om materiellsamarbeid, som slår fast nødvendigheten av eksportkontroll, anti-korrupsjonsarbeid, beskyttelse av intellektuelle rettigheter, transport, logistikk og trening. Krigens krav har drevet ukrainske selskaper til å utvikle og produsere forsvarsteknologi raskt og kostnadseffektivt, og de leverer til en vesentlig lavere pris enn hos mange tradisjonelle leverandører. Den aktuelle situasjonen i Ukraina, samt de institusjonelle utfordringene landet står overfor, innebærer likevel en høyere forvaltningsrisiko.

I forbindelse med at regjeringen høsten 2024 åpnet for tiltak til støtte for ukrainsk forsvarsindustri og økt produksjonskapasitet i Ukraina, i tråd med signalene fra Stortinget, ble korrupsjonsrisikoen nøye vurdert. Høsten 2024 la regjeringen til rette for at Nammo kunne lisensiere produksjonen av deres NM28 artillerigranat til et ukrainsk selskap. Dette har vært en svært vellykket og tiltrengt kapasitet for Ukraina. Stortinget er i brev av 15. november 2024 informert om at slike tiltak, med anskaffelser fra og støtte til ukrainsk forsvarsindustri, innebærer større risiko enn andre tiltak for militær støtte gjennom Nansen-programmet. Forsvarsdepartementet har derfor lagt særskilt vekt på kontroll og sporbarhet forbundet med slike tiltak.

Det er også økonomisk risiko knyttet til forskuddsbetaling i gjennomføringen av den militære støtten til Ukraina, eksempelvis gjennom tap som følge av kamphandlinger. Forsvarsdepartementet har i 2026 fått fullmakt fra Stortinget til utvidet bruk av forskuddsbetalinger, der dette er økonomisk forsvarlig og nødvendig av forretningsmessige årsaker. Bakgrunnen er i stor grad ukrainske produsenters behov for å betale forskudd til sine underleverandører og få alternative finansieringskilder i Ukraina. Forsvarsmateriell har, ved anskaffelser fra ukrainsk forsvarsindustri, fullmakter fra departementet til å utbetale for-

skudd som utgangspunkt opp til 500,0 mill. kroner per leverandør og uten garantistillelse. Forsvarsmateriell kan anmode departementet om ytterligere handlingsrom i særlige tilfeller. Gjennom den norske modellen og Forsvarsmateriell sin etablerte praksis for gjennomføring av anskaffelser fra norsk og ukrainsk industri søker regjeringen å redusere risikoen forbundet med anskaffelser til et akseptabelt nivå. Dette inkluderer bruk av leverandører som også ukrainske myndigheter og våre allierte har kontrakter med, styrket kontroll av leverandører, hyppig oppfølging og mottakskontroll. Tempoet i den nasjonale og internasjonale støtten er høyt og preget av nybrottsarbeid, behov for tillit mellom allierte og betydelige pengestrømmer.

Gitt omfanget, tempoet og tilgangen på informasjon er det krevende å avdekke alle forhold rundt prosjektene som Norge deltar i. Dersom midlene ikke anvendes etter formålet kan det få konsekvenser for omdømmet til den norske støtten og måloppnåelsen for tildelte midler. Samtidig understreker regjeringen signalverdien ved at Norge, også i samarbeid med andre allierte, støtter Ukraina direkte og gjør anskaffelser fra ukrainsk industri. Norges deltakelse bidrar til å utnytte potensialet som ligger i den ukrainske forsvarsindustrien gjennom direkte bidrag til utvalgte tiltak. Tempo i gjennomføringen av den militære støtten er avgjørende for Ukrainas forsvarskamp. Tiltak for å redusere risikoen for korrupsjon og økonomisk tap av midler er viktig, men må kontinuerlig vektas mot behovet for tidsriktig og effektiv støtte. Derfor er dette et område regjeringen er veldig opptatt av å følge opp.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under kap. 1750, post 79

Posten dekker utgifter i forsvarssektoren i forbindelse med gjennomføringen av den militære støtten til Ukraina. I tillegg dekker posten utgifter til anskaffelse, utvikling og produksjon av materiell og teknologi for donasjon til Ukraina.

Regjeringens forslag om fordeling på kap. 1750, post 21 og post 79, baserer seg på erfarings-tall fra 2025 og 2026, samt fordeling på ovennevnte hovedprioriteringer. Situasjonen er dynamisk, og regjeringen vil forplikte midlene frem mot og i 2027, til konkrete tiltak for støtte til Ukraina i tråd med innretningen i Nansen-programmet.

Det foreslås bevilget 40 050,0 mill. kroner på posten.

Post 79 Tilskudd til militær støtte for Ukraina, kan overføres, kan nyttes under kap. 1750, post 21

Posten dekker tilskudd til militær støtte for Ukraina, inkludert tilskudd som bidrar til økt produksjonskapasitet til nytte for Ukraina, Norge og øvrige allierte. Tilskuddene omfatter tilskudd til nasjonale samarbeidspartnere, bilaterale avtaler og internasjonale finansieringsmekanismer. Fra 2024 omfatter den militære støtten i Nansen-programmet også støtte til ukrainske virksomheter og myndigheter.

Tilskudd til internasjonale finansieringsmekanismer og bilaterale avtaler er helt sentralt for å skaffe til veie materiell til Ukraina i samarbeid med allierte og partnere. Siden 2023 har størstedelen av tilskuddene gått til nære allierte som Storbritannia, Tyskland, USA, Danmark og NATO og EU. Tilskuddene har finansiert svært viktige leveranser av blant annet luftvern, droner og artilleriammunisjon til Ukraina. Regjeringen forventer at slike tilskudd vil være et svært viktig virkemiddel også i 2027.

EDIP/ASAP/EDIRPA-kontingent

Norge deltar i tre programmer med formål å øke produksjonskapasiteten og stimulere til økt grad av felles anskaffelser i Europa. Programmene er «Act in Support of Ammunition Production (ASAP), European Defence Industry Reinforcement through common Procurement Act (EDIRPA) og etterfølgerprogrammet European Defence Industry Programme (EDIP). Deltakelse i EDIP er med forbehold om Stortingets samtykke. Formålene med alle tre programmer er å støtte europeisk og ukrainsk forsvarsindustri for å sette industrien i stand til å levere på økt europeisk og ukrainsk etterspørsel etter forsvarsmateriell. EØS/EFTA-statenes finansielle bidrag til programmene bestemmes i henhold til EØS-avtalens artikkel 82 nr. 1 bokstav a. Norges andel av totalbudsjettet vil i tråd med vanlig praksis for EU-programmer tilsvare Norges BNP-andel, for tiden 2,4 pst.

Innenfor posten foreslås det også en rekke tiltak for styrket produksjonskapasitet i Norge. Innenfor Nansen-programmet foreslås det disponert 72,0 mill. kroner til medfinansiering av *Act in Support of Ammunition Production* (ASAP)-prosjekter for utvidet produksjonskapasitet i Norge.

I 2025 mottok forsvarsbedriftene Kongsberg Defence & Aerospace, Nammo AS og Chemring Nobel AS tilsagn til støtte for økt produksjonskapasitet. Bedriftene er utvalgt fordi de produserer henholdsvis luftvern, rakettmotorer og artilleriammunisjon og avansert militært sprengstoff. Dette er definert som prioriterte satsingsområder i regjeringens veikart for økt produksjonskapasitet og det er snakk om produkter for Ukrainas forsvarskamp der norsk industri er blant få leverandører i vesten.

Det foreslås å utbetale totalt 150,0 mill. kroner i 2027 knyttet til ferdigstillelse av de tre aktuelle prosjektene som det er blitt gitt enkeltstående tilskudd til.

Det foreslås bevilget 28 601,4 mill. kroner på posten.

Kap. 4750 Militær støtte til Ukraina**Post 01 Driftsinntekter**

Regjeringen foreslår fra 2027 å opprette et eget inntektskapittel for den militære støtten i Nansen-programmet. Forsvarssektoren har i 2025 og 2026 mottatt sporadiske inntekter fra partnerland og andre samarbeidspartnere som refusjon for utgifter forsvarssektoren gjennom Nansen-programmet har hatt for tiltak gjennomført, som en del av Norges deltakelse i internasjonale samarbeid for Ukraina. Slike sporadiske inntekter forventes også i 2027. Det kan samtidig bli aktuelt at Norge i større grad får inntekter fra partnerland for aktiviteter Norge leder, som for eksempel aktiviteten ved treningsoppdraget Camp Jomsborg i Polen.

For å opprettholde rammen for den militære støtten på tilsvarende nivå legger regjeringen opp til en utgiftsøkning tilsvarende inntektsnivået.

Det foreslås bevilget 50,0 mill. kroner på posten.

Kap. 1760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold

(i 1 000 kr)

Betegnelse		Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760, post 45</i>	2 690 591	2 903 657	2 928 898
44	Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	183 666	316 133	606 414
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1710 post 47</i>	45 877 861	34 295 093	33 742 377
48	Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	440 108	650 000	1 950 000
75	Fellesfinansierte investeringer, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 44</i>	280 969	450 609	467 282
Sum kap. 1760		49 473 196	38 615 492	39 694 971

Forsvarsmateriell utrunder Forsvaret med materiell, IKT og tjenester, støtter opp under Forsvarets materielldrift og avhender forsvarssektorens utrangerte materiell på en bærekraftig og effektiv måte. Etaten gir råd og bistand til hele forsvarssektoren om materiellanskaffelser og videreutvikling av materiell og er den sentrale utviklingspartnern innenfor materiell for Forsvaret. Forsvarsmateriell planlegger og gjennomfører materiell- og IKT-investeringer og prosjekter, inkludert NATO-investeringer, i forsvarssektoren i tråd med oppdrag, gjeldende retningslinjer og planene i sektoren. Forsvarsmateriell skal ivareta rollen som materiellsikkerhetsmyndighet og designansvarlig, samt følge opp internasjonalt materiell-samarbeid.

Status i Forsvarsmateriell

Forsvarsmateriell hadde følgende to brukermål i 2025: *Materiell og tjenester som møter Forsvarets behov i fred, krise og krig og Trygge langsiktig forsyningssikkerhet og beredskap gjennom industri- og materiellsamarbeid.* Forsvarsmateriell er Norges største offentlige investeringsaktør og omsatte i 2025 for om lag 32,5 mrd. kroner. Forsvarsmateriell overførte materiell for mer enn 14,0 mrd. kroner til Forsvaret i 2025. Dette omfatter blant annet F-35 kampfly og missiler, artilleriskyts og en rekke IKT- og kommunikasjonssystemer. I 2025 har Forsvarsmateriell bidratt i forberedelser for blant annet fornyelse av flåtestrukturen til Sjøforsvaret og anskaffelse av nye fregatter, standardi-

serte fartøy, ytterligere to nye ubåter, langtrekkende presisjonsild og nye helikoptre til Hæren og spesialstyrkene. Aktivitetsnivået i Forsvarsmateriell var høyt i 2025, både knyttet til gjennomføring av ny langtidsplan for forsvarssektoren og støtten til Ukraina. Støtten Forsvarsmateriell har gitt til Ukraina gjennom 2025 har vært helt sentral for Norges helhetlige bidrag til Ukraina. Forsvarsmateriells rolle i å støtte Ukraina er primært gjennom å anskaffe og donere materiell. Som følge av økningen i rammen for Nansen-programmet i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025 økte tildelingen til Forsvarsmateriell kraftig. Det ble tatt frem og levert mye materiell til Ukraina, inkludert mer enn 80 000 droner.

Forsvarsmateriell har i 2025 i all hovedsak sikret materiell og tjenester som møter Forsvarets og Ukrainas behov. På enkelte områder har det oppstått forsinkelser eller manglende leveranser som følge av prioritering, manglende kapasitet eller leverandørutfordringer. Forsvarsmateriell arbeider med å forbedre portefølje- og ressursstyringen samt tett leverandøroppfølging for å redusere forsinkelser. Forsvarsmateriell fikk i 2025 og 2026 økt mengde oppdrag knyttet til støtte til Ukraina, og dette skjer samtidig som økningen i midler og aktivitet knyttet til gjennomføringen av langtidsplanen. Dette er oppgaver som belaster de samme miljøene i Forsvarsmateriell og som utfordrer kapasiteten i etaten.

Gjennom reformprogrammet i forsvarssektoren F25 fikk Forsvaret et helhetlig ansvar for drift og vedlikehold av eget materiell i 2025, mens For-

svarsmateriell vil ivareta materiellsikkerhetsmyndighet og designansvar for Forsvarets materiellportefølje. Forsvarsmateriell fikk overført ansvar for driftsanskaffelser som tidligere lå i Forsvaret høsten 2024, og fikk overført mer enn 1 000 rammeavtaler. Forsvarsmateriell har per våren 2026 om lag 1 300 aktive rammeavtaler med samlet økonomisk ramme på om lag 350,0 mrd. kroner. I 2025 økte Forsvarsmateriell den totale avtaleproduksjonen sammenlignet med nivået i 2024. Det er imidlertid et stort etterslep på inngåelse av rammeavtaler, og det er mange av Forsvarets behov som ikke er dekket av rammeavtaler. Det tar tid å redusere etterslepet og selv med pågående arbeid og tiltak vil det ta flere år før antallet rammeavtaler dekker behovet. Det innebærer at det fortsatt er risiko innenfor porteføljen av rammeavtaler. Se også omtale i kapittel 1 under styring, økonomi og internkontroll i etatene.

Forsvarsmateriell bidrar til å utvikle norsk forsvarsindustri. Forsvarsmateriells samlede utbetalinger til norske leverandører i 2025 var på om lag 7,5 mrd. kroner til totalt 295 norske leverandører. Det ble i 2025 fremforhandlet fem nye avtaler med utenlandske leverandører med en samlet forpliktelse på om lag 3,2 mrd. kroner. Ved årsslutt er det 55 løpende industrisamarbeidsavtaler med samlet forpliktelse på 60,5 mrd. kroner. Det betyr at utenlandske leverandører av forsvarsmateriell til Norge er forpliktet til å finne norske industribedrifter og forskningsinstitutter som de etablerer samarbeid med, og som avstedkommer aktivitet hos den norske partner som kan godskrives forpliktelsen. Aktiviteter i norsk industri som følge av industrisamarbeidsavtalene ble i 2025 godskrevet for 12,8 mrd. kroner. Forsvarsmateriell bidrar til at små og mellomstore bedrifter kan utnytte muligheten som ligger i Forsvarsmateriells portefølje gjennom blant annet innkjøp, industrisamarbeid, kompetansebygging og informasjonsdeling. Andelen anskaffelser fra små og mellomstore bedrifter var på til sammen 69 pst., og disse mottok 23 pst. av Forsvarsmateriells utbetalinger.

I 2025 har Forsvarsmateriell i samarbeid med de andre etatene i sektoren, utarbeidet en felles bærekraftsstrategi. Strategien omfatter alle de tre bærekraftsdimensjonene: klima og miljø, økonomi og sosiale forhold.

Hovedprioriteringer i 2027

Effektiv gjennomføring av anskaffelser for en god gjennomføring av vedtatt langtidsplan i sektoren, vil være en hovedprioritet i 2027, herunder arbeide med å innhente etterslep knyttet til driftsanskaffelser. Støtte til Ukraina er også en hovedprioritet.

I årene fremover har Forsvarsmateriell en betydelig oppdragsvekst i vente, og etaten vil i 2027 arbeide med å styrke sin gjennomførings- evne gjennom organisasjonsutvikling, innovasjon og mer effektive arbeidsformer. I tillegg er det behov for økt bemanning. Regjeringen foreslår å styrke Forsvarsmateriells driftsbudsjett som skal bidra til økt fremskaffelsesevne til materiellinvesteringer, samt driftsanskaffelser, digitalisering mv. Markedssituasjonen i forsvarsindustrien forventes å forbli krevende, og god markedsforståelse og tett oppfølging av leverandørmarkedet er et fokus for Forsvarsmateriell.

Post 01 Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 1760, post 45

Posten omfatter i hovedsak Forsvarsmateriells driftsutgifter ved gjennomføring av materiellinvesterings- og driftsanskaffelser til bruk i Forsvaret, og inkluderer inngåelse og oppfølging av forsvarssektorens rammeavtaler for kjøp av varer og tjenester. Videre dekker posten Forsvarsmateriells utgifter til avhending av materiell som Forsvaret har utrangert, og utgifter Forsvarsmateriell har som materiellsikkerhetsmyndighet og designansvarlig for Forsvarets materiellportefølje. Posten inkluderer også midler til Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM).

Tabell 3.12 Endringer fra 2026 til 2027

	(i mill. kr.)
Saldert budsjett 2026	2 903,7
Pris- og lønnskompensasjon	85,7
Tekniske endringer	-315,4
Satsing til oppfølging av langtidsplanen	255,0
Forslag 2027	2 928,9

Bevilgningen på posten foreslås økt med 25,2 mill. kroner, hvorav 85,7 mill. kroner er pris- og lønnskompensasjon.

Det foreslås en reduksjon av bevilgningen på 315,4 mill. kroner som gjelder tekniske endringer. Som følge av endringer av roller, ansvar og myndighet (sektorreform F24) reduseres bevilgningen med 290,7 mill. kroner mot en tilsvarende økning på kap. 1720, post 01. Bevilgningen reduseres med 34,8 mill. kroner som følge av ny finansieringsmodell for Forsvarsbygg omtalt under kapittel 1710. Bevilgningen øker med 10,0 mill. kroner som følge av at Forsvarsmateriell har overtatt forvaltning av systemeierskap missilfamilien, mot en tilsvarende reduksjon på kap. 1716, post 51. Bevilgningen øker med 8,0 mill. kroner mot en tilsvarende reduksjon til FoU og FoU-relaterte investeringer for NSM på kap. 1760, post 45. Bevilgningen øker med 4,5 mill. kroner til justering av kampflyanskaffelsen. Bevilgningen reduseres med 12,4 mill. kroner som følge av justering av klimamidler i sektoren.

Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 255,0 mill. kroner for å styrke anskaffelsesevnen til Forsvarsmateriell innen både materiellinvesteringer og driftsanskaffelser. Langtidsplanen for forsvarssektoren gir økte investeringsbehov. Styrkingen skal også bidra til å ta igjen et stort etterslep på rammeavtaler for driftsanskaffelser.

Det foreslås bevilget 2 928,9 mill. kroner på posten.

Post 44 Fellesfinansierte investeringer NATO, nasjonalfinansiert andel, kan overføres

Posten dekker nasjonale følgeutgifter knyttet til gjennomføring av NATOs investeringsprogram for sikkerhet. Dette inkluderer blant annet merverdiavgift (mva.) som ikke inngår i nettoordningen for mva. i henhold til unntakene, grunnervervelse som er nødvendig for gjennomføring av et NATO-prosjekt, nasjonal andel ved kostnadsdeling med NATO og kostnader knyttet til eventuell kapasitetsutvidelse av nasjonal infrastruktur som eksempelvis nettstrøm, fiber og vannforsyning.

Forhåndsfinansierte NATO-prosjekter refunderes over tid under kap. 4760, post 48. Bevilgningen foreslås økt med 278,9 mill. kroner, som omdisponeres fra kap. 1760, post 45, som først og fremst skal dekke nye nasjonale følgekostnader knyttet til godkjente programmer og planlagte prosjekter som forventes godkjent av NATO nært

i tid, jf. kap. 1760, post 48. De nasjonale følgekostnadene består i stor grad av mva. knyttet til bygg- og anleggsprosjekter. Det foreslås å øke posten med priskompensasjon på 11,4 mill. kroner.

Det foreslås bevilget 606,4 mill. kroner på posten.

Økt bestillingsfullmakt

Som følge av økning i NATOs investeringsprogram for sikkerhet foreslås bestillingsfullmakten økt med 410 mill. kroner til 850 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak. Dette er en videreføring av nivå på fullmakten som ble vedtatt ifm. Stortingets behandling av revidert nasjonalbudsjett for 2026.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres, kan nyttes under kap. 1710, post 47

Posten omfatter utgifter til materiellanskaffelser til forsvarssektoren og flernasjonale investeringsprogrammer i NATO. Posten omfatter også utgifter til forsknings- og utviklingsaktiviteter (FoU) og innovasjon. Midlene kan også nyttes til tiltak for å redusere driftsutgifter, øke produktiviteten eller forbedre kvaliteten på leveranser innenfor vedtatt struktur og ambisjonsnivå.

For å redusere effekten av forsvarsbudsjettets eksponering mot valutasvingninger i forbindelse med anskaffelser av forsvarsmateriell, er det lagt til grunn at materiellprosjekter med en kostnadsramme over 1,0 mrd. kroner, og som er eksponert for utenlandsk valuta, gis en årlig valutajustering. Hensikten med å foreta årlige valutajusteringer av store investeringsprosjekter er å bevare kjøpekraften til forsvarssektoren ved valutakursendringer og øke forutsigbarheten for at målene om økt forsvarsevne i langtidsplanen blir nådd. Basert på endringer i valutakurser og utbetalinger gjennom året, vil regjeringen foreslå eventuelle justeringer i revidert nasjonalbudsjett og i nysalderingen i 2027.

Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) har en egen FoU-portefølje på denne posten. NSMs FoU-aktiviteter skal rettes mot utvikling av sikkerhetstiltak for å bedre sikkerhetstilstanden i samfunnet. FoU-aktivitetene vil i hovedsak være rettet mot økt kompetanse om forebyggende sikkerhet, utvikling av forebyggende IKT-sikkerhetstiltak, hendelseshåndtering og objektsikkerhet.

Tabell 3.13 Endringer fra 2026 til 2027

	(i mill. kr.)
Saldert budsjett 2026	34 295,1
Priskompensasjon	1 140,6
Tekniske endringer	-1 416,5
Omdisponeringer som følge av Prop. 68 S (2025–2026) ¹	-380,4
Satsing til oppfølging av langtidsplanen	103,6
Forslag 2027	33 742,4

¹ Gjennom Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026) reduseres den totale rammen som sektoren anvender på forskning- og utvikling (FoU) for å finansiere høyere prioriterte områder. For 2027 utgjør denne reduksjonen 380,4 mill. kroner og er synliggjort på kap. 1760.

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 552,7 mill. kroner sammenliknet med saldert budsjett for 2026. Bevilgningen øker med 1 140,6 mill. kroner knyttet til priskompensasjon. Tekniske endringer reduserer bevilgningen med 1 416,5 mill. kroner og består blant annet av omdisponeringer til andre kapitler og poster under Forsvarsdepartementet, økt bevilgning knyttet til gjenanskaffelse av donert materiell (2 121,1 mill. kroner), og redusert valutakompensasjon som følge av styrket kronekurs (-1 521,9 mill. kroner). Det omdisponeres 1 700,0 mill. kroner fra denne posten til kap. 1720, post 01 til avsetning til tilbakebetaling av pensjon, se nærmere omtale under kap. 1720, post. 01. Bevilgningen på posten øker med 350,0 mill. kroner grunnet økt inntekt på kap. 4760, post 45. Det overføres 170,3 mill. kroner til Justis- og beredskapsdepartementet til Redningshelikoptertjenesten. Videre overføres det 35,0 mill. kroner til Justis- og beredskapsdepartementets budsjett til investeringer i tekniske løsninger for å styrke Nasjonal sikkerhetsmyndighets evner til å løse samfunnsoppgavet. Det overføres 7,0 mill. kroner til Kunnskapsdepartementets budsjett, som er drifts- og investeringsmidler til system for data og utvikling i Forskningsrådet.

Bevilgningen på kap. 1760, post 45 reduseres med 187,0 mill. kroner som følge av gevinstrealisering av effektiviseringskrav. Se nærmere omtale av effektiviseringskravet til forsvarssektoren i kap. 1.4.

Gjennom Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026) reduseres den totale rammen som sektoren anvender på forskning- og utvikling (FoU) for å finansiere høyere prioriterte områder. For 2027 utgjør denne reduksjonen 380,4 mill. kroner. Midlene til formålet er avsatt på kap. 1760, post 45 som reduseres tilsvarende.

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen med 103,6 mill. kroner til investeringer i materiell. Stortinget har både gjennom inneværende langtidsplan og tidligere langtidsplaner besluttet en modernisering av Forsvaret gjennom anskaffelse av strategiske kapasiteter, som nye ubåter, nye kampfly og nye maritime patruljefly. I tillegg er det prioritert en rekke anskaffelser i alle forsvarsgrener samt fellesprosjekter som treffer både forsvarsgrenene og felleskapasitetene. Langtidsplanen beskriver en investeringsramme som skal øke betydelig i perioden for å finansiere anskaffelse av nye kapasiteter og oppgradering av eksisterende kapasiteter. For 2027 innebærer dette økte utbetalinger til prosjektering og anskaffelser på kap. 1760, post 45

Videreutvikling av Andøya Spaceport

Sivil og militær virksomhet er avhengige av satellitter, samtidig som satellitter er sårbare for både tilsiktede og utilsiktede trusler. Å kunne skyte opp satellitter på kort varsel er derfor viktig for å ivareta kritiske samfunnsfunksjoner, herunder nasjonal og alliert forsvarsevne. Andøya Spaceport er et av få initiativer på europeisk jord som på kort sikt kan forbedre europeisk egenevne til å skyte opp satellitter. Romhavnen kan derfor bli et viktig bidrag til alliert tilgang til verdensrommet.

For å realisere potensialet i Andøya Spaceport er det nødvendig å både oppskalere og justere finansieringsmodellen av romhavnen, slik at staten bygger og forvalter infrastrukturen. Andøya Space blir en romhavnoperatør med ansvar for kontroll av oppskyting og avtaler med oppskytingsselskapet. Andøya Space skal betale leie i henhold til avtalte vilkår.

Bygging av oppskytingsrampe nummer to og nødvendig, tilhørende infrastruktur og sikringstiltak iverksettes i 2027 med mål om fullføring i 2028. Forvaltningsmodell for den nye oppskytingsrampen og tilhørende infrastruktur er under avklaring, tilknyttet justert finansieringsmodell for romhavnen. Det legges opp til at Forsvaret overtar ansvaret for områdesikringen tilknyttet romhavnen.

Det foreslås en bevilgning på til sammen 323,3 mill. kroner i 2027, fordelt med 223,5 under

Forsvarsdepartements budsjett på kap. 1760, post 45, og 99,5 mill. kroner under næringsministerens budsjett gjennom omdisponeringer fra kap. 922, postene 51 og 76. Den samlede kostnaden for tiltak knyttet til ny oppskytingsrampe ved Andøya Spaceport forventes å være 646,0 mill. kroner (styringsramme P50) fordelt på 2027 og 2028.

Samlet foreslås det bevilget 33 742,4 mill. kroner på posten.

Pågående prosjekter – status og fremdrift

Tabell 3.14 Kategori 1-prosjekter innenfor materiell (beløp i mill. kroner)

	Formål/prosjektnavn	Kostnads- ramme	Anslått utbetaling 2027	Forventet gjenstående etter 2027
P0011	Tilrettelagt innhenting	1 365		
P1081	Super Sonic Strike Missile	1 250	540	72
P1092	Oppgradering av kamp- og støttevogner til Hæren (Oppgradering av CV90)	1 332	–	–
P1095	Landbasert langtrekkende presisjonsild	20 280	271	16 954
P1103	Utvidet mellomløsning Ula-klassen (Videreføring av Ula-klassen ubåter frem til nye ubåter er levert)	5 334	1 358	1 744
P1116	Kamp- og støttevogner til Hæren	20 399	1 040	18 084
P1129	Maritim helikopterkapasitet	14 444	1 441	1 388
P1132	Program Mime – leveransebølge 2	3 662	42	123
P1133	Program Mime – leveransebølge 3	6 524	1 344	1 737
P1146	Gjenanskaffelse av donerte hovedkomponenter til NASAMS	6 467	1 229	1 112
P1171	NASAMS-komponenter med lang ledetid	1 033	347	77
P1195	Anskaffelse av våpen til bruk mot fiendtlig luftvern	3 719	320	2494
P2047	Videreføring av MPA- og ISR-kapasitet (P-8A)	13 751	363	1 506
P2078	Sensorer for militær luftromsovervåking	15 922	1 891	2 047
P2513	Logistikk- og støttefartøy	3 035	74	2
P2559	Landbasert transportstøtte (kjøp av nye lastebiler og oppgradering av eksisterende lastebiler)	3 580	607	1 900
P2591	Kommandoplass materiell (containere, strømforsyning, telt, mv.)	817	295	–
P2595	Komplettering av moderne håndvåpen	1 069	3	–
P4018	Hånd- og avdelingsvåpen	806	26	–
P4019	Bekledning og beskyttelse (uniformer og beskyttelses- vester)	1 057	88	182
P5007	Artillerilokaliseringsradar	2 725	30	–

Tabell 3.14 Kategori 1-prosjekter innenfor materiell (beløp i mill. kroner)

	Formål/projektnavn	Kostnads- ramme	Anslått utbetaling 2027	Forventet gjenstående etter 2027
P5045	Broleggerpanservogn	1 547	27	74
P5049	Ingeniørpanservogn	4 024	975	250
P5067	Ildledning av luftleverte kapabiliteter	779	139	310
P5230	Artilleriammunisjon 155 mm	5 743	1 773	1 715
P5430	Bergepanservogn	1 639	130	–
P5436	Kampvogner til Hæren (stormpanservogner)	14 423	61	–
P5447	Artillerisystem 155 mm (skyts og ammunisjonskjøretøy)	11 804	1 024	3 423
P5475	Elektroniske mottiltak	1 521	202	450
P6023	Videreføring av NSM (Hovedoverhaling av eksisterende beholdning og anskaffelse av flere Naval Strike Missile)	2 683	- 10	–
P6086	AEGIS COTS Baseline update (oppgradering av kampløsløssystem fregatt)	1 791	0	2
P6096	Levetidsforlengelse fregatt	11 709	2 300	7 856
P6192	Oppgradering av luftvernmissil til Fridtjof Nansen-klasse fregatter	4 337	130	65
P6345	Videre oppdatering av Ula-klasse ubåter (oppgradering av sensor- og våpensystemer)	2 108	–	–
P6346	Nye ubåter	104 559	7 769	53 478
P6359	Fremtidig maritim minemottiltakskapabilitet	9 277	656	5 218
P6370	Mellomløsning Ula-klasse ubåter (Utskiftning av ukurante deler på ubåtene samt anskaffelse av flere reservedeler)	761	21	1
P6380	Kystjegerkommandoen oppgradering	3 165	430	1 071
P6615	Nye kystvaktfartøyer	9 332	137	23
P6624	Levetidsforlengelse Indre kystvakt (IKV)	714	38	457
P7602	F-35 programmet – anskaffelse	113 628	3 275	8 006
P7621	Bakkebasert luftvern	6 025	450	3 030
P7628	Kampluftvern til Hæren	2 305	57	–
P7720	F-35 oppgraderinger	7 628	313	5 016
P7806	Nye transportfly – anskaffelse	7 595	–	–
P7821	Erstatning missiler til bakkebasert luftvern	11 264	28	17 087
P8051	Oppgradering VLF-stasjon Novik	1 632	115	–
P8164	Modernisering av kryptoløsninger	2 818	545	1 075
P9360	Stridsvognkapasitet til Hæren (nye stridsvogner)	24 253	4 641	8 788
	Sum ¹	497 635	36 535	166 815

¹ Summen av alle enkeltprosjekters forventede utbetalinger i 2027 overstiger bevilgningen på posten. Denne forskjellen vil håndteres i Forsvarsstabens porteføljestyring.

0011 Tilrettelagt innhenting

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 7 S (2020–2021) til Prop. 1 S (2020–2021) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021).

Prosjektet er opprettet for å anskaffe et system for tilrettelagt innhenting. Systemet vil gi Etterretningstjenesten mulighet til å innhente elektronisk kommunikasjon som passerer Norges grenser, innenfor de begrensninger og forutsetninger som etterretningstjenesteloven setter.

Anskaffelsen av et system for tilrettelagt innhenting utføres av Etterretningstjenesten, og er planlagt sluttført innen 2026. Systemets planlagte kapasitet er vurdert som tilfredsstillende for dagens situasjon. Utvikling i trusselbildet mv. kan medføre behov for å øke kapasiteten i fremtiden.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 1 365 mill. kroner inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

1081 Super Sonic Strike Missile

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 133 S (2023–2024) til Prop. 17 S (2023–2024). Prosjekt 1081 Super Sonic Strike Missile (3SM) skal utvikle et nytt sjømålsmissil som skal være operativt tilgjengelig innen 2035. Missilet vil bidra til å sikre norsk suverenitet og territoriell integritet ved å styrke Forsvarets troverdige avskrekkingsskapasitet og forbedre evnen til å bekjempe mål på lange avstander. Utviklingsprosjektet vil bli gjennomført i samarbeid med Tyskland. Prosjektet er en del av et maritimt materiell-samarbeid som ble etablert i 2017, som blant annet inkluderer felles anskaffelse av nye ubåter og eksisterende Naval Strike Missiles (NSM). Det er en ambisjon at 3SM, i tillegg til å dekke operative behov i Norge og Tyskland, også utvikles for å være et attraktivt missil for NATO-land og andre nære allierte.

Stortinget vedtok i 2023 igangsettelse av den innledende designfasen, som dette prosjektet omfatter. Den innledende designfasen skal demonstrere at leverandøren er i stand til å utvikle missilsystemet med relevant ytelse innenfor forventet økonomisk ramme. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med en anbefaling for videre utviklingsfaser ved slutten av den innledende designfasen. Fremtidig anskaffelse av det fullt utviklede missilsystemet vil bli gjennomført som et eget prosjekt.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 1 250 mill. kroner inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

1092 Oppgradering av kamp- og støttevogner til Hæren (Oppgradering av CV90)

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 360 S (2019–2020) til Prop. 127 S (2019–2020) og omfatter levering av 20 CV90 kamp- og støttevogner til styrking av Hæren. Hæren hadde 20 CV90-chassis tilgjengelig, og disse er nå bygd om for å dekke deler av Hærens økte behov.

Alle 20 kjøretøy er levert. Ved Stortingets behandling av Innst. 7 S (2022–2023) til Prop. 1 S (2022–2023) ble kostnadsrammen for prosjektet økt for å muliggjøre en anskaffelse av bombekastersystemer og fjernstyrte våpenstasjoner til kjøretøyene. Våpenstasjoner planlegges levert innen 2026. Bombekasterutrustningen planlegges realisert gjennom et nytt prosjekt med formål om å anskaffe ytterligere CV90 kamp- og støttevogner.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme 1 332 mill. kroner inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

1095 Landbasert langtrekkende presisjonsild

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 86 S (2025–2026) til Prop. 29 S (2025–2026). Prosjektet skal anskaffe et system for landbasert, langtrekkende presisjonsild til Forsvaret, med evne til å bekjempe mål på avstander inntil 500 km. Kapasiteten vil styrke Hærens kampkraft og bidra til økt reaksjonsevne og utholdenhet. Erfaringer fra krigen i Ukraina har tydeliggjort betydningen av langtrekkende presisjonsild og evne til å påvirke en motstander i dybden. Prosjektet legger til rette for samvirke med allierte styrker og bidrar til økt operativ effekt i landdomenet. Det er inngått kontrakt med en sør-koreansk leverandør med planlagte leveranser i 2028–2031.

Prosjektets kostnadsramme er 20 280 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

1103 Utvidet mellomløsning Ula-klassen (Videreføring av Ula-klassen ubåter frem til nye ubåter er levert)

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 7 S (2022–2023) til Prop. 1 S (2022–2023). Hensikten med prosjekt 1103 Utvidet mellomløsning Ula-klassen, er å videreføre teknisk tilgjengelige ubåter frem til ny ubåtklasse er fullt operativ, planlagt i 2035, slik at målet om kontinuerlig ubåtkapasitet ivaretas. Dette er en prioritert aktivitet for å kunne opprettholde en strategisk

ubåtkapasitet i overgangen mellom gammel og ny struktur.

Norge mottar første nye ubåt av 212 CD-klassen i 2029. Prosjektet har til hensikt å holde ULA-klassen ubåtene operative til frem til 2035. Dette for å unngå et kapasitetsgap og opprettholde kontinuerlig ubåtkapasitet i vekslingsfeltet til nye ubåter er innfaset, noe som er avgjørende for Norges evne til å avskrekke og påvirke andres bruk av militære virkemidler i en konflikt i Norge og norske interesseområder.

Prosjektet er et oppdateringsprosjekt og etterfølger prosjektene 6344 Kapasitetsmessig videreutvikling av Ula-klassen, 6345 Videre oppdatering av Ula-klassen og 6370 Mellomløsning Ula-klassen. Prosjektet bygger videre på resultatene oppnådd i disse prosjektene, og omfatter ytterligere oppdateringer og utskifting av ukurante deler og anskaffelse av flere reservedeler til systemene om bord på ubåtene.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 5 334 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

1116 Kamp- og støttevogner til Hæren

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026). Hensikten med prosjektet er å tilføre brigade Nord og Finnmarksbrigaden nye kampvogner gjennom et samarbeidsprosjekt med fire andre nasjoner. I tillegg skal prosjektet bygge om et antall eksisterende CV90-vogner til vogner med andre funksjoner, samt anskaffe 120 mm bombekastersystemer. Noen av leveransene er re-anskaffelse av erstatningsmateriell etter tidligere donasjon til Ukraina. Prosjektet anskaffer nødvendig logistikk og beredskapsbeholdning av deler. Anskaffelsene gjennomføres i hovedsak som en direkteanskaffelse fra BAE Systems Hägglunds AB. Infrastruktur anskaffes gjennom andre prosjekter.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 20 399 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader. Valutakurs for beregning av rammen er pr. 16.12.2024.

1129 Maritim helikopterkapasitet (Anskaffelse av Seahawk til støtte av Kystvakten)

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 403 S (2022–2023) til Prop. 94 S (2022–2023). Prosjektet er opprettet for å anskaffe maritim helikopterkapasitet til støtte av Kystvakten.

Forsvarsmateriell har inngått avtale med amerikanske myndigheter gjennom *Foreign Military Sales* avtaleverket for leveranse av seks MH-60R Seahawk med utrustning for å utføre alle helikopteroppdrag til Kystvakten. Gjeldende plan estimerer leveranse av helikoptre i løpet av 2027, hvor overføring av hovedmateriell til Forsvaret ivaretas fortløpende. Prosjektet forventer siste materialleveranse i 2030 og planlegges terminert samme år.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 14 444 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

1132 Program Mime – leveransebølge 2

Som del av satsingen på IKT for bedret samhandling i Forsvarets operasjoner, besluttet gjennom Stortingets behandling av Innst. 62 S (2016–2017) til Prop. 151 S (2015–2016) og Innst. 87 (2020–2021) til Prop. 14 S (2020–2021), skal kampnære IKT-systemer i land-, luft- og sjødomenet moderniseres. Dette skal sikre relevant og tidsriktig evne til kommando- og kontroll, situasjonsforståelse og informasjonsdeling mellom enheter i Forsvarets operative struktur, med allierte og med totalforsvaret.

Leveransebølge 2 er i hovedsak ferdig og gjenstående aktiviteter er overført til leveransebølge 3. Det vil ikke bli gjort videre rapportering på leveransebølge 2 til Stortinget.

Leveransebølgens prisjusterte kostnadsramme er 3 662 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, gjennomføringskostnader og usikkerhetsavsetning.

1133 Program MIME – leveransebølge 3

Som en del av satsingen på IKT for bedret samhandling i Forsvarets operasjoner, besluttet gjennom Stortingets behandling av Innst. 62 S (2016–2017) til Prop. 151 S (2015–2016) og Innst. 87 (2020–2021) til Prop. 14 S (2020–2021), skal kampnære IKT-systemer i land-, luft- og sjødomenet moderniseres. Stortinget godkjente gjennom Prop. 99 S (2024–2025) program Mimes leveransebølge 3 (2025–27). Dette skal sikre relevant og tidsriktig evne til kommando- og kontroll, situasjonsforståelse og informasjonsdeling mellom enheter i Forsvarets operative struktur, med allierte og med totalforsvaret.

Forsvarets program Mime er etablert for å realisere kampnære IKT-systemer til Forsvaret gjennom flerårige leveransebølger som blir gjennomført suksessivt frem mot 2030.

Leveransebølge 3 skal bidra til styrket evne til å utnytte nasjonale og allierte kapabiliteter gjennom modernisert kommunikasjonsinfrastruktur og forbedret samhandling. Flere av aktivitetene i leveransebølge 3 er videreføringer av aktiviteter i leveransebølge 2. Prioriterte operative effekter i leveransebølge 3 realiseres innenfor kommando og kontroll, målbekjempelse, etterretning, styrkebeskyttelse og samvirke i rammen av totalforsvaret. Leveransebølge 3 gjennomføres som et tre-årig tiltak i årene 2025–2027. Leveransebølge 3 fremskaffer robuste kommunikasjonsløsninger herunder serieleveranse av ny taktisk radio samt øke tilgangen til satellittbasert kommunikasjon og moderne trådløse mobilnettverk (5G) i Forsvarets avdelinger.

Kostnadsrammen for leveransebølge 3 er 6 524 mill. kroner medregnet merverdiavgift, gjennomføringskostnader og usikkerhetsavsetning.

1146 Gjenanskaffelse av donerte hovedkomponenter til NASAMS

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 133 S (2023–2024) til Prop. 17 S (2023–2024). Prosjektet skal gjenanskaffe fire ildledningssentraler og åtte utskytningsenheter som følge av donasjoner.

Ved Stortingets behandling av Innst. 243 S (2023–2024) til Prop. 48 S (2023–2024) ble prosjektets omfang utvidet med fire ildledningssentraler og ti utskytningsenheter. Totalt har prosjektet et omfang på åtte ildledningssentraler og 18 utskytningsenheter til NASAMS inkludert kommunikasjonsutstyr, kjøretøy og støttemateriell. Leveransene i prosjektet er forventet fra januar 2026.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 6 467 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

1171 NASAMS-komponenter med lang ledetid

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 425 S (2023–2024) til Prop. 59 S (2023–2024). Prosjektet er rammestyrkt, og skal anskaffe komponenter med lang ledetid som inngår i NASAMS utskytningsenheter og på den måten sikre fremtidig tilgang på moderne utskytningsenheter så hurtig som mulig. Alle kontrakter er inngått. Prosjektet hører tett sammen med P1146 Gjenanskaffelse av donerte hovedkomponenter til NASAMS og P7621 Bakkebasert luftvern.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 1 033 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

1195 Anskaffelse av våpen til bruk mot fiendtlig luftvern

Prosjektet ble vedtatt ved behandlingen av Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026). Formålet med prosjekt 1195 Anskaffelse av våpen til bruk mot fiendtlig luftvern er å styrke F-35 kampflys evne til å angripe motstanderens luftvern.

Prosjektets pris- og valutajusterte kostnadsramme er 3 719 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

2047 Videreføring av MPA- og ISR-kapasitet (P-8A)

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 127 S (2016–2017) til Prop. 27 S (2016–2017). Prosjektet skal anskaffe fem nye maritime patruljefly av typen P-8A Poseidon knyttet til utfasingen av P-3 Orion og DA-20 Jet Falcon. Kapasiteten maritime patruljefly ble besluttet videreført ved Stortingets behandling av Innst. 62 S (2016–2017) til Prop. 151 S (2015–2016). Forsvarsmateriell inngikk avtale med amerikanske myndigheter om anskaffelse av fly gjennom *Foreign Military Sales*-avtaleverket i mars 2017. Alle fem flyene er nå levert av Boeing i henhold til avtalt leveranseplan. Det første flyet ble levert og overtatt av Forsvarsmateriell i slutten av november 2021. Femte og siste fly ble overtatt i slutten av juni 2022. P-8A Poseidon overtok for P-3 Orion sommeren 2023. De siste to flyene er i USA for gjennomføring av nasjonale tilpasninger.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 13 751 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader. I tillegg vil en del av utgiftene bli belastet kap. 1735 Etterretningstjenesten.

2078 Sensorer for militær luftromsovervåking

Prosjektet ble opprinnelig vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 346 S (2018–2019) til Prop. 60 S (2018–2019) og omfangsendringen ble godkjent ved Stortingets behandling av Innst. 7 S (2023–2024) til Prop. 1 S (2023–2024). Prosjektet skal anskaffe elleve nye sensorer for overvåking av norsk og nærliggende luftrom. Prosjektet skal også anskaffe nødvendig infrastruktur der hvor sensorene plasseres, samt tre regionale vedlike-

holdssentre. Det er inngått kontrakt for leveranse av elleve radarer.

Prosjektets pris- og valutajusterte kostnadsramme er 15 922 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

2513 Logistikk- og støttefartøy

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. S. nr. 370 (2008–2009) til St.prp. nr. 70 (2008–2009). Prosjektet omfatter anskaffelse av et nytt logistikk- og støttefartøy til understøttelse av Forsvarets maritime kapasiteter. Dette har allerede gitt betydelig økt operativ tilgjengelighet og evne til tilstedeværelse over tid. Fartøyet kan også understøtte andre avdelinger i Forsvaret og samfunnet for øvrig i beredskapssammenheng. Fartøyet inngår som en viktig plattform i et moderne og alliansetilpasset forsvar.

Byggingen av det nye logistikk- og støttefartøyet, KNM Maud, ble ferdigstilt høsten 2018, og fartøyet er overlevert til Sjøforsvaret. Etter overlevering har det blitt gjennomført en rekke garantiarbeider og utbedringer, men det gjenstår fremdeles flere forhold for å få fartøyet fullt operativt. Prosjektet var planlagt terminert mot slutten av 2024, men opprettholdes inntil videre for å utbedre avvik og restanser som i hovedsak stammer fra bygging av fartøyet.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 3 035 mill. kroner, inkludert merverdiavgift og usikkerhetsavsetning.

2559 Landbasert transportstøtte (kjøp av nye lastebiler og oppgradering av eksisterende lastebiler)

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 359 S (2017–2018) til Prop. 66 S (2017–2018). Forsvaret anskaffet om lag 2 000 Scania lastevogner i flere varianter i perioden 1987–1996, og vognene nærmer seg slutten på sin tekniske levetid. Gjennom prosjektet anskaffes det nye lastevogner som erstatning for Scania-lastevognene. Innenfor sine fullmakter har Forsvarsdepartementet tidligere godkjent anskaffelser av de 125 høyest prioriterte lastevognene i ulike varianter. Disse lastevognvariantene anskaffes gjennom avrop på en felles norsk-svensk rammeavtale inngått med det tyske selskapet Rheinmetal M.A.N. Military Vehicles. Det er så langt mottatt og overført 109 vogner fra leverandøren til Forsvaret. Resterende vogner er under overføring til Forsvaret.

Den samme rammeavtalen ligger også til grunn ved anskaffelsene i prosjekt 2559. Prosjektet skal anskaffe 340 nye lastevogner i ulike versjoner. De første 56 kjøretøyene er levert fra leverandøren og ble overført til Forsvaret i 2022. Gjennom Stortingets behandling av Innst. 403 S (2022–2023) til Prop. 94 S (2022–2023), ble prosjektets kostnadsramme økt for å muliggjøre gjenanskaffelse av lastevogner som er donert til Ukraina. Videre ble prosjektets kostnadsramme økt gjennom behandlingen av Innst. 7 S (2024–2025), jf. Prop. 1 S (2024–2025), for å muliggjøre en anskaffelse av ytterligere 100 lastevogner.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 3 580 mill. kroner inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

2591 Kommandoplassmateriell (containere, strømforsyning, telt mv.)

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 7 S (2022–2023) til Prop. 1 S (2022–2023). Kommandoplassmateriell i ulike versjoner brukes i alle militære avdelinger, og er avgjørende for evnen til å utøve effektiv kommando og kontroll over underlagte avdelinger. Store deler av Forsvarets eksisterende kommandoplassmateriell for taktisk nivå ble anskaffet på 1980-, 1990- og begynnelsen av 2000-tallet. Materiellet er i begrenset grad tilpasset dagens operative behov og krav, og ble anskaffet i en tid da IKT-materiell ennå ikke var tatt i omfattende bruk og hvor kravene til levering av strøm var lavere enn i dag.

Prosjektet skal levere kommandoplassmateriell for bruk i alle forsvarsgrener i forbindelse med ledelse og gjennomføring av operasjoner, inkludert støttesystemer for å operere kommandoplassene som strømforsyning, varme/kjøling, telt, kamuflasje, IKT-nettverk mv.

Prosjektet består også av en eiendoms-, bygge- og anleggsdel som skal etablere fasiliteter for lagring av materiellet i de periodene materiellet ikke er i bruk. Ny bygningsmasse skal etableres ved et antall lokasjoner i Trøndelag og Nord-Norge.

Anskaffelsen planlegges gjennomført innen 2030.

Prosjektets totale kostnadsramme for materiell- og infrastrukturanskaffelsen er 817 mill. kroner inkludert usikkerhetsavsetning, gjennomføringskostnader og merverdiavgift.

2595 Komplettering av moderne håndvåpen

Prosjektet omfatter anskaffelser av et lett håndvåpen til alt personell i Forsvaret. Våpnene skal

erstatte eldre våpentyper som i dag brukes i Forsvaret. En standardisering rundt én våpentype bidrar til økt operativ effekt og fordeler hva gjelder utdanning og logistikk.

Det er tidligere inngått en kontrakt med en tysk produsent for leveranser av håndvåpen. Kontrakten inneholder opsjoner for tilleggsanskaffelser med avtalte priser og leveransetider, noe som gir redusert risiko for prosjektgjennomføringen. Det gjenstår anskaffelser før hele styrkestrukturen har samme bevæpning.

Gjennom Stortingets behandling av Innst. 425 S (2023–2024) til Prop. 59 S (2023–2024) ble prosjektets kostnadsramme økt for å muliggjøre utløsning av opsjonene i kontrakten med leverandøren. Leveransene planlegges i tiden 2026–2027. Prosjektet planlegges terminert i 2029.

Prosjektets pris- og valutajusterte kostnadsramme er 1 069 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

4018 Hånd- og avdelingsvåpen

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 359 S (2017–2018) til Prop. 66 S (2017–2018). Forsvaret startet en moderniseringsprosess for hånd- og avdelingsvåpen i 2007. Prosjektet omfatter anskaffelse av avdelingsvåpen, og er i hovedsak en erstatning av dagens våpensystemer. Det anskaffes nye mitraljøser, maskingevær og et enhetlig øvingssystem til rekylfri kanon. Leveransene vil bidra til å gi Forsvaret økt operativ evne og beskyttelse for personellet i operasjoner. Leveranse avsluttes i 2027.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 806 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

4019 Bekledning og beskyttelse (uniformer og beskyttelsesvester)

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 7 S (2013–2014) til Prop. 1 S (2013–2014). Formålet med prosjektet er å erstatte og videreutvikle beklednings- og beskyttelsesmaterieill til militært personell i hele Forsvaret. Prosjektet skal legge til rette for at personellet har utstyr som gir tilstrekkelig stridsutholdenhet, stridseffektivitet, overlevelsessevne, mobilitet og beskyttelse mot ytre påvirkninger og trusler fra miljøet under alle operative forhold. Videre skal materiellet gi økt beskyttelse ved forbedret kamuflasje, og det skal gi personellet forbedret beskyttelse av syn og hørsel.

Prosjektet har levert initialbeholdning til et nytt komplett uniformssystem («*Nordic Combat Uniform*») som anskaffes gjennom et samarbeid mellom Norge, Sverige, Danmark og Finland. Uniformssystemet leveres med en ny og oppdatert norsk kamuflasje for nordiske forhold. Anskaffelser ut over initialbeholdningene gjennomføres over Forsvarets driftsbudsjett i takt med utfasingen av eldre uniformsmodeller. Utrullingen av det nye uniformssystemet i Forsvaret startet i januar 2025.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 1 057 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

5007 Artillerilokaliseringsradar

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 339 S (2019–2020) til Prop. 78 S (2019–2020). Hæren har i omkring 60 år hatt en kapasitet til å varsle om og lokalisere fiendtlige bombekastere, rør- og rakettartilleri og andre trusler avfyrt fra improviserte utskytingsinnretninger. De eksisterende artillerilokaliseringsradarene ble tatt i bruk i Hæren på slutten av 1990-tallet, og har nådd sin teknologiske levealder. Videre er det av hensyn til mannskapenes sikkerhet nødvendig å integrere en ny radar på et pansret kjøretøy.

Et nytt artillerisystem ble levert til Hæren i 2020. Artillerilokaliseringsradarene skal integres med artillerisystemet. Radarene gir Hæren kapasitet til å lokalisere utskytningsstedet for fiendtlige våpensystemer hurtig og nøyaktig.

Ved Stortingets behandling av Innst. 420 S (2021–2022) til Prop. 75 S (2021–2022) ble prosjektets omfang økt til å anskaffe åtte artillerilokaliseringsradarer med tilhørende pansrede kjøretøy, logistikk og materiell for utdanning. Levering er planlagt fullført innen 2027. Anskaffelsen gjennomføres i samarbeid med Nederland.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 2 725 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

5045 Broleggerpanservogn

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 359 S (2017–2018) til Prop. 66 S (2017–2018). Gjennom Stortingets behandling av Innst. 50 S (2017–2018) til Prop. 2 S (2017–2018), ble det besluttet at Hæren også i fremtiden skal ha en moderne stridsvognkapasitet som et viktig element i den mekaniserte strukturen. En mekanisert struktur er avhengig av en rekke støttekjøretøy for gjennomføringen av operasjonene, her-

under broleggerpanservogner. Slike vogner nyttes til å legge midlertidige broer over vassdrag og fordypninger.

Gjennom Stortingets behandling av Innst. 403 S (2022–2023) til Prop. 94 S (2022–2023) ble prosjektets kostnadsramme økt for å muliggjøre en tilleggsanskaffelse av ytterligere to broleggerpanservogner til Hæren. Prosjektet skal totalt tilføre Hæren åtte broleggerpanservogner på moderniserte Leopard 2-chassis, samt nødvendig materiell for logistikk og utdanning. De eksisterende broene av typen Leguan, som blir benyttet på dagens Leopard 1-vogner, vil bli videreført da de tidligere er levetidsforlenget. Alle vogner planlegges levert innen utgangen av 2028.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 1 547 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

5049 Ingeniørpanservogn

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 359 S (2017–2018) til Prop. 66 S (2017–2018). Gjennom Stortingets behandling av Innst. 50 S (2017–2018) til Prop. 2 S (2017–2018), ble det besluttet at Hæren også i fremtiden skal ha en moderne stridsvognkapasitet som et viktig element i den mekaniserte strukturen. En mekanisert struktur er avhengig av en rekke støttekjøretøy for gjennomføringen av operasjonene, herunder ingeniørpanservogner. En slik vogn kan blant annet nyttes som gravemaskin, bulldoser og for minerydding.

Prosjektets opprinnelige formål var å tilføre Hæren seks ingeniørpanservogner på moderniserte Leopard 2-chassis, samt nødvendig materiell for logistikk og utdanning. Disse vognene er levert. Ytterligere elleve ingeniørpanservogner er under leveranse, hvorav seks er gjenanskaffelser etter donasjon. Disse leveransene er planlagt fullført innen 2028.

Gjennom Stortingets behandling av Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026) ble prosjektets kostnadsramme økt for å gjenanskaffe tre ingeniørpanservogner som ble donert til Ukraina i 2025. Leveransen av disse vognene planlegges fullført innen 2030.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 4 024 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

5067 Ildledelse av luftleverte kapabiliteter

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 425 S (2023–2024) til Prop. 59 S (2023–

2024). Forsvaret har gjennom mange år hatt en egen kapasitet til å lede ild fra egne og allierte fly. En slik kapasitet er viktig for blant annet å kunne gi bakkestyrker tilstrekkelig flystøtte og for å kunne beskytte mål i luft-til-overflate-rollen.

Materiellet som benyttes for å utøve flystøttefaget nærmer seg slutten av sin tekniske og operative levetid og må erstattes. Det skal derfor anskaffes et antall materiellsett som vil sikre at Forsvaret kan videreføre og samtidig styrke sin evne til å lede ild fra egne og allierte fly, inkludert raketter og missiler, eller indirekte fra sjø- og landbaserte langtrekkende presisjonsvåpen. Sekundært kan det samme materiellet også brukes til å lede ild som leveres fra for eksempel rør- eller rakettartilleri.

Norsk industri vil få en sentral rolle i prosjektet hva gjelder integrasjon av enkeltkomponenter i systemet, herunder programvare som brukes for å sammenstille, kontrollere og formatere måldata-informasjon før denne sendes i lesbar og forståelig form til fly eller det våpen som skal benyttes. Levering planlegges innen 2030.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 779 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

5230 Artilleriammunisjon 155 mm

Prosjektet ble godkjent ved Stortingets behandling av Innst. 403 S (2022–2023) til Prop. 94 S (2022–2023), og omfatter anskaffelse av 155 mm artilleriammunisjon med en rekkevidde på minimum 40 km. Ammunisjonen skal benyttes i Hærens K9 artilleriskyts.

Regjeringen har forsert anskaffelsen av artilleriammunisjon for å bygge opp beholdningene av beredskapsammunisjon og for å gi leverandøren forutsigbarhet for å gjøre ytterligere investeringer i produksjonskapasitet. Prosjektet omfatter også gjenanskaffelser av ammunisjon som er donert til Ukraina.

Det skal anskaffes komplette artilleriskudd som omfatter drivladninger, tennpatroner og brannrør i tillegg til granatene. Anskaffelsen gjennomføres i hovedsak fra Nammo. Deler av anskaffelsen gjøres gjennom kjøp fra amerikanske myndigheter.

En kontrakt med Nammo ble signert sommeren 2023 for artillerigranater. Prosjektet planlegges med slutføring av leveransene til Forsvaret under denne kontrakten innen 2029.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 5 743 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

5430 Bergepanservogn

Prosjektet ble godkjent for gjennomføring av Forsvarsdepartementet som et kategori 2-prosjekt i 2013 med formål om å anskaffe seks bergepanservogner på moderniserte Leopard 2-chassis med tilhørende materiell for logistikk og utdanning. Disse vognene er levert.

Gjennom Stortingets behandling av Innst. 50 S (2017–2018) til Prop. 2 S (2017–2018), ble det besluttet at Hæren også i fremtiden skal ha en moderne stridsvognkapasitet som et viktig element i den mekaniserte strukturen. En mekanisert struktur er avhengig av en rekke støttekjøretøy for gjennomføringen av operasjonene, herunder bergepanservogner. En slik vogn kan blant annet nyttes for å berge fastkjørte og havarerte tunge kjøretøy.

Gjennom Stortingets behandling av Innst. 403 S (2022–2023) til Prop. 94 S (2022–2023), ble prosjektets kostnadsramme økt for å muliggjøre en tilleggsanskaffelse av tre nye bergepanservogner, hvorav én vogn er gjenanskaffelse etter donasjon til Ukraina. Alle bergepanservognene planlegges levert innen 2026.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 1 639 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

5436 Kampvogner til Hæren (Stormpanservogner)

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 387 S (2011–2012) til Prop. 93 S (2011–2012). Prosjektet omfatter oppgradering og ombygging av 103 eksisterende stormpanservogner av typen CV90 i kombinasjon med nyanskaffelse av vogner. Vognene vil tilføre Hæren økt kapasitet og kampkraft, og prosjektet er viktig for den fortsatte modernisering og videreutvikling av Hæren.

Prosjektet har levert 144 CV90-vogner i ulike versjoner: stormpanservogner, stridsledelsesvogner, stormingeniørvogner, oppklaringsvogner, multirollevogner (bombekaster og transport) og vogner for utdanningsformål. Det er videre anskaffet blant annet fjernstyrte våpenstasjoner, kommunikasjonssystemer og ubemannede strids-tekniske luftfarkoster.

Alle vogner er mottatt og overlevert Hæren. Det gjenstår enkelte leveranser av observasjonsutrustning til oppklaringspanservognene. Dette planlegges levert innen 2026. Prosjektet planlegges terminert i 2027.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 14 423 mill. kroner, inkludert merverdiavgift,

usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

5447 Artillerisystem 155 mm (skyts og ammunisjonskjøretøy)

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 83 S (2017–2018) til Prop. 12 S (2017–2018). Prosjektet skal anskaffe 24 artilleriskyts med tilhørende ammunisjonskjøretøy, ammunisjon og materiell for utdanning og logistikk. Leveranser av artillerisystemene startet ultimo 2019 og ble fullført i 2020. Det nye systemet erstatter artillerisystem av typen M109G som ble anskaffet på slutten av 1960-tallet. Det nye systemet vil ha evne til å levere ildstøtte på avstander over 40 km på en effektiv og sikker måte.

Ved Stortingets behandling av Innst. 420 S (2021–2022) til Prop. 75 S (2021–2022) ble det vedtatt å tilføre ytterligere skyts og ammunisjonskjøretøy til Hæren. Tilleggsanskaffelsen gjøres ved utløsning av en opsjon som ligger i den tidligere inngåtte kontrakten. Leveransene er planlagt fullført innen 2026.

Ved Stortingets behandling av Innst. 338 S (2024–2025), jf. Prop. 99 S (2024–2025), ble det besluttet å anskaffe ytterligere artilleriskyts til Hæren i Finnmark.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 11 804 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

5475 Elektroniske mottiltak

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 7 S (2017–2018) til Prop. 1 S (2017–2018). Formålet med prosjektet er å reanskaffe kapasiteten for å utføre elektroniske mottiltak (EMT), ofte benevnt jammesystem. Det planlegges anskaffet et mindre antall systemer som skal monteres dels på pansrede kampstøttekjøretøyer av typen M113 og dels på hjulkjøretøyer av en kommersielt tilgjengelig type. Alle systemene skal benyttes i Hæren.

Hæren har benyttet systemer for elektronisk krigføring i lang tid. Noen av systemene er fornyet gjennom mindre anskaffelser tidligere, men det gjenstår å fornye kapasiteten til å gjennomføre elektroniske mottiltak. EMT-systemer benyttes blant annet for å forstyrre en motstanders kommunikasjon, bryte motstanderens kommandokjede og forstyrre presisjonsvåpen som er avhengige av elektronisk kommunikasjon.

Gjennom Stortingets behandling av Innst. 403 S (2022–2023) til Prop. 94 S (2022–2023), ble prosjektets kostnadsramme økt for å muliggjøre en tilleggsanskaffelse av EMT-systemer. Alle leveranser i opprinnelig omfang planlegges fullført innen 2027.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 1 521 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

6023 Videreføring av NSM (Hovedoverhaling av eksisterende beholdning og anskaffelse av flere Naval Strike Missile)

Naval Strike Missile (NSM) er et langtrevkende presisjonsvåpen og utgjør Forsvarets hovedvåpen for overflatekrigføring. Missilet ble tatt i bruk i Sjøforsvaret mellom 2012 og 2017, og vil i lang tid være sentral for Forsvarets evne til å levere presis og langtrevkende ildkraft i det maritime domenet. Missilsystemet er designet for en systemlevetid på om lag 20 år forutsatt et hovedvedlikehold etter ti år.

Prosjektet består av to elementer. Det ene omfatter hovedvedlikehold av den eksisterende missilbeholdningen, planlagt gjennomført i perioden 2021–2029, for å sikre videre operativ drift av missilene på Nansen-klassen fregattene. Stortinget vedtok dette prosjektet gjennom behandling av Innst. 7 S (2020–2021) til Prop. 1 S (2020–2021). Det andre elementet omhandler en suppleringsanskaffelse av NSM som følge av Stortingets tilslutning til å videreføre Skjold-klasse korvetter frem mot 2030, jf. Stortingets behandling av Innst. 87 S (2020–2021) til Prop. 14 S (2020–2021). Den totale beholdningen av NSM i Sjøforsvaret er i dag begrenset. Da NSM er hovedvåpensystemet på Skjold-klasse korvettene, anses en suppleringsanskaffelse som nødvendig for å opprettholde den maritime kampkraften og den operative evnen til disse overflatefartøylene. Stortinget vedtok suppleringsanskaffelsen av NSM til Skjold-klassen korvetter som en omfangsendring av prosjektet gjennom behandling av Innst. 496 S (2020–2021) til Prop. 123 S (2020–2021).

Gjennom et bilateralt samarbeid støtter Norge Storbritannia med å utstyre deres fartøy med NSM fra norsk beholdning og anskaffer samtidig nye NSM til egen beholdning. Dette er en gjensidig nyttig avtale for begge parter.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 2 683 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, gjennomføringskostnader og usikkerhetsavsetning.

6086 AEGIS COTS Baseline Update (Oppgradering av kampledelsessystem fregatt)

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 7 S (2013–2014) til Prop. 1 S (2013–2014). Formålet med prosjektet er å opprettholde ytelsen til Fridtjof Nansen-klassens våpensystemer ved at delsystemer eller komponenter, hvor ukurans vil kunne påvirke teknisk tilgjengelighet, skiftes ut. På denne måten sikres det at våpensystemet opprettholder sin operative og teknologiske relevans. Prosjektet skal oppdatere programvare og prosessorkraft, samt gjenanskaffe komponenter til fartøyet sensor, våpen og kampledelsessystem.

Stortinget vedtok ved behandlingen av Innst. 337 S (2014–2015) til Prop. 113 S (2014–2015) at prosjektets omfang skulle økes til å omfatte restaktiviteter fra prosjekt 6088 Nye fregatter. Prosjektet omfatter aktiviteter knyttet til klargjøring for helikopter, kommunikasjonssystemer, styre- og fremdriftssystem, radarsystem, sensorsystem og elektrisk anlegg.

Alle aktivitetene er igangsatt. For å oppnå mest mulig operativ tilgjengelighet for fregattene gjennomføres leveransene i hovedsak i forbindelse med hovedvedlikehold. Leveransene forventes dermed ferdigstilt innen 2026.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er på 1 791 mill. kroner, inkludert merverdiavgift og usikkerhetsavsetning.

6096 Levetidsforlengelse fregatt

Stortinget vedtok gjennom behandlingen av Stortingets behandling av Innst. 7 S (2025–2026) til Prop. 1 S (2025–2026) å levetidsforlenge fregattene i Fridtjof Nansen-klassen (FN-klassen) for å understøtte operative leveranser i resterende levetid og frem til nye fregatter er anskaffet, med fokus på antiubåtoperasjoner. Utgangspunktet for prosjektet er behov for oppdateringer som tilrettelegger for fortsatt drift. Det omfatter ikke funksjonssøkende tiltak utover hva som eventuelt vil måtte komme gjennom teknologiske forbedringer der gammelt materiell må erstattes med nytt. Beslutninger relatert til Forsvarets struktur som følger av langtidsplan for forsvarssektoren setter prosjektet i en ramme hvor det skal understøtte overgangen til nye fregatter med maritime helikopter.

Oppstart av oppgradering av første fartøy startet sommeren 2026. Oppgradering av øvrige fartøyer gjennomføres fortløpende frem mot ferdigs-

tillelse av siste fartøy, så langt planlagt til 2030 tilpasset innføring av nye fregatter.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 11 709 mill. kroner inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader. I gjennomføringen av prosjekt 6096 vil kategori 2 prosjektet *1220 Deloppdrag levetidsforlengelse av KNM Roald Amundsen* termineres. Restomfang i prosjekt 1220 videreføres og innlemmes i prosjekt 6096. Kostnadsrammen dekker begge prosjektene.

6192 Oppgradering av luftvernmissil til FN klasse fregatter

Stortinget vedtok gjennom behandlingen av Innst. 234 S (2013–2014) til Prop. 84 S (2013–2014) å oppdatere luftvernmissilene (ESSM) på fregattene. Prosjektet ble endret med økt omfang gjennom behandlingen av Innst. 7 S (2024–2025) til Prop. 1 S (2024–2025). Oppdateringen og videreutviklingen av ESSM gjennomføres i et NATO-samarbeidsprosjekt, NATO Sea-Sparrow Project, som Norge er en del av. Prosjektet består i hovedsak av tre tiltak: 1) Utviklingen av ett nytt missil (ESSM Block 2), 2) Anskaffelse av nye missiler, og 3) Tilpasning av fregattenes våpensystem til de nye missilene, samt levetidsforlengelse av eksisterende missiler av typen ESSM Block 1. Utvikling av missilet ble ferdigstilt i desember 2021. Anskaffelse og innfasingen av missilene er i gang og gjennomføres i perioden 2024–2031.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 4 337 mill. kroner inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

6345 Videre oppdatering av Ula-klasse ubåter (oppgradering av sensor- og våpensystemer)

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Budsjett-innst. S. nr. 7 (2008–2009) til St.prp. nr. 1 (2008–2009), og omfatter oppdatering og oppgradering av sensor- og våpensystemer på Ula-klasse ubåter. Prosjektet skal forbedre sikkerheten under dykking, navigasjonssikkerheten og sikkerheten om bord generelt, slik at nasjonale og internasjonale regelverk og sentrale NATO-krav oppfylles. Prosjektet ble startet opp i 2010 og er forlenget i tre år til 2025. Forlengelsen skyldes justering av pågående kontrakter som følge av høyt aktivitetsnivå og lavere tilgjengelighet på fartøyer for prosjektet. Det vises også til omtale under prosjekt 6370 Mellomløsning Ula-klasse ubåter og nytt prosjekt 1103 Utvidet mellomløsning Ula-klassen.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 2 108 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

6346 Nye ubåter

Prosjektet for fire nye ubåter ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 381 S (2016–2017) til Prop. 123 S (2016–2017). Ved Stortingets behandling av Innst. 426 S (2023–2024) til Prop. 87 S (2023–2024) ble det besluttet å anskaffe ytterligere to norske ubåter. Regjeringen fulgte opp vedtaket gjennom Prop. 29 S (2025–2026), der Stortinget vedtok den nye kostnadsrammen for prosjektet i behandlingen av Innst. 86 S (2025–2026) til Prop. 29 S (2025–2026).

Prosjektet omfatter anskaffelse av seks nye ubåter. Norge og Tyskland har inngått et omfattende strategisk maritimt materiellsamarbeid, som omfatter nye ubåter, missiler, marine-til-marine-samarbeid, forsknings- og utviklingssamarbeid samt industrisamarbeid. Tyskland økte i 2024 sin bestilling fra to til seks ubåter, og det anskaffes nå totalt 12 identiske ubåter. Dette er en betydelig maritim satsing i begge land og et viktig bidrag for å øke kapasiteten til NATO i undervannsdomeinet.

Kontrakten for de fire første norske ubåtene ble signert i juli 2021 og de to siste ble signert i januar 2026. Leverandøren TKMS vil levere de norske ubåtene fra 2029.

Produksjonen er i gang og samordnet for å oppnå stordriftsfordeler og synergier, og for at ubåtene skal ha identisk konfigurasjon. Ubåtsamarbeidet med Tyskland omfatter også utdanning, trening, vedlikehold, levetidsunderstøttelse, reservedeler, oppdateringer og oppgraderinger.

Det strategiske samarbeidet med Tyskland bidrar til å åpne opp det tyske markedet for en rekke norske forsvarsbedrifter, gjennom en industrisamarbeidsavtale som ble inngått samtidig med den første ubåtkontrakten. Samarbeidet er positivt for høyteknologisk kompetanseutvikling i Norge, og for eksportpotensialet til norskutviklede produkter. Som en del av forsvarsmateriellsamarbeidet med Tyskland videreutvikler Norge missiler og missilteknologi, heriblant neste generasjons sjømålsmissil gjennom fellesprosjektet Super Sonic Strike Missile (3SM), og samarbeider om kampledelsessystemet til de nye ubåtene, kalt ORCCA.

Canada kunngjorde 6. juni i år at 212CD-lassen er valgt som foretrukket løsning i deres anskaffelse av inntil 12 nye ubåter. Det kanadiske valget innebærer, gitt fremtidige myndighetsfor-

handlinger og en eventuell avtaleinngåelse med leverandøren, at Canada blir en del av ubåtsamarbeidet, og det blir et tettere strategisk samarbeid med Canada, både innenfor forsvarssektoren og andre sektorer. Det kan bli enkelte endringer i leveranserekkefølgen for de norske ubåtene som følger av samarbeidet. I tilbudet til Canada er det lagt til grunn en løsning der en allerede kontrahert norsk ubåt leveres tidlig til Canada og Norge mottar et fartøy på et senere tidspunkt. Forsvaret har vurdert at en slik løsning vil ha begrenset operativ konsekvens for Sjøforsvaret, ettersom det etter planen vil være oppnådd en tilstrekkelig kritisk masse av ny ubåtstruktur på det aktuelle tidspunktet. Endelige detaljer er ikke fastsatt og vil avhenge av videre myndighetforhandlinger mellom Canada, Tyskland og Norge før avtaler signeres.

Prosjektets pris- og valutajusterte kostnadsramme er 104 559 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

6359 Fremtidig maritim minemottiltakskapabilitet

Prosjektet ble godkjent ved Stortingets behandling av Innst. 7 S (2023–2024) til Prop. 1 S (2023–2024), og endret ved Stortingets behandling av Innst. 338 S (2024–2025) til Prop. 99 S (2024–2025). Maritim minemottiltakskapabilitet gir Forsvaret evne til å oppdage og uskadeliggjøre miner og sprenglegemer i havet. En relevant minemottiltakskapabilitet er viktig for å kunne manøvrere egne maritime styrker, og ikke minst for mottak av allierte forsterkninger som fremføres med sjøtransport til Norge.

Prosjektet innebærer en overgang fra dagens konsept med minerydder- og minejaktfartøy til et konsept hvor fremtidige minerydderoperasjoner skal gjennomføres med ubemannede farkoster fra bemannede moderfartøyer utenfor minefarlig område eller fra land. Det skal anskaffes fem grunnpakker for å kunne gjennomføre tre samtidige operasjoner, og samtidig ha evne til å bidra i internasjonale operasjoner samt gjennomføre trening og utdanning.

Prosjektets kostnadsramme er 9 277 mill. kroner inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

Det gjennomføres i tillegg to tiltak innenfor infrastruktur på Haakonssvern og Ramsund. Planlagt samlet kostnadsramme for disse er 356 mill. kroner inkludert merverdiavgift.

6370 Mellomløsning Ula-klasse ubåter (Utskiftning av ukurante deler på ubåtene samt anskaffelse av flere reservedeler)

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 337 S (2014–2015) til Prop. 113 S (2014–2015), og omfatter oppdateringer og utskifting av ukurante deler og anskaffelse av flere reservedeler til systemene om bord på fire Ula-klasse ubåter. Dette gjøres for å kunne holde ubåtene teknisk tilgjengelige frem til ny ubåtkapasitet innføres. Mellomløsningen bidrar til at Norge opprettholder en kontinuerlig ubåtkapasitet, og legger til rette for innføring av en ny kapasitet.

Ula-klassen var i utgangspunktet planlagt redusert fra seks til fire fartøyer fra 2022 for å sikre operative ubåter frem mot planlagte leveranser av nye ubåter fra 2029. Med bakgrunn i kontraktfestet leveringsplan for de nye ubåtene er det nødvendig å forlenge levetiden til et begrenset antall Ula-klasse ubåter ytterligere. Det vises også til omtale under prosjekt 6345 Videre oppdatering av Ula-klasse ubåter og nytt prosjekt 1103 Utvidet mellomløsning Ula-klassen.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 761 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

6380 Kystjegerkommandoen oppgradering

Prosjektet ble godkjent ved Stortingets behandling av Innst. 425 S (2023–2024) jf. Prop. 59 S (2023–2024), og endret ved Stortingets behandling av Innst. 338 S (2024–2025) til Prop. 99 S (2024–2025). Prosjektet skal anskaffe nødvendig materiell og eiendom, bygg og anlegg slik at Kystjegerkommandoen kan utvikle seg i samsvar med Stortingets vedtatte ambisjon. Det anskaffes fem fartøyer som erstatning for dagens seks stridsbåt 90, ubemannede luftbårne systemer av ulike størrelse, samt anskaffelse av bordingsbåter. Videre inneholder prosjektet investeringer i en rekke andre materiellsystemer til avdelingen – for eksempel sensorer, kommando og kontrollmateriell, kjøretøyer, mv. Prosjektet inkluderer nødvendige investeringer i infrastruktur både på Trondenes i Harstad og på Ramsund Orlogsstasjon. Den foreslåtte løsningen vil gi økt situasjonsbevissthet på kysten, gode evner til å innhente måldata for langtrekkende våpen og sikre nødvendig bordingskapasitet til Marinen.

Prosjektets totale kostnadsramme for anskaffelse av materiell- og eiendom, bygg og anlegg er 3 165 mill. kroner inkludert usikkerhetsavsetning, gjennomføringskostnader og merverdiavgift.

6615 Nye kystvaktfartøyer

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 7 S (2013–2014) til Prop. 1 S (2013–2014) og endret ved Stortingets behandling av Innst. 359 S (2017–2018) til Prop. 66 S (2017–2018). Formålet med prosjektet har vært å anskaffe tre helikopterbærende kystvaktfartøyer med godkjent isforsterket skrog. Fartøyenes operasjonsområde skal i hovedsak være i de nordlige havområdene. Skroget på fartøyene må derfor ha en viss lengde og utforming for å oppnå god stabilitet, og fartøyene må ha evne til å operere under isforhold. Første fartøy ble levert våren 2023, andre fartøy ble levert høsten 2023, og tredje fartøy ble levert sommeren 2024. Det gjenstår noe arbeid for ferdigstillelse av systemer om bord på fartøyene.

Prosjektets pris- og valutajusterte kostnadsramme er 9 332 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

6624 Levetidsforlenging Indre kystvakt (IKV)

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 403 S (2022–2023) til Prop. 94 S (2022–2023). Indre Kystvakt består i dag av fem fartøy i Nornen-klassen, bygget for et sivilt rederi i perioden 2005–2007 og innleid til Forsvaret og Kystvakten. Forsvaret kjøpte fartøyene fra rederiet i 2012. Fartøyene opererer i indre farvann langs hele norskekysten, og er et viktig bidrag i norsk myndighetsutøvelse på havet. De er både kontaktpunkt og utøvende ledd for en lang rekke offentlige etater med ansvar for ulike saker i dette farvannet.

Det er nå identifisert behov for å gjennomføre en midtlivsoppdatering for å opprettholde fartøyenes operative evne ut levetiden. Dette inkluderer å bedre driftssikkerhet, utbedre teknisk ukurans, oppfylle gjeldende krav til HMS og gjennomføre tekniske oppdateringer av flere skipssystemer.

En sentral del av den relativt saktegående Nornen-klassens operasjonskonsept er å benytte hurtiggående patruljebåter. Fartøyene har disse om bord for å øke aksjonsradius og øke antall oppdrag som kan løses samtidig. De benyttes også til styrkebeskyttelse av allierte militære fartøy på besøk i Norge. Disse patruljebåtene er vurdert av Forsvaret å ha nådd sin forventede levetid og anbefales erstattet med en ny tilsvarende patruljebåt med relevant design og ytelse. Prosjektets hensikt er å sikre at de fem fartøyene i Nornen-klassen kan videreføres for å sikre en kontinuerlig kystvaktkapasitet i indre farvann. Det er planlagt

utbetalinger fra prosjektet fra 2025 frem til om lag 2030.

Første del av prosjektet er anskaffelse nye hurtiggående patruljebåter, og disse ble levert i 2025 og 2026. Oppgraderingen av de fem fartøyene i Nornen-klassen sees nå i sammenheng med plan for innfasing av nye standardiserte fartøy for å sikre kontinuerlig kapasitet.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 714 mill. kroner inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

7602 F-35 programmet – anskaffelse

Stortinget godkjente ved behandlingen av Innst. 388 S (2011–2012), jf. Prop. 73 S (2011–2012), anskaffelsen av inntil 52 F-35 kampfly. Ved behandlingen av Innst. 489 S (2012–2013), jf. Prop. 136 S (2012–2013) våren 2013, sluttet Stortinget seg til anskaffelsen av de første seks flyene i hovedanskaffelsen og en leveranseplan som innebar at det ble anskaffet seks fly hvert år fra og med 2017 til og med 2024, totalt 48 fly. I tillegg kom fire fly til utdanningsformål, totalt 52 F-35 kampfly. Anskaffelsen omfatter også utviklingen av Joint Strike Missile (JSM) og flyammunisjonen APEX (Armor Piercing Explosive).

Forsvaret har mottatt alle 52 F-35 kampfly, hvorav seks fly er stasjonert i USA til utdanningsformål. Arbeidet med oppbyggingen av Luftforsvaret fortsetter. Arbeidet inkluderer anskaffelsen av materiell, herunder anskaffelse av våpen, samt gjennomføring av tiltak innenfor personell og infrastruktur.

Siden godkjenningen av prosjektet har det vært en betydelig endring i trusselbildet og sikkerhetspolitisk har det skjedd en dreining mer i retning av nasjonalt forsvar. I lys av dette er definisjonen av full operativ evne justert. Full operativ evne ansees oppnådd når F-35 våpensystemet kan utføre hele bredden av planlagte oppdrag.

Ut over de direkte utgiftene til anskaffelsen påløper det programrelaterte utgifter til deltakelse i produksjonsavtalen for F-35, som i 2027 vil beløpe seg til om lag 188 mill. kroner.

F-35-prosjektet beregner årlig den forventede levetidskostnaden tilhørende investeringen. Levetidskostnadene beskriver kampflyenes totale kostnader fra og med 2012 og ut levetiden i 2054. De største usikkerhetsfaktorene i levetiden er fremtidig valutakurs, drivstoffpriser, faktisk realprisvekst, anskaffelse av våpen og eventuelle endringer i operasjonsmønsteret. Korrigert for valuta har de beregnede levetidskostnadene for kampflyanskaffelsen gått litt ned siden forrige stortings-

proposisjon og er nå estimert til totalt 443,6 mrd. kroner.

Prosjektets pris- og valutajusterte kostnadsramme er 113 628 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

7621 Bakkebasert luftvern

Ambisjonen i ny langtidsplan for forsvarssektoren er å modernisere og styrke de fire eksisterende NASAMS-batteriene og å anskaffe og implementere ytterligere fire batterier. Gjenanskaffelsene i prosjekt 1146 Gjenanskaffelse av donerte hovedkomponenter til NASAMS innebærer en fremskyndet modernisering av de to første av fire eksisterende NASAMS-batterier. P7621 anskaffer materiell i form av utskytningsenheter og ildledningssentraler til batteri til de to siste av dagens fire eksisterende batteri. I tillegg anskaffes det kommunikasjonsutstyr, kjøretøy og støttemateriell. Materiell som anskaffes i P7621 er identisk med det som anskaffes i P1146. Kontrakt ble inngått i desember 2024.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 6 025 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

7628 Kampluftvern til Hæren

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 337 S (2014–2015) til Prop. 113 S (2014–2015). Prosjekt Kampluftvern til Hæren er opprettet for å etablere en evne til å forsvare Hærens manøveravdelinger mot luftangrep. Kapasiteten ble besluttet etablert ved Stortingets behandling av Innst. 388 S (2011–2012) til Prop. 73 S (2011–2012). Prosjektet skal etablere et kampluftvern-batteri til Hæren, og vil blant annet benytte eksisterende og allerede innarbeidede løsninger i Forsvaret. Kampluftvern-batteriet vil bestå av ulike enheter for ildledning, kortholdsluftvern, luftvern med middels lang rekkevidde og nødvendige stabsfunksjoner for ledelse og logistikk. NASAMS luftvern med middels rekkevidde, som ble overlevert fra Luftforsvaret til Hæren i 2019, er tatt i bruk. Kontrakt på mobilt kortholdsluftvern ble inngått i oktober 2019 og er under innfasing. Avdelingen er under oppbygging og det er gjennomført skarpskyting med IRIS-T missiler. Ved Stortinget behandling av Innst. 133 S (2023–2024) til Prop. 17 S (2023–2024) ble prosjektets omfang justert med omvæpning av kampluftvern-vognene fra å skyte IRIS-T missiler til AIM-9X missiler.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 2 305 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

7720 F-35 oppgraderinger

Prosjektet ble vedtatt ved behandlingen av Innst. S 496 (2020–2021) til Prop. 123 S (2020–2021). Formålet med prosjekt 7720 F-35 oppgraderinger er å opprettholde en kampflykapasitet som bidrar til nasjonal sikkerhet gjennom utvikling og implementering av felles kapabiliteter som opprettholder den operative ytelsen på våre F-35 kampfly mot forventet trusselbilde i 2030.

Avgjørelsen om innkjøp av F-35 ble fattet i et levetidsperspektiv, og Norge er gjennom partnerskapsavtalen Joint Strike Fighter Memorandum of Understanding (JSF PSFD MOU) forpliktet til å bidra i den kontinuerlige videreutviklingen av F-35 våpensystem. Innenfor prosjektets rammer planlegges det nå med en oppgradering av flyets motor og kjølesystem og det vil på et senere tidspunkt fremmes en egen oppdatering av prosjektet til Stortinget. En slik oppdatering vil også endre tidspunkt for ferdigstillelse, omfang og rammer.

Prosjektets pris- og valutajusterte kostnadsramme er 7 628 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

7806 Nye transportfly – anskaffelse

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. S. nr. 287 (2006–2007) til St.prp. nr. 78 (2006–2007). Prosjektet omfatter anskaffelse av fire nye transportfly av typen C-130J. Forsvaret inngikk avtale med amerikanske myndigheter gjennom *Foreign Military Sales*-avtaleverket. Første fly ble levert i november 2008, andre fly i juni 2009 og de to siste sommeren 2010.

I mars 2012 styrtet et C-130J transportfly i Sverige og fem offiserer omkom. Ved behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2012, jf. Innst. 375 S (2011–2012) til Prop. 111 S (2011–2012), vedtok Stortinget en tilleggsfinansiering på 720 mill. kroner for å erstatte det havarerte flyet. Forsvaret fikk rask tilgang til et nytt fly som opprinnelig skulle leveres til det amerikanske luftforsvaret. Erstatningsflyet ankom Norge allerede høsten 2012.

Prosjektet var opprinnelig planlagt avsluttet i 2013, men ble videreført for å kunne ivareta nødvendige ombygginger av erstatningsflyet til norsk konfigurasjon, samt ferdigstillelse av SATCOM-installering og leveranse av nye redningsflåter og

driftsstabiliserende tiltak for å oppnå sikker drift. Prosjektet var planlagt avsluttet i 2025.

Prosjektet forlenges til 2028 for å ivareta de økonomiske forpliktelsene i videreføringen av Norges medlemskap i det flernasjonale samarbeidet C-130J Joint User Group. Prosjektet er planlagt terminert i 2029.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme, inkludert tilleggsbevilgningen er 7 595 mill. kroner, inkludert merverdiavgift og usikkerhetsavsetning.

7821 Erstatning missiler til bakkebasert luftvern

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 133 S (2023–2024) til Prop. 17 S (2023–2024). Prosjektet anskaffer en miks av missiler til det bakkebaserte luftvernet som skal kunne beskytte kampflybase Ørland, base Evenes, kritisk infrastruktur og allierte mottaksområder, samt Hærens styrker mot trusler ført frem gjennom luften.

Prosjektet ivaretar tre forhold: (1) Erstatte dagens AIM-120B AMRAAM med nye og moderne missiler, (2) ivareta ambisjonen om økt volum og miks av missiler med ulik rekkevidde til bakkebasert luftvern og (3) gjennanskaffe missiler som følge av donasjon til Ukraina.

Til NASAMS anskaffes missilet AIM-120C AMRAAM med medium rekkevidde og missilet AMRAAM Extended Range med lengre rekkevidde. Kortholdsmissilet AIM-9X anskaffes til NASAMS og NOMAD.

Prosjektet har signert avtaler på alle planlagte missiltyper og venter på leveranser i flere omganger fremover, som blir overlevert til brukerne i Luftforsvaret og Hæren fortløpende. Siste leveranse forventes 2032, etterfulgt av terminering i 2033.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 11 264 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

8051 Oppgradering VLF (Very Low Frequency)-stasjon Novik

Prosjektet ble opprinnelig vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 496 S (2020–2021) til Prop. 123 S (2020–2021) og omfangsendring ble godkjent ved behandling av Innst. 403 S (2022–2023) til Prop. 94 S (2022–2023). VLF-stasjon Novik har vært i kontinuerlig drift i over 50 år, uten større tekniske oppdateringer. Dette er en radiostasjon som bruker veldig lav frekvens for å kommuni-

sere med neddykkede ubåter. Stasjonen er en viktig bidragsyter til Norges og NATOs ubåtoperasjoner i nord. NATO betaler for bruk av VLF-tjenestene på Novik gjennom et årlig tilskudd som bidrar til drift og vedlikehold av stasjonen. Prosjektet skal anskaffe en ny senderstasjon og oppdatere aldrende infrastruktur, for å sikre en fortsatt stabil og driftssikker VLF-tjeneste.

Det operative behovet for VLF-kapasitet er fremdeles til stede, og er ytterligere aktualisert med økt aktivitet i og interesse for nordområdene. Behovet for en VLF-sender er forsterket av det pågående prosjektet for nye ubåter. Uten en tilgjengelig VLF-kapasitet vil kommando og kontroll over ubåtene bli redusert, og det blir vanskeligere for ubåtene å operere skjult, som vil påvirke evnen til å utføre ubåtoperasjoner negativt.

Det vil bli stilt krav om industrisamarbeid før det inngås avtale med leverandøren.

Prosjektet planlegges ferdigstilt i 2027. Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 1 632 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

8164 Modernisering av kryptoløsninger

Prosjektet ble opprinnelig vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 346 S (2018–2019) til Prop. 60 S (2018–2019) og oppdatert ved behandling av Innst. 403 S (2022–2023) til Prop. 94 S (2022–2023). Prosjektet omfatter anskaffelse av et høygradert kryptosystem til forsvarssektoren.

I et moderne forsvar utveksles store mengder gradert informasjon mellom ulike systemer, og slik informasjon må beskyttes. Utviklingen tilsier at et moderne nettverksbasert forsvar vil være mer og mer avhengig av kryptomekanismer. Det er ikke lenger mulig å forutsette at en har kontroll på alle aktører i et nettverk. Det er da avgjørende at kilden til informasjonen er troverdig og at integriteten er ivaretatt. Prosjektets hensikt er å modernisere kryptoløsningene, slik at fremtidige krav til kapasitet, beskyttelse, interoperabilitet, mobilitet og drift imøtekommes. Løsningene skal ivareta konfidensialitet, integritet og autentisitet¹ for informasjonsutveksling mellom stasjonære, deployerbare og mobile enheter på alle graderingsnivåer. Systemene som tas frem vil være relevante for Forsvaret, totalforsvaret og mulig å eksportere til allierte land.

¹ Konfidensialitet: At informasjonen kun er tilgjengelig for adressert mottaker. Integritet: At informasjonen ikke er endret mellom avsender og mottaker. Autentisitet: At informasjonen kommer fra oppgitt avsender.

Det er viktig for Norge å ha nasjonal kontroll og nasjonal kompetanse innenfor kryptologi og kryptoteknologi, og det stilles derfor krav til norske leverandører. Det er inngått kontrakt med en norsk industripartner, da høygradert krypto er spesielt sensitivt. Prosjektet vil ha initial leveranse av strategiske IP-kryptoenheter i 2027.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 2 818 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader. Leveransen er planlagt gjennomført i perioden 2026–2031.

9360 Stridsvognkapasitet til Hæren (nye stridsvogner)

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 7 S (2021–2022) til Prop. 1 S (2021–2022). Formålet med prosjektet er å anskaffe moderne stridsvogner med evne til å bekjempe en fiendes landbaserte, mobile plattformer. Prosjektet omfatter også integrert logistikkstøtte, utdanningsmateriell og del- og støttesystemer.

Det er inngått en kontrakt med en tysk leverandør for leveranse av 54 stridsvogner i perioden 2026–2028. For anskaffelsen er det inngått avtaler om industrisamarbeid tilsvarende verdien av anskaffelseskontrakten.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 24 253 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader. Kostnadsrammen er basert på valutakurs pr. 1. juni 2021 og kan bli gjenstand for justering ved endring i valutakursene.

Forskning og utvikling

Langtidsplanen omfatter et forskningsløft (FoU-løftet) for å øke det langsiktige kunnskapstilfanget til sektoren og utvikle nasjonal evne innenfor banebrytende teknologier. Forsvarets innovasjonsevne hviler på tilgjengelig kunnskap og teknologi. Derfor er forskning og kunnskapsutvikling en forutsetning for Norges evne til å løse eksisterende og nye utfordringer – ikke bare for utviklingen av Forsvaret, men også som grunnlag for styrket innovasjon i et konkurransedyktig norsk forsvarsmarked.

Gjennom Innst. 440 S (2025–2026) til Prop. 68 S (2025–2026) reduseres den totale rammen som sektoren anvender på forskning- og utvikling (FoU) for å finansiere høyere prioriterte områder. For 2027 utgjør denne reduksjonen 380,4 mill. kroner. Midlene til formålet er avsatt på kap. 1760, post 45 som reduseres tilsvarende. Nødvendig finansiering av FoU-løftet må i årene som kommer

i større grad hentes gjennom reprioritering innenfor den totale rammen forsvarssektoren anvender til FoU. Regjeringen har også som mål å utløse mer private investeringer i forskning.

FoU-løftets ambisjoner og prioriteringer i langtidsplanen opprettholdes. FoU-prioriteringene består av tematiske satsinger og skal bidra til at 1) Norge skal kunne lede og delta i multidomeneoperasjoner og være fremst blant allierte på situasjonsforståelse i nord, og 2) Norge skal utvikle fremtidige operative evner gjennom teknologisk fornyelse.

Hovedgrepet i FoU-løftet er strukturelle tiltak. Regjeringen tydeliggjør roller, ansvar og myndighet innenfor FoU og innovasjon internt i sektoren og i koblingene mellom sektoren og eksterne aktører. Finansieringsstrømmer gjennomgås og dette skal stimulere til nye samarbeidsformer og muliggjøre kunnskaps- og teknologiutvikling på tvers av sivil og militær side. Strukturelle tiltak er nødvendig for å øke innovasjonstakten og evnen til mer helhetlig og strategisk styring av FoU-aktivitetene – både internt i forsvarssektoren, nasjonalt og internasjonalt.

Regjeringen legger vekt på å få mer effekt ut av FoU-ressursene. Arbeid med å bringe forskningsfronten inn i Forsvarets utdanninger skal videreføres, og tilgangen til fagpersoner på doktorgradsnivå som kan sikkerhetsklarerer skal økes. Videre skal arbeid med bedre å tilgjengeliggjøre forskningsbasert kunnskap videreføres, inkludert vektlegging av datafangst, formidling og innsikt i hvordan forsvarssektoren anvender FoU-midlene og hvordan disse kan sees i sammenheng med relevante aktiviteter på sivil side.

Derfor er Forsvarets forskningsinstitutt og Forskningsrådet gitt nye oppgaver for å etablere og drifte et system for FoU-data og innsikt som kan forventes å bidra til bedre ressursutnyttelse og strategisk styring av den samlede forskningsinnsatsen på tvers av åpen, skjermet og gradert forskning – av relevans for forsvar, sikkerhet og beredskap. Det foreslås at tilskuddet til Norges forskningsråd for etablering og drift av system for FoU-data og innsikt på 7 mill. kroner i 2027 rammeoverføres til Kunnskapsdepartementets kap. 285, post 21. Det vises til nærmere omtale i Kunnskapsdepartementets Prop. 1 S (2026–2027). I tillegg gis Forsvarets forskningsinstitutt i oppdrag å investere i og drifte et digitalt bibliotek for forsvarssektoren hos Forsvarets forskningsinstitutt.

Regjeringen tar også grep for å gi FoU-løftet et implementeringstempo som tar høyde for modning og kapasitetsbygging hos aktører som skal fylle nye funksjoner og oppgaver i og utenfor for-

svarssektoren. Derfor håndteres reduksjonen i FoU-rammen i 2027 ved å gi ikke-igangsatte satsinger og tiltak mer planleggingstid og et implementeringstempo som gir nødvendig kvalitet i beslutningene.

Forsvarets forskingsinstitutt skal etablere en teknologi- og kunnskapsintensiv satsing i Tromsø, med tilleggsløkasjon på Andøya. Faglig profil for satsingen vil være situasjonsforståelse og sensor-teknologi i arktiske strøk. Satsingen er tenkt å bygge videre på de allerede etablerte initiativene for innovasjon og FoU flere steder i regionen, og må sees i sammenheng med at Nord-Norge er Forsvarets strategisk viktigste operasjonsområde. Ambisjonen er at satsingen vil legge til rette for sivil-militært og tverrfaglig kunnskaps- og teknologisamarbeid, og også kan bidra til å forsterke små miljøer og enkeltforskere ved relevante institusjoner i Nord-Norge.

Det foreslås satt av om lag 245 mill. kroner til FoU-løftet innenfor den foreslåtte bevilgningen på posten. Dette er planlagt fordelt på FoU-prioriteringer og strukturelle tiltak.

Bestillingsfullmakt knyttet til forsvarsmateriell og større investeringer

Bestillingsfullmakten på posten omfatter forpliktelser for fremtidige budsjettår for prosjekter der det ikke er krav om kostnadsramme fastsatt av Stortinget. Bestillingsfullmakten for 2027 foreslås økt med 8 700 mill. kroner til 28 700 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2026. Bestillingsfullmakten for 2026 ble økt til 28 700 mill. kroner ifm. Stortingets behandling av revidert nasjonalbudsjett for 2026, og fullmakten videreføres dermed på samme nivå i 2027.

Post 48 Fellesfinansierte investeringer NATO, fellesfinansiert andel, kan overføres

Posten dekker utgifter til NATOs investeringsprogram for sikkerhet for Norges autoriserte prosjek-

ter. Norge forskutterer forbruk basert på kvartalsvise prognoser, som deretter refunderes fra NATO.

Utgiftene refunderes fra NATO under post 4760 post 48.

Det foreslås å øke bevilgningen med 1 300,0 mill. kr. med tilsvarende inntektsøkning på kap. 4760 post 48. Økningen er knyttet til NATOs godkjenning av nye prosjekter og program i regi av NATO. I tillegg ventes det godkjenning av del 2 av disse planene.

Det foreslås bevilget 1 950,0 mill. kroner på posten.

Økt bestillingsfullmakt

Som følge av økning i NATOs investeringsprogram for sikkerhet foreslås bestillingsfullmakten økt med 920 mill. kroner til totalt 2 200 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak. Dette er en videreføring av nivå på fullmakten som ble vedtatt ifm. Stortingets behandling av revidert nasjonalbudsjett 2026.

Post 75 Fellesfinansierte investeringer, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 44

Posten dekker Norges prosentvise andel av NATOs utgifter knyttet til NATOs investeringsprogram for sikkerhet (NSIP). Utbetaling fra posten avhenger av den totale fremdriften i NSIP-porteføljen i NATO, og kan i liten grad påvirkes av Norge. Det totale omfanget av fellesfinansierte investeringer betyr mye for Norge og NATO-landenes helhetlige sikkerhet.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 16,7 mill. kroner knyttet til prisjustering.

Det foreslås bevilget 467,3 mill. kroner på posten for å dekke Norges anslåtte prosentvise andel av NATOs investeringsprosjekter.

Kap. 4760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsinntekter	262 062	37 632	31 524
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, inntekter	3 446 079	4 324 844	350 000
48	Fellesfinansierte investeringer, inntekter	1 235 555	650 000	1 950 000
	Sum kap. 4760	4 943 697	5 012 476	2 331 524

Post 01 Driftsinntekter

Posten omfatter inntekter fra salg av utrangert utstyr av mindre omfang, blant annet auksjons-salg, samt blant annet innbetaling av royalty. Bevilgningen på posten foreslås redusert med 7,5 mill. kroner mot en tilsvarende økning på kap. 4720, post 01. Som følge av at deler av driften av redningshelikoptre overføres fra Forsvarsmateriell til Forsvaret vil inntektene fra Justis- og beredskapsdepartementet tilfalle Forsvaret, jf. omtale på kap. 4720, post 01. Videre foreslås bevilgningen på posten økt med priskompensasjon som utgjør 1,4 mill. kroner.

Det foreslås bevilget 31,5 mill. kroner på posten.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold

Posten omfatter i hovedsak inntekter fra salg av utstyr og materiell. Hovedregelen er at inntekter ved salg av større materiell kan benyttes med inn-til 75 pst. til overskridelse av bevilgningen under kap. 1760, post 45 og tilhørende merverdiavgift under kap. 1633, post 01. Netto overskudd fra salget av F-16 vil tilfalle statskassen. Bevilgningen på posten foreslås redusert med 3 974,8 mill. kroner

fordi det ikke er større prosjekter som antas å generere betydelige inntekter i 2027. Bevilgningen på posten foreslås økt med 350,0 mill. kroner knyttet til royaltyinntekter fra Kongsberg Defence & Aerospace (KDA). Kap. 1760, post 45. foreslås økt tilsvarende.

Det foreslås bevilget 350,0 mill. kroner på posten.

Post 48 Fellesfinansierte investeringer, inntekter

Posten omfatter refusjoner fra NATO knyttet til NATOs investeringsprogram for sikkerhet i Norge. Inntekten følger av fremdrift og forbruk for autoriserte prosjekter, samt ferdigstillelse og godkjenning av refusjoner knyttet til pre-finansierte NSIP-prosjekter i Norge. Posten balanseres mot fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel, og et eventuelt netto overskudd tilfaller forsvarssektoren. Det foreslås å øke bevilgningen med 1 300,0 mill. kroner med tilsvarende utgifts-økning på kap. 1760, post 48. Økningen er knyttet til NATOs godkjenning av nye prosjekter og program i regi av NATO.

Det foreslås bevilget 1 950,0 mill. kroner på posten.

Kap. 1791 Redningshelikoptertjenesten

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsutgifter	799 022	608 658	809 120
	Sum kap. 1791	799 022	608 658	809 120

Budsjettkapitlet dekker forsvarssektorens driftsutgifter for leveranser av redningshelikoptertjenester til Justis- og beredskapsdepartementet. Justis- og beredskapsdepartementet er fag- og budsjettansvarlig departement for redningshelikoptertjenesten. Forsvarsdepartementet med underliggende etater har system- og operatøransvaret.

Redningshelikoptertjenesten er organisert under Luftforsvaret som en selvstendig luftving. Redningshelikoptertjenesten består av en test og evalueringsenhet (OT&E), samt 330 skvadron. I tråd med definerte samfunns- og effektmål skal 330 skvadron utføre søk- og redningsoppdrag så hurtig og sikkert som mulig. OT&E har i oppgave å etablere operative prosedyrer, samt gi initial trening til operativt og teknisk personell.

Redningshelikoptertjenesten drives fra sju baser, hvor Tromsø foreløpig opereres med sivil innleie. Alle de nye redningshelikoptrene «SAR Queen» er nå i drift og opererer fra alle basene til

redningshelikoptertjenesten. De nye helikoptrene har langt bedre rekkevidde, større fart, ny teknologi og har bedre evne til å operere i dårlig vær, og gir Norge økt beredskap.

I tillegg til tilstedevakt for ivaretagelse av redningstjeneste inngår helikoptrene i statens luftambulansetjeneste. De inngår også i den nasjonale beredskapen for å støtte innsetting av militære og sivile kapasiteter i forbindelse med krisehåndtering i norske områder på land og til havs.

Forsvarsdepartementet har for Sea King hatt ansvaret for gjennomføringen av vedlikeholdsprogrammet alene. For SAR Queen er deler av vedlikeholdet styrt av anskaffelseskontraktens avtale om vedlikehold og etterforsyning av komponenter av leverandøren Leonardo Helicopters. Med bakgrunn i dette er driftsavtale mellom Justis- og beredskapsdepartementet og Forsvarsdepartementet oppdatert. En revidering av driftsavtalen er under arbeid.

Post 01 Driftsutgifter

Tabell 3.15 Endringer fra 2026 til 2027

	(i mill. kr.)
Saldert budsjett 2026	608,7
Tekniske endringer	30,2
Økte utgifter/inntekter	170,3
Forslag 2027	809,1

Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 49,9 mill. kroner til pris- og lønnskompenasjon, med tilsvarende økning i inntekter på kap. 4791, post 01.

Det foreslås en teknisk overføring av pensjonsutgifter fra kap. 1720, post 01 på 13,5 mill. kroner, samt en reduksjon av bevilgningen på 33,2 mill. kroner som følge av ny finansieringsmodell for Forsvarsbygg, jf. omtale av dette under kap. 1710.

For å kunne opprettholde beredskapsnivået til redningshelikoptertjenesten foreslås det å øke bevilgningen på posten med 170,3 mill. kroner, mot tilsvarende økning i inntekter på kap. 4791, post 01.

Samlet foreslås det bevilget 809,1 mill. kroner på posten. Det vises også til omtale under Justis- og beredskapsdepartementets kap. 454, post 01.

Kap. 4791 Redningshelikoptertjenesten

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsinntekter	633 760	482 425	702 595
	Sum kap. 4791	633 760	482 425	702 595

Post 01 Driftsinntekter

Forsvarets inntekter på kapitlet er den del av utgiftene som belastes tjenestemottakerne herunder Justis- og beredskapsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet. Bevilgningen

på posten foreslås økt med 220,2 mill. kroner. Utgiftssiden økes tilsvarende, jf. omtale på kap. 1791, post 01.

Samlet foreslås det bevilget 702,6 mill. kroner på posten.

Kap. 4799 Militære bøter

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
86	Militære bøter	539	500	500
	Sum kap. 4799	539	500	500

Post 86 Militære bøter

Inntektene gjelder militære bøter.

Del III
Omtale av særlige tema

4 Informasjonssaker

4.1 Godtgjøringsmodell for reservister

Forsvaret har anbefalt at innføring av ny forskriftsfestet godtgjøringsmodell for reservister i Forsvaret utsettes inntil videre, og at det arbeides videre med korrigeringer av forslaget som tidligere har vært ute på høring. Forslag til ny godtgjøringsmodell for reservister vil innebære større kostnader for Forsvaret sammenliknet med dagens modell, og det er nødvendig å gjøre en helhetlig vurdering av prioriteringer for å oppnå mest mulig forsvarsevne for tildelte midler.

Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget når nye vurderinger foreligger.

4.2 Regjeringens forsvarsmarkedstrategi

Ved behandlingen av Prop. 87 S (2023–2024) *Forsvarsloftet – for Norges trygghet – Langtidsplanen for forsvarssektoren 2025–2036* ble det lagt til grunn at gjeldende forsvarsindustriell strategi (Meld. St. 17 (2020–2021) skal oppdateres og videreføres for å tilpasse den en varig endret sikkerhetssituasjon og et varig endret marked for forsvarsmateriell.

Regjeringen tar sikte på å lansere en videreutviklet forsvarsindustriell strategi høsten 2026 og vil komme tilbake til Stortinget om strategien på egnet måte.

4.3 Forebyggende sikkerhet

Formålet med lov om nasjonal sikkerhet (sikkerhetsloven) er å ivareta de nasjonale sikkerhetsinteressene og å forebygge, avdekke og motvirke sikkerhetstruende virksomhet. De nasjonale sikkerhetsinteressene beskyttes ved at departementene identifiserer grunnleggende nasjonale funksjoner (GNF) innenfor sine ansvarsområder. Virksomheter som har avgjørende betydning for GNF underlegges sikkerhetsloven, og nødvendige sikringstiltak for skjermingsverdige verdier gjennomføres.

GNF-prosessen er kontinuerlig og kan føre til endringer i identifiserte funksjoner og verdier, hvilke virksomheter som er av vesentlig eller avgjørende betydning, og i hvilken grad virksomheter er avhengige av eksterne ressurser. Kravene for å oppnå et forsvarlig sikkerhetsnivå kan også endres.

Forsvarsdepartementet har identifisert følgende grunnleggende nasjonale funksjoner i egen sektor:

- GNF 1: Situasjonsforståelse – Evnen til etterretning, situasjonsforståelse og rettidig varslings.
- GNF 2: Innsats – Evnen til å håndtere episoder og sikkerhetspolitiske kriser og om nødvendig forsvare norsk eller alliert territorium.
- GNF 3: Kommando og kontroll – Evnen til kommando og kontroll over norske og allierte styrker.
- GNF 4: Beskyttelse – Evnen til beskyttelse av norske og allierte styrker, kritiske samfunnsfunksjoner og kritiske funksjoner for Forsvaret.
- GNF 5: Forsvarsdepartementets virksomhet, handlefrihet og beslutningsevne – Departementets rolle som faglig sekretariat for politisk ledelse, myndighetsutøvelse, styring og oppfølging av underliggende virksomheter, samt departementets beredskapsfunksjoner.

Forsvarsdepartementet har etablert en oversikt over virksomheter av vesentlig betydning og har fattet vedtak om underlegging av sikkerhetsloven for virksomheter av avgjørende betydning. Dette er et kontinuerlig arbeid.

Forsvarsdepartementet gjennomfører årlig revisjon av forsvarssektorens skjermingsverdige objekter og infrastruktur. Siden 2019 har revisjonen vært basert på nytt regelverk og identifiserte GNF. Et omfattende arbeid for grunnsikring av verdifulle objekter ble gjennomført gjennom SVO-programmet (*Sikring av skjermingsverdige objekter*).

Forsvaret opplyser at det fortsatt er utfordringer med måloppnåelse. Det pågår flere prosesser for å styrke sikkerhetstilstanden for Forsvarets

skjermingsverdige objekter, særlig innen teknologiske tiltak. Strategisk elektronisk sikring skal gi bedre evne til deteksjon og verifisering. NATOs Infrastructure Assessment skal klassifisere og verne oppdragskritisk infrastruktur. Innen organisatoriske tiltak har Forsvaret etablert nye kurs i risikovurdering, noe som vil gi et betydelig kompetanseløft.

Deler av utfordringsbildet er knyttet til sikkerhetsstyring. Forsvaret er en stor og kompleks organisasjon med mange skjermingsverdige objekter. I kombinasjon med sikkerhetslovens funksjonelle krav innebærer dette at sikkerhetsstyringen må styrkes og videreutvikles. Det er også behov for en felles forståelse av den rettslige standarden «forsvarlig sikkerhetsnivå».

Forsvarsdepartementet vurderer styrking av sikkerhetsstyringen i forsvarssektoren som det viktigste tiltaket for å tilfredsstille sikkerhetslovens krav, særlig langs akse Forsvarsdepartementet–Forsvaret–leverandøretatene. Departementet besluttet derfor å ta tak i disse og andre utfordringer gjennom prosjektet *Forsvarssektoren 2025 (F25) – Sikkerhet*.

Første steg i *F25 – Sikkerhet* var et oppdrag til Forsvaret om å utarbeide en ny styringsmodell for sikkerhet. Forsvaret har levert på oppdraget, og den nye modellen som nå implementeres innebærer en betydelig styrking, særlig på militærstrategisk nivå. Modellen er av stor betydning for det videre sikkerhetsarbeidet i sektoren.

Sikkerhetsloven stiller krav til beskyttelse av informasjonssystemer som er av avgjørende betydning for GNF. Forsvarssektoren bruker mange systemer med varierende kompleksitet og utbredelse. Forsvaret og Forsvarsmateriell har utfordringer med å sikre systemene i tråd med lovpålagte krav. Departementets særskilte oppfølging har gitt resultater og vil fortsette så lenge det er nødvendig, men det vil ta tid før sikkerhetstilstanden er tilfredsstillende.

Sikkerhetstilstanden i IKT-porteføljen påvirkes av andre utfordringer på IKT-området. Den gjeldende IKT-strategien er utformet for å møte disse. Videre oppfølging av tiltaksområdene i strategien og funn fra Riksrevisjonens undersøkelse av Forsvarets informasjonssystemer for kommunikasjon og informasjonsutveksling i operasjoner er viktig også fra et sikkerhetsperspektiv.

Forsvarsdepartementet har utarbeidet et nytt konsept for sikkerhetsgodkjenning av skjermings-

verdige informasjonssystemer. Konseptet innebærer prinsipielle avklaringer som adresserer utfordringer i dagens prosess og skal styrke IKT-sikkerheten i sektoren. Forsvaret rapporterer at det pågår en rekke tiltak innen IKT-sikkerhetsstyring. Konseptet er nå i implementeringsfasen.

4.4 Sikkerhetsklarering – Klareringsløftet

Stortinget, gjennom Kontroll- og konstitusjonskomiteen, har fulgt opp EOS-utvalgets kritikk av lang saksbehandlingstid i sikkerhetsklareringssaker og bedt regjeringen komme tilbake med konkrete tiltak for å redusere saksbehandlingstiden. Vedtaket er under oppfølging.

Regjeringen har besluttet å modernisere klareringsordningen gjennom Klareringsløftet. Løftet består av tre deler, hvor endringer i organisering er første steg mot en mer fremtidsrettet, sikker og effektiv klareringsvirksomhet. De to neste delene skal departementene og berørte virksomheter utvikle videre innen digitalisering og regelverksutvikling.

Det nye Klaringsdirektoratet skal etter planen etableres 1. januar 2027, og blir underlagt Justis- og beredskapsdepartementet (JD). Ansvar for klareringssaker i forsvarssektoren skal overføres fra Forsvarets Klareringsmyndighet (FKM) til en avdeling i det nye direktoratet. Regjeringen foreslår derfor en rammeoverføring fra kap. 1720, post 01 på 50,6 mill. kroner til JD nærmere omtalt i dette budsjettforslaget i kapittel 3. Det vises for øvrig til omtale av Klaringsdirektoratet i Prop. 1 S (2026–2027) for JD.

4.5 Forsvarets operative støttekommando

I innst. 440 S (2025–2026) besluttet Stortinget å slå sammen Forsvarets sanitet (FSAN) og Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO) til en ny enhet for understøttelse fra 1. januar 2027. Nytt navn er Forsvarets operative støttekommando, forkortet FOSK, med engelsk navn Norwegian Defence Sustainment Command, forkortet NDSC.

5 Oppfølging av §§24 og 26a i likestillings- og diskrimineringslova – Aktivitets- og redegjørelsesplikta (ARP) for forsvarssektoren

I det følgjande gjer Forsvarsdepartementet greie for status for likestillingsarbeidet og arbeidet mot diskriminering i forsvarssektoren i medhald av likestillings- og diskrimineringsloven §§ 24 og 26a. Rapportane i dette kapittelet samanfattar

verksemdene sine årsrapportar for 2025. Desse er offentleggjorde i sin heilskap på etatane sine nettsider. Forsvarsdepartementets rapport er offentliggjord på regjeringa.no.

5.1 Forsvarsdepartementet og underliggende verksemdar sitt likestillingsarbeid som offentlig styresmakt

Tabell 5.1 Tilstand for kjønnslikestilling i forsvarssektoren i 2025 (tall for 2024 i parentes):

Verksemd	Kjønnsbalanse (prosent)		Mellombels tilsett (antall)		Foreldre- permisjon (gj.sn.antall dagar)		Faktisk deltid (antall)		Ufrivillig deltid (antall)	
	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M
Forsvarsdepartementet	44 (37)	56 (63)	24 (19)	19 (22)	216 (142)	192 (83)	1 (1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Forsvaret	22,1 (21,9)	77,9 (78,1)	1 513 (1818)	3 142 (3647)	132,5 (148)	49 (55)	140 (162)	182 (200)	x ¹	x ¹
Forsvarets forskingsinstitutt	28,9 (28,3)	71,1 (71,7)	10 (10)	15 (12)	115 (147)	65 (112)	30 (27)	53 (51)	0 (0)	0 (0)
Forsvarsmateriell	30,9 (27,5)	69,1 (72,5)	16 (12)	31 (24)	113 (117,8)	35 (41,1)	19 (11)	21 (16)	x ¹	x ¹
Forsvarsbygg	40 (40)	60 (60)	90 (81)	114 (94)	75 (91)	38 (75)	72 (70)	47 (31)	x ¹ (2)	x ¹ (1)
Forsvarshistorisk museum ²	48	52	1	3	92,5	71,5	28	26	0	0
Statens graderte plattformer	27	73	27,3	72,7	107	36,5	0	0	0	0

¹ Ikkje kartlagt.

² Forsvarshistorisk museum og Statens graderte plattformer ble oppretta som etatar i 2025. Dei har difor ikkje tal for 2024.

Forsvarsdepartementet

Arbeidet med likestilling og mangfald i heile sektoren skal bidra til at støtta og tilliten befolkninga har til Forsvaret og resten av forsvarssektoren held fram på eit høgt nivå. Arbeidet bidrar til oppfyllinga av langtidsplanen for forsvarssektoren. Forsvarsdepartementet har etablert eit fagnettverk for arbeid med likestilling og mangfald i forsvarssektoren. Der kan etatane utveksle kunnskap og erfaring og på den måten styrkje arbeidet sitt. Som sektoransvarleg er mobbing og seksuell trakassering ei viktig sak for departementet. Tala frå undersøkinga i forsvarssektoren om mobbing og trakassering frå 2024, publisert i 2025, viser ein svak nedgang generelt i tala på mobbing og seksuell trakassering. Forsvarets og forsvarssektorens oppfølging av dette arbeidet står høgt på Forsvarsdepartementets dagsorden.

Forsvaret

Arbeidet med likestilling og mot diskriminering i Forsvarets styresmaktutøving er forankra i overordna styringsdokument, instruksar og planverk. Arbeidet er operasjonalisert i Forsvarets handlingsplan for auka likestilling og mangfald 2023–2026. Forsvaret forhold seg til NATOs doktrine og policy mot konfliktrelatert seksuell og kjønnsbasert vald og regjeringas Handlingsplan for kvinner, fred og tryggleik (2023–2030). Forsvaret har operasjonalisert dette arbeidet i 2024 i eigen handlingsplan for gender i militære operasjonar (2024–2027). Forsvaret arbeider med å identifisere risiko for diskriminering i regelverk, seleksjonsordningar, tenestevilkår, operasjonsplanlegging, kommunikasjon, utdanning og opplæring, samt praksis i møte med vernepliktige og andre grupper som omfattast av Forsvarets myndighet.

Forsvarsbygg

Forsvarsbygg arbeidar med universell utforming i både ny og gamal eigedom. Forsvarsbygg arbeider for å motverka sosial dumping i leverandørkjeda. Arbeid for tilpassing av bygningsmasse for både kvinner og menn i verneplikta held fram.

Forsvarets forskingsinstitutt

Forsvarets forskingsinstitutt jobbar med likestilling og ikkje-diskriminering i arbeidet sitt og gjennom etiske retningslinjer og kjerneverdier. Samfunnsoppdraget med forskning og forskingsbaserte råd som kjerne, er eit viktig bidrag til arbeidet

med personell, likestilling og medborgarskap. Verksemda arbeider difor kontinuerleg med å forbetre forskingsformidlinga og gjere forskinga lettare tilgjengeleg, mellom anna ved å gjere digital formidling universelt utforma.

Forsvarsmateriell

Gjennom regelmessig opplæring av leiarar og medarbeidarar sikrar Forsvarsmateriell oppdatert kunnskap og kompetanse, for å sørgja for at alle avgjerder vert tekne på ein sakleg og ikkje-diskriminerande måte. Det er etablert ein varslingskanal som vert administrert av internrevisjonen. Det er og utvikla ein plan for året for mangfaldsaktivitetar for betre systematikk i arbeidet. Vernerundar, medarbeidarundersøkingar, medarbeidersamtalar og leiarutvikling skal i framtida få ein tydelegare mangfalds- og likeverdsprofil.

Forsvarshistorisk museum

Forsvarshistorisk museum vart oppretta i 2025. Verksemda arbeider aktivt for å fremje likestilling og hindre diskriminering. I 2025 har verksemda hatt søkelys på at likestillingsperspektivet vert integrert i publikumsretta aktivitetar. Museet har arbeidd med å gjere museumstilbodet meir tilgjengeleg for alle brukargrupper, mellom anna gjennom universell utforming av utstillingar og digitale løysingar.

Statens graderte plattformtenester

Statens graderte plattformtenester vart oppretta i 2025. Arbeidet for likestilling og mot diskriminering inkluderer rekruttering, løns- og arbeidsvilkår, arbeidsmiljø, forfremjing og utviklingsmoglegheiter, tilrettelegging og balanse mellom arbeid og familieliv. Arbeidet skjer i samarbeid med representantane til dei tilsette og vernetenesta.

5.2 Forsvarsdepartementet og underliggende verksemdar sitt likestillingsarbeid som arbeidsgivarar

Forsvarsektoren har som strategisk mål å vere ein arbeidsplass som rekrutterer, vel ut og legg til rette for å behalda dyktige medarbeidarar uavhengig av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsnedsettjing, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, alder og andre vesentlege forhold ved ein person, eller kombinasjonar av desse.

Forsvarsdepartementet

Blant dei 396 tilsette i Forsvarsdepartementet er 13 prosent militære og 87 prosent sivile. 44 prosent er kvinner og 56 prosent menn. Kjønnsskjellane deltid og stillingsnivå har i større grad jamna seg ut samanlikna med tidlegare år. Det er ingen signifikant skilnad i løn mellom menn og kvinner. Det gjeld i alle stillingsnivå. Forsvarsdepartementet legg til rette for fleksibilitet med utgangspunkt i livssituasjonen og behov, mellom anna når det gjeld parkering nær lokala til Forsvarsdepartementet og tilpassa arbeidsplass og arbeidsverktøy. Medarbeidarundersøkinga inkluderer mellom anna mobbing og seksuell trakassering.

Forsvaret

Likestilling og ikkje-diskriminering er integrert i Forsvarets prinsipp for arbeidsgjevarutøving og inngår i relevante interne styringsdokument, personalpolitiske rammer og krav til leing og oppfølging i linja. Handlingsplanen omfattar alle diskrimineringsgrunnlag, og arbeidet omhandlar

arbeidsmiljø, leing, kompetanseutvikling og verksemdsstyring. HMS-forhold og arbeidsgjevaransvar har fokus. Forsvaret vidareutviklar ein felles metodikk for risikovurderingar i samarbeid med Likestilt arbeidsliv. Forsvarets leing prioriterer kultur- og profesjonsarbeid, med tydelegare normer og forventningar, og styrkt leiarstøtte. Det finst praktiske verktøy for dialog, tidleg innsats og lokal oppfølging. Dette blir sett i samanheng med arbeid mot trakassering, seksuell trakassering og kjønnsbasert vald, og arbeidsmiljø generelt. Tala frå undersøkinga av mobbing og seksuell trakassering i 2024, lagde fram i 2025, viser ein svak nedgang.

Når det gjeld kvinndel, gjerast det meir systematisk talanalyse enn tidlegare. Det er positiv utvikling totalt sett for delen kvinner i ulike stillingskategoriar. Det har vore ein auke blant militært tilsette kvinner dei siste tre åra, men ein liten nedgang blant sivilt tilsette kvinner i 2025. Kvinndelen som fullførte førstegongstenesta auka frå 29 pst. i 2019 til i overkant av 36 prosent i 2022. Dei siste åra fall delen gradvis og var i 2025 på 27,9 prosent.

Tabell 5.2 Kvinndel i Forsvaret for 2023–2025 i prosent

Kvinndel i prosent	2023	2024	2025
Totalt alle tilsette	20,7	21,9	22,1
Militært tilsette	16,1	17,4	18,1
Sivilt tilsette	33,4	34,7	32,8
Offiserar	12,6	14,9	15,2
Spesialistar	18,0	18,6	19,5
Internasjonal verksemd ¹			14,5
Lærlingar	21,4	20,9	18,8
Hæren	22,4	23,0	20,5
Sjøforsvaret	17,1	17,3	16,2
Luftforsvaret	18,0	18,2	19,1
Cyberforsvaret	18,1	19,2	19,6
Styrkedisponerte	15,0	17,2	16,7

¹ Forsvaret har kun tall for internasjonal verksemd for 2025. Tidigare har Forsvaret rapportert på kvinndel i internasjonale operasjonar.

Årets kartlegging av løn viser eit samla lønsgap i Forsvaret på rundt 3 prosent, der kvinner i gjennomsnitt har lågare grunnløn enn menn.

Forsvarsbygg

Forsvarsbygg jobbar ut frå ei målsetjing om mangfald ved all rekruttering. I 2024 overtok Forsvarsbygg ansvaret for reinhald i forsvarssektoren. Dermed har kvinne delen auka frå 28 prosent i 2023 til 40 prosent i 2025. Delen deltidstilsette auka også som ei følgje av dette. Integrering av reinhaldsverksemda er eit satsingsområde. Eit partssamansett utval for likestilling og mangfald har arbeidd med balansen mellom arbeid og privatliv. Forsvarsbygg har eit varslingsystem og kartlegg årleg førekomst av mobbing og trakassering. Tilsette er pålagde å gjennomføra e-læringskurs om mobbing og trakassering. Kvinners løn utgjer 90 prosent av løna til menn. Det er store forskjellar mellom dei ulike stillingskodane der kvinner oftare er representerte i stillingar med lågare løn. Ulikskapen kan påverke lønsfordelinga.

Forsvarets forskingsinstitutt

Kjønnsfordelinga blant tilsette totalt er på 28,9 prosent kvinner og 71,1 prosent menn. Blant administrativt tilsette er det ein jamnare balanse. Den vitskaplege verksemda er teknologitung, og etaten rekrutterer i hovudsak frå fagområde som har flest mannlege studentar. Det finst ein handlingsplan for likestilling, mangfald og inkluderande arbeid for perioden 2024–2026. Kvinners løn utgjer 94,9 prosent av løna til menn. Det er størst kjønnsforskjellar i løn i enkelte leiarfunksjonar og minst kjønnsforskjellar blant tilsette med utdanning på lågare nivå. Blant administrative leiarar har kvinner høgare løn enn menn.

Forsvarsmateriell

I Forsvarsmateriell var 30,9 prosent av dei tilsette kvinner, og 69,1 prosent av dei tilsette menn i 2025. Det er betre balanse enn i 2024, da 27,5 prosent var kvinner. Det er tilsett ein mangfaldsråd-

gjevar for å styrkje mangfaldsarbeidet for oppfølging av handlingsplanen for likestilling, mangfald og inkluderande arbeid for 2023–2025. I løpet av 2025 var det fokus på leiarutvikling, med to samlingar for leiarar med personalansvar. På avdelingsleiarnivå har kvinner 93,2 prosent av løna til menn, og kvinnelege spesialrådgivarar og seniorrådgivarar har 90,2 prosent av løna til menn på same nivå. Lønsskilnaden mellom menn og kvinner på toppleiarnivå er ikkje oppgitt på grunn av for få personar.

Forsvarshistorisk museum

I 2025 har Forsvarshistorisk museum hatt mykje fokus på rekruttering. 48 prosent av dei tilsette er kvinner og 52 prosent menn. Det er små variasjonar i dei ulike stillingskategoriane. Verksemda har gjennomført eit grundig og partssamansett arbeid med likestilling og førebygging av diskriminering. Ein mangfaldsplan er utvikla, med felles forståing av ønskt organisasjonskultur og konkrete tiltak. Kvinners løn utgjer 96 prosent av løna til menn. Det er små variasjonar mellom kjønna i dei ulike stillingskategoriane.

Statens graderte plattformtenestar

I 2025 har det vore fokus på å byggje organisasjonen. Arbeidet med likestilling og mangfald er integrert i dette arbeidet. 27 prosent av dei tilsette er kvinner og 73 prosent menn. Kvinner har i gjennomsnitt 91,4 prosent av løna til menn. Forskjellen må sjåast i samanheng med stillingssamansetninga i verksemda. Ein høg del av tilsette i tekniske stillingar er menn. Denne kategorien har høgare grunnløn enn administrative funksjonar, der kvinne delen er høgare. Etaten arbeider systematisk for å forebygge og redusere eventuelle lønsskilnader. Verksemda vil i 2026 lage handlingsplan for likestilling og mangfald.

6 Oppfølging av FNs berekraftsmål

Forsvarssektoren har ein ambisjon om å løyse oppgåvene sine i tråd med FNs berekraftsmål. Nedanfor følgjer eit utdrag av sektoren sine bidrag til relevante mål og tilhøyrande delmål¹.

Fred, rettferd og tryggleik

Mål 16 Fred, rettferd og velfungerande institusjonar (delmål 16.1, 16.2, 16a)

Eit internasjonalt samfunn som evnar å forhindre eller motverka aggresjon over tid, er uttrykk for ein internasjonal tryggingsorden som er berekraftig. Satsing på eit sterkt nasjonalt forsvar, eit truverdig kollektivt forsvar i NATO, bilateralt forsvarssamarbeid med allierte og framleis omfattande militær stønad til Ukrainas forsvarskamp er tiltak som vert gjort for å bidra til ein berekraftig tryggingsorden i Europa og internasjonalt. Føresetnaden for ein rettferdig internasjonal rettsorden er ein berekraftig tryggleiksorden som gjennom truverdig militær styrke kan garantera og oppretthalda internasjonale rettsprinsipp. Berekraft i denne samanhengen betyr at militære eller andre maktmiddel over tid er tilgjengelege for å skemma frå – og å forsvare eit legitimt internasjonalt samfunn mot den typen aggresjon som Russland i dag gjer seg skuldig i. Å hindra krig og å bevare fred er heile føremålet med norsk tryggleiks- og forsvarspolitik, og følgeleg eit grunnleggjande bidrag til berekraftsmål 16 om Fred og rettferd.

Alle etatane vidarefører verdi- og kulturarbeidet sitt, medrekna å operasjonalisera sektoren sitt verdigrunnlag. Forsvaret satsar på heilskapleg utvikling av Forsvarets profesjon og kultur. Dette bidrar til å ta vare på leiarkraft, og eit arbeidsmiljø og ein kultur prega av samhald, tillit, trivsel og motstandskraft med nulltoleranse for mobbing og seksuell trakassering. Alle etatane arbeider for å motverka risiko for korrupsjon, medrekna å redusera høva for inhabilitet og innsidehandel i sektoren.

Samarbeid i sektoren og med styresmakter, industri og NATO

Mål 17 Samarbeid for å nå måla

Samarbeid og erfaringsutveksling er viktig for å dela informasjon og beste praksis for ei samkøyrd utvikling blant allierte, yta stønad til allierte i arbeida deira og for å få inspirasjon til eige klima- og miljøarbeid. Forsvarssektoren samarbeider derfor med styresmakter, industri, NATO, EU, og andre partnarar for å forstå handlingsrommet og moglegheita som ligg under FNs berekraftsmål og det grøne skiftet. Forsvarssektoren deltok i eit forum for berekraft saman med industrien.

Utdanning

Mål 4 Sikra inkluderande, rettferdig og god utdanning og fremja høve for livslang læring for alle (delmål 4.4 og 4.5)

Forsvaret er Noregs største lærebedrift. Sjølv om utdanning og opplæring i forsvarssektoren først og fremst vert gitt for å tilføra Forsvaret den kompetansen som er naudsynt for at Forsvaret skal kunna utføra samfunnsoppdraget sitt, kjem denne kompetanseoppbygginga samfunnet generelt til gode.

Likestilling, mangfald og inkludering

Forsvarssektoren skal vera likestilt, mangfaldig og inkluderande. Dette inneber mellom anna at forsvarssektoren jobbar aktivt, målretta og planmessig for å skapa meir likestilling og mangfald, og hindra diskriminering på tvers av alle diskrimineringsgrunnlag. For meir utfyllande rapportering på tiltak i forsvarssektoren som er med på å oppfylle desse måla, vert det vist til kapittel 5.

Mål 5 Likestilling mellom kjønna (delmål 5.1, 5.2, 5.5)

Alle etatane arbeider systematisk med likestilling og mangfald gjennom eigne handlingsplanar. I tillegg vert det jobba aktivt mot mobbing og trakassering (MOST) og utviklinga på dette området følges nøye mellom anna med eigne undersøkingar.

¹ Ei oversikt over mål og delmål ligg på regjeringa sine nettsider: Berekraftsmålene – regjeringen.no

Forsvaret utvikla ein eigen handlingsplan for kjønn i militære operasjonar i 2024. Forsvaret rapporterer årleg på handlingsplanane for likestilling og mangfald og kjønn i militære operasjonar til Forsvarsdepartementet.

Mål 10 Mindre ulikskap (delmål 10.2)

Likestillingsarbeidet i sektoren har tradisjonelt vore forbunde med kjønnslikestilling, og det er derfor størst medvit og kunnskap om tilstanden for kjønnslikestilling. Det er eit mål å inkludera fleire diskrimineringsgrunnlag i arbeidet med likestilling. I Forsvarets handlingsplan for likestilling og mangfald er det fleire tiltak som skal betra mangfaldet i organisasjonen, mellom anna ved å innhenta kunnskap om status på minoritetsrepresentasjon.

Klima og miljø

Forsvarssektoren arbeider systematisk og heilskapleg for å redusera klimagassutslepp og energibruk, auka lokal energiproduksjon, minimera miljøpåverknad, og ta vare på natur- og kulturverdiar. Vidare skal sektoren vera best mogeleg tilpassa eit endra klima og lågutsleppssamfunnet.

Mål 6 Reint vatn og gode sanitærforhold (delmål 6.3)

Sektoren arbeider kontinuerleg for å redusera utslepp og bruk av kjemikaliar som utgjer ein trussel mot helse og miljø. Til dømes jobbar ein med å skifta ut farlege stoff. Forsvarsbygg dokumenterer og overvaker vasskvaliteten i bekkar, elvar, innsjøar og sjøområde på areala Forsvaret brukar. Forsvarsbygg har det siste året fortsett med opprydding og restaurering av fleire skyte- og øvingsfelt og andre eigedomar i sektoren. Miljøovervaking er ein viktig del av arbeidet.

Opprydding av fluorstoff (PFAS) frå brannskum ved flystasjonane til sektoren er framleis høgt prioritert, og Forsvarsbygg gjer omfattande kartlegging, overvaking og tiltak. I 2025 vart det gjort tiltak mellom anna på Kjeller og Rygge. Tiltak inkluderer fjerning, deponering og dekking av forureina masse, og vassreinseanlegg. Tiltaka har gitt gode resultat.

Mål 7 Ren energi til alle (delmål 7.2, 7.3, 7.a)

Arbeid med å redusera energibruken i sektoren sine bygningar har gått over fleire år, og vil fortsetja framover. I 2025 var energiforbruket om lag 610 gigawattimar (GWh), som betyr ei energi-

innsparing på 17 GWh eller 2,8 prosent samanlikna med referanseåret 2020.

Det vert jobba med å auka produksjonen og lagring av fornybar energi lokalt. Det vert installert solstraum på nybygg og i investeringsprosjekt. Forsvarsbygg planlegg å etablere ein solenergipark ved Sessvollmoen i 2026 med tilhøyrande batterilagring.

Mål 13 Stoppe klimaendringane (delmål 13.1, 13.2)

Dei direkte klimagassutsleppa frå forsvarssektoren er i stor grad knytte til forbruk av drivstoff frå fartøy, fly og køyretøy. Det vert forventa ein auke i forsvarssektoren sine klimagassutslepp framover som følge av styrking av Forsvarets kapasitet i tråd med langtidsplanen for forsvarssektoren. Styrkinga medfører auka bruk av materiell og høgare aktivitetsnivå. Samstundes går det fram av langtidsplanen at sektoren skal trappa opp klima- og miljøtiltaka for å redusera klimagassutslepp og negative konsekvensar for miljøet så mykje som mogeleg.

Forsvarssektoren har gjennomført fleire tiltak som reduserer påverknaden på klima. Forsvaret bruker ulike simulatorar for fly, fartøy og køyretøy til øving og trening. Miljøbelastninga kan reduserast ved at delar av øvinga kan gjennomførast utan slitasje på naturen, og utan bruk av drivstoff og ammunisjon. Til dømes er omtrent 40 prosent av F-35-pilotane si flytid i simulator.

Utsleppsfri byggeplass vert prøvd ut på Terningmoen og Linderud leir. Utsleppsfrie maskiner har vorte brukt begge stader. På Linderud vart det i tillegg brukt utvalde materialar som reduserte klimapåverknaden. Det er etablert infrastruktur for lading av nullutsleppskøyretøy fleire stader.

Forsvarsbygg bruker miljøoppfølgingsplanar i eigedomsprosjekt. Desse set krav til miljøleing, byggeplass og uteområde, energi, gjenvinning og avfall, helse- og miljøfarlege stoff, materialkrav og utslepp til vann, jord og luft. Mellom anna har Forsvarsbygg i ei rekkje byggeprosjekt brukt utvalde materiale for å redusere klimapåverknaden.

Luftforsvaret har gjennomført eit testprogram der F-35 skal kunne operera på drivstoff som består av 40 prosent berekraftige flydrivstoff (*Sustainable Aviation Fuel*). Testprogrammet handlar både om reduserte utslepp av klimagassar, teknologiutvikling og beredskap.

Eigedom, bygg og anlegg i forsvarssektoren vert tilpassa til eit endra klima ved arealplanlegging og bygging og drift. Analysar av miljørisiko og miljøovervaking av tilstand er ein del av arbei-

det som er pålagt gjennom løyve. Omsynssone i reguleringsplanar tar vare på viktige naturverdiar og tilhøve knytt til naturrisiko på areala til sektoren. Det vert gjennomført eit omfattande preventivt vedlikehald i sektoren for å både forhindre og redusere effektar av hendingar relatert til klima og ver. Klimatilpassing har sidan 2024 vore eit eige tema ved kartleggingar av natur.

Forsvarsbygg har gjort miljørisikoanalysar fleire stader, for eksempel på tankanlegg, kaianlegg og på fleire av skyte- og øvingsfelt. Forsvarsbygg har så laga handlingsplanar med tiltak som gir lågare miljørisiko. Leirplanar i sektoren er under utvikling, der klimatilpassing i aukande grad vert sett i samheng med drifta av skyte- og øvingsfelt, ved nyetableringar og oppgradering av eigedom, bygg og anlegg. Dette vil bidra til å redusera risiko for flaum, skred og overvatn i leir. Klima er vurdert og teken omsyn til i 38 prosent av leirplanane som er utvikla sidan 2023.

Forsvarets forskingsinstitutt (FFI) utviklar kunnskap om korleis forsvarsektoren vert påverka av klimaendringar, -tiltak og -tilpassing. Instituttet arrangerer årleg ein eigen klima- og tryggleikskonferanse. Tema i 2025 var om ei verd i endring og korleis klimaendringar påverkar nasjonal og internasjonal tryggleik, med særleg vekt på nordområda.

Mål 14 Livet i havet (delmål 14.1, 14.2, 14.4)

Ved øving og bruk av skyte- og øvingsfelt i sjø vert miljøverdiar tatt omsyn til gjennom til dømes tidsavgrensingar i sårbare periodar for dyreliv, restriksjonar knytt til ferdsel og avstandskrav til ulike område med miljøverdiar.

Fleire av Forsvarets fartøy inngår i søk- og redning, fiskeri- og miljøoppsyn, kontroll av utanlandske fartøy, beredskap og oljevern. Fartøyklassa Jan Mayen har ein forbetra funksjonalitet for oljevern og miljøberedskap. I 2025 er det gjennomført ei rekkje strandryddeaksjonar i regi av forsvarssektoren for å bidra til betre lokalmiljø.

Mål 15 Livet på land (delmål 15.4, 15.5 og 15.8)

Forsvarssektoren jobbar heilskapleg for å bevare og auka naturmangfald på areal som sektoren eig eller forvaltar. Forsvarsbygg har gjennomført ei rekkje skjøtsels- og restaureringstiltak for trua natur. Dette inkluderer slått for å restaurera enger, planter til fordel for pollinerande insekt, og å fjerna framande artar. Om lag 1000 fuglekasser er sette opp i 2025 og 2026. I 2025 er naturverdiar kartlagt fleire stader for å kunna ta best mogeleg

omsyn til natur i komande utbyggingsplanar. Forsvarsbygg ser på høve for å bruke grå areal til byggeprosjekt, og mange av prosjekta rapporterte om eit nøytralt eller eit positivt arealrekneskap i 2025. Viktige naturverdiar i forsvarssektoren sine areal vert varetatt gjennom utvikling av reguleringsplanar, der det vert etablert omsynssoner med avgrensingar i bruk. På Andøya vart ein ferdig med restaureringa av Skarsteindalen skyte- og øvingsfelt. I 2025 vart det bygga eit 8 meter høgt flaggermustårn i Vatneleiren i Sandnes kommune for å ta vare på Noregs største kjende koloni av dvergflaggermus.

Forsvaret sine miljøoffiserar og kompetanse-miljø i etatane legg ned ein omfattande innsats for å redusera skader på miljøet under øvingar.

Produksjon, innovasjon og forbruk

Forsvarssektoren stiller krav som reduserer klima- og miljøpåverknad og varetar sosiale forhold.

Mål 8 Fremme varig, inkluderande og berekraftig økonomisk vekst, full sysselsetjing og sømmeleg arbeid for alle (delmål 8.3)

Forsvarssektoren er ein stor samfunnsaktør, med ei verksemd som møter mange menneske og lokalsamfunn over heile Noreg. Gjennom nærvera til forsvarssektoren oppstår også økonomiske effektar for mange lokalsamfunn, både direkte og indirekte. Etatane vurderer grunnleggande krav til menneskerettar, sømmelege arbeidsforhold og anti-korrupsjon i leverandørkjeda. Ein gjer stadlege kontrollar for å sjå til at leverandørane til dømes varetar arbeidsforhold.

Mål 11 Berekraftige byar og lokalsamfunn (delmål 11.4)

Forsvarssektoren er ein betydeleg forvaltar av norsk kulturarv og kulturmiljø, og produserer eit mangfald av kulturopplevingar. Forsvarssektoren sine 14 nasjonale festningsverk og fleire grensefestningar er attraktive arenaer for historie- og kulturformidling, reiseliv og rekreasjon. Forsvarsbygg jobbar kontinuerleg med tilpassing og oppgradering slik at kulturminneverdiar og god funksjonalitet vert tatt vare på. I 2025 har ein mellom anna utført vedlikehalds- og istandsettingsprosjekt på festningane Oscarsborg, Fredrikstad, Kristiansten, Fredriksvern, Karljohansvern og Akershus.

*Mål 12 Ansvarleg forbruk og produksjon
(delmål 12.4, 12.5, 12.6, 12.7)*

Etatane i sektoren har oppdatert malar som vert brukt i framskaffingar, gjennomført kompetansehevande tiltak, samt utvikla eit sett med generelle og kategorispesifikke klima- og miljøkrav. Klima og miljø er nytta som kriterium for tildelingar i ei rekkje framskaffingar. Forsvarsmateriell har utvikla og publisert malar for berekraft i såkalla «*Request for information*» og marknadsdiallog. Det er vidare etablert ressursar for opplæring slik som kurs, verktøy og ein eksempelbank for klima- og miljøkrav. Arbeidet omfattar også utviklinga av eit standard kontraktsvedlegg for forbod mot og reduksjon av miljøfarlege stoff. I tillegg vert det brukt fleire krav knytte til emballasje, levetid, høve for reparasjonar og meir robuste varar.

Materiell vert vurdert for sal eller donasjon før ein ser på andre løysingar. Forsvarsmateriell har

rammeavtale med renovatør for opphogging av materiell og oppdeling slik at materialar kan gå tilbake til ressurskretsløpet. I 2025 er brukarvennleg informasjon om riktig vask og reparasjon av uniformer gjort tilgjengeleg i ulike garnisonar.

Forsvarssektoren har sidan 1998 hatt ein eigen miljødatabase, og Forsvarets forskingsinstitutt gir årleg ut «Forsvarssektorens miljø- og klimarekneskap». Rapportane gir oversikt over resultat og utvikling for sentrale miljøaspekt over tid, som næringsavfall, energi, drivstoff, ammunisjon og kjemikaliar. I tillegg vert forsvarsektoren sine direkte og indirekte utslepp av klimagassar presentert i eit klimarekneskap. Rekneskapen for 2025 er gitt ut i FFI-rapport 26/026².

² <https://www.ffi.no/publikasjoner/arkiv/forsvarssektorens-miljo-og-klimaregnskap-for-2025>

7 Heileigde føretak under Forsvarsdepartementet

Rygge 1 AS

Selskapet eig infrastruktur (testcelle) på Rygge flystasjon. Denne vert nytta til testing av motordeklar til F135-motoren som vert brukt i F-35 kampflya. Testcella er ein viktig del av motordepot for vedlikehald av F135. Testcella er leigd ut til Kongsberg Aviation Maintenance Services AS, KAMS (tidlegare AIM Norway AS), som er ansvarleg for motordepotet. Rygge 1 AS var tidle-

gare eit dotterselskap av KAMS. Staten overtok eigarskapet gjennom ei utdeling av samtlege aksjar i Rygge 1 AS som tingsutbyte i 2019 før sal av aksjane i KAMS til Kongsberg Defence & Aerospace AS. Staten eig 100 prosent av selskapet. Det er ingen tilsette i selskapet. Statens mål som eigar i Rygge 1 AS er å bidra til drift av motordepot i Norge. Testcella vart ferdigstilt og sett i drift våren 2022.

Forsvarsdepartementet

t i l r å r :

I Prop. 1 S (2026–2027) om statsbudsjettet for år 2027 føres opp de forslag til vedtak som er nevnt i et framlagt forslag.

Forslag

Under Forsvarsdepartementet føres det i Prop. 1 S (2026–2027) statsbudsjettet for budsjettåret 2027 opp følgende forslag til vedtak:

Kapitlene 1700–1791, 4700–4799 og 5645

I

Utgifter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner
Alle			
1700	Forsvarsdepartementet		
	01 Driftsutgifter	956 701 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	214 580 000	
	52 Overføringer til statlige forvaltningsorganer	6 402 000	
	53 Risikokapital, NATO innovasjonsfond	14 900 000	
	60 Overføringer til kommuner og fylkeskommuner	3 207 000	
	71 Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	103 000 000	
	72 Tilskudd til Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	66 400 000	
	73 Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	172 075 000	
	78 Norges tilskudd til NATO og internasjonale driftsbudsjetter, <i>kan overføres</i>	1 892 823 000	
	90 Kapitalinnskudd, NATO innovasjonsfond	27 700 000	3 457 788 000
1710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg		
	01 Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	10 086 631 000	
	47 Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 45</i>	7 777 840 000	17 864 471 000
1716	Forsvarets forskningsinstitutt		
	51 Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	398 820 000	398 820 000
1720	Forsvaret		
	01 Driftsutgifter	54 142 696 000	
	71 Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	53 179 000	54 195 875 000
1730	Forsvarshistorisk museum		
	01 Driftsutgifter	212 608 000	
	21 Spesielle driftsutgifter – gaver og donasjoner, <i>kan overføres</i>	10 000 000	
	71 Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	5 878 000	228 486 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
1735	Etterretningstjenesten		
	21 Spesielle driftsutgifter	5 365 823 000	5 365 823 000
1740	Statens graderte plattformtjenester		
	01 Driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1740, post 45</i>	853 203 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	160 925 000	1 014 128 000
1750	Militær støtte til Ukraina		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1750, post 79</i>	40 050 000 000	
	79 Tilskudd til militær støtte for Ukraina, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1750, post 21</i>	28 601 399 000	68 651 399 000
1760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold		
	01 Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760, post 45</i>	2 928 898 000	
	44 Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	606 414 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1710, post 47</i>	33 742 377 000	
	48 Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	1 950 000 000	
	75 Fellesfinansierte investeringer, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 44</i>	467 282 000	39 694 971 000
1791	Redningshelikoptertjenesten		
	01 Driftsutgifter	809 120 000	809 120 000
	Sum alle	191 680 881 000	191 680 881 000
	Sum departementets utgifter	191 680 881 000	191 680 881 000

Inntekter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner
Forsvarsdepartementet			
4700	Forsvarsdepartementet		
	01 Driftsinntekter	15 612 000	15 612 000
4710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg		
	01 Driftsinntekter	6 250 091 000	
	47 Salg av eiendom	10 619 000	6 260 710 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
4720	Forsvaret		
	01 Driftsinntekter	987 954 000	987 954 000
4730	Forsvarshistorisk museum		
	01 Driftsinntekter	20 567 000	
	02 Gaver og donasjoner, inntekter	10 000 000	30 567 000
4740	Statens graderte plattformtjenester		
	01 Driftsinntekter	289 761 000	289 761 000
4750	Militær Støtte til Ukraina		
	01 Driftsinntekter	50 000 000	50 000 000
4760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold		
	01 Driftsinntekter	31 524 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, inntekter	350 000 000	
	48 Fellesfinansierte investeringer, inntekter	1 950 000 000	2 331 524 000
4791	Redningshelikoptertjenesten		
	01 Driftsinntekter	702 595 000	702 595 000
4799	Militære bøter		
	86 Militære bøter	500 000	500 000
	Sum Forsvarsdepartementet	10 669 223 000	10 669 223 000
Renter og utbytte mv.			
5645	Rygge 1 AS		
	85 Utbytte	15 000 000	15 000 000
	Sum Renter og utbytte mv.		15 000 000
	Sum departementets inntekter	10 684 223 000	10 684 223 000

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2027 kan benytte alle merinntekter, herunder merinntekter under kap. 5645, post 85, til å overskride enhver utgiftsbevilgning under Forsvarsdepartementet, med følgende unntak:

- a. Inntekter fra militære bøter kan ikke benyttes som grunnlag for overskridelse.
- b. Inntekter ved salg av større materiell kan benyttes med inntil 75 pst. til overskridelse av bevilgningen under kapittel 1760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlike-

hold, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kapittel 1633, post 01 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser ut over gitte bevilgninger

III

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2027 kan:

1. foreta bestillinger ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1700		Forsvarsdepartementet	
	01	Driftsutgifter	45 mill. kroner
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	
	01	Driftsutgifter	950 mill. kroner
	47	Nybygg og nyanlegg	5 000 mill. kroner
1720		Forsvaret	
	01	Driftsutgifter	19 642 mill. kroner
1760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	
	01	Driftsutgifter	1 100 mill. kroner
	44	Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel	850 mill. kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	28 700 mill. kroner
	48	Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel	2 200 mill. kroner
1791		Redningshelikoptertjenesten	
	01	Driftsutgifter	60 mill. kroner

2. gi Forsvarets forskningsinstitutt fullmakt til å ha økonomiske forpliktelser på inntil 60 mill. kroner ut over det som dekkes av egne avsetninger.

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2027 kan gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1700		Forsvarsdepartementet	
	72	Tilskudd til Norges forskningsråd	443 mill. kroner
	73	Forskning og utvikling	500 mill. kroner
	78	Norges tilskudd til NATOs og internasjonale driftsbudsjetter	800 mill. kroner

V

Investeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2027 kan:

1. endre tidligere godkjente prosjekter som anført i Prop. 1 S (2026–2027), herunder endrede kostnadsrammer,
2. starte opp og gjennomføre materiellinvesteringsprosjekter med en kostnadsramme under
3. 1 000 mill. kroner,
4. starte opp og gjennomføre eiendoms-, bygge- og anleggsprosjekter (inkludert tilhørende innredning) med en kostnadsramme under 1 000 mill. kroner,
5. nytte bevilgningen på den enkelte investeringspost, hhv. post 44, 45, 47 og 48 fritt mellom formål, bygg- og eiendoms kategorier, anskaffelser og prosjekter som presentert i Prop. 1 S (2026–2027),
6. gjennomføre konsept- og definisjonsfasen av planlagte materiellanskaffelser,
7. igangsette planlegging og prosjektering av eiendom-, bygg- og anleggsprosjekter (inkludert tilhørende innredning) innenfor rammen av bevilgningen på de respektive poster, og
8. inkludere gjennomføringskostnader i eiendom-, bygg- og anleggsprosjekter på post 47.

Andre fullmakter

VI

Nettobudsjettering av salgsomkostninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2027 kan trekke salgsomkostninger ved salg av materiell og fast eiendom fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kapittel 4760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, inntekter og kapittel 4710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg, post 47 Salg av eiendom.

VII

Personell

Stortinget samtykker i at:

1. Forsvarsdepartementet i 2027 kan fastsette lengden på førstegangstjenesten, repetisjons-tjenesten og heimevernstjenesten slik det går frem av Prop. 1 S (2026–2027).
2. enheter oppsatt med frivillig heimevernpersonell kan overføres til forsvarsgrener og fellesinstitusjoner, og benyttes i operasjoner i utlandet.

VIII

Fullmakter vedrørende fast eiendom

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2027 kan:

1. avhende fast eiendom uansett verdi til markedspris når det ikke foreligger annet statlig behov for eiendommen. Eiendommene skal normalt legges ut for salg i markedet, men kan selges direkte til fylkeskommuner eller kommuner til markedspris, innenfor EØS-avtalens bestemmelser. Dersom eiendommene er aktuelle for friluft- eller kulturformål kan de selges på samme vilkår til Statskog SF hvis ikke fylkeskommuner eller kommuner ønsker å kjøpe eiendommene. Likeledes kan eiendommer som er nødvendige for å oppfylle samfunnets målsetting om å opprettholde en selvfinansiert sivil luftfart, selges direkte til Avinor AS. Dette gjelder følgende eiendomskategorier:
 - a. rullebaner, taksebaner med tilhørende sikkerhetsområder, flyoppstillingsplasser og andre arealer og infrastruktur for flyoperasjoner
 - b. terminal innrettet mot det service- og tjenestebehov som forbrukere og myndigheter har bruk for
 - c. områder for kollektiv og privat tilbringer-tjeneste
 - d. kontorer og lignende
 - e. eiendommer for fremtidig utbygging
2. og avhende fast eiendom til en verdi av inntil 100 000 kroner vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.

IX

Tidspunkt for belastning av
utgiftsbevilgninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2027 kan belaste utgiftsbevilgninger for bestillinger gjennom NSPA (NATO Support and Procurement Agency), andre internasjonale organisasjoner, andre lands myndigheter eller fra leverandører der dette er økonomisk forsvarlig og nødvendig av forretningsmessige årsaker fra det tidspunkt materiell blir bestilt, selv om levering først skjer senere i budsjettåret eller i et etterfølgende budsjettår.

X

Uttak fra lager av materiell som er utgiftsført
tidligere år

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2027 kan fravike Bevilgningsreglementets bestemmelser om kontant- og ettårsprinsippet ved uttak fra lager som er utgiftsført på kapittel 1720 i tidligere budsjettår til anvendelse på Forsvarsdepartementets kapitler 1700, 1735 og 1791, samt Justis- og beredskapsdepartementets kapittel 481 Samfunnet Jan Mayen.

XI

Kjøp/innløsning av boliger med fellesgjeld

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet gjennom Forsvarsbygg i 2027 kan kjøpe/innløse boliger med fellesgjeld, slik at samlet gjeld knyttet til eierskap av slike boliger ikke overstiger 100 mill. kroner.

XII

Militær støtte til Ukraina

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2027, innenfor rammen av Nansen-programmet, kan foreta donasjoner av materiell fra forsvarssektoren som anses som særlig viktig for Ukrainas forsvarskamp. Helhetlige vurderinger av konsekvensene for Forsvarets operative evne og nasjonal beredskap skal ligge til grunn for regjeringens beslutninger om slike donasjoner. Innenfor gjeldende samtykke skal beslutninger om donasjoner fra forsvarssektoren ikke gå ut over en tilstrekkelig nasjonal responsevne.

XIII

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2027 får unntak fra forutsetningene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av gitte bevilgninger på følgende måte:

Utbetalinger av tilskudd i forbindelse med den militære støtten til Ukraina gjennom Nansen-programmet kan foretas når dette er påkrevd for å gjennomføre nødvendige donasjoner av materiell, kapasitet og tjenester til støtte for Ukraina, i henhold til avtale eller regelverk for den enkelte donasjon, fond, eller finansieringsmekanisme.

XIV

Mottak av gaver

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2027 kan motta pengegaver til Forsvarshistorisk museum på inntil 10 mill. kroner per gave, forut-

satt at gaven ikke medfører øvrige bevilgningsmessige konsekvenser og at den for øvrig er ubetenkelig, jf. bevilgningsreglementet § 10.

Vedlegg 1

Ordninger i tilknytning til verneplikten

Følgende bestemmelser gjelder for verneplikten i 2027.

I samsvar med forsvarsloven § 18 kan vernepliktlige bli pålagt inntil 19 måneder ordinær tjeneste.

Førstegangstjenesten

Førstegangstjenestens varighet er normalt tolv eller 16 måneder, men kan differensieres mellom seks og 18 måneder. Førstegangstjeneste ut over normal varighet baseres på frivillighet.

All førstegangstjeneste er ordinær tjeneste etter forsvarsloven § 17.

Forsvaret kan forkorte førstegangstjenesten med inntil seks uker. Tjenestepliktlige som ikke ønsker å få redusert tjenestetiden skal gis anledning til å fullføre tjenesten dersom forholdene ligger til rette. Av hensyn til utdanning og arbeid kan den enkelte vernepliktlige som er innkalt til minimum tolv måneders tjeneste få redusert tjenestetiden med inntil seks uker. Reduksjon i tjenestetiden skal være forutsigbar for de vernepliktlige og ikke få konsekvenser for beredskapen.

Tjenestepliktlige som avtjener førstegangstjeneste kan ta ut inntil seks uker av foreldrepengeperioden. Dette kommer i tillegg til 14 dager omsorgspermisjon etter arbeidsmiljøloven § 12-3.

Repetisjons- og heimevernstjeneste, samt kurs

Tjenestepliktlige kan kalles inn til repetisjons- og heimevernstjeneste hvert år.

Repetisjonstjeneste skal normalt ikke overstige 21 dager. Offiserer, befal og øvrig militært nøkkelpersonell med kompetanse Forsvaret har behov for, kan i tillegg kalles inn til tjeneste i inntil ni dager før og etter hver repetisjonstjeneste. Den totale varigheten på årlig repetisjonstjeneste skal ikke overstige 30 dager.

Den årlige tjenesteplikten i Heimevernet er inntil seks dager for tjenestepliktlige med menig grad, og inntil ni dager for offiserer (OF 2–9), befal (OR 5–9), grenaderer og konstabler (OR 2–4). Fagpersonell i Heimevernet kan i tillegg pålegges inntil tre dagers tjeneste som del av den årlige tjenesteplikten.

Det er ingen begrensning i antall innkallinger i tjenesteperioden. Tjenestepliktlige kan inngå kontrakt om utvidet tjenesteplikt. Slik tjenesteplikt kommer i tillegg til den årlige tjenesteplikten.

Tjenestepliktlige kan kalles inn til fag- og funksjonsrettet etterutdanningskurs av inntil tolv dagers varighet. Denne tjenesten regnes som ordinær tjeneste, og kan, dersom det er nødvendig, komme i tillegg til den årlige repetisjons- eller heimevernstjenesten.

Tjenestepliktlige som sier seg villige til sjefstillinger og forutbestemte nøkkelstillinger på lavere og midlere nivå, kan kalles inn til etterutdanningskurs av inntil fem ukers varighet.

Tjenestepliktlige som ikke er pålagt annen tjeneste, kan kalles inn for å støtte gjennomføring av repetisjonstjeneste og etterutdanningskurs. Tjenesten omtales som hjelpetjeneste.

Godtgjøringer til tjenestepliktlige

Godtgjøringer til tjenestepliktlige med menig grad (OR 1) skal reguleres årlig med grunnlag i justering av grunnbeløpet i folketrygden. Reguleringen gjøres gjeldende fra 1. januar.

Offiserer og spesialister (OF 1–9 og OR 2–9), som ikke er tilsatt i Forsvaret, skal under årlig repetisjons- og heimevernstjeneste og etter ekstraordinær tjeneste, godtgjøres ut fra grad etter de til enhver tid gjeldende satsene for slik tjeneste. Satsene fastsettes med utgangspunkt i lønnsplanhefte for staten. Godtgjøring gis for alle tjenestegjørende dager, inklusive reisedager til og fra tjenesten.

Vedlegg 2**Oversikt over Forsvarsdepartementets
enkeltstående tilskudd**

Tabell 2.1 Oversikt over enkeltstående tilskudd

				(i tusen kroner)	
Kapittel	Post	Navn på tilskuddsmottaker	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	
1700	52	Innovasjon Norge	6 574	6 402	
1700	53	Risikokapital, NATO innovasjonsfond	15 092	14 903	
1700	60	Troms fylkeskommune	2 980	3 200	
1700	71	Stiftelsen Akershus festning for kunst og kultur	3 700	3 995	
1700	71	Stiftelsen KNM Narvik	2 500	2 000	
1700	71	The Atlantic Council of the US	3 500	3 600	
1700	71	Center for Strategic and International Studies	450	450	
1700	71	Center for a New American Security	378	378	
1700	71	Royal United Services Institute (RUSI)		500	
1700	71	Investinor, Forvaltning NATO innovasjonsfond	1 750	1 800	
1700	71	Nasjonalt opplysningskontor (Norges Røde Kors)	350	363	
1700	72	Norges forskningsråd	49 200	66 400	
1700	78	Chemring Nobel AS mulighetsstudie		154 000	
1700	78	Chemring Nobel EDIP-medfinansiering		154 000	
1700	78	Nammo AS EDIP-medfinansiering		196 000	
1700	90	Kapitalinnskudd. NATO innovasjonsfond	27 139	27 678	
1720	71	Stiftelsen Veteranhjelp	25	25	
1750	79	Kongsberg-Gruppen: AMRAAM	36 000	18 000	
1750	79	Nammo AS 4. rakettmotorlinje	157 000		
1750	79	Chemring Nobel AS mulighetsstudie	235 000		
1750	79	Chemring Nobel AS – heksaminn	33 000		

Oversikten omfatter ikke tilskudd som staten gir som medlem av en internasjonal organisasjon, etter avtale med andre land om -samarbeidstiltak eller etter avtale med internasjonale frivillige organisasjoner.

Tilskuddene til *The Atlantic Council of the US* og *Center of Strategic and International Studies* er

avtalt i utenlandsk valuta, og mindre avvik i de angitte kronebeløpene vil derfor kunne forekomme. Tilskuddet til *Center for a New American Security* gjøres iht. felles avtale med Utenriksdepartementet og representerer FDs andel.

Vedlegg 3**Standardiserte nøkkeltall for forvaltningsorganer med særskilte fullmakter – Forsvarets forskningsinstitutt (FFI)**

Tabell 3.1 Virksomhetenes brutto utgifter og inntekter fordelt etter art

Utgifter/inntekter	(i 1000 kr)			
	Regnskap		Budsjett	
	2023	2024	2025	2026
1. Utgifter				
<i>Driftsutgifter</i>				
Lønnsutgifter	855 765	910 160	1 016 525	1 065 000
Varer og tjenester	385 225	613 162	1 120 244	1 000 000
<i>Sum driftsutgifter</i>	<i>1 240 990</i>	<i>1 523 322</i>	<i>2 136 769</i>	<i>2 065 000</i>
<i>Investeringsutgifter</i>				
Investeringer, større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	120 464	178 770	140 468	100 000
<i>Sum investeringsutgifter</i>	<i>120 464</i>	<i>178 770</i>	<i>140 468</i>	<i>100 000</i>
<i>Overføringer fra virksomheten</i>				
Utbetalinger til andre statlige regnskaper	0	0		0
Andre utbetalinger	- 35 817	- 110 424	-142 955	-50 000
<i>Sum overføringsutgifter</i>	<i>- 35 817</i>	<i>- 110 424</i>	<i>-142 955</i>	<i>- 50 000</i>
<i>Finansielle aktiviteter</i>				
Kjøp av aksjer og andeler	0	0	0	0
Andre finansielle utgifter	1	1 023	2 453	0
<i>Sum finansielle utgifter</i>	<i>1</i>	<i>1 023</i>	<i>2 453</i>	<i>0</i>
<i>Sum utgifter</i>	<i>1 325 638</i>	<i>1 592 691</i>	<i>2 136 735</i>	<i>2 115 000</i>

Tabell 3.1 Virksomhetenes brutto utgifter og inntekter fordelt etter art

Utgifter/inntekter	(i 1000 kr)			
	Regnskap		Budsjett	
	2023	2024	2025	2026
2. Inntekter				
<i>Driftsinntekter</i>				
Inntekter fra salg av varer og tjenester	1 003 542	1 595 441	3 151 346	1 830 000
Inntekter fra avgifter, gebyrer og lisenser	0	0	0	0
Refusjoner ¹⁾	0	0	0	0
Andre driftsinntekter	27 812	26 995	66 657	50 000
<i>Sum driftsinntekter</i>	<i>1 031 354</i>	<i>1 622 436</i>	<i>3 218 003</i>	<i>1 880 000</i>
<i>Investeringsinntekter</i>				
Salg av varige driftsmidler	0	0	0	0
<i>Sum investeringsinntekter</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Overføringer til virksomheten</i>				
Inntekter fra statlige bevilgninger	295 305	303 513	356 798	385 324
Andre innbetalinger	0	0		0
<i>Sum overføringsinntekter</i>	<i>295 305</i>	<i>303 513</i>	<i>356 798</i>	<i>385 324</i>
<i>Finansielle aktiviteter</i>				
Innbetalinger ved salg av aksjer og andeler	0	0	0	0
Andre finansielle innbetalinger	0	150	3 419	0
<i>Sum finansielle inntekter</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>3 419</i>	<i>0</i>
Sum inntekter	1 326 659	1 926 099	3 578 220	2 265 324
3. Netto endring i kontantbeholdningen (2-1)	1 021	333 408	1 441 485	150 324

Generelt:

FFI følger Statlige regnskapsstandarder (SRS) ved føring av sitt regnskap.

Som følge av stadfesting av FFI som eget avgiftssubjekt i november 2019, med tilbakevirkende kraft fra 01.01.2019, er avgiftshåndteringen i FFIs regnskap endret. Dette medfører at omsetning mot øvrige etater under FD er belastet med merverdiavgift (mva). Unntak fra dette er tilskudd

og bevilgninger. FFI har fradrag for all inngående merverdiavgift både i prosjekter, oppdrag og drift uavhengig av oppdragsgiver.

Noen kommentarer til regnskapet:

- Store anskaffelser i prosjekt blir aktivert på linje med driftsinvesteringene.
- Avskrivninger:

Store anskaffelser i prosjekter og oppdrag blir aktivert, og inntekter periodiseres for å dekke fremtidige avskrivninger. Dette gjør at

avskrivningene på store anskaffelser i prosjekter og oppdrag ikke får resultateffekt for instituttet.

Disse periodiseringene er ikke en del av de periodiserte inntektene som beregnes i forhold til fremdrift i prosjektene, og rapporteres på egen linje i balansen i FFIs årsregnskap.

- Antallet ansatte ved instituttet har økt fra 858 ved årsskiftet 2024-2025, til 903 ved årsskiftet 2025-2026. Utbetaling av lønn og lønnsrelaterte utgifter har økt med 11,7 prosent.

- Inntekter fra statlige bevilgninger er tildelt over kapittel 1716, post 51 og utgjør for året 2025 349,542 millioner kroner. I tillegg kommer er det mottatt bevilgninger fra NFR i 2025 på 7,256 millioner kroner. Totalt utbetalt bevilgning i året er 356,798 millioner kroner, mot 303,513 millioner kroner i 2024.

- I henhold til SRS 10 vises kun forbrukte bevilgninger som inntekt i FFIs eksternregnskap. I beholdningsoversikten vises tildelt bevilgning da alt er innbetalt i løpet av regnskapsåret.

Tabell 3.2 Virksomhetenes inntekter spesifisert etter inntektskilde

					(i 1000 kr)
Inntektskilde		Regnskap			Budsjett
	Noter	2023	2024	2025	2026
<i>Bevilgninger til finansiering av statsoppdraget</i>					
Bevilgninger fra fagdepartementet		290 854	299 157	349 542	378 324
Bevilgninger fra andre departement					
Bevilgninger fra andre statlige forvaltningsorganer					
Tildelinger fra Norges forskningsråd	1	4 451	4 356	7 256	7 000
<i>Sum bevilgninger</i>		<i>295 305</i>	<i>303 513</i>	<i>356 798</i>	<i>385 324</i>
<i>Offentlige og private bidrag</i>					
Bidrag fra kommuner og fylkeskommuner					
Bidrag fra private					
Tildelinger fra internasjonale organisasjoner		47 207			
<i>Sum bidrag</i>		<i>47 207</i>			
<i>Oppdragsinntekter m.v.</i>					
Oppdrag fra statlige virksomheter	2	860 857	1 432 992	3 095 583	1 730 000
Oppdrag fra kommunale og fylkeskommunale virksomheter					
Oppdrag fra private	3	95 387	129 486	98 865	100 000
Andre inntekter		27 812	59 958	26 974	50 000
<i>Sum oppdragsinntekter m.v.</i>		<i>984 056</i>	<i>1 622 436</i>	<i>3 221 422</i>	<i>1 880 000</i>
<i>Salg av investeringsmidler</i>		<i>0</i>	<i>0</i>		<i>0</i>
<i>Sum inntekter</i>		<i>1 326 568</i>	<i>1 925 949</i>	<i>3 578 220</i>	<i>2 265 324</i>

Generelt:

Tildelinger fra andre departementer eller Norges Forskningsråd (NFR): Tildeling av midler fra NFR har økt til 2025 og er knyttet til prosjekter som gjennomføres for NFR. Det er mottatt kr 1 590 425 i Retur-EU midler i 2025. Bevilgninger fra FD er tildelt over kapittel 1716, post 51.

Noter

1. Tildelinger fra NFR: Dette er både prosjekter hvor kun FFI og NFR er avtaleparter, men også deltakelse i større konsortier med finansiering fra NFR. FFI har i tillegg en vesentlig andel oppdragsinntekter fra NFR.
2. Oppdrag fra statlige virksomheter: oppdragsforskning for Forsvaret samt andre statlige etater.
3. Oppdrag fra private: Oppdragsforskning for sivile og ikke-statlige aktører i Norge og i utlandet.

Tabell 3.3 Forholdet mellom virksomhetenes kontantbeholdning, påløpte kostnader og avsetninger per 31. desember

					(i 1000 kr)
Balanse 31. desember (beløp i 1000 kroner)	Noter	2023	2024	2025	Endring 2024 til 2025
<i>Kontantbeholdning</i>					
Beholdning på oppgjørskonto i Norges Bank	1	736 153	1 069 394	2 511 024	1 441 630
Beholdning på andre bankkonti	2	0	0	0	
Andre kontantbeholdninger		10	177	32	-145
<i>Sum kontanter og kontantekvivalenter</i>		<i>736 163</i>	<i>1 069 571</i>	<i>2 511 056</i>	<i>1 441 485</i>
<i>Avsetninger til dekning av påløpte kostnader som forfaller i neste budsjettår</i>					
Feriepenger m.v.		118 100	145 496	137 251	8 245
Skattetrekk og offentlige avgifter		95 327	181 186	178 072	3 114
Gjeld til leverandører		135 824	232 871	197 665	35 206
Gjeld til oppdragsgivere	3	296 627	546 281	1 824 940	1 278 659
Annen gjeld som forfaller i neste budsjettår		-59 618	- 123 403	37 224	160 627
<i>Sum til dekning av påløpte kostnader som forfaller i neste budsjettår</i>		<i>586 260</i>	<i>982 431</i>	<i>2 375 152</i>	<i>1 392 721</i>
<i>Avsetninger til dekning av planlagte tiltak der kostnadene helt eller delvis vil bli dekket i fremtidige budsjettår</i>					
Prosjekter finansiert av Norges forskningsråd		0	0	0	0
Større påbegynte, flerårige investeringsprosjekter finansiert av grunnbevilgningen fra fagdepartementet		0	+0	0	0
Konkrete påbegynte, ikke fullførte prosjekter finansiert av grunnbevilgningen fra fagdepartementet		66 755	48 189	78 711	30 522

Tabell 3.3 Forholdet mellom virksomhetenes kontantbeholdning, påløpte kostnader og avsetninger per 31. desember

					(i 1000 kr)
Balanse 31. desember (beløp i 1000 kroner)	Noter	2023	2024	2025	Endring 2024 til 2025
Andre avsetninger til vedtatte, ikke igangsatte formål		0	0	0	0
Konkrete påbegynte, ikke fullførte prosjekter finansiert av bevilgninger fra andre departementer	4	0	0	0	0
<i>Sum avsetninger til planlagte tiltak i fremtidige budsjettår</i>		<i>66 755</i>	<i>48 189</i>	<i>78 711</i>	<i>30 522</i>
<i>Andre avsetninger</i>					
Avsetninger til andre formål/ikke spesifiserte formål		0	0	0	0
Fri virksomhetskapi tal		83 148	38 951	57 193	18 242
<i>Sum andre avsetninger</i>		<i>83 148</i>	<i>38 951</i>	<i>57 193</i>	<i>18 242</i>
<i>Langsiktige forpliktelser (netto)</i>					
Langsiktig forpliktelse knyttet til anleggsmidler		0	0	0	0
Annen langsiktig forpliktelse		0	0	0	0
Sum langsiktige forpliktelser		0	0	0	0
Sum netto gjeld og forpliktelser		736 163	1 069 571	2 511 056	1 441 485

Generelt:

Periodiseringer i prosjekter og oppdrag er økt fra 35,6 prosent av omsetning i 2024 til 87,7 prosent i 2025. Dette skyldes svært materiellintensive oppdrag hvor det er mottatt forskuddsbetaling, men på grunn av lang leveringstid er ikke varer og fakturaer mottatt innenfor året 2025. Leverandørgjelden er også redusert fra 2024.

Fri virksomhetskapi tal utgjør 2,6 prosent ved årsslutt 2025, noe som er en økning på 0,3 prosentpoeng fra 2024.

Noter:

1. Beholdningen på oppgjørskonto i Norges bank: Inneholder feriepeng er, skattetrekk, fordringer fra leverandører, ikke gjennomførte prosjektaktiviteter og frie likvide midler.
2. Beholdningen på andre bankkonti, andre kontantbeholdninger og kontantekvivalenter: Kontantkasse H. U. Sverdrup II og beholdning gavekort til spesielle markeringer.
3. Gjeld til oppdragsgivere: Prosjekter og oppdrag som er under gjennomføring, men hvor arbeidet ikke er ferdig. Se forklaring ovenfor.
4. Periodiseringer i prosjekter og oppdrag som er finansiert av bevilgninger er skilt ut slik at dette vises i raden «Konkrete påbegynte, ikke fullførte prosjekter finansiert av grunnbevilgningen fra fagdepartementet».

Vedlegg 4**Budsjettstatistikk for perioden 2024–2027**

Tabell 4.1 Budsjett og regnskap

(1000 kroner)

			2024			2025			2026		2027	
Kap.	Betegnelse	Post	Saldert budsjett	Reell endring	Regnskap	Saldert budsjett	Reell endring	Regnskap	Saldert budsjett	Reell endring	Forslag budsjett	Reell endring
1700	Forsvarsdepartementet	1	719 231	21 000	781 930	903 556	78 964	966 981	875 657	-2 761	956 701	37 680
		21	154 550	0	2 969	160 423	0	196 036	166 198	0	214 580	0
		22	881 024	313 580	836 554	472 879	328 537	98 615	0	0	0	0
		43	6 402	0	0	6 620	0	3 825	6 786	0	0	0
		52	25 585	14 500	22 000	6 008	3 085	9 408	6 574	350	6 402	0
		53	14 995	1 110	14 995	13 590	-1 975	13 600	15 092	1013	14 900	0
		60	1 906	-350	1 906	2 980	1 000	2 980	3 090	0	3 207	0
		71	91 517	3 680	101 777	94 995	0	103 568	101 195	780	103 000	0
		72			0	64 994	41 360	54 564	49 200	8 700	66 400	0
		73	125 958	370 000	119 476	160 744	30 000	102 950	166 531	0	172 075	0
		78	1 068 330	370 000	1 163 628	1 943 649	8 29 832	2 105 426	1 780 231	0	1 892 823	547 300
		79	4 450 000	3 878 000	9 728 222	17 006 150	-2 443 850	41 227 317	0	0	0	0
		90	27 848	3 168	27 848	24 180	-3 668	24 200	27 119	2 939	27 700	0

Tabell 4.1 Budsjett og regnskap

(1000 kroner)												
			2024			2025			2026		2027	
Kap.	Betegnelse	Post	Saldert budsjett	Reell endring	Regnskap	Saldert budsjett	Reell endring	Regnskap	Saldert budsjett	Reell endring	Forslag budsjett	Reell endring
1710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	1	6 236 577	283 025	6 712 195	7 400 174	292 755	7 437 413	8 625 618	-28 260	10 086 631	450 969
		47	4 736 401	670 103	5 929 430	5 892 441	1 067 650	7 095 403	6 060 819	267 774	7 777 840	1 589 817
1716	Forsvarets forskningsinstitutt	51	273 357	14 133	299 157	352 701	58 162	349 542	375 165	13 000	398 820	14 504
1720	Forsvaret	1	40 164 620	3 395 665	44 052 458	46 539 225	4 981 037	51 866 435	49 165 997	781 177	54 142 696	3 349 249
		71	48 237	0	42 525	49 500	2 005	39 621	51 282	0	53 179	0
1730	Forsvarshistorisk museum	1	0	0	0	176 113	52 166	168 963	199 784	-2 290	212 608	23 576
		21	0	0	0	0	0	0	0	0	10 000	0
		71			0	2 575	0	2 575	5 668	0	5 878	0
1735	Etterretnings-tjenesten	21	3 345 180	237 235	3 407 020	4 299 296	494 911	4 435 992	4 838 629	438 248	5 365 823	398 721
1740	Statens graderte plattformtjenester	1	0	0	0	608 387	180 368	511 603	702 806	83 032	853 203	97 384
		45			0			120 830	155 333	0	160 925	0
1750	Militær støtte til Ukraina	21			0				28 610 000	28 610 000	40 050 000	0
		79			0				38 596 000	23 596 000	28 601 399	0

Tabell 4.1 Budsjett og regnskap

(1000 kroner)												
			2024			2025			2026		2027	
Kap.	Betegnelse	Post	Saldert budsjett	Reell endring	Regnskap	Saldert budsjett	Reell endring	Regnskap	Saldert budsjett	Reell endring	Forslag budsjett	Reell endring
1760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	1	2 308 484	90 606	2 620 592	2 549 575	146 449	2 690 591	2 903 657	267 804	2 928 898	254 953
		44	165 312	7 500	216 483	256 733	85 800	183 666	316 133	53 141	606 414	0
		45	24 812 572	1 985 476	31 702 306	34 476 213	9 375 404	45 877 861	34 295 093	-720 472	33 742 377	-482 139
		48	390 000	-80 000	509 372	650 000	260 000	440 108	650 000	0	1 950 000	0
		75	158 165	26 800	200 726	348 396	184 221	280 969	450 608	89 670	467 282	0
1791	Redningshelikopter-tjenesten	1	643 151	-73 609	749 201	607 429	-53 948	799 022	608 658	0	809 120	0
Sum totalt			90 849 402	11 191 622	109 242 771	125 069 526	15 690 263	167 210 063	179 808 923	51 246 442	191 680 881	6 231 603

Beløpene i tabellen over er i nominelle kroner. Endringene mellom de årlige vedtatte budsjettene fremkommer som reell endring justert for effektivisering, altså nominell endring justert for kompensasjoner og tekniske endringer.

Vedlegg 5**Nøkkeltall for perioden 2024–2027**

Tabell 5.1 Utviklingen i forsvarsbudsjettet 2024–2027

	(1000 kr)			
	Saldert budsjett 2024	Saldert budsjett 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag budsjett 2027
Totalbudsjettet	90 849 402	125 069 526	179 808 923	191 680 881

Tabell 5.2 Fordeling av saldert budsjett 2024–2026 og forslag for 2027

År	Materiell- investeringer	EBA- investeringer	Drift uten støtte til Ukraina	Støtte til Ukrainas forsvarskamp
2027	17,6 pst.	5,6 pst.	40,9 pst.	35,8 pst.
2026	19,1 pst.	4,2 pst.	39,1 pst.	37,6 pst.
2025	29,3 pst.	6,5 pst.	58,1 pst.	6,1 pst.
2024	27,3 pst.	6,0 pst.	60,6 pst.	6,1 pst.

Tabellen er basert på nominelle kroner.

Materiellinvesteringer omfatter:

- Kapittel 1760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold
 - post 45, Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold

Investeringer i eiendom, bygg og anlegg (EBA) omfatter:

- Kapittel 1710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg
 - post 47, Nybygg og nyanlegg

- Kapittel 1760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold
 - post 44, Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel
 - post 48, Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel
 - post 75, Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet

Vedlegg 6

Forsvarets fremtidige styrkestruktur (strukturtabellen)

Tabell 6.1 Forsvarets fremtidige styrkestruktur (strukturtabellen)

Hæren	Sjøforsvaret	Luftforsvaret	Heimevernet	Forsvarets spesialstyrker
– Nasjonalt landoperasjonssenter, utvikles til divisjonsledelse – Brigade Nord med fire manøverbataljoner og støtteavdelinger – Finnmarksbrigaden med tre manøverbataljoner og støtteavdelinger – Brigade Sør (reservistbasert)	– Nasjonalt sjøoperasjonssenter Marinen – Ubåttjenesten med seks Ula-klasse ubåter, erstattes av seks nye ubåter – Fregattskvadronen med fire Fridtjof Nansen-klasse fregatter erstattes av minst fem nye Type-26 fregatter med maritime helikoptre til ASW-operasjoner – Korvettskvadronen med seks Skjold-klasse korvetter erstattes av standardiserte fartøy – Logistikk- og støtteskvadron med ett stort logistikkfartøy som videreføres og to mindre fartøy som erstattes av standardiserte fartøy – Kystjegerkommandoen – Minedykkerkommandoen	– Nasjonalt luftoperasjonssenter – Luftkontroll og varsling – Kampflyvåpen med 52 F-35 kampfly – Lagdelt luftvern med NASAMS og fremtidig langtrekkende luftvernkapasitet – Maritim patruljeflykapasitet med fem P-8 maritime patruljefly – Taktisk lufttransportkapasitet med fire C-130J transportfly samt 18 Bell 412 helikoptre, erstattes av nye helikoptre til Hæren og Forsvarets spesialstyrker – Redningshelikopterkapasitet med 16 AW101 SAR Queen redningshelikoptre	– Territorielt operasjonssenter – Tolv HV-distrikter – 16 innsatsstyrker – 45 000 soldater i HV	– Nasjonalt spesialoperasjonssenter – Forsvarets spesialkommando – Marinejegerkommandoen
Hærens felleselementer: – Etterretningsregimentet – Trenregimentet – Militærpolitiregimentet – Luftvern bataljon – Rakettartilleribataljon – HM Kongens Garde				

Tabell 6.1 Forsvarets fremtidige styrkestruktur (strukturtabellen)

Hæren	Sjøforsvaret	Luftforsvaret	Heimevernet	Forsvarets spesialstyrker
	Kystvakten – Indre kystvakt med fem indre kystvaktfartøy erstattes av standardiserte fartøy – Ytre kystvakt med seks ytre og fire helikopter-bærende ytre kystvakt-fartøy med seks Seahawk-helikopter Nye maritime struktur-elementer – Utvikling av totalt inntil 28 nye standardiserte fartøy (havgående og kystnære) som erstatter struktur i både Marinen og Kystvakten			
Øvrige felleselementer				
– Etterretningstjenesten – Forsvarets operative hovedkvarter – Forsvarets romvirk-somhet – Forsvarets skoler	– Cyberforsvaret med Cyberforsvarets operasjonssenter og CIS-regiment – NATO felleskapasiteter	– Forsvarets logistikkorga-nisasjon med Nasjonalt logistikk-operasjonssen-ter, og Forsvarets sanitet. – Baser og understøttelse	– Vertslandstøttebataljon – Mottaks- og transport-bataljon – CBRN-kompani – Tung ingeniørbataljon felles	

Gjennom Prop. 68 S (2025-2026) la regjeringen til grunn at en på vanlig måte ville komme tilbake til Stortinget med en oppdatert strukturtabell. Strukturtabellen er justert for å for å reflektere strukturendringer vedtatt gjennom Stortingets behandling av Innst. 440 S (2025-2026). I tillegg er det foretatt en viss omstrukturering av tabellen for i større grad å standardisere rapporteringen for de ulike grenene i tabellen. Videre er det å synliggjøre posisjonen, evnene og rollene strukturelementene har i den overordnede forsvarsstrukturen.

Bestilling av publikasjoner

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon

publikasjoner.dep.no

Telefon: 22 24 00 00

Publikasjonene er også tilgjengelige på

www.regjeringen.no

Trykk: Aksell AS – 10/2026

